శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము.

కవిసార్వభౌమ

కూచిమంచి - తిమ్మకవిప్రణీతము.

బ్రహ్మశ్రీ

శతావధాని పురాణం, సూర్యనారాయణతీర్థులవారిచేఁ

పరిష్కృతము.

4036

వావిళ్ల, రామస్వామిశాస్త్రులు

అండ్ సన్స్ వారిచేఁ

ప్రకటితము.

Madras:

INDIA STEAM PRINTING WORKS.

Rs. 0-8-0] 1910. [All Rights Reserved.

T. Parthasarathy
M.A. ...
NALGONDA
HYDERABAD
T. Parthasarathy
HEAD
DEPT OF TELUGU
... Col.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము.

పీఠిక.

శ్రీ మీఱం దనపెండ్లివేళ నొడలం జెన్నారుభూషామణి
స్తోమంబుం బొడగాంచి శైలసుత చేతోవీథిఁ గంపింపఁ ద
ద్భామారత్నము గొప్ప బర్వ మని యప్పాము ల్దల ల్వంప న
త్యామోదంబున నవ్వు శంభుఁ డిడు మా కశ్రాంతసౌఖ్యోన్నతుల్. 1

సీ. చిన్నారిజాబిల్లి సేసక్రొవ్విదపువ్వు, మెట్టరాచబిడారు పుట్టినిల్లు
మగనిసామేను సేమపుటోలగపుమిద్దె, కలుములజవరాలు చెలిమిబోటి
తెఱగంటికల్కి ముద్దియ లూడిగపుఁజెలు, ల్కడిఁదిబొబ్బమెకంబు కత్తలాని
యాముకేనుఁగుమోముసామిముగులపట్టి, జక్కఁగవిరిబోఁడి సవతిమిన్న
తే. గాఁగ జగములు గడితంపుఁగని రంపు, పెంపు రాణింప నెపుడుఁ బాలింపుచుండు
సర్వమంగళ మాకు నఖర్వసర్వ, మంగళావాప్తి నొడఁగూర్చి మనుచుఁ గాత. 2

చ. పొలుపుగ గొల్లక్రొందలిరుఁబోఁడులకుల్కుమిటారిగబ్బిగు
బ్బలు జలువెన్నముద్ద లని భావమునం దలపోసి డాసి కం
చెల వెడలించి మాటికిని జేతుల నొక్కుచు వేఁతకారి యై
యలఁతిగ నవ్వువెన్నుఁడు దయామతి మాకుఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెడిన్. 3

మ. దివిషద్రాజముఖీలలామఫలకోత్కీర్ణస్ఫురత్కుంకుమ
ద్రవలాక్షారుణితాంఘ్రిపద్మ యగుచు న్రాణించు నప్పద్మభూ
భవనోత్కృష్టమహాప్రబంధఘటనాపూజ్యైకసామ్రాజ్యవై
భవ మెల్లప్పుడు మా కొసం యనుకంపాలీలలం బ్రోవుతన్. 4

మ. నలుమోము ల్దనకబ్బి యుండుటకు నానందంబుతో నోలిమైఁ
బలుకుందొయ్యలి చెక్కులం బెదవియుం ఫాలంబుఁ జుంబించి చే

తులవెంట నవ్వలిగబ్బిగుబ్బచనుబం•తు ల్వట్టి క్రీడాకళా
కలన న్మించువిరించి మా కొసఁగు సా•కల్యాయురారోగ్యముల్. 5

సీ. అమరశిరఃకిరీ•టాంచలమణివిభా, నీరాజితాంఘ్రి యే•సారసాక్షి
కుందేందుమందార•చందనఘనసార, నీహారవర్ణ యే•మోహనాంగి
హేమాబ్జకబళనో•ద్దామమత్తమరాళ, ఘోటకారోహ యే•కోటిమిన్న
వరదండపుస్తక•వల్లకీ శుకరాజ, రాజత్కరాబ్జ యే•రాజవదన
తే. యమ్మహావాణి పికవాణి • యజునిరాణి, సైకతశ్రోణి మదచంచ•రీకవేణి
పరమకల్యాణి కిసలయ•పాణి మాకు, మంజువాగ్గుంభన లొసంగి • మనుచుఁ గాత. 6

మ. [illegible]ధాధీశశిరోగ్రభాగవిలస•త్ప్రాలేయరుక్షం ముం
దం బొప్పఁగఁ జూచి మోదకముగా • భావించి యంచత్కరా
గ్రము వే చాఁచి కడంకతోడఁ దివియం • గామించి మే లెంచు దం
తిముఖుం డెప్పుడుఁ బ్రోచు మత్కృతి దయా•ర్ద్రీభూతచిత్తంబునన్. 7

మ. చిరభక్తిప్రతిభావిభాసితుఁడనై • చింతింతు నశ్రాంతముం
బరవాదిప్రమదద్విపేంద్రపటలీ•పంచాననశ్రేష్ఠు బం
ధురతేజోనిధి దెందులూరికులపా•థోరాశిరాకానిశా
కరుని న్లింగయసద్గురూత్తముని సా•క్షాచ్చంద్రచూడాకృతిన్. 8

సీ. గురుతరకౌండిన్య•గోత్రవిఖ్యాతుండు, బయ్యనామాత్యుఁ డే•ప్రభునితాత
నిరతాన్నదానవ•ర్ణితయశస్సాంద్రుండు, తిమ్మనసచివుఁ డే•ధీరుతండ్రి
ఘనులు జగ్గనయు సిం•గనయు మంత్రియు నర, సనయును నే•ధన్యు•ననుజవరులు
తిమ్మయాఖ్యుఁడ నేఁ బ్ర•థితులు సింగనయు జగ్గనయు సూరనయు నే•యనఘుసుతుల
తే. మతులమతి రాజమాంబ యే•యధిపుజనని, యతిపతివ్రత లక్ష్మి యే•చతురురాణి
యట్టి శ్రీకూచిమంచివం•శాబ్ధిచంద్రు, మజ్జనకు గంగనామాత్యు • మదిఁ దలంతు. 9

మ. తనరారన్నుతి సేతు సేతుహిమవ•న్నగాస్తశైలాంతరా
వనిభాగావిరతప్రసి[illegible] కవివి•ద్వన్మాగ[illegible]ద్రాదియా
చనకానీకనిరంతర[illegible]ణుతభా•స్వద్దానవిద్యాపరా
యణు భూభృజ్జనపూజ్యు మజ్జనకు గం•గామాత్యచూడామణిన్. 10

చ. మనమునఁ బ్రస్తుతింతు బుధ•మాను ల ధన్యుల జగ్గనార్యసిం
గననరసప్ర[illegible]ది•తాఖ్యుల మ[illegible] కులేంద్రముఖ్యులన్
ధనదసఖాం[illegible]క్తిసము•[illegible]చి చిత్తుల సాధువృత్తులన్

జనవినుతాన్నదానగుణ•సంతతభవ్యుల మత్పితృవ్యులన్. 11

మ. కవిచూడామణుల న్మహోఘనుల వే•డ్కం గొల్తు వల్మీకసం
భవు వ్యాసు న్జయదేవు భోజనృపతి • న్బాణు న్మయూరాహ్వయున్
శివభద్రార్యుని గాళిదాసుకవిన్ • శ్రీహర్షుని న్మాఘు భా
రవిఁ జోరు న్భవభూతి మల్హణుని వా•క్ప్రాచుర్యసంసిద్ధికిన్. 12

సీ. బహుముఖవక్తయై • పరఁగుకుండలినాథు, నఖిలకళాధాముఁ • జైనసోముఁ
బరజయోన్నతి నెన్నఁ•బడువీరభద్రుని, సర్వజ్ఞతాగుణ•శాలి భీముఁ
జతురాస్యు వాగను•శాసను విబుధప్ర, కరముఖ్యు నమరేశుఁ • బురుషసింహుఁ
డనఁ దగు శ్రీనాథు • ఘనమార్గకర్తయై, కరము వెలుంగుభా•స్కరబుధేంద్రు
తే. సతతలోకేశ్వరప్రపూ•జితనితాంత, రాజమానప్రభావుని • రంగనాథు
మఱియు నాంధ్రకవిత్వని•ర్మాణకుశలు, లగుమహాకవివర్యుల • నభినుతింతు. 13

తే. భంగమున దాఁగి పంకంబు•పాల లోఁగి
సరసులకుఁ గాక యెఱుకలు • సడల నెఱసు
లేఱుచు జడాశయంబుల • నెపుడు మెలఁగు
కుకవినికురుంబముల లెక్కఁ • గొనఁగ నేల. 14

సీ. అన్యపదార్థాప•హరణప్రవీణులు, సమధికసుశ్లోక•విముఖమతులు
గురువల సువర్ణ•పరిశోధనాజ్ఞులు, సదమలసాధుల•క్షేమరహితులు
చిరతఘనసుఖ•శ్రేయోవిదూరులు, ప్రతిపదాత్యంతకు•వాదగతులు
సంతతసమధిక•సమతప్రకంపితు, లతితరదుర్వృ•త్తియుతులు నైన
తే. ధూర్తకవిరాజుల కొకింతఁ • దొలఁగ వలయు, నఖిలదిగ్దేశనృపసభా•ఖ్యాతపూత
భారతీలబ్ధకవితావి•భాసమాన, సారసామ్రాజ్యఖని యైన•సజ్జనుండు. 15

సీ. బహుపురాణములు ప్ర•బంధము ల్లక్షణ, శాస్త్రము ల్వివిధకో•శములు నాట
కము లలంకారశా•స్త్రములును శోధించి, ప్రౌఢిమై నేతత్ప్ర•బంధ మే నొ
నర్చిద నిందులో•న నొకించుకొక్కెడఁ, బరికింప నెఱసులు • దొరలి యున్న
నెన్నిక సేయక • హితకరుణామతిఁ, గనుఁగొని సారంబె • కైకొనుండు
తే. మంచితేనియ జనులు వే•మఱు కడంక, నరసి వడపోసి యునిచిన• నందులోన
నలుసు లొకకొన్ని యందందఁ•గలుగకున్నె, భవ్యమతులార కవిబుధ•ప్రవరులార.

సీ. వళులయొప్పిదమున • వఱలునాశయమ్ము దు, పదవిభ్రమంబుల • బాగు మీఱి
కలితచంపకమాలి•కాసుకాంతిశ్రీల, సరసిజముఖివికా•సములఁ దనరి

మహితచమత్కృతియా•మధురవాగ్రచనల, శుభలక్షణారూఢి • సొంపెసంగి
ప్రవిమలశృంగార•భావగౌరవమునఁ, గన దలంకారవై•ఖరులఁ జెలఁగి
తే. ప్రబలుచుఁ దాఁ గావ్యకన్యకా•రత్న మఖిల, రసికజనసంతతమనోభి•రాము మగుచు
నిండుకొనుశీవి నిద్ధరా•మండలమున, నసదృశవిలాసలీలల • నలరుఁ గాత. 17

వ. అని నిఖిలదేవతాప్రణతియు గురుచరణస్మరణంబును బితృపితృవ్యస్తోత్రంబును బురాతనమహాకవివర్ణనంబును గుకవినిరాకరణంబును నాధునికసుకవివిద్వత్ప్రశంసనంబును గావించి యష్టాదశాధికవర్ణనాన్వితం బగు నొక్క మహాప్రబంధంబు నొనర్పం బూని యున్న సమయంబున. 18

సీ. పరిపరిపోలుక•ర్పూరపురక్షణనుఁ డ, గ్రిగశాపటీక జూహు•రాణవస్త
పరవిపిండీవృష•పదకదంబుఁడు మహో, కులకశయాలీన•గురుకలాపుఁ
డద్రిదారకసము•ద్యద్విస్మయవిదారి, నాగప్రహాధసము•న్నతతురంబుఁ
డవిరలచంద్రమ•యాగాగగానుఁడు, రీత్కృపానాగత•ప్రియసచివుఁడు
తే. భద్రఖింఖోళుఁ డాశ్రిత•శూద్రధరుఁడు
నిగమగథా మృగుఁడా క్షీత•నిగమకులుఁడు
పత్ప్రిహారేన్నమాహ్వయ•ప్రభుఁడు నాదు
స్వప్నమున నొక్కనాఁడు సా•క్షాత్కరించె. 19

తే. అటు సాక్షాత్కరించి మ•హాత్ముఁ డైన
పి పురీకుక్కుటేశ్వరా•భిఖ్యసాంబ
శివుఁడు నిస్తులకరుణార్ద్ర•చిత్తుఁ డగుచు
నింపు దళుకొత్త ననుఁ జూచి • యిట్టు లనియె. 20

సీ. ప్రతిభమై రుక్మిణీ•పరిణయంబును సింహ, శైలమాహాత్మ్యంబు • నీలపెండ్లి
కథయును రాజశే•ఖరవిలాసంబును, నచ్చతెనుంగురా•మాయణంబు
సారంగధరనృప•చరితంబు సాగర, సంగమాహాత్మ్యంబు • రంగు మీఱు
సకలలక్షణసార•సంగ్రహంబు నొనర్చి, కృతులు మా పేర నం•కితము చేసి
తే. నట్టిప్రోఢవు నీ విపు • డలఘుమతిని, రహి నొనర్పఁగఁ బూనిన•రసికజనమ
నోభిరామముఁ గృతి సేయు • మలర మాకుఁ, దిమ్మకవిరాయ సకలసు•ధీవిధేయ.

క. నరవరు లిడుమణిభూషా, కరితురగాందోళికాది•ఘనవిభవము ల
రము లవేటికి ని కే, నిరవుగ నిహపరసుఖంబు • లిడియెదఁ జుమ్మీ. 22

వ. ని యాన తిచ్చి యప్పరమే రుం డంతర్హితుం డగుటయు నేను నమందానందకం

దళితహృదయారవిందుఁడనై యమ్మహాదేవునకు నిమ్మహాప్రబంధంబుఁ గృతిసేయ నిశ్చయించి. 23

సీ. నిఖిలవిద్యాభ్యాస • నిపుణుఁడు మత్సహో, దరుఁడగుజ సంత్కవితనయులు
ఘనులు తిమ్మనయును సింగనయును లేఖక, పాఠకులై ప్రతు • ల్ప్రబలఁ జేయఁ
బేర్మిఁ గాంచినవాఁడఁ • బేరఁ పుర ప్రాజ్య, రాజ్యాధిపత్యవి • రాజమాన
భూరివైభవుఁడు స • ముద్భటపరాక్రముఁడును, దానకళాధురం • ధరుఁడు నైన

తే. రావునీలాద్రిమాధవ • రాయనృపతి, చేతఁ గవిసార్వభౌమవి • ఖ్యాతబిరుద
మందినఘనుండఁ దిమ్మయా • హ్వయుఁడ నేను, విమలతరభక్తి మదిలోన • విస్తరిల్ల.

షష్ఠ్యంతములు.

క. శ్రీదునకు సకలమునిత, శ్రీదునకు నితాంతభృంగి • రిటిపటునటనా
మోదునకు నిగమసంస్తుత, పాదునకు హృతాఖిలాఘ • భవఖేదునకున్. 25

క. భర్గునకు దళితపురభట, వర్గునకుఁ బ్రకీలితాప • వర్గునకు లస
న్మార్గునకుఁ జిరకృపార్ద్ర, సర్గునకు నితాంతసుగుణ • సంసర్గునకున్. 26

క. శంభునకు జితగజాసుర, దంభునకు సమస్తబుధవి • తానావనసం
రంభునకు దానవిద్యా, రంభునకుఁ బ్రహృష్టమాని • రాడ్డింభునకున్. 27

క. భీమునకు రజతభూధర, ధామునకు సుధాంశుకోటి • ధామునకు మహో
ద్దామునకు శ్రితజనావన, కామునకు హృతోగ్రపాత • కస్తోమునకున్. 28

క. శర్వునకు సతతముదితసు, పర్వునకు సమస్తభువన • పావనలీలా
ఖర్వునకు దళితమర్జ్జన, గర్వునకు మహోక్షరాజ • గంధర్వునకున్. 29

క. స్థాణునకు సతతపరిచిత, బాణునకు సరోరుహాక్షు • బాణునకు జగ
త్త్రాణునకు హృతకృతాంత, ప్రాణునకతిసత్యవాక్య • పరిమాణునకున్. 30

క. భవునకు నిరుపమశుభవై, భవునకు సంఘటితసకల • భవ్యన కురుపార్వ
భవునకుఁ గృతపరిపరిపరి, భవునకు భవునకు నిరస్త • భాభవునకున్. 31

క. రంగజ్జటాగ్రవిలస, ద్గంగాప్రాలేయఘృణికి • ఘనవితరణి కు
త్తుంగగుణమణికిఁ గుక్కుట, లింగప్రభుమణికిఁ గుండ • లీకృతఫణికిన్. 32

ఆ. అర్పణముగ నమ్మ • హాదేవుకృప నేన, నూనలీలఁ గూర్పఁ • బూనినట్టి
రసికజనమనోభి • రామంబనెడుకృతి, కిలఁ గథావిధాన • మెట్టు లనిన. 33

కథాప్రారంభము.

క. మును నారదమునివరునకు, మునుకొని పుణ్యేతిహాస • ములు నలువ దగన్
వినుపించు చుండి యొకకథ, యొనసినకృపఁ దెలుపఁ బూని • యి ట్లని పలికెన్.

శా. చంచత్కాంచనసౌధభాగలసిత • శ్యామాశుభాంగప్రభా
భ్యంచద్విభ్రమచంచలాభ్రమకచా • భ్రభ్రాంతిలీలావల
త్కించిల్లాస్యకళావిలోలఫణిభు • క్కేకారవాకారితమై
కాంచెన్ బేర్మిఁ బురోత్తమం బొక టిలం • గల్యాణనామంబునన్. 35

సీ. ప్రాకారములడంబు • పరిఖులచెలువంబు, వనములపెంపు జ•వ్వనులసొంపు
బావులఠీవి క•ప్రపుధూపములతావి, జగి లెలరంగు ర•చ్చలహొరంగు
గణికలయొప్పు బం•గరుమాడువులవిప్పు, గోపురంబులమించు • కోట్లసంచు
తేరులతీరు ము•త్తెపుఁబందిరులసౌరు, నగరులకల్మి యే•నుఁగులబల్మి
తే. కత్తలానులయేపు మే•ల్కట్లకోపు, మదురగోడలమెఱపు వా•ల్మగలయొఱపు
తలుపుగమిపీలునిలువుటు•ద్దములమేలు, దనర వెలుఁగొందు నాప్రోలు • ధరణియందు.

మ. పరిఘాంతర్విలసద్భుజంగయువతుల్ • ప్రాకారశృంగాగ్రవి
స్ఫురదస్వప్నవధూమణీజనులకున్ • శుభ్రాకృపిందంబు లం
పి రన నీళ్ళఁదికి నేగు నంచ లమరీ•బింబోష్ఠు లింద్రోపలో
త్కరము ల్గ్రొమ్మ ఱ వారి కంపి రన డిం•గ్గ బాఱుఁ దేఁటుల్ పురిన్. 37

శా. తుండాగ్రంబులు చాఁచి యప్పురి మహో•త్తుంగద్విపేంద్రంబు లు
ద్దండప్రక్రియఁ గ్రీడ సేయుచు వియ•ద్గంగాసువర్ణాంబురు
క్కాండంబు ల్పెకలించుచో సుమపరా•గంబు న్మది న్మ్రానులన్
నిండం బంగరుకాఁడల ట్లలరు ను•న్నిద్రప్రభాలీలలన్. 38

తే. అగము లుర్వీధరారాతి•యాపనలకుఁ, దలఁ యప్పట్టణమునకు • వలసి వచ్చి
డాఁగి యుండినఁ బౌరులు•నాగము లని, క్రమ్మ యునిచిరి నాఁగనా•గములుదనరు.

చ. తలఁపఁగ దక్షిణోత్తరప•దంబుల కు తి నేగి యాఱునా
ళ్ళలకుఁ గాని క్రమ్మఱఁగ • నే క యేలిక నేట ముంచు ని
చ్చలు నిను తేరిమావు లని • సారెకుఁ గేరుచు దిక్కు లన్నియుం
గలయ నిమేషమాత్రమునఁ • గన్గొని వే మఱలుఁ బురాశ్వముల్. 40

చ. అనిలుఁడు లేడి నెక్క జవ • మారఁగ నప్పురిమేల్గుఱ్ఱాలతోఁ
బని డి పందెము ల్చఱచి • పర్విడుచోటఁ గు ంగ మెత్తి వై

చిన్నచెలు వాయె నిప్పులకు • సిద్ధము గా దని యాడినఁ బ్రకం
పనునకుఁ గేలు సొట్ట యని • పల్కుదురే కద లోకు లిద్ధరన్. 41

తే. నాలుగును వేయి వక్త్రంబు • లోలిఁ గలిగి
శ్రుతులు భాష్యంబు నడపుట • ప్రతిభ యనుచు
విధిఫణీంద్రుల నిరసించి • వేదశాస్త్ర
ములు వచింతు రొక్కొక్కరా • గ్రాలిద్విజులు. 42

సీ. బుధవత్సలులు కళా • పూర్ణులు పరచక్ర, హరణులు కువలయా • హ్లాదకరులు
వసుసమన్వితులు స • ర్వజ్ఞశిరోమణుల్, శుభలక్షణులు పరి • శుద్ధమతులు
సహజలక్ష్మీకు ల • స్తమితతమస్కులు, మండలప్రభులు స • న్మార్గచరులు
మిత్రానుకూలురు • గోత్రాభ్యుదయులు నై, వాత్సకు లోష • శ్వరులు సుప్ర
తే. సన్నతాభాస్వరులు పంక • జాతదళన, చతురు లతిశీతలప్రద • ర్శను లుదగ్ర
మోహనాకారరేఖాస • ముల్లసితులు, రాజు లలరుదు రప్పుర • రాజమునను. 43

తే. తనకుఁ దొమ్మిదిపాఁతఱ • ల్ధనము గల దటంచు జక్కుల ఱేఁడు గ • ర్వించుఁ గాని
లెక్క యిడరానిరొక్కంబు • లీడు లేని, కొలుముగల వెన్న నవ్వీటి • కోమటులకు.

క. అద్రులు తేజంబున నమ, రాద్రులు దానమునఁ గాంచ • నాద్రులు ధృతి సౌ
భద్రులు బవరంబున బల, భద్రులు భుజశక్తి నందుఁ • బరఁగెడుశూద్రుల్. 45

సీ. తమగానములకు సం • తసిలి పున్నాగము, ల్పస్ఫుటభోగలో • లతఁ జెలంగఁ
దమవిహారముల కెం • తయు భూజనుల్ చొక్క, సుమనోవికాసవి • స్ఫూర్తి నలరఁ
దమముఖాంభోజగం • ధములకు సరసాళు, లుప్పొంగి మదబుఁ • గప్పుకొనఁగఁ
దమమణినూపుర • ధ్వనులకుఁ బరమహం, సలు సోలి మానసా • సక్తి దఱుమఁ
తే. దమమృదూక్తిసుధారస • ధారలకు న, శేషబుధపుంగవులు చెంతఁ • జేరి నిలువఁ
జెలువముల కెల్లఁ బుట్టిన • నెలవు లనఁగ, మెఱయుదురు ప్రోలఁబుణ్యభా • మినులులీల.

చ. అపరిమితానురాగమున • నప్పురిలోనిబొజుంగుమిన్న లె
ల్లపుడు దినాంతవేళల హొ • యల్మెఱయ న్విహరింతు రెంతయు
న్విపణి హాంతరాగ్రమణి • నిర్మితకాంచనసాలభంజికా
లపనకపోలచుంబనక • ళావివశీకృతహృత్సరోజులై. 47

సీ. చామల కెందు నీ • సరసత గలదె తొ, య్యాలి యన వరియింపు • నిలిచి మాడు
పడఁతి నిన్నంటి వె • ల్వడము కోర్కె ఫలించె, నన రాజభోగమే • యతిశయిల్లు
నారుగన్నను జిత్త • మలరెడిఁ జెలియన్న, మది కొప్ప గంటె వే • మఱుఁ జెలంగఁ

బలుకొట్టి చూపక • నిలు మింతె యనిన న, వ్వాలఁ గంది కై సైగ • మెలఁపడఁగనె
తే. యనుచుఁ దముఁ జేరి నెఱజాణ•తనము వెలయఁ
బలుకు నెలకోడె ప్రాయంపుఁ•బాంథజనుల
కింపు దులకింప మాటామాటి • లిడుచు నుండ్రు
శాలిపాలీవధూటు లా•ప్రోలఁ జాల. 48

సీ. సరసిజంబులు సారె•సారెకు నెనయించి, యంబుజంబులు ప్రియం • బలరఁ జేర్చి
చంపకమాలిక • ల్సొంపెసంగ సమర్చి, విచికిల స్తబకము • ల్విస్తరించి
యుత్పలమాలిక • లొఱపుగాఁ బొసఁగించి, కడుసుకేసరము ల•క్కఱఁ బెనంచి
లలి వెలయు సుపజా•తులు నాడెముగ నిల్పి, మఱియుఁ జే రగువన•మంజరులును
తే. గరము మెఱయించి సుకవుల•కరణిఁ బెక్కు-
చందముల నీటుఁ జూపుచు • సరసులను బ్ర
బంధలీలల నలరింత్రు • పటువిలాస
భాజనములందుఁ బుష్పలా•వీజనములు. 49

శా. వీట న్మాటి కసంగసంగరకళా•విక్లాంతకాంతామణీ
కోటీపీనపయోధరాగ్రవితతాం•కూరన్నిదాఘోదక
టీకాపహృతిక్రియారభటిఁ బెం•పారుం బ్రభాతంబులం
బాటరాచలకూటనిర్గతజగ•త్ప్రాణార్భకవ్రాతముల్. 50

చ. పనివడి పంటపైరులకు • బాళిమెయిం జనుచిల్కమూఁకలం
బనులకుఁ గ్రమ్మఱం దఱిమి•వైచు నుదంచితశాలిపాలికా
స్తనకలశద్వయీనిహిత•సాంకవగంధమలిమ్లుచత్వభా
గనిలకిశోరవారము ల•నారతము న్నగరాంతికంబునన్. 51

క. ఆనగరికి నధిపతి యై, యానగరిపుకరణి శీవి • నలరుచు నుండన్
భూనుతుఁ డర్చిష్మంతుఁడు, నా నెసఁగు నృపాలవరుఁడు • నయతత్పరుఁ డై. 52

క. ఆరాజమణికుమారుఁడు, మారుఁడు సౌందర్యమునఁ గు•మారుఁడు కడిమిన్
సూరుఁడు తేజంబున ఫణి, హారుఁడు గరిమన్ బుతుధ •జాహ యుఁ డెన్నన్. 53

సీ. కాశికాశాధిపా•కాశధునీహార, నీహారకలశవా•ర్నిధులఁ దెగడి
సోమసోమామర•సామజతారకా, తారకాదంబబృం•దముల నవ్వి
చంద్రచంద్రాతప•చంద శారద, శారదాంభోదకే•సరుల నెన్ని
గోపగోపారదేం•దూపల ంతాన, సంతానఫేనవ•ర్జములఁ గేరి

తే. మీఱితి తనకీర్తి జగముల • మెఱయ నలరె, నిఖిలభూభర్తణోదగ్ర•నిజభుజాగ్ర
జాగ్రదుగ్రమహామండ•లాగ్రదళిత, దుర్హృదుర్వీభుజుండు ఋ•తుధ్వజుండు. 54

సీ. కమనీయకలధౌత•కాంతుల నిరసించి, ద్విజరాజనిబిడదీ•ధితుల నెంచి
జలజభవప్రభా•సముదయంబు జయించి, యమరవిద్రుమశోభ • నపహసించి
షణ్ముఖజనకభా•స్వద్విభావళి మించి, హంసమండలదీప్తి • నావరించి
చారుపయోజాత•భూరిద్యుతులఁ గాంచి, మంగళసద్రుచి • మహిమ వంచి
తే. తనసమంచితకీర్తిప్ర•తాపములు ది, గంతరంబుల వెలయ ను•దగ్రలీల
వఱలె నఖిలధరాధురా•వహనముదిత, కరికమఠకిరిగిరిహరీ•శ్వరుఁ డతండు 55

సీ. కువలయంబున కార్తి • గూర్పనియినుఁడు చ, క్రావళి నొంచక • యలరురాజు
గోత్రవైరము గూర్చు•కొననియింద్రుఁడు పుణ్య, జనులఁ గాఱింపని•చక్రవర్తి
పక్షపాతము లేక • పరఁగుచుండువిరాటు, పాడి దప్పనిప్రజా•పరివృఢుండు
కుజనులపొందు చే•కొననిధరాధిపుఁ, డుగ్రుఁ డై ప్రజఁ ద్రుంప•కుండు నీశుఁ
తే. డౌర యితఁ డని బుధజను • లభినుతింపఁ, వఱలెఁ దేజఃకళావైభ•వప్రభావ
జవవచఃస్ఫూర్తి ధృతిమహై•శ్వర్యములను, విపులగుణపాళి యమ్మహా•నృపతిమౌళి.

సీ. చాంచల్యమబ్జలో•చనలచూపులయంద, కుటిలత సతులముం•గురులయంద
కాఠిన్య మింతుల•గబ్బిగుబ్బలయంద, లేమి లేమలమధ్య•సీమలంద
బంధము ల్చందన•గంధులరతులంద, జడత ముద్దియల నె•న్నడలయంద
చిక్కులు మత్తకా•శినులహారములంద, పీడ చేడియలకెం•బెదవులంద
తే. కానిమఱి యొందు నేనియుఁ • గలుగకుండ, ధరణిఁబాలించె నఖిలభూ•ధవకులేంద్ర
కోటికోటీరమణివిభాం•కురవిరాజ, మానచరణాబ్జయుగళుఁ డ•మనుజవిభుఁడు. 57

తే. దరికిఁ జేరిన నరికోటి • దరికిఁ జేరు, శరము పూనిన నహితాళి • రము పూనుఁ
గొమరు మీఱినయారాచ•కొమరుతోడ, సరియె శూరులు మనుజకే•సరియ కాక. 58

వ. అట్లు సమగ్రలీలావైభవోదగ్రుం డగునమ్మహీపాలాగ్రగణ్యుం డమందానందకందళి
తహృదయారవిందుం డగుచు నొక్కనాఁడు. 59

సీ. పగడంపుగుంద్రకం•బములు మేలికడాని, దూలముల్ జాబిలి•ఱాలమెట్లు
పులుఁగుఱాపచ్చబో•దెలు తళ్కుమగమాని, కంపుగోడలు తమ్మి•కెంపువెడఁద
తలుపులు పటికంపు•ద్వారబంధంబులు, తెఱగంటిరాచఱా•తిన్నియలును
వైడూర్యవలభిక • ల్వాటంపుగోమేధి, కపుజలయంత్రముల్ • కడిఁదిముత్తి
తే. యంపునేతలు పుష్యరా•గంపుజాల, కములు రవికాంతమణివలీ•కములు రజత

ఫలకములు గల్గి నాడెంపుఁ బనులబల్లా, రంగుల ననారతంబుఁ జెలంగి మఱియు. 60

సీ. జాలవల్లికలు పచ్చలగద్దెపీఁట హొంతం, బట్టుతివాసీలు • వట్టివేళ్ల
సురటీలు మేలైన వఁడి • కురిచీలు నెత్తంపు, పలక నిద్రాజర • బాజుబెబు
చందువా ముత్యాల • జాలీలు చికిలిక్రొ, మి ంచుట ము లెన • మించుతగటు
బాలీసు రతనంపు • కీలుబొమ్మలు చిటి, చా లు వె ఁదవిం • జామరములు

తే. తమ్మపడిగలు మంచిగం • దంపుఁగోళ్ల, చిఱుత ముక్కాలిపీఁట రా • చిలుకపంజ
రములు చిత్రంపుది గం • బములు గలిగి, జానుదులకించుకొ హం • జారమునను. 61

తే. రాజగురుబుధకవివ ం • ధాజనులును, మిత్రజాహీనకేతువుల్ మెఱసి కొలువ
నెంతయును దేజ మెసఁగ సం • నంతపదవి, నయ్యనుఁడు నిండుకొలువున్న • యవసరమున.

సీ. గొఱకయాంటెలు మేటి • కఱకునారసములు, వంకకత్తులు పెడ • వంకవిండ్లు
నడునెత్తిసికలు గీ • ర్వాణంబు లేకవారు, మెట్టులు క్రొవ్వాడి • మెఱుఁగుసురెలు
కావిలాఁగులు నీలి • కాసెలు వాగురల్, గుద్దుకత్తులు నల్ల • గొంగడీలు
నలువుమీఱినకారు • ముఱుచ యొడళ్లు జుం, జురుగడ్డములు బలు • కుఱుచద్రుళ్లు

తే. పెలుదసొరకాయదిప్పలు • తులసిపేర్లు, గండ్రగొడ్డండ్లు చిక్కము • లుండికొఱ
మీసముల్గల్గి కొండటు • మృగయు లెదుటఁ, జేరి పొడఁగని మిగుల జో • హారులొసఁగి.

సీ. పులిగోళ్లు గజదంత • ములు పిల్లిగ లు, ...రపప్పు వెడంద • చామరములు
పద్దువాడేగలు • పావురాయలు నమ్మి, పింఛెంపుఁగుంచెలు • పికిలిచెండ్లు
బిత్తరంపుజవాది • పిల్లులు ము ల, జింకకూనలు నవ • సంకుమదము
పచ్చకస్తురివీణె • లచ్చంపు -ఁదేనె, గజనిమ్మపండ్లు ద్రా • క్షాఫలములు

తే. పనసపండ్లీదపం కొ • మ నఁటిపండ్లు, కప్పురము దబ్బపండులు • నిప్పపువ్వు
మొదలుగాఁ గా కలు ఎట్టి • ముందు నిలిచి, పలికి రి ని కేల్మోడ్చి • ప్రభునిగూర్చి.

క. విను జియ్య పొలముపట్టునఁ, గనుఁగొన నబ్రముగ నిపు • కారుమెకము లా
... మునఁ ఎ మీఱి ...లఁగుచు, జనులకుఁ గడుభీతొసర్పఁ • జాగెం జెలుచన్. 65

ఱుచు ర్నాలుగు • కా మెకంబులు బె లుల్ తోఁడేళ్లు • బొబ్బమెకము
... బొ, లేనుపోఁతులును తుఁ • లేనుఁగులును
గు లడి - ములు సవర ము లి
పందుల నక్క ... లు గుసు ... తియ

తే. లాది యగుదొడ్డమెక • లబ్బు ... వి, నరం ... యేపు మీఱి
తిరుగుచున్న వి యం ... పంగ ... కం లంచంద మిపుడు.

సీ. కౌంజులు పూరేళ్లు • కన్నెలేళ్లు నెమళ్లు, లావుక • గోరువా • ల్లకుముకులును
గోక్కురల్ కక్కురల్ • గువ్వలు వెలి [illegible] లు, నేలనెమళ్లును • బోలుగలును
గారు [illegible] పసిండి•కంటె లేత్రెంతలు, పాలలు పరుజులు • పావురాలు
పికిలిపిట్టలు గ •పిట్టలు గోవలు, బంగరుపిచ్చుకల్ • పసపుముద్ద
తే. లాదిగాఁ గల [illegible] లు•యారె బిట్టు, నెట్టుకొని కోనలోఁ గను•పట్టి యున్న
వధిప వేఁటకు వేంచేయు • న్వగ్ర మిప్పు, డనుచుఁ బల్కిన వారల • నాదరించి. 67
క. [illegible] గయావిహారలంపటుఁ, డగుచు నపుడె చదరు డిగ్గి • యతిరయమున న
తీరమణశిరోమణి, తగ నంతఃపురికిఁ జనినఁ • దత్సమయమునన్. 68
చ. తడయక యూడిగంపునెలఁ•తల్ నృపుఁ డగ్గతి మానికెంపుబ
ల్లాడవులు వు [illegible] క్రొందడపు•దోవతి గట్టఁగ నిచ్చి పచ్చటా
బెడఁగుఁగడాని నిపని•షెం పగుముక్కాలిపీఁటమీఁద సొం
పడర వసింపఁ జేసి విన•యంబుఁ బ్రియం బిగురొత్త నత్తఱిన్. 69
సీ. మురువైనహురుమంజి•ముత్తియంపుసరంబు, లుదుటుగుబ్బలమీఁదఁ • బొదివియాడఁ
గరములరత్నకం•కణములు గాజులు, ఘలుఘల్లు మని తాళ•గతులఁ జెలఁగ
సొంపారుగడితంపు•సోగముంగురులు నె, న్నొసలిపై ముసరి వెం•పెసలు గూయ
మహనీయతాటంక•మణిగణద్యుతులు క్రొం, దళుకుచేఁ జెక్కుటద్దములఁ బొదలఁ
తే. గొను నర్తింప నూర్పులు•గ దళింప, నలఁతిచెమ్మట నెమ్మేన•నంకురింపఁ
బసిఁడిగిన్నెయలోనిసం•పంగినూనె, వనజముఖి యొర్తు దల యంటె • మనుజపతికి.
సీ. గమగమవలచుచొ•క్కపుఁగమ్మకస్తురి, నలుగిడె నొకమద•నాగయాన
కలయ గంధామల•కం బిడె నొదలఁ, దలకొని యొకముద్దు•కలికిమిన్న
దొరంపుఁబన్నీటఁ • దొరలించి జలకంబు, లార్చె నొక్కసరో•జాయతాక్షి
తడయక నెమ్మేను•నిడుసోగపెన్నెరుల్, దడి [illegible] నొక్కకాం•తాలలామ
తే. జిలుఁగునిద్దంపుమడుఁగువ•ల్వలు ధరింప, నిడి [illegible] మనో రా•కేందువదన
సికను నెత్తావి క్రొ [illegible] జెంగసరులు, [illegible] నొకనీలవేణి యా•క్షోణిపతికి. 71
తే. నిలువుటద్దంబు ముంగల • నిల్పి మేలి, కమ్మకస్తూరి క [illegible] చొక్కముగ నొసలఁ
దీర్పఁగాఁ జేసె నొకవధూ•తిలక మప్పు డొఁ [illegible] అపు రాణింప నా [illegible] పా•లోత్తమునకు.
క. అగరుసితాభ్ర జవాదీ, మృగమదచందన [illegible] మాంబు•మిళితం బై సొం
పుగ వలచు [illegible] లికలపము, జగతీపతిమేన నొక్క•సకియ యలందెన్. 73
క. జిలిబిలివలిలేగాడుపు, లేలయఁగఁ బూసురటి విసరె • నిమ్మగ నొక్క [illegible]

వలకచ కరకంకణములు, ఘలుఘల్లని మెఱయ రాజకందర్పునకున్. 74

సీ. పులుఁగురాపచ్చబిల్లలుకతొళియ నొక్క, సుదతి పేరురమునఁ గూదుగుపఱచె
సొంపారు నాణిముత్తెంపుఁజౌకటు లొక్క, కలకంఠకంఠి వీనుల నమర్చె
గాటంపు నెఱమానికపుటుంగరము లొక్క, తలిరాకుఁబోఁడి యంగుళుల నునిచె
మురుగులు నపరంజిమురిడీగొలుసు లొక్క, విమలాంగి హస్తపద్మముల నిడియెఁ

తే. బసిఁడికమ్మరుపటుయొక్క కిసలయోష్ఠి, మొలను దవిలించి సరపిణిగొలుసులొక్క
తెఱవ వెరవార గుఱుతుగ నలుత నించెఁ, జెలువు దైవార నారాజశేఖరునకు.

తే. హారువు మీఱెడిపసిఁడిపళ్లెరమునందు, రసరసాన్నము లిడి యొక రాజవదన
యింపుసొంపులు వెలయ భుజింపఁ జేసె, మణిగృహంబున నారాజమణిని నిలిపి.

క. ం లి వార్వఁగ నీ ల్లిడె, బంగరు నెఱగిండితోడఁ బరువడి నొకసా
ంగవిలోచన యానృప, పుంగవునకు మదిని గూర్మి పొంగారంగన్. 77

తే. తావికపురంపుబాగాలు తగటుఁబండు
టాకులును మేలివలిముత్తియంపుఁగ్రొత్త
సున్నమును గూర్చి యొకప్రోఢ యన్నుమిన్న
యన్నరాధీశునకు విడెం బందియిచ్చె. 78

క. అంతట నానృపశేఖరుఁ, డంతఃపురి వెడలి వేడ్క లంతంత కెదగ
దొంతరలై పొదువఁగఁ గడు, వింతగ మొగసాలకడకు వేంచేసి తగన్. 79

. భేరులు కాహళు ల్పి గ్రోవులు పె , బూరలు తుడుములు భోరుకలుగ
మణికేతనములు చామ ములు ముతా ల, గొడుగులు నరిగెలు గొలి తరలఁ .
గరు ల ములు శతాంగములు వరూధినుల్, గడు నేలయీనికరణి నడువఁ
గవులు గాయకులు మాగధులు వేశ్యలు నటుల్, పరిహాసకులు మో లబలసికొలువఁ

తే. బసిఁడిబెత్తులవారిరుదెసలఁ గ్రమ్మ, జతన దేవ పరాకు హెచ్చరిక యనుచుఁ
గ ముదేడుకతో బరాబరు లొనర్ప, దొరలు ప్రెగడలు జనవరు ల్గోడ రాఁగ.

డ బాణా ల్పటాలు న లికఁ బూని
దో కొనుచు బ్బ పు ర
నురల్

81

వల లై గ డక బూని
ధ చనఁగ.

కావ్యాలు [illegible]

ప్రథమాశ్వాసము T. Partha Sarathy

సీ. తెలిపుఱుమంజిము• ముత్తియపుఁజొకటులఁగ్రొం, దళతళల్ చెక్కుటద్దములఁ బొదలఁ
గలి రాచిలుక ఱెక్కల లెక్కఁగొననిసొ, యగపుఁబచ్చలతాళి•యఱుత మెఱయ
నవరత్నమయకంక•ణము లుంగరములుం గ, దములాది యగుభూష•ణములు వెలుఁగఁ
జలువక్రొందగటంచు•జిలుఁగుదుప్పటివలె, వాటు నెమ్మేయి వింత•నీటు చూప
తే. నిమ్ముగా మేల్పసిండితా•యెతులు మొల్ల, విరిసరు ల్దట్టముగఁ జుట్టి • వ్రేసినట్టి
యొసిక మీఁదఁ బైచెంగు • లునిచి కట్టి, నట్టిబురుసారుమాల్గాయ • ల్బిట్టుదనర.
సీ. తీరుగాఁ గొనగోర • దిద్దిననిడుదక, స్తురిరేక నొసల మే•ల్సొగసు లీన
మొలకట్టుకాసెలో•పల బిగ్గఁజెరిపిన, బలుతమ్మికెంపుల•బాఁకు మెఱయ
దండగా మగరాలు • దాపినబలితంపు, గండపెండేరము డా•కాలఁ గ్రాలఁ
బస నించునిద్దంపు•బవిరిగడ్డముసొంపు, రుచిరనీలోపల•రుచులఁ దెగడఁ
తే. గప్పురము సొంకవము మంచి•గంద మగరు, గస్తురియుఁ జాఁదుఁ బన్నీటఁ•గలపియిడిన
కడిఁది మైపూఁతకలపంపుఁ•గమ్మతావు, లిమ్ముగా నెల్లదిక్కులఁ • గ్రమ్ముకొనఁగ.
సీ. పసిఁడిపక్కెరజర•బాజు మెత్తాముత్తి, యంపుజొంపములు చొ•క్కంపుఁగెంపు
టంకవన్నెలు గిల్కు•టందియల్ జల్లులు, జిలుఁగుఁగ్రొందళుకుఁగు•చ్చులతురాయి
చికిలికళ్లెము క్రొత్త•ముకమాలువాగె హొ, రంగారుజరతారు•టంగువారు
బిరుదుగంటలు గజ్జె • లరిదిలకుంపటా, ద్రిప్పదండలు భూరి•దివ్యమణులు
తే. గలితశుభలక్షణము లురు•గతులు గడిఁది, తేజునందంబు జవమును • దిటము గలిగి
రాణఁ దనరారుమేటిసా•మ్రాణి నెక్కి, హాళి దైవారఁ నపుడు వా•హ్యాళి వెడలె.

చ. వెలువడి యోలిఁ బ్రోలినడు•వీధిజనంబులుఁ బౌరకామినుల్
వలకొని మేలికప్రపుని•వాళు లొసంగుచుఁ బొంగి యొండొరుం
దలఁగఁగఁ దొఁచి యానృపవ•తంసముఁ జూచి మదిం జెలంగుచున్
జిలిబిలిక్రొ మ్ముత్తియపు•సేసలు చల్లిరి పెల్లు మీఱఁగన్. 86
చ. జలధరవేణు లిందుమణి•సౌధతలంబుల నిచ్చి మించుఁదీఁ
గలనిరసించు మైరుచులు • గ్రాలఁగ ముత్తెపుసేసఁబ్రాలు భూ
తలపతిమీఁదఁ జల్లిరి ము•దం బలరార ఘనాఘనంబు ల
గ్గలముగ నింగి నుండి వడ•గండ్లు పొరింబొరి రాల్చుకైవడిన్. 87
ఉ. అన్నులమిన్న యొర్తు వసు•ధాధిపనందనుఁ జూడఁ గోరి వా
ల్గన్నులఁ గుంకుమంబు నొస•ల న్నవకజ్జలమున్ ధరించి లో
నెన్నఁగ రానితత్తరము • హెచ్చఁగ న   రాజ ద్ధతిన్

గ్రన్నన వచ్చె దానిఁ గని • కాముని లందఱు నవ్విరొక్కటన్. 88

క. పడఁతుక యొక్కతె యపుడా, యొడయనిఁ జూడఁగఁ గ వచ్చె • నొడ్డాణము వే
మెడ నిడి మొగపులతీఁగియ, నడుమున నిడియలఁతివలపు • నాటుకొనంగన్. 89

క. వలతేని దెగడు నాన్నపు, చెలువము నలువారఁ జూచి • చెలి యొక్కతె క్రొం
జిలిబిలివలపులఁ గలికెక్, జిలజిల మరునిల్లు పెల్లు • చెమ్మగిలంగన్. 90

క. వనజాక్షి యొకతె కరముల, ననబంతులఁ ద్రిప్పుకొనుచు • నరపుంగవుఁ గ
న్గొనఁ జేరెఁ దనమిటారపుఁ, జనుగుబ్బలసౌరు దెలుపు • చందము దోఁపన్. 91

గురుతరవక్షోజ•కుంభసంభవగంధ, సిందూరరాగంబు • చెన్ను మీఱఁ
గమనీయమేఖలా•ఘంటామహాఘుళం, ఘుళవిరావంబు లె•గ్గలికఁ జూపఁ
బ్రకటముఖభ్రమ•భ్రమరకానీకని, స్తులవినీలద్యుతు • ల్దళముకొనఁగ
భూరిశోభాప్రకీ•ర్ణోరుశుండాదండ, విభ్రమం బభిరామ•వృత్తిఁ జెలఁగ

తే. మందయానవిలాసంబు • సందడింప, నతను ట్టంపుటేనుఁగో • యనఁగ నొక్క
కామినీమణి శృంగార•గరిమ వెలయ, వచ్చెఁ జెచ్చెరఁ గుంభినీ•వరుని జూడ. 92

చ. కులుకుపసి టారిగబ్బిచను•గుబ్బల వ్రేఁగునఁ గౌనుఁ దీఁగ కం
పిలి య యాడ ముంగురులు • బిట్టు మొగంబునఁ జిందులాడఁ గం
చెలముడి వీడఁ త్తరపుఁ• యువ్వల ంచుక నీవి యాడ వి
చ్చలవిడి జూడ వచ్చె నొక•చం [illegible] స్య నృపాలమన్మథున్. 93

తే. [illegible] గానల చన [illegible] మాట • మిథ్యగాక, యుండునట్టుగ నొక్క వే•దండయాన
ండ యక [illegible] యు• డ ల, తెప్ప వేయక యన్నెలఁ•తేనిఁ జూచె. 94

తే. [illegible] కామి [illegible] లమి [illegible], గాయకు ల్వాడ గణికాప్రకరము లాడ
[illegible] వము [illegible] బురము వెలువడె రాజన్య•పుంగవుండు.

క. [illegible] డ తి ము నొక, డ [illegible] నిలువ నాజ్ఞ [illegible] డె గస్తానం
[illegible] వేడ [illegible], గౌ దయఁ మృగయులును నానుమరు జనిగాన్.

[illegible] • జ బీ [illegible] ంబొల్లుకా
[illegible] వృత్త [illegible] బదరీ భల్లాతకీ [illegible]
ఘనసా [illegible] లక కారవ [illegible] •కం [illegible]
దనమం [illegible] రముఖ [illegible] ధ్వని [illegible] 9

సీ. ప్రత్యగ్రఫలవల• [illegible] ల• కీర్ణ, తరుణ [illegible] ఖా•దంబక
[illegible] ర• కదళి [illegible] రుహ [illegible]

పాటీరభూమిరుట్కోటరాంతర్లగ్న, ఫణిఫణామణివిభా • భాసురంబు
పరిఫుల్లచంపక • ప్రసవ రజశ్శస్త, నికటసరస్తోయ • నిస్తులంబు
తే. గం వేదండమండల గండయుగళ, గళితదానాంబులహరికా • మిళితలలిత
పరిణతాస్తోకమాకంద • ఫలరసస్ర, వాహమగుపూగవాగ మ • నము దనరె. 98

తే. శల్యకదలిప్రియకశివా • చమరకస్త్ర, కుంభిరోహితనాగముల్ • గొలుగునందు
శల్యకదలిప్రియకశివా • చమరకస్త్ర, కుంభిరోహితనాగముల్ • గొలుగునందు. 99

సీ. శక్రరంభాపారి • జాతకైరావత, ఖ్యాతమై నాకలో • కంబుకగణి
గాలవశాండిల్య • కౌశికకపిలాది, వాసమై ధాత్రృని • వాసమట్లు
వృషకుమారకశివా • ప్రియశివాపరికలి, తంబయి రజతభూ • ధరముమాడ్కి
మదనసుపర్ణక • మాధవలక్ష్మీ స, నాథమై వైకుంఠ • నగరిగరిమ
తే. సంతతానంతనాగేంద్ర • స త మగుచు, విలసితంబగునలకసా • తలముపోల్కి
నెసగగునకా • ననంబు మ • హితతేళ, కుంజరున కాత్మగ్రమదంబు • గూర్చె నపుడు.

తే. భోగినీగాఢపరిరంభ • సౌగమునఁ జె, లంగునచ్చోటిమేటిభు • జంగకోటి
పద్మినీభ సంభోగ • పారవశ్య, లీలఁ బున్నాగనికరంబు • గ్రాలు నందు. 101

క. పరఁగె న్వ కరికిరికా, సరశరభతరక్షుఖడ్గ • శశవకహరివా
నరగవయశల్యభల్లూక, హరిణవ్యాఘ్రాదిమృగకు • లాకుల మగుచున్. 102

వ. ఇట్టివిచిత్రలీలావైభవంబులకుం దానకంబైనయక్కాననంబు ప్రవేశించి యా పాల
శేఖరుండు. 103

క. తమకమున మేల్పతాణిక్, దుమికించుచు బరుగువైచి • దోర్బలవిభ
బమర నాంతరమునఁ బే, రిమి మెఱుఁగుఁగొంతతడవు • ద్రిమ్ముచుండెన్. 104

తే. భటులు నటులనె నిగ రా • ర టులు నిగుడ, లగు శరభ ఘనసర • లాత్రిశూల
పరశుకరవాలికాచ్చు • ప్రముఖనిఖిల, సాధ ము లూ కీ • జంటఁ జనిరి. 105

తే. పసిఁడిగొలుసులు జరతారు • పట్టెలును, మేలిహా • మెడల గొప్ప
వెండిమువ్వలు పొదలంగ • గండుమీఱి, సాగె రంపు • జాగిలములు. 106

క. మోరలు దివి కెత్తుచు భౌ, భౌరవములఁ జెలంగె • ఘకము లపు
త్తారాపథ మంతయు నొక, తూరియె కబళింపఁ బూని • తో రె ననంగన్. 107

తే. అపుడు గొందఱు గయుం లయ్యడవిఁ దూఱి, ఘోరముగ నె కడఁగ • గ్గోలుగాఁగఁ
గూఁ లిడిచోఁ పుట • ముమృగ • కులము గలఁగి, బ సులు వెడలినఁ ంచియ • పొ వుండు.

శా. సారంగంబులఁ జెండి సింగముల ని • స్సారంబుగాఁ ద్రుంచి భూ

దారవ్యాఘ్రతరక్షుఖ శశగండభేర ండబుల గంధమా
ర్జారశ్వావిధనేకపక్షురురులన్ • జక్కాడెఁ గుంతచ్ఛురీ
నారాచాసిగదాత్రిశూలముఖనానాదివ్యశస్త్రంబులన్. 109

సీ. పులులమొత్తంబుల • బోనులఁ జొరఁ దోలి, గండ్రగొడ్డండ్లచేఁ • జెండి చెండి
వలలలోఁ జిక్కి పోవఁగ లేనికుందేళ్లఁ, గదిసి పెన్గుదియలఁ • జదిపి చదిపి
ఘుర్ఘురధ్వనులఁ బైకొనవ పందులఁ, గుఱుచబల్లెంబులఁ • గుమ్మి కుమ్మి
బెదరి చెంగున దాఁటి • చెద పాఱెడుతేళ్లఁ, జెడుగువేపుల కెరఁ • చేసి చేసి

తే. యసినిశాతాంబకంబుల • నచ్ఛభల్ల, శల్యశంబరహర్యక్షశరభగవయ
చమరసృమరాదికంబులఁ • ఁ బొడిచి చంపి, వేఁట గావించి రాకొనివీరభటులు. 110

తే. ఖడ్గముల ఖడ్గములఁ ద్రుంచి • కడిమి నచ్ఛ, భల్లముల భల్లములఁ జంపి • పెల్లు మీఱ
శల్యముల శల్యముల బిట్టు • చదిపి పతికి, మోద మొసఁగి కొందఱు • జోదు లపుడు.

సీ. అదె కరి యిదె కిరి • యదె హరి పోనీక, పొడు పొడుం డని బొబ్బ • లిడెడువారు
పులిఁ గమ్ముకొని పులి • పులిగ నీఁటెలఁ గ్రుమ్మి, యేపుతో మగటిమిఁ • జూపువారు
శరభావలుల ఘోర • శరభావలు లెలర, నెలసి భూ లిఁ ద్రెళ్ల • నేయువారు
సారంగముల మన • సారంగఁ బైకొని, కొట్టి పెన్గుట్టఁ • బెట్టువారు

తే. కొండగొటియల దప్పుల • గండకముల
ఖండఖండంబులుగఁ జేర్మి • నండగొనఁగఁ
జెండు చెండాడి యుక్కునఁ • జెలఁగువారు
నగుచుఁ గ్రీడించి రా కొంద • ఱధిపుమ్రోల. 112

. పసివట్టి తోఁ లు • పి తారుచుఁ జెవుల్, రికిరించుకొ దిశల్ • రేసి చూచి
కొఱకొఱఁ బరువి • మఱలి మోరలు చాఁచి, పొదలు దూఱుచుఁ జుట్టి • పొంగువారి
గొదకొని నెమకుచు • ఘుర్ఘురధ్వనులతోఁ, బైకొని వచ్చుబల్ • పందిగమికి
మొగి చివ్వన మీఁది • కెసి కొంకులు గోళ్ల, ములు మెడ ల్గలయాయ • ములు విడంగఁ

• అ పెట్టునెడల • నక్కజపులావు, లెలయఁ జీకొన నీడిచి • యేపు చూపి
లం జా ఁ మదంబు • గుడ ,సర యె డ నాడెంపు • జాగిలములు.

114

. యే, అపి • బ తునిమి
చ డే . మా
ర బుల స్పి • గం డ చి

నేల నెమళ్ళపై • నేలాపుడేగల, విడిచి యేపునఁ బీఁచ • మడఁపఁ జేసి

తే. పసపుముద్దయుఁ బాలయుఁ•బచ్చకప్రు, పసిడికంబెరియుఁ•బరజయుఁ బసులపోలి
గాఁడు ననువానిపై జల•కట్టియలను, బంచి తుంచిరి కొందఱు • బంటు లపుడు.

తే. అట్లు దమకంబుచే వేఁట•లాడి మృగము, దంబుఁ జామరములు గజ•దంతములును
బిల్లిగడ్డలు పులిగోళ్లు • పికిలిచెండ్లు, నాదిగాఁ దెచ్చి యిచ్చి ర•య్యవనిపతికి. 116

తే. అంత నవ్వేఁట చాలించి • యవని భుఁడు, సేన గొలువంగ నవ్వని•చెంత నొక్క
పటకుటీరంబు వేయించి • పాయ కెదను, మించు వేడ్కలఁ దగ విశ్ర•మించి యుండె.

క. అని వనజాసనుఁ డెఱిఁగిం, చిన విని సురమౌని ముదిత•చిత్తుం డై యా
తని నవ్వలికథ యెల్లను, వినిపింపు మటంచుఁ దివిరి • వేఁడుకొనుటయున్. 118

మ. పురుహూతాగ్నిపరేతరాట్పలభుగం•భోధీశవాతా ప్తాం
బరకేశాబ్జభవాచ్యుతాదికమహా•బర్హిర్ముఖానీకభా
స్వరకార్తస్వరవిస్ఫురన్మకుటశ•శ్వత్పద్మరాగప్రభో
త్కరనీరాజితపాదపద్మయుగళా • కాకోలభాస్వద్గళా. 119

క. దృక్కృతక భూషణ, వాక్కాంతాకాంతముఖ్య•వందిత మహికా
రుక్కోటికోటిభాస్వర, కుక్కుటలింగాభిధాన • కుశలనిధానా. 120

ఉత్సాహ. పురవిభంగ ధరనిభాంగ • భూశతాంగ శశివిభా
కరరథాంగ ముకుటగంగ • కరకురంగ సంహృత
సు రదనంగ తభుజంగ • సుగుణసంగ మునిమనో
బుజహంభ ంగ ప్రసతురంగ • భువనమంగళప్రదా. 121

గద్యము. ఇ శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర రుణాకటాక్షుని క్షుణసంఖ సరసకవితాసామ్రా
జ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్య గోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్య
పుత్త్రిసకలసంస తాంధ్రిలక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మ కవిసార్వభౌమప్రణీతం
బయినరసికజనమనో రామం బను శృంగారప్రబంధంబు నం ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

ద్వితీయాశ్వాసము.

మ. ధరణీధరక

న్యామానసపద్మభృంగ • నయగుణసంగా

సామజవనుజవిభంగా

కోమలఘనసితా [illegible] తాంగ • కుక్కుటలింగా. 1

తే. అ[illegible]రింపుము కమలజుం • డమర [illegible] మాని, శేఖరున కిట్టు [illegible] ని వేడ్క [illegible] • జెప్పఁదొడఁగె
వ్వి [illegible] మున ఋతుధ్వజ • క్ష్మాధినాథుఁ, డురుబలోపేతుఁ డై వని • నుండుటయును.

లయగ్రాహి. అంతటవసంతమసు • రాంతకతనూభవదు • రంతనిశిత ప్రసవ • కుంతహృతపాంథ
స్వాంతము శుకీపికశ • కుంతకలనిస్వని • రంతరసమా [illegible] లది • గంత మసకృన్ని
ష్క్రాంతమధుపానమద • దంతురితషట్చరణ • సంతతి [illegible] స్ఫుత్స్వర [illegible] • తాంతము వనాంతా
క్రాంతరతికాంతరణ • తాంతలలనాజనని • తాంతసుఖదానిల [illegible] • శాంతము దనర్చెన్. 3

క. శు పికశారీమధు [illegible], ట్ప క మహో న [illegible] డ • బధరీ ప్రతస
ర్వాకకుప్ప క [illegible] బ్రై, య [illegible] కగ [illegible] ధ [illegible] • నామని యొప్పెన్. 4

తే. జీ [illegible] ప [illegible] బు [illegible] చ్చి కెం • జిగురు [illegible], జొంపములతోడఁ దరువులు • సొం పెసఁగె వ
స [illegible] రాక దలఁచి [illegible] ని • కాంత మెఱుఁగుఁ, [illegible] డవు లెడలించి మణిభూష • లిడెననంగ.

క [illegible] కు [illegible] లు [illegible], పెసఁగె న్విర [illegible] ణుల గెలువ • నేగుచు నెలమిఁ
[illegible] చిన, పసఁ బొ [illegible] గడుతమి [illegible] కె పు • నితేరు లనన్. 6

శుక [illegible] ఖ [illegible] ర [illegible], ల [illegible] కం [illegible] • ళులు మొరయఁ
[illegible]

హ కా [illegible] లు గొలువఁ
గేతకీ [illegible] ప్ప [illegible] చెలఁ [illegible]

ద్వితీయాశ్వాసము Partha c u at

తే. ప్రసవచంపకరథకదంబములు మెఱయ, ద కునితోడఁ గూడి చైత్రప్రభుండు
విరహిణీపాంథసందోహ జ మునకు, హోళి దైవారఁ నిపుడు వాహ్యాళి వెడలె. 7

మ. బలవద్దర్పక రకాహాళిరవ పా యంబులై మించి సొం
పలరం బాంథని ంబినీజనఘనస్వాంతంబు లెంతేనియుం
గలఁచె న్బాలరసాలపల్లవలవగ్రాసావలేపోల్లస
త్కలకంఠప్రమదానిరంతరకుహూకారంబు లప్పట్టునన్. 8

క. మహిళాపున్నాగంబు, ల్రహిఁ గుసుమకదంబలీలఁ గ్రాలఁగ నచ్చో
మహిళాపున్నాగంబు, ల్రహిఁ గుసుమకదంబలీలలం గ్రాలెఁ గడున్. 9

తే. పవనదుశ్శాసనుఁడు వనీపాండవేయు, లలనజీర్ణచ్ఛదాంశుకంబులు హరింపఁ
గలికిశుకసూక్తిఁ జీరఁ గిసలయహేమ, మయపటము లీఁడె యాయెడ మాధవుండు.

సీ. శుకముఖద్విజమండలికి మహాఫలదుఁడై, తవిలి వేమఱు మరుత్తతి భజింపఁ
గ్రూరపలాశసంహార మొన చు, సరసను బర్హిలాంఛనము మెఱయ
నాశ్రితాళులు నితాంతామోద మునఁ గ్రాలఁ, జెలఁగి వనప్రియశ్రేణి పొగ
ఘనతరు ల్సుమనోవికాసలీల నెసం ఁ, గలితశుభశ్రీప్రకర్ష వెలయ

తే. సమధికతరాగవహనప్రశస్తి యల , వనజసాయకగురువైభవంబు నెఱపి
భ వనమాలికాసముద్భాసి యగుచు, మహిమఁ జెన్నొందె సర్వేశ మాధవుండు.

క. వన మ న్మాధవునకుఁ, దనరఁగఁ బరిణయ మొనర్పఁ జి యనుజవరా
లునిచితము త్తెఫుఁబొరి లన, మొనసి వనిం గొత్తమల్లె మొ లు దనరెన్. 12

క. రాగము చిగురా న కను, రాగము బొజుఁగులపై ఘనపరాగము వనికిన్
రాగము మధుకరములపై స, రాగము గ - కును లై రహి న శన్. 13

సీ. శుకనాదములు ద్విజశ్రుతిఘోషములు గా ఁ, గనకకోర ను ఖు లు గాఁగఁ
దేఁటిపాటలు పుంగ గీతములు గాఁగఁ, లముల్   స ములు ఁ
బలుకప్పురంపుఁదిప్పలు వి ద్దులు గాఁగఁ, బుపొ ను ల్ప ద పొడులు గాఁ ఁ
దెలిమొల్లమొ చా లు తలఁబ్రా లాఁ   లు దిరులు గాఁ

తే. బుష్పితపలా నికురుంబములు నివా , ళి లు గాఁగ ర్భ వనచలిత
తరురవంబుల భ గవాద్యములు గాఁగ, వనవధూమణిఁ జైత్రుఁ డుద్వాహమయ్యె.

. వ్యాకీ మదచ చ శిరోజయుఁ, బ్రచలితమంజరీకుచభరయును
గళదనూనమకరందఘర్మాం లేశయు, లతికాభుజాశ్లేషలాలసయును
బ్రకటితసంరక్తపల్లవాధరయును వి స ప్రసవపరిహాసగమనియుఁ

గీరశారీరుత • కింకిణీరవయు నం, చితసరఘాస్వన • సీత్కృతియును
తే. నవపలాశద్రుమకోరక • నఖపదయును, గంధమారుతనిశ్వాస • గాఢతరయు
నగుచు వనలక్ష్మి చైత్రసమాగమమున నలఘుసంభోగలాంఛనంబులఁ జెలంగె. 15
సీ. పల్లవశ్రేణి కంబ్రంపురాగ మెసంగె, తఫలంబులు ద్విజప్రతతి కొదవె
సుమనోవికాస మచ్చుగ భూజములకబ్బెఁ, జాఁగెఁ బల్మఱు మరుత్సంభ్రమములు
చండాలులకుఁ బొల్పెసఁగె మధుపానాప్తి, యమితరసాలకాండములు మెఱసెఁ
బ్రసవధర్మక్రియాపరత నెప్పిరి గృహుల్, ప్రబలె నర్చులు చిత్రభానునందుఁ
తే. గుంభినీవ భులకు మిక్కుటపుదాన, గుణము వాటిఁ ద్రిభువనప్రణుతనిఖిల
ంతుసంతాన దయరంజకమనో, లీల నలరువ ంతర్తు వేళయందు. 16
క. పుడా పుఁడటఁ దరలెఁ, విపి విహారానుమోదవిచలితమతియై
పవఘృణివిసర రహిత, విపథంబున నర్మసఖుఁడు వెంబడిఁ జనఁగన్. 17
వ. అట్లు దర కుహరాంతర హరహూణా ంతకంఠీరవఘోరవారవాక నాతిప్రకంపి
తాఖిలహరిద ంతి తానంబును ర్భ నికుం సంజవనాంగణా గ్ధ మా ని తజా
గ్ర హోగ్రవ్యాఘ్రకోటిధాటి పలాయితరురుకురంగ ముఖనిఖిలతుద్ర కులా
కులంబునుమదోగండవేదండమండలగండస్థలనిస్సరద్దానధారాపూరాభిషిక్తా ప్రదే
ంబును బ స్ప కరాఘాత న్న య స్రవద్రుధి ధారాప్రవాహపరివ్యాప్తవ
హావాహాయి పూ హంబునుబ టి హా స్ఫటికకోటీకకుటీరాంత గ్న భుగ్న భు
జంగపుం వోత్తుం గ్రరం ర ణి ణ భాభాసమానంబును ని డజంఝూస
మీరప్రేరితధావద్దా పా కా ల లాబాలజా ల్యమా నానానోకహచ్ఛటాచ్ఛ
టచ్ఛట నాదమేదురంబును సరస ఘావిసరఖ దనావ శి లప్పృథులమధుకోశని
శన సా సాసా వర్షో గ్గంబును నవారితమారుతానారతపూరితభూరితరవేణుని
దా ంబును నభ రాధరాధిత్యకాసము తసు ర ర్ఘురిత రోషనితాం
గా మ పాము ర్న టదుత్కంఠనీ కంఠానీకాస్తోక కారవాద్ర తం బును
ట విహా లా ము సగి వో ని రాలాప కోలాహలధ్వాన
రా బును గఖగసం సంకులంబును
చిత్రా రం గు మ ణ్య బు చొ

1

క

గ్జనితక్రోధరణన గాధిపకుల• యద్దరిభాగముఁ
ఘనగంభీరసరిఝ్ఘు తటకట•నా గంబు శీతాగమున్. 19

క. కని యన్నగాగ్రభాగం, బున గి తదీయచిత్ర•ములు గనుఁగొనుచుఁ
మునుకొని తిరుగుచు నుండెఁ, జనవరకుంజరుఁడు నర్మ•సచివుఁడు దానున్. 20

క. దరులం బూఁజప్పరముల, దరులఁ శృంగారలీలఁ • దనరెడుకాకో
దరుల న్విద్యాధరసుం, దరులం బొడగాంచి యతఁ డెం•దం గడు నలరెన్. 21

సీ. భిల్లయోషిత్పద•హల్లకోల్లిఖితకుం, కుమరసాంకితమణీ•కుట్టిమంబు
కాకోదరీకుచ•కలశద్వయీలిప్త, హరిద్రముద్రితా•బ్జాకరంబు
కిన్నరీజనరతి•క్రీడాంతరప్రస్త, కుసుమోత్కరాకీర్ణ•కుంజగృహము
దివిషద్వధూప్రతి•దినదోహదక్రియా, వికసితామ్రాదికో•ర్వీయహంబు
తే. ఖచరవరవర్ణినీకర•కమలనిభృత, సురమహీజాతజాతప్ర•సూనరచిత
తతసుగంధాన్వితోదగ్ర•తాలవృంత, గంధవాహకిశోర మా•త్మోధరంబు. 22

సీ. అమరసరిత్కాంచ•నాబ్జపరాగసం, ఛన్నమహారత్న•సానువులును
క్రీడాసమాసక్త•కిన్నరీచరణలా, క్షారసాంకితఝరీ•సైకతములు
గంధద్విరదఘటా•కటగళదానవా, ర్బిందుసంసిక్తద•రీతలములు
శుకశారికాకోక•పిక రాజహంసమ, యూరస్వనోల్లస•దుపవనములు
తే. సిద్ధవి ధరోర •స్త్రీకుచాగ్ర, లిప్తహరిద్రచూర్ణసం•శ్లిష్టభూరి
వనాంచ ఎ్రికృష్టస•రోవరములు, గనుఁగొని చెలంగె నప్పు డ• నవరుండు. 2

సీ. శిఖరాగ్రవిస్ఫుర• మూతదర్శన, ప్రమదన త్య త్త•బర్హిణములు
నిర్మలకాసార•నీర రజనాళ, కబళనో తహం •కాకులములు
పరిఫుల్లమ కా•ప్రసవరసాస్వాద, నాలోలరోలంబ•జాలకములు
మృదులామ్రనూతన•చ్ఛదచర్వణోన్మ , కూజతోద నేక•కోకి ములు
తే. సారసహకారమంజరీ•సౌరభములు, కు బృందాచ ర ద•బిందుసహిత
శీతలస్ఫీత దవాత•పో ములును, హ మొనగూ చ క•య ద్రియందు.

ఉ. క్రొన్ననతీ పందిరుల • ఁగినీటివెడ దవా గులఁ
వెన్నెలరాచరాచలువ•వి ప్పటరుంగులఁ గప్పురంపుబల్
దిన్నియల న్హొయ లె అయిఁ • ద్రిమ చ్చగపు ఁబోండ్లు రా
మిన్నకుఁ దద్ద వేడుక • మీఱఁ జే రి యన్న ంబునన్. 25

సీ. అశ్రాంతసుమనస్స•మాజపూజి దఁ, డవిరళ కాళీస•మన్వితుండు

సంగదుత్తుంగభుజంగమకటకుఁడు, ధృతచంద్రరేఖావిభూషణుండు
సదమలభృంగీశసంగీతనీతుండు, శుకముఖద్విజగణసూక్తిహితుఁడు
నిరుపమానంతసునీశిరోభాగుండు, లాలితవృషరాజలాంఛనుండు

తే. సురుచిరాగమవాహుఁడు త్ర్యంబకమూర్తి, యఖిలశుభఫలదాయకుఁ డగ్గిరీశుఁ
డతులితామోద మొనఁగూర్చు నపుడు మిగుల, నచ్చరిత్రిశవంశచూడాగ్రమణికి.

సీ. గోత్రవర్గములోన గురుతరుం డగుబల్లి, దుండు వంశోద్ధారకుండు గాఁడె
బహుళశైరికసమంచితుం డగుప్రౌఢ, సతతకల్యాణభాజనము గాఁడె
యఖిలభూజనులఁ బాయక ప్రోచుధన్యాత్ముఁ, డుపఫలంబులు విప్రవరుల కీఁడె
తతవాహినీ రివృతుఁ డగు చలుండు, పరదళోన్మూలనప్రౌఢిఁ గనఁడె

తే. యౌర మే ధరా శుఁ డసదృశప్ర, భావశోభితుఁ డై యెన్నఁబడియె నంచుఁ
బ తేంద్రుని నతి సం తిభ మెఱయఁ, బ్రస్తుతి యొనర్చు నృపకులప్రవరుఁ డపుడు.

శా. తీ రం బొప్ప టించె నప్పుడు యతూ లంకపోత్ఫుల్లక
హ్లారాంభోరుహహ కోత్పలసుగంధాశ్లిష్ట మాద్యన్మరు
... రంబుల్ కుసుమ సంగరనితాంత న్నవిద్యా కీ
హా స్థూలసచ్ఛాగ్ర ర్మజలలేశాంకూర మింకింపుచున్. 28

వ. అట్లు భ నాద్భు కరాద లావైభవంబులకుం బట్టైనయ ట్టుపై నారాచపట్టి నెట్టుకొని విహరించుచుండి యందు నొక్కచోట. 29

కనుఁగొనియె నెలమి దివిషద్వనితాకుచకుంభమిళితవరకస్తూరీ
ఘనసారచందనాగురు ఘనసౌరభసంగ నభ్రగంగ మ్మోల్మిన్. 30

క. కనుఁగొని హర్షాద్భుతములు, మనమున బెనఁగొనఁగ నాకుఁ మువరుఁడు గడుఁ
నయంబున నాస్త్రి, స్వని నిట్టు లటంచు వినుతి సేయఁ దొడంగెన్. 31

సీ. యజయ హరిపదజలజ ంబంధిని, జయజయ గిరితనూజాసప
జయ ... కైలాసశైలవిహారిణి, జయ ... ఘోరదుష్కలుషదమని
... ల సౌఖ్యప్రదాయిని, జయజయ భవసాగ సంప్రశమని
... సదన చా ణి, ... ధూర్జటి
జయ మహ ... సః ... న ... శాంభవపటీర
శిర ... సాసద ... స ... పు 9. 32
... గాని ... ల్లీ ... క
... విద ... పు ... ధు ... నీ ...

హృదయాహ్లాదకరీ నమ నమస్తే ప్రసంధాయి
మది నెప్పుడు ప్రస్మరింతు నిను నేమం బొప్ప మందాకినీ. 33

మ. అవని న్నా నవుఁ డెవ్వఁడేని భవదీయాలోలకల్లోలవా
ర్లవసంసిక్తు నిజప్రతీకుఁ డగు నాఁ ప్రాజ్ఞుం డమర్త్యేంద్రపూ
ర్ధవళాక్షీకరకంకణక్వణనమిశ్రప్రోల్లసచ్చామరో
ద్భవనిస్తంద్రమరుత్కిశోరములచేఁ దం జొక్కుఁ బో జాహ్నవీ. 34

సీ. బ్రహ్మహత్యాదిదుర్భర మహాఘవిభంగ, ఘనతరతరళతరత్తరంగ
విపులసైకతభాగవిలసచ్చక్రాంగ, హరజటాజూటకూటాగ్రరంగ
కనకారవిందసంగతచలన్మదభృంగ, సూరిజనస్తుతసుప్రసంగ
యమరీకుచాలిప్తహరిద్రసంసంగ, సతతసమాశ్రితశైలశృంగ

తే. యతిదయాపాంగ పుణ్యమయాంతరంగ, ప్రచురగంభీరనీరాంతరప్రమగ్న
మత్తమాతంగ నీకు నమస్కరింతు, దివ్యశోభాప్రదీప్తాంగ దివిజగంగ. 35

తే. పరుస మించుక సోఁకి యయఃబ్రముగ నినుము, పసిఁడియగునట్లు తావకప్రవిమలాంబు
కణ మొకించుక సోఁకినఖిలజనుండు, మిగులఁ బరిశుద్ధుఁ డగుఁ గదా గగనతటిని.

చ. తమి నొకనాఁడు మానవుఁడు దవ్వులఁ దావకవీచికానినా
దము చెవిఁ గీలుకొల్పిన నతండు వినండు గదా సురాపగా
శమనలులాయకంఠపరిసర్పితభూరితరోగ్రఘంటికా
సముదయలోకభీకరవిశంకటసాంద్రఘణంఘణధ్వనుల్. 7

క. యోగిజనానందకరీ, యాగమసంస్తుతలసత్పదాబుజయుగళీ
భోగాపవర్గదాయిని, భాగీరథి నేఁడు నను దయం గనుఁగొనవే. 38

క. ధాతృపితృచరణతలసం, భూతా భువనప్రపూత బుధనుతసుగుణ
వ్రాతా విరజాసలిలో, పేతా నను ధన్యుఁ జేయవే గుహమాతా. 39

అని యనేకప్రకారంబులం బ్రార్థించి తదంభఃపూరంబునఁ గృతావగాహుండై సం
ధ్యానుష్ఠానక్రియాకలాపంబు నిర్వర్తించి తదంతికప్రదేశంబున విహరింపుచుండి
పురోభాగంబున నొక్కచోట. 40

తే. కనకమణిమయసోపానగర్భగేహ, కుట్టిమాకరమంటపకుడ్యగోపు
రేందుమణిపీఠికాసమన్వితమహేశ, భవన మొక్కటి గాంచె సంభ్రమ మెలర్ప.

తే. కాంచి యవ్వలము ప్రవేశించి యందు, విమలతేజస్సమగ్రత వెలుఁగుచున్న
దివ్యలింగంబుఁ బొడగాంచి నవ్యభక్తి, యమరఁ గరపంకజాతయుగ్మము మొగిడ్చి.

సీ. కాలకాలాయ దిక్పాలఫాలస్థక, స్ఫూరికాంకితపదాంభోరుహాయ
దేవదేవాయ రాజీవజన్మగ్రదు, గర్వనిర్వాపణకారణాయ
మారనూరాయ సంసారవార్ధినిమగ్న, సేవకోత్తారణనాయకాయ
వామవామాయ సౌదామనీదామస, మానమానితజటామండలాయ
తే. శూలినే భూరితరకృపాశాలినే సు,శీలినే శశ్వదఘతూలకీలినే క
పాలినే విశ్వలోకైకపాలినే న,మో నమ యటంచుఁ గేల్మోడ్చి మ్రొక్కి మఱియు.
సీ. కరవీరమల్లికాకమలోత్పలములచే, రమణీయబిల్వదళములచేతఁ
గౌశిక సాంబ్రాణికాధూపములచేత, ఘనసారచందనాగరులచేత
సహకారకదళికాంచత్ఫలంబులచేత, నవ్యరసాలదండములచేత
మహనీయశర్కరామధురసంబులచేతఁ, బ్రచురహిమాంబుపూరములచేత
తే. భవ నంగావినిర్మలాంభస్సమేత, నారికేళోదకములచేఁ జారువీటి
కా సద్వస్తువితతిచే నాత్మఁ దద్ద, వేడుకలు మీఱఁ బూజఁ గావించి యంత. 44
క. నికటాగ్రసంస్థితుండై, ముకుళితకరకమలుఁ డగుచు మెుగి నతఁడు మదిం
బ్రకటితమగుభక్తిఁ గందా, ష్టకమున నద్దేవు నిట్లు సంస్తుతి చేసెన్. 45
కందాష్టకము. శ్రీమత్కలధౌతాచల, ధామ సుధాధామతిగ్మధామసమీర
వ్యోమాంబుయజ్వపావక, భూమమహితాకార నన్నుఁ బ్రో పింపు శివా. 46
క. శైల...తాలోల హృతా, ఖిలకృతాంతావలేప పృథుకరుణాసం
శీలా తత హేలా , త, శూలా వ్రతమూల నీకు జోహారు శివా. 47
క. యతిగణ్యామితపుణ్యా, న్వితఫణ్యాభరణ సతతనిలయాకృతప
ర్వతశృంగా ధృతగంగా, తతశృంగారాంగ నన్ను దయఁ జూడు శివా. 48
క. నారదదరపారదశరద, శారదశరదభ కరితుషారాభగిరీ
తారాహితహీరా త, ధారాసితదేహ నీకు దండంబు శివా. 49
క. కాలానలకీలావిల, హాలాహలభయవిచలితహరి శమహా
కోలాహలవేశాచల, లీలావిలసనుని నిన్ను లెక్కింతు శివా. 50
క. హా కవరఘోటకపుర నాటకధర మణిభనవా ంబరగో
కో నవేటీఘున, జన మబ్బు న్ను సేవిం శివా. 51
క. మా పరభీమా పు , భామా రకంఠనూత్ర గ మంచ
మాశ్రితవామా హ త,కామా క తకామ మాకు గతి నీవె శివా. 52
. సు దా వవ మానవ, రమానవమం హాస దనా మరు

గ్గిరిచాపా హరిరోపా, పరితాపాహరణ నిన్నెఁ • బ్రణుతింతు శివా. 53
వ. అని మఱియును. 54

కందమణిగణనికరవృత్తము.

జయజయ పురహర • జయ గిరిశయనా, జయ తలపనిభృత•సదనులహారణా
నయగుణవిలసిత•నయశుభచయదా, జయ మునివరనుత•చరణసరసిజా. 55

సగర్భస్రగ్విణీభుజంగప్రయాతద్రుతవిలంబితవృత్తసీసము.

నిగమాశ్వభూసురా•నీకసంపూజ్యశుం, భత్ప్రభావా వృష•పతితురంగ
సురుచిరద్యోసరి•త్కోటిఖద్యోతసా, హస్రభాసా సమ•స్తాఘహరణ
జగతీశ మానసర•స్పత్యనూనామాన్యచం, చత్కృపా నత•జనశరణ్య
మానితహాసర•మ్యాననాబ్జాలస, న్మంగళాత్మ నిశా•నాథముకుట
తే. హర సరీసృపహార భ•యాపహార, పురనిషూదన భూరికి•భూతిదాన
హరిహయప్రణతాచ్ఛప•దాంబుజాత, శరణు శంకర శాశ్వత • సాధుపాల. 56

సగర్భమత్తేభకందసీసము.

సమదవేదండని•శాచరోన్మథనభీ, మప్రౌఢదోర్విక్ర•మా కృపాబ్ధి
ప్రముదితానేకసు•పర్వ నిర్మలగుణాం, భోధీ జగత్కార•ణా ధరేశ
లసదురోభాగవి•లంబితోరగపతీ, సామప్రియా శంక•రా మహాత్మ
ప్రపదరుగ్భూషిత•పాకజిన్మకుటశుం, భద్రత్న దివ్యప్ర•భా కపర్ది
తే. శివ నిఖిలలోకపాలన • భవవిదళన, శరధితూణ భయహర వి•జయ ప్రవిమల
హృదయ శశిధర త్రిభువన•హితసుచరిత, మితపుర తిజవరా ప్ర•శస్తకీర్తి. 57
క. అని యనివారితభక్తిం, బ్రణుతించి మహేశుకరుణ • వడసి ముకుందుం
డనఁ బ్రాసాదము వెలువడి, జనవరుఁడు తదంతికమునఁ • జనియెడునెడన్.
తే. సరస నైఖరిశ్రుతిపుటో•త్సవము మీఱ, నాలకింపంగఁబడియె న•త్యద్భుతముగ
సకలచేతనహృదయరం•జనమనోజ్ఞ, మధురసంగీతరావంబు • మలసి యెదుట. 59
క. ఆరవము విని నృపాగ్రణి, గావప్రుంజెలిమికానిఁ • గనుఁగొని యహాహా
చేరువ నొకకొలఁకునసంగీ, తారవము విననగునయ్యె • నల్లదె యంచున్. 60
ఉ. కిన్నరకన్యలో సురమృ•గీదృశలో గరుడాంబుజాక్షులో
పన్నగకాంతలో ఖచర•భామలొ సిద్ధవధూటులో సుఖా
భ్యున్నతిఁ బాడఁ జొచ్చి రటఁ • బోయి దిటంబుగ వారిచందముల్
సన్నకసన్న నారసి వెసన్ మరలం జనుదెమ్ము నెచ్చెలీ. 61

క. వేమఱు మది కింపుగ గజ, గామిను లామనిగఁ బాడు•గానము వినుచున్
సోమరితనమునఁ దడయక, నేమంబున మరలి యిపుడె • చెచ్చెర రమ్మా. 62

ఉ. నావుడుఁ జెల్మికాఁడు నృప•నందను వీడ్కొని వేడ్క నేగి శో
భావహలీలఁ గ్రాలునొక•యబ్బురపుంబువుఁదోఁటఁ జొచ్చి య
త్తావునఁ బ్రోవు గూడి విత•తంబుగఁ గ్రీడ యొనర్చుదివ్యరా
జీవముఖీలలామములఁ • జిత్రగతిం బొడగాంచి వెండియున్. 63

మ. తరుమూలంబులపొంతఁ బొంచి సచివో•త్తంసంబు వీక్షించె భా
స్వరకార్తస్వరవిగ్రహ న్సమదచం•చచ్చంచరీకాలకన్
శరదిందుప్రతిమానచంద్రవదనం • జక్రస్తని న్విస్ఫుర
త్సరసీజాతదళాయతాక్షి నొకకాం•తాలోకచూడామణిన్. 64

తే. అట్లు వీక్షించి దానిస•మగ్రభువన
మోహనాకారరేఖ కా•మోద మంది
యహహ యియ్యిందువదన య•య సమశరుని
భూరిసామ్రాజ్యలక్ష్మి గాఁ•బోలు నిర. 65

చ. కులుకుమిటారిగుబ్బలును • గొప్పపిఱుందును గావిమోవియుం
దెలినిడువాలుఁగన్నులును • ని...పుముద్దుమొగంబు తళ్కుఁజె
క్కులు జిలుఁగుం వు న్నెడఁ •క్రొమ్ముడియుం గలయీచొకారపుం
గలి యలం జన ము • కన్నులపండువ యయ్యె నియ్యెడన్. 66

క. చూడమె ముజ్జములఁ గల, చేడియతలమానికములఁ • జెన్నలరెడునీ
వ్రీడావతీకదంబక, చూడామణివంటిదానిఁ • జూడ మొకందున్. 67

సీ. చందమామకు లోనఁ • గందొన నతప్పు, పసిఁడికి దావిఁ గూ•ర్పనిక్రొంత
దొండపంటికిఁ దీపి • నిండఁ యనికట్టు, తొగలఁ బెన్మడుగునఁ • ద్రోమవాడు
జక్కవపులుఁగుల • జత విప్పనాడిక, మించుటద్దముల మా•యించుకీడు
క తుం ములకు •క్ర యిడ్డ నేరమి, చివురులు గార్కొనఁ • జేయురవ్వ
తే. మలుపుకొనఁ జాలు నద్దిరా • జలజభవుఁడు, పూని యిమ్ముద్దుతలిరాకుఁ•బోఁడివదన
నురదాంశుకలోచన•స్తనకపోల, స పదయుగ కము సొం పెం• ఁగ నొనర్చె. 68

సీ. పలుకులు నేర్చిన•తళుకుఁబుత్తడిబొమ్మ, జగతికి గ్గిన•చంద్రరేఖ
నిలుకడఁ గాంచిన•తొలు రిక్రొమ్మించు, తావి చేకుటిన నె•త్తమ్మి కెంపు
నెన్నడు పాదవి•కన్నెమామి గున్న, తను పూని మెలఁగు కెం•దమ్మికొలను

నగవుఁజూపులవడ్డ•సొగసుఁగ్రొన్ననచెండు, చేష్ట లబ్బి మెలంగు•చిత్రరేఖ
తే. గావలయు నియ్యబల దీని•గాఢకాంతి, రూపలావణ్యశుభవైఖ•రులు గరంబు
నమ్మహారాజునకుఁ దెల్పి•యతిరయంబ, తోడుకొని వత్తు నని వేడ్క•తోడ మరలె.
తే. మరలి చనుదెంచి యమ్మహీ•వరుని గాంచి, యుచితాలాపముల నిట్టు•లంచుఁ బలికె
భూతలాధీశ నీయాజ్ఞఁ • బూని యిందుఁ, దరలి యొకయబ్బురపుఁద్రోవ•నరిగియవల.
సీ. పటికంపుదోనులఁ • బరఁగుగొంగపూ, నీటిబల్జక్కర • ల్దాఁటి దాఁటి
గుప్పుగుప్పునఁ దావు • లుప్ప ఁగఁద్రోవ, నెలయుకప్రపుఁ ప్ప • లెక్కి యెక్కి
గాటంపునెఱపూఁత•కమ్మసం గిచె , డల నంతం • నిలిచి నిలిచి
య గ బ్రాఁకి • యెల్లతావుల బెం , మీఱునెలఁకిపొద • ల్దూఱి దూఱి
తే. తెమ్మ మ్మఁగఁ గడు నెడ•తెగక కురియు
సరిదివిరిదేనెసోనలఁ • బొరసి పొరసి
యొఱపులకు నెల్ల నిక్కయై • వఱలునొక్క
మేటిచెలువంపువలిపువ్వుఁ•దోఁటఁ గంటి. 71
సీ. రామనామస్తుతిఁ • గ్రాలి ఫలాహార, వృత్తిఁ జరించుశు•కేంద్రములును
నీలకంఠాకృతి • నెఱపుచు నానంద, తాండవం బాడుచం•ద్రకిచయంబు
నమృతాశయంబునఁ • గమలజాన్వేషణే, చ్ఛఁ జెలంగుపరమహం•సవ్రజంబు
వనములఁ బడి మాధ•వప్రసాదముఁ గోరు, కృష్ణవేషద్విజ•బృందములును
తే. సతతవివిధాగమాంతవా•సనలవలన, నాద మెఱిఁగి నిరంతరా•మోదలీల
న రుసిద్ధాళులును గల్గి • యవ్వనంబు, గనుఁగొఁగ నబ్ర మొదవించుఁ•గద నృపాల.
క. ఆ లావనమున ఘన, హేలామా మునఁ జెలఁ • యిమ్మగ సుమనః
కే రతి నలరారెడు, బాలారత్నములఁ గంటి • భా జరూపా. 73
ఉ. ఆమహిళాలలామములు•యందు రహి బొ గంటి వ్యశో
భామృదుతాసుగంధపరి•భా తరూప లాస లక్
వేమఱు గోము మీఱ యర•విందశర సనుచే వెలుంగుక్రొ
మ్మామిడి ఁడువంటియొక•మత్తమతంగజ రాజగామినిన్. 74
ఉ. ఆ మెలనాగసోయగ మ•యారె గణిం నొకించుకైన న
త్తోయజనూతిసృష్టిఁ గల•తోయరుహా నలందుఁ జెంద ద
క్కాయజుఁ డబ్బురంబుగ జ•గంబులు గెల్వఁగ నేర్చి యిద్దనున్
జాయకటా గావఁ యుఁ • జామ నిఁ కేమని యెంతు భూవరా. 75

సీ. కలికిబంగరుబొమ్మ • గాఁబోలుఁ గాకున్నఁ, బరులనెమ్మది కాస • పఱుపఁ గలదె
కల్కితొల్కరిమించు • గాఁబోలుఁ గాకున్న, నెఱయఁ దళుక్కని • మెఱయఁ గలదె
కన్నె గేదఁగిపూవు • గాఁబోలుఁ గాకున్న, జిలిబిలివలపులు • చిలుకఁ గలదె
కడిఁది వెన్నెలనిగ్గు • గాఁబోలుఁ గాకున్నఁ, గువలయామోదంబు • గూర్పఁ గలదె
తే. మేలినెత్తమ్మికోలను గాఁ • బోలుఁ గాక, యున్న శృంగారరసయుక్తి • నెనరఁ గలదె
యహహా మనుజేశ మదనమా • యాకిరాత, ముక్తలీలాకురంగి యీ • మోహనాంగి. 76

సీ. కలికిబిత్తరివాలు • తళుక్కుఁజూపులసొంపు, హరిణీవిలాసంబు • పరిభవించుఁ
బడఁతియబ్బురపుఁబెం • దొడలనిగారింపు, రంభాపటుత్వంబు • రవలి గెల్చుఁ
గొమ్మని ఘనముద్దు • నెమ్మొగంబు హొంబరంగు, చంద్రరేఖాస్ఫూర్తిఁ • జౌకసేయుఁ
జాననాడెంపును • నేనిచోకాటంబు, హేమాతిశయలీల • నెగ్గులెన్ను
తే. సారసామోదసార శృం • గారగరిమ, చిత్రరేఖాశుభాకృతిఁ • జిన్నపుచ్చు
భళిర యీలేమ దేవతా • భామ యేమొ, కాక యియ్యంద మిఁక నెందుఁ • గలదు భువిని.

సీ. కలకంఠిజఘనంబు • కాంచికాస్థానంబు, మధురాధరము లి • మధురవమోవి
యన్నులమిన్న పం • దాగ్రంబు కూర్మంబు, పడఁతుక గ్గునెం • న్నడుము మాయ
నీలజీమూతంబు • నెలఁతధమ్మిల్లంబు, రాకేందుముఖిరోమ • రాజి కాశి
నలినలోచననిమ్న • నాభి కేదారంబు, భామచన్దోయి శ్రీ • పర్వతంబు
తే. గాఁగ నృపచంద్ర సుక్షేత్ర • గరిమ నెపుడుఁ, జెలఁగుచున్నది దాని భ • జింపఁ గలుగు
పరమపురుషున కత్యంత • భాసమాన, నిరుపమానందసంసి • ద్ధిగ కపున్నె. 78

సీ అతివచెక్కులు గొప్పు • నబ్దంబుల హసించుఁ, బదములు గళము నం • బుజముల మించుఁ
బొలఁతి నాభియుఁ గుచం • బులుఁ జక్రములఁ గేరు, గమనంబు నారు నా • గముల మీఱు
సతిమొగంబును నఁ • జంద్రుఁ గణ నేలుఁ, దనురుచు ల్వాలపుఁ గాం • చనముఁబోలు
నువిదచూపుఁబిఱుందుఁ • గువలయంబు జయించు, రదనముల్ గొను హీర • కముల నెంచు
తే. నధిప యియ్యన్నుమిన్న సో • యగముఁ గన్న, ననిలసలిలచ్ఛదాహారు • లగుచు వనులఁ
ద గృశియించు జడదారి • పెద్దలైన, దాలి మంతయుఁ దూ పి • రాలిఁ గొనరె. 79
వ. మఱియును. 80

ఉ. చేరిక నెంత రాజుచె • చెంగట వ్రేలుచు నున్న నీలముల్
కోరిక నచ్చకోర • క్రొవ్వెదసా ముఁ జెద నేర్చునే
యూర సారెకు అయుంచు డుమధువ కోటు లెంత ఝుం
కారము చూపిన ద్దిర • గామిని వేలిఁ బో నేర్చునే. 81

T. Partha Sarathy

క. ఘన మొకతఱి నొక్కెడ, ఘనవృష్టి యొనర్చుఁ గాని • కోమలితుఱుము మఱిన్
ఘనము ఘన మగుచు నెల్లెడఁ, గొనకొని శృంగారరసము • గురియు నృపాలా. 82

తే. ఉవిద నెమ్మోముదమ్మికి • నోడ స్రుక్కి, తద్విరోధంబు సాధింపఁ • దలఁచెఁ గాక
జనుల కెల్లను గడుఁ జల్లఁ • దనముఁ జూపు, తొగలతేఁ డబ్జముల కేల • పగతుఁ డయ్యె.

క. అంగన కన్బొమ కవతో, సింగిణి లెజరించి గెలుపు • చేకుఱ కవనిన్
వంగి శర మూని కడు నా, ర్తిం గొఱలుచు నుండెఁ జుము • నృపకులతిలకా. 8

క. అచ్చాననాసతోడను, ఱిచ్చపడక మొనసి తుదిని • తెకె వడిన్
విచ్చెం జంపకముకుళము, చెచ్చెర మఱి నవ్వఁబువ్వు • స్నేహం బూనెన్. 85

క. అప్పొలఁతికన్ను లందము, తప్పక కన్గొనుచు నుండి • తగ బేడిసమీ
లె డు నత్తెఱఁ గలవడ, ఱెప్పలు మోడుపక యుండె • నేపు నా ఫున్. 86

తే. మీలు మే లోర్వ లేకెంత • మిట్టిపడిన, నేణము ల్తారిణమై యెంత • యెగిరిపడినఁ
దూపు లేపార నిల నెంత • తూలిపడినఁ, జెలువనిడువాలుచూపుల • గెలువఁ గలవె. 87

క. మఱి మఱియుఁ దోమి తోమియు, మెఱుఁ గిడక వెలుఁగ కుండు • మృదుదర్పణముల్
తెఱవనునుఁజెక్కుఁగవ కె, త్తెఱఁగున నెన వచ్చు వసుమ • తీవరచంద్రా. 88

క. తామరసనేత్రవీనుల, తో మొనసి జయింప లేక • త్రొక్కటమున నెం
తే మలకలఁ బడి స్రుక్కుచు, వేమఱు శష్కులులు గ్రాఁగి • వేఁగుచునుండున్. 89

సీ. ననఁబోఁడియధరంబు • నకు సాటిగా కేమొ, బంధుజీవకము ని • ంధ మయ్యెఁ
దెఱవ మెఱుంగువా • తెఱ కుద్ది గా కేమొ, కురువిందమణి త్రాస • గుణము గానెఁ
బోలఁతిరదచ్ఛదం • బున కెన గా కేమొ, కఱు కూని చిగురాకు • కారు పాఱె
శుకవాణిముద్దుమో • వికి జోక గా కేమొ, సడలి బింబఫలంబు • చప్పఁబడియె

తే. నంబుజేక్షణచక్కెర • కెంపెదవికి, నీడు గా కేమొ విద్రుమం • బెల్ల ప్రొద్దు
భ్రమను పడి యుండె నయ్యారె • మాట లేటికి, కన్నుదలమిన్న సోయగం • బెన్న నరిది.

క. చిగురాకుఁబోఁడినునుఁగ్రొం, జిగిబిగిపలుచాల్పు దొడరి • సేమంబున గె
ల్పు గొనం జాలక యెపుడును, మగరాల్జగడాలు పూని • మట్టం గ్రాలెన్. 91

తే. లేమగళమున కు గా • లేక యోడి, సుడివడుచు లోన బిగి చె • యడుగు వట్టి
దరము దరమూని మొర సేయ • దానికిపుడు, దర మనెడు పేరు విడువక • తవిలియుండె.

తే. రతిమనోభవకేలికా • రామసీమఁ, బొదలు వసూతలతలు గాఁ • బోలు దాని
బాహులత లట్లు గా కున్నఁ • బాణిపల్ల, వములు రాజిల నే నే • వానితుదల.

సీ. పట్టినప్పుడె కంది • పస దప్పి కడు మెత్తఁ, బా టూనుకొన్న స • బంతు లెనయె

పట్టి నబ్బక రెచ్చి • పాటి జో డెదవాసి, కలఁగెడుకొదమజ•క్కవలు తులమె
పట్టి నొక్కిన శిలా•ప్రాయంబు లై నను, గోరు నాటక యుండు•కొండ లీడె
పట్టి రాచినయంత • బలువన్నియల గరం, గెడుమేటిజాళువా•గిండ్లు సరియె
తే. పట్టఁ బట్టఁగఁ దిరుగుడు•పడుచు నుండు, మేలిరతనంపుపలుబొంగ•రాలు దొరయె
యహహ ధరణీశ యత్తలి•రాకుఁబోఁడి, కులుకుసిబ్బెంపువలిగబ్బి•గుబ్బకవకు. 94
క. నీలాహి యనుచుఁ దుమ్మెద, చా లనుచు న్నల్లచీమ•చా లనుచు జనుల్
తోలుదురు గాని చెలిరో, మాళి ప్రజ నగెలుచునుసని•యసిధార సుమీ. 95
తే. చంపకామోదవళుల జ•యింపఁ బూని, యేటితరగలు పెల్లున • నెగసి తద్దఁ
బెరిగి విఱుగుచు నుండె ని•ద్ధరణిలోన, నరయ జడభావుల తెఱంగు • లట్ల కావె.
క. సుడివడి కలఁగుచు స్రుక్కెడు, మడుఁగులు చెలినాభి పోల్ప • మాదిరి యగునే
య వుల బొ ఱు వెట్టుచు, నడలెడుహారు లింత్రికాను•నాకృతిఁ గనునే. 97
క. తరు మణి ఘ మునకు, దొర గాక తృణంబు వూని • తుద లేక వసుం
ర యొడితొడుసలఁ బ మహా, దరములు చుట్టుపక్షి తావు • దరలక యుండెన్.
తే. పొలఁతియూరుద్వయంబుతోఁ • బోరి మున్ను
గెల్పు గొన లేక పొర యూని • దళము లెలయఁ
గాచి యుండియు గెలఁ జేవ • గలుగకుంట
నంటులకు నెల్లఁ దలవంపు • లయ్యెఁ జుమ్మి. 99
• లలనామణిపిఱుఁదులతోఁ, దుల యగుభ్రమ నుఱుక దిరుగఁ • దొడఁగె రథాంగం
బులు మఱియుఁ గుప్ప వడుచుం, బులినంబులు మెత్తఁబాటుఁ • బూనెం జుమ్మీ.
తే. కలమగర ంబులో మహో•త్పల ళాక్షి, కక్కలకు నోడి తద్దయుఁ • బీఁకెపొటి
వెన్ను చూపి తృణం బూని • యెన్నరాని, నానఁ దలవంచుచుండె న•నాగతంబు.
తే. పొ ఁతిమీఁగాళ్లతో నెనఁ•బోలలేని, మోస మొదవిన వంతులు • మునిఁగి మునిఁగి
మా మాటికి మేటితాఁ•బేటిదాఁటు, గుట్టు చెడి పొట్టలోఁ దలఁ•గ్రుక్కుకొ ఱె.
చ. గమ ప దయంబుసరి • రా నెదఁ గోరి యనేకకల్పముల్
కమ ము క తగాత్రగత • గాఁగ జలంబుల నర్క వేఁడి యం
దమిత భాసుగంధ దు•తామలతల్ కమలాకరత్వముం
గమలభవాస్ప త్వమును • గాంచి తదంఘు లఁ బోల దింతయున్. 103
తే. జలరుహేక్షణ దనఖ •బు ను బోలఁ, జాల కెం యు రిక్కచా • ల్బెలపడిమెఁ
గర ములకుఁ గే కీ• . శము, లో కంటకభావంబు • వీడ కుండె. 104

తే. బాలతనుకాంతితో సాటి • పోలఁ గోరి, పృథ్వి ననలప్రవేశంబు • పెక్కుమాఱ్లు
చేసి యొఱపులఁబడెఁ గాని • వీస మైనఁ, బోలఁగాఁ జాలదయ్యె జాం•బూనదంబు.

సీ. వ్యాళము ల్దల వంచి • నేలఁ జాగిలఁబడెఁ, బూని నీలపురాలు • పూరిఁ గఱచె
నద్రులు పాదంబు • లాడక పడియుండె, వాలెంబు నేనుఁగుల్ • గేలు మోడ్చె
బెదరి చూచుచు లేళ్లు • చెదరి పాఱఁ దొడంగె, నీరజంబులు లోఁతు•నీటఁ బడియెఁ
గోయిలమూఁకలు • గొదకొని చెట్లెక్కె, సింగముల్ గుహల న•డంగి డాఁగె

తే. నవనినాయక నిఖిలలో•కాద్భుతాభి, నవవిలాసవిభాసము•న్న దనర్చు
కలికిరోమాళికచకుచ•గమననయన, ముఖవచోమధ్యములతోడ • మొనసి యోడి. 106

మ. పలుకు ల్వేయు నికేల భూరమణ యా•బంగారు ల్బొమ్మ యా
వలికప్రంపుటనంటిక్రొమ్మొలక యా•వాల్గంటి యాశ్యామ యా
యలివేణీజనమాళికాభరణ మ•య్యంభోజపత్రాక్షి యా
తలిరుంబ్రాయపుఁగల్కిరాచిలుక యా•తన్వంగి నీకే తగున్. 107

క. అని సంగడికాఁ డెఱిఁగిం, చిన విని యత్యంతముదిత•చిత్తుం డగుచున్
జనవరుఁ డటఁ దరలి రయం, బునఁ జనియె వధూటిఁ జూచు•బులు పెదఁ బొదలన్.

క. చని చని వని వనితం బెనఁ, గొన మోహం బంతకంత•కు న నమున నూ
ల్కొన నజ్జనప సఖునిం, గనుఁగొని యి ట్లనియె నర్మ•గరము గాఁగన్. 109

చ. కనుఁగొను సంగడీ వన•కన్యకుఁ గాలభుజంగుఁ డిడ్డనూ
తననఖరేఖలో యనఁగఁ • దద్దయు మోదుగమొగ్గ లొప్పెడిన్
జనవర నీవు నవ్వికచ•సారసలోచనగుబ్బదోయిపై
దనరునఖాంకురాంకములు • దద్దయు నించెదు కూర్మి మీఱఁగన్. 110

తే. అలరుగుత్తులపై వ్రాలి • యడె మరంద, మానుచున్నది మగతేఁటి • యనఁగఁ జూడు
సామి యాలేమకుచగుళు•చ్ఛములమీఁద, వ్రాలి కెమ్మోవితేనియ • గ్రోలెదీవు.

క. చెలికాఁడ గండుఁగోయిల, నలిఁ గెందలిరాకు గంట్లొ•నర్చెడుఁ గ ల
భళిభళి యచ్చెలివాతెఱఁ, బలుగంట్లొనరించె దీవుఁ • బ్రమదమున సా. 112

క. పున్నాగముతోఁ బెనఁగొను, చున్న లతకూన చూడు • మోహనో ఖుఁడా
పున్నాగము తో న, చ్చిన్నెలక్రొం గఁగొనెడి • చెలిమిఁ బెనంగున్. 113

చ. పలుమఱుఁ దదంపతులు • భావభవప్రసక్తియారతిన్
మెలఁగుచు మింటిదాఁకఁ బొద•మి యఁ గేరెడుఁ జూడు నెచ్చెలీ
భళిభళి రాజచంద్ర యల•పంకజపత్రవిశాలలోచనం

గలసి సువర్ణగేహమునఁ • గామసుఖోన్నతిఁ గేరెదీ వికన్. 114

క. కప్పురపుబూది పైపైఁ, గప్పుచు నున్నది యనంటిఁ • గనుఁగొనుము సఖా
యప్పొలఁతి సురతవేళలఁ, గప్పును నీమేన వలపుఁ • గప్పుర మధిపా. 115

క. కలరవ మదె యింపుగఁ, బలుకుచు నున్నయది చూడు•ప్రాణసఖా నిన్
గలసి రతి ళివేళల, గళరవ మొనరించు నట్లు • కలికి నృపాలా. 116

క. పలుమఱుఁ బూఁదేనెలు మెయిఁ, జిలికెడు నిదె చూడు పొగడ • చెలికాఁడ మహీ
తలనాథ నీపయిన్ హిమ, జలపూరం బిట్లు లలన • చల్లెడుఁ జుమ్మీ. 117

క. లికుచము లివె చూడుము కే, లికి సొం పొనరింపఁ జాఁగె • లీలాసఖుఁడా
యెకిమీఁడ యల్ల జవరా, లికుచంబులు నిట్టు లలరు•లే నీచేతన్. 118

తే. హరిణి నల్లదె కాంచు మో•య్యన వయస్య, పట్టి నబ్బక వడి లేచి • పఱచుచున్న
దహహ ధరణీశ యమ్మనో•హరవిలాస, హరిణి నీ కబ్రముగఁ జేతి • కబ్బుఁ జుమ్మ.

తే. అనుచు నర్మోక్తు లాడుచు • నవనిజాని, వనపదవినోదములు గనుం•గొనుచు నుండె
ననిన విని దేవముని నల్వ•నవలికతయుఁ, దెలుపవే యని తవిలి ప్రా•ర్థించుటయును.

మ. దళితారాతినిశాట భాసురవియ•ద్గంగాజటాజూట మం
జులరాజ్ఞా కిరీట ఘోరసమర•క్షోణీనిరాఘాట ని
స్తులవేదప్రియ ఘోట పాణితమహా•దోషాటవీర్ఘూట ని
ర్మలధౌతాచలకూట దుష్టపటభు• [illegible]మ్యత్పురోఘాటనా. 121

క. డిండీరపుండరీకా, ఖండలశుండాలచంద్ర•ఖండపయశ్శ్రీ
ఖండాఖండయశోవృత, కుండలిమండలవిభూష•కుక్కుటవేషా. 122

మాలిని. కథితశుభచరిత్రా • గ్రావకన్యాకళత్రా
మథితవిమతగోత్రా • మౌనిసంస్తోత్రపాత్రా
ప్రథనదితిజజైత్రా • భక్తచిత్తాబ్జమిత్రా
పృథులధవళగాత్రా • భీకరోగ్రాగ్ని నేత్రా. 123

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రా
జ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగానామాత్యపు
త్త్ర కలసంస్కృతాంధ్ర లక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం బ
గు రసికజనమనోభిరామం బను శృంగారరసప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ లలితవృషతురంగా
శైలసుతాసంగ కలశ • జలధినిషంగా
కాలోన్మదభంగా ధృత
హేలాసారంగ కుక్కు • టేశ్వరలింగా. 1

తే. అవధరింపుము సురమౌని • క[illegible]ఁ, డవలికత దెల్పఁ బూని యి • ట్లనుచుఁ బలికె
నట్లు వనవీథిఁ దిరుగుచు • నరి[illegible]న్నృతి, యక్కజంబుగ ముందట • నొక్కచోట. 2

సీ. గుజ్జులమావిమ్రాఁ • కుల నంటిఁ బ్రాఁకిన, పరువంపుదాఁకపం • దిరులదరులఁ
జలువచెంగలువబా • వులఁ గ్రేవ జా[illegible]ను, వలపుగొ[illegible]ఁగినీటి • వంతచెంతఁ
బ్రోదికప్రపనంటి • బోదెచాలుపుమ్రోలఁ, బొరలుఁ దేనెజ • క్కగలప
మొల్లంపుఁదావు లీ • న్మల్లెక్రొన్ననతీవ, వెసఁగొన్న గున్నసం • పెగలనీ

తే. మెఱుఁగుచందురరానిగ్గు • టరుఁగుమీఁద, నీటుగా గోరవీణియ • మీటుకొనుచు
బోటులను గూడి జిలిబిలి • పాటఁ బాడు, చున్న యెలజ[illegible]నపుటన్ను • మిన్నఁ గనియె.

చ. కని యొన లేనివేడ్క లెదఁ • గ్రమ్మఁగ నమ్మగమిన్న మిన్నకా
వనజదళాక్షి చెంత కని • వారణఁ జేరి జగ నానురం
జన మొనగూర్చుదానివిల • సన్మ దుగాన థాప్రశస్తి కా
త్మను గడు సోలి యిట్లను ము • ంబున నబ్బురముం బెనంగొనన్. 4

. సగససారంగాతి • శయనిరూఢిఁ దనర్చెఁ, బొలఁతివాల్చూపులు • పొలుపు మీఱె
లాలితగతిని వ • రాళివైఖరిఁ బొల్చెఁ, బల్లవపాణిధ • మ్మి గరిమ
శంకరాభరణంబు • సౌష్ఠవంబును మించె, భామినీరత్నంబు • రోమరాజి
రహిని బున్నాగాభి • రామలీల నెసంగె, నీలనీలాలక • నిమ్ననాభి

తే. యహహా యీచాన గానవి•ద్యావిధాన
మునఁ జెలఁగి రాగ మొనగూర్చు • చానరె దీనిఁ
గన్న మృగఖగపన్నగా•గమము తెలమి
నుల్లసిల్లవె యని సోలు • చున్న యెడల. 5

క. అచలావల్లభుఁ గనుఁగొని, సచివగ్రామణి నితాంత•సంతోషరస
ప్రచురత నెమ్మదిఁ బొదువఁగ, వచియించెన్ హితమృదూక్తి•వైఖరి మెఱయన్. 6

మ. తలుకార్మెల్మి పసిండిబొమ్మకగణిన్ • దట్టంపు నెమ్మేనిచా
యలు నల్దిక్కులఁ గ్రమ్మి పర్వఁగ వయః•స్యామధ్యభాగంబునం
బలుకుంగిన్నరవీణె మీటుచుఁ గథా•ప్రాగల్భ్యము ల్చూపుని
క్కలకంఠీజనమాళికాభరణముం • గంటే నృపాలాగ్రణీ. 7

చ. ఉవిదవయోవిలాసవిభ•వోజ్జ్వలరూపకళాప్రచారముల్
తవిలినవేడ్క నీకు విత•తంబుగ మున్నె తెఁగించితిం గదా
ప్రవిమలలీల నీ విపుడు • బద్మముఖిం గనుఁగొంటివే కదా
యవనితలేంద్ర నావచన • మాత్మఁ దలంచిన నిక్కమే కదా. 8

ఉ. కూరిమి మీఱ నవ్వికచ•కోమలతామరసాయతాక్షి నిన్
గోరి వరించె నేని యిదు•గో పదియాఱువన్నె మేల్మిబం
గారముతోడ దివ్యతర•కాంతిసముల్లసదబ్జరాగముం
గూరిచిన ట్లు సుమ్ము నృప•కుంజర మాటలు వేయు నేటికిన్. 9

చ. పలుకుల మిభూపకుల•పావన యౌవనరాశి వేష్టితా
చలఁ గల యల్లొవలంతుకల • సారెకుఁ గన్గొనుచుందుమే కదా
భళిభళి యెందు నేని యొక•పట్టున నీభువనైకమోహనో
జ్జ్వలలలితాంగివంటి నెఱ•చందపుఁగుల్కుమిటారిఁ గంటిమే. 10

తే. కంజముఖి నీమనోహరా•కారరేఖ, మంజుగతిఁ గన్గొనియె నేని • మదనవిశిఖ
పుంజనిష్పీడ్యమానుఁడై•పొదలి యాత, రంజిలుచు నిన్నుఁ గవయుఁ బో•రాజచంద్ర

వ. అనిన నాసచివగ్రామణికి నృపాలాగ్రణి యిట్లనియె. 1

సీ. అరరా యీచిన్ని•ముద్దుగ్రొన్ననఁబోఁడి, కలికికన్నుంగ్రొ•క్కారు మెఱుఁగు
మెఱుఁగుగా దిది యల్ల • చెఱకువిల్దొరచే, కడిది నెత్తావిచెం•గలువదండ
దండగా దిది నల్లఁ • దంటన బేసు, పడనొసంచు మేలి • పసిఁడిబొమ్మ
బొమ్మ గా దిది గం•బుల కెల్ల మిన్న యై, సొంపారుబలుమాని•కంపుఁదొడవు

తే. తోడవు గా దిది వలరాచపడఁతిమిన్న, వలనుగా నిడ్డ శృంగారవనములోన
మలయునెఱపూఁతగుజ్జులే మావిమోక, యహహ వనజాస్యఁబోఁగడ శక్యమె వయస్య.

ఉ. అందని మ్రానుపండులకు నాస వహించినరీతి దివ్యసం
క్రందనపట్టణద్విరదగామినిపొం దెదఁ గోరి వేడ్కమై
నిండుల కేఁగుదెంచుట కొంకించుక నెయ్య మెలర్ప నీజగ
త్సుందరి దా ననుం గవయఁ జూచునొ లేదొ కదా సుహృద్వరా. 14

ఉ. కన్నియ వన్నియ ల్బెరయఁ గ్రన్నన నన్నవిల్తుకేళికిన్
న న్నెన లేనికూర్మి మది నాటుకొనం గవకూడ కున్నచోఁ
గ్రొన్నెలవెన్నెల న్సమదకోకిలకాకలికారవంబులం
జెన్నటి యెన్నిబన్నములఁ జెందఁగఁ గూడునొ యేమి సేయుదున్. 15

ఆ. అని వచించి యిర్వురును దమ కొకతూరి, చనిన నవ్విశాలజలజనయన
సిగ్గసంగ నెచట దిగ్గన జరుగునో, యనుచుఁ దలఁచి మరల నతని కనియె.

ఆ. చెలిమికాఁడ నీవు వల నొప్ప ముంగలఁ, జని కడంకతోన యనుఁగుఁజెలులఁ
గూడి క్రీడ సేయుచేడెల తలమిన్నఁ, గాంచి వేగ దానికరుణ వడసి. 17

క. తిన్ననిజిలిబిలిపలుకులఁ, గన్నియడెందంబు మిగులఁ గరఁగింపుచు నీ
వున్నయెడ న్నెనచటికి, సన్నకసన్నన్ రయంబ చనుదెంతుఁ జుమీ. 18

శా. ఏచందంబున నింతిచెంత కఱ లే కీ వేగి దర్శించెదో
యేచందంబున మాటలాడి మదిలో నింపొందఁగాఁ జేసెదో
యాచంద్రాననపొందు నా కెటువలెన్ హత్తించెదో మేలు నీ
వాచాప్రౌఢిమ నేఁడు చూతము గదా బాలేందులీలాసఖా. 19

తే. అని యతని వీడుకొల్పి యజ్జనవిభుండు
గోర్కె దైవార నొకచోటఁ గూరుచుండె
నృపసఖుండును వేల్పుఁగన్నియలచెంత
క్రమముగ నేగి నిలుచున్న యవసరమున. 20

ఉ. సామజరాజకుంభవిలసత్కుచకుంభభరానతాంగులై
నేమ మెలర్ప లేచి యతనిం బ్రియమారఁగఁ జూచి భూరిసు
త్రామమణిప్రభావళివిరాజితదివ్యసువర్ణపీఠికం
దామరసాయతాక్షులు ముదంబున నిల్పిరి రాజదూతునిన్. 21

వ. అట్లు గూ ండంజేసి యున్న సమయంబున. 22

సీ. నీలంపుగాజుల • నెఱిమించుపచ్చల, కీలుకడెంబుడా • కేలుమెఱుఁగు
వలిగబ్బిగుబ్బచ • న్నులనికిఁ దార్చుచు, సొలపుఁగ్రేఁగంటివా • ల్చూపు లలరఁ
జిన్నారితెలివన్నె • చెక్కుటద్దములు లే, వెన్నెలనిగ్గుల • విధ మొనర్పఁ
గమ్మచక్కెరపాన • కమ్ము లిమ్ముగఁ గ్రమ్ము, ముద్దునిద్దంపుకె • మ్మోవి గదలఁ
తే. గలికి యారాచనెచ్చెలిఁ • గని నయమ్మె, నయ వసంతాగమారంభ • నవరసాల
కిసలయగ్రాసమత్తకో • కిలవధూస, మంచితాలాపముల నిట్టు • లనుచుఁ బలికె. 23

ఉ. ఎచ్చట నుండి యెచ్చటికి • నేగెద వెవ్వరివాఁడ విచ్చమై
నిచ్చటి కేగుదేరఁ బని • యెయ్యది నీవు వసించునున్కిప
ట్టెచ్చట నిన్ను నేలుమను • జేశ్వరుఁ డెవ్వఁడు దప్ప కిన్నియుం
జెచ్చెర నింక మాకెఱుఁగఁ • యుము మాటలు వేయు నేటికిన్. 24

చ. అన విని రాచదూత విన • యమ్మున నమ్మధురాధరోష్ఠిఁ గ
న్గొని యనియె న్సరోజదళ • కోమలచారుశరీర యేను స
జ్జనపరిపాలనప్రథిత • సారగుణాకరుఁ డైసమున్నతిన్
దనరుబుతుధ్వజప్రభువ • తంసముగారవపున్వయస్యుఁడన్. 25

క. పేరు మతిమంతుఁ డం డ్రీ, ధారుణిఁ గల్యాణపురము • తరుణీమణి మా
యూరిచటికి వేఁటకు నా, భూరమణుఁడు సేనఁ గూడి • పొలుపుగ వచ్చెన్.

ఆ. వ కొంతతడవు • వనవిహారము సల్పి, యున్నగ్రామమున మ • హేశుఁ గొల్చి
చనుచు నీవిచిత్ర • సంగీతనాదంబు, వీను లలర నిపుడు • విని చెలంగి. 27

ఆ. నిన్నుఁ జూచి వేడ్క • నివటిల్లఁగఁ గొన్ని, మాటలాడి చనఁగ • మదిఁ దలంచి
వచ్చుచున్నవాఁడు • వనజా . మారాజు, మునుపడంగ నన్నుఁ • బనిచె నిటకు. 28

క. ఆపృథ్వీవరకుంజరు, రూపవయఃప్రాభవములు • రూఢిగ నీ విం
కేపారఁ జూచి మదిలో, నోపైదలి యరిది వేడ్క • నొందెదు సుమ్మీ. 29

శా. ఓరాజీవదళేక్షణాజనమణీ • యోవాక్సుధాధోగణీ
యోరాకామిహిరాకరోజ్జ లముఖీ • యోగానవిద్యానిధీ
యోరోలంబకదంబలంబకబ • యోభవ దివ్యాకృతీ
మారాజ మహేంద్రుసొంపు వినుతిం • క్యమే యేరికిన్ 30

మ. తరుణాంభోజదళాయతాక్షి వినుమా • తథ్యంబు నామాట
న్నరగంధర్వ లింపమర్త్యవరుల • న్వాక్రువ్వఁగా నేల యా
సరసాగ్రేసరుసోయగంబు దెగడం • జాలు న్వసంతు న్నటుం

బురుహజాతప్రభవస్మరైలబిలతు • స్స్వారూఢవస్తోమములన్. 31

ఉ. ఇంచుకసేపులోన జగ • మెల్ల వెలుంగఁగఁ జేయుతేజుచేఁ
బంచశరోపమానుఁ డగు • పావనశేఖరుఁ డిందు వచ్చినం
గాంచి మనోనురాగమునఁ గామిను లెల్లఁ గరంగి పొంఱఁగాఁ
జంచలనేత్ర నాపలుకు • సత్యముగా నవు డాత్మ నెంచుమా. 32

ఉ. చెప్పెడి దేమి యానృపతి • శేఖరుచక్కఁదనంబు కన్నులం
దప్పక చూచి రేని పటు • దర్పకఘోరశిలీముఖార్తలై
యొప్పులకుప్ప లైనగరు • డోరగయక్షసుపర్వకన్యలున్
ముప్పిరిఁ గొన్న మోహమున • ముద్దియ తద్ద చలింప కుందురే. 33

క. పసఁ బూని యొక్కపలు కే, నసఁ బూనిన నెచటఁ గోప • మగునో యని లో
ననుమానించెద నైన, న్వినుమా నావిన్నపంబు • వికచాబ్జముఖీ. 34

మ. విమలాంగీతతుల న్శుభాకృతుల ము • న్వీక్షింపమో తత్ప్రకా
రము లెల్లం బరికింపమో యహహ యే • రాజాస్యలం దైన నీ
రమణీయోజ్జ్వలరూపవిభ్రమకళా • ప్రాగల్భ్యముల్ గంటిమే
రమణీ సంతతసంశ్రితామమణీ • రామాజనగ్రామణీ. 35

క. తలుకారుకుందనముతోఁ, దొలుకారుమెఱుంగుఁదీఁగె • తోఁ దుల యగునీ
చెలువంపుమేని కారా, నెలపొం దలవడక యున్న • నిష్ఫలము గదా. 36

తే. వెలఁది నీరూపలావణ్య • విభ్రమముల, కమ్మహారాజుతోఁ జెల్మి • యబ్బెనేని
కోరి పదియాఱువన్నె బం • గారుతోడఁ, బద్మరాగంబుఁ గూర్చిన • పగిదిఁ జువ్వె. 37

క. బంధురతేజస్స్మరసిజ, బంధుఁడు గుణసింధుఁ డగుచుఁ • బరఁగెడుభూభృ
ద్గంధగజేంద్రము నిప్పుడు, గాంధర్వవివాహమునను • గైకొను మబలా. 38

చ. పలుకులు వేయు నేటి కిఁక • భావభవప్రతిమానుఁ డైనయా
చెలువునితోడుతం జెలిమి • చేకుఱ కున్న నయారె నీమెయిం
గలయలజవ్వనం బడవిఁ • గాచినవెన్నెలసుమ్ము ముద్దులేఁ
జిలుకలకొల్కి నాపలుకు • చిత్తమునం దలపోసి చూడుమా. 39

సీ. కనకంబునకుఁ దావి • గలుగంగఁ జేయక, పిల్లిగడ్డలకుఁ గ • ల్పించినట్లు
పనసపంటికి మంచి • పస యొడఁ గూర్పక, ముసిడిపండ్లకుఁ దద్ద • యొసఁగినట్లు
బుధపుంగవులకు దం • బుగఁ గల్మి యొసఁగక, కూళల కిరవారఁ • గూర్చినట్లు
చిలుకను దడవేండ్లు • జీవింప నీయక, మఱిమఱి కాకుల • మనిచినట్లు

తే. గాక యుండక సత్కళా•కౌశలమునఁ, గోరి యారాజుతో నిన్నుఁ•గూర్చె నేని
తమ్మిపూఁబాలిప్రోడత•నమ్మ మిగుల, మెచ్చవచ్చుఁ గదా నేఁడు • మచ్చకంటి.

తే. అనుచు నతఁ డిట్లు పలికిన • నాత్మలోనఁ
జాన యొకకొంత మెత్తఁబా • టూని తేనిఁ
గనుఁగొనఁగఁ గోరి యత్తెఱం • గనుఁగుఁ జెలుల
కగుపడక యుండఁ గ్రమ్మించు • నతని కనియె. 41

చ. అవు నవు మంచిప్రోడవె బ•ళా యళు కించుక లేక మానినీ
నివహసభాగ్రభాగమున • నిల్చి వినం గొఱగానివాక్యముల్
తవిలి వచింపఁ జాగితివి • తాళుదుమే మఱియొక్కఁ డైన దూ
తవు నిను నేమియుం బలుక • ధర్మము గా దని యుంటి మిత్తఱిన్. 42

క. సురనారీమణు లెచ్చట, ధరణీజను లెచట నహహ • తరతమభావం
బరయంగ హస్తిమశకాం, తర మిట్టివెడంగుపనులు • దలఁపం జను నే. 43

తే. దూత వగుటను నోరికిఁ • దోఁచినట్లు, దివిరి మోమోడ కాడెదు • దిట్ట వగుచుఁ
గటకటా ధూర్త మేము నీ•కంటి కిప్పు, డింత యెల్లిద మైతి మిం • కేమి చెప్ప.

ఉ. మాటికి నొక్క భూవరకు•మారుని నీ విపు డేమొ తద్దయున్
మేటి యటంచు నెంచెదవు • మే లహహా యతఁ డెన్న మామరు
తోఁటలలోన నేరి కైన • గూరుపఁగాఁ దగుఁ జాలుఁ జాలు నీ
మాటలు గట్టిపెట్టి చను•మా మును వచ్చినత్రోవచొప్పునన్. 45

తే. అనుచు నవ్వేల్పుఁ గొందలి•రాపుఁబోఁడి
పలుకుటయు నాతఁ డెదఁ గొంత • గలఁగుచుండె
నపుడు నృపుఁ డచ్చటికి వేగ • నరిగి దాని
పజ్జ నిలిచిన నబ్బుర•పాటుతోడ. 46

సీ. జిలుఁగుపైటఁ జికిం•చెల పిక్కటిలి వలి, కులుకుసిబ్బెపుగబ్బి•గుబ్బ లుబ్బ
బిత్తరంపుఁబిసాళి•బెళుకువాల్చూపు మెం, త్తము లు తమ్మలఁ • గ్రుమ్మరింప
గాటంపునిడుదకీ•ల్గంటు పెక్రేఁగగ, నసదునెన్నడుము జ•వ్వాడి వ [illegible]ఁకఁ
[illegible]గా ముత్యా•కమ లనునుడాలు, తళుకులేఁజెక్కు•టద్దములఁ బొదల
తే [illegible]దు [illegible]ంచుము [illegible]గ•మా కముల, మొల [illegible] గాక డానిసొ•మ్ముల మెఱుంగు
లు[illegible] డిగ [illegible]మి నెమే న•న [illegible]అపు చూప, రాజ రుఁ గాంచె లేచి యా•రాజవదన.

తే. కాంచి యాతనిమోహనా•కారరేఖ
కద్భుతం బంది మేల్మేల•యారె యిట్టి
సొగసుకాని మఱెం దైనఁ • జూచి యెఱుఁగ
నంచుఁ దల యూఁచి యవ్వేల్పు•మించుఁబోఁడి. 48

తే. చెలఁగి జగ మెల్ల మోహింపఁ • జేయఁ జాలు
నవవిలాసాప్తి నెసఁగుచు•న్నాఁడు చూడ
నహహ యీరాచమిన్న సో•యగముఁ గన్న
వలసి పై వ్రాలరే యెట్టి•పొలఁతు లైన. 49

ఉ. కన్నులవింటిదంటయును • గల్వల నెచ్చెలియు న్వసంతుఁడుం
గిన్నరరాజనందనుఁడు • గి మ్మనఁ జాల రొకింత యైన ని
వ్వన్నెలప్రోక మేనిచెలు•వమ్ము గనుంగొని మేలుమే లహో
కన్నులపండు వై యలరుఁ•గా జవరాండ్రకు వీనియందముల్. 50

ఉ. తుమ్మెదదిమ్మఁ బొమ్మనుచుఁ • ద్రోచునిగారపుసోగపెన్నెరుల్
కమ్మనితమ్మిక్రొన్ననలఁ • గా దనుముద్దుమొగంబు మించుట
ద్దమ్ముల నిమ్మలన్ గెలువఁ • దాఁకొనునిద్దపుఁజెక్కుదోయి డా
లమ్మకచెల్ల వీనిచెలు • వమ్మక రాంకుని నేలఁ జాలెడిన్. 51

సీ. మొలకనవ్వులవాఁడు • తళుకునిద్దామేల్క, డానిడాల్గఱఁచుమే•జానువాఁడు
తొగరువాతెఱవాఁడు • తొగలసంగడికానిఁ, దెగడునునుముద్దునె•మ్మొగమువాఁడు
వెడఁదకన్నులవాఁడు • వేల్పురారాసౌరు, నిరసించుసోగపె•న్నెఱులవాఁడు
మెఱుఁగుఁజెక్కులవాఁడు•మేటిసింగపుగున్న, నడలించుజిలుఁగునె•న్నడుమువాఁడు
తే. డంబు మీఱినబవిరిగ•డ్డంబువాఁడు, కంబునిభ మై తనర్చుకం•ఠంబువాఁడు
భళిర యీరాజకందర్పు•చెలిమి నాకుఁ, గలుగ వలవదె తొలుపుణ్య•ఫలము కలిమి.

క. అని యగ్గించుచు నెదుటం, గనుపట్టువధూలలామఁ • గనుఁగొని యొకిమీఁ
డనుపమహర్షాన్వితహృ, ద్వనరుహుఁ డై యరిదివలపు•వలనం బలికెన్. 53

క. మవ్వములప్రోఁక యతనుని, క్రొవ్వాఁడిలకోరి పూఁత•గొఁగివలపున్
బు ´ లచెం డహహా యీ, జవ్వని యెవ్వనియనుంగుఁ•జా యొ కదరా. 54

ఉ. వాలికమీల నేలునిడు•వాలుకనుంగవ మేలిజాలువా
డాలు గఱచు మేను పగ•డాల నిసీ యను మోవి వేల్పురా
జాల జయించు వేనలి తె•ఱంగు హొరం గవురయ్య ముజ్జగం

జేలుట గాదె యీకువల•యేక్షణఁ గౌఁగిటఁ గూర్పఁ గల్గినన్. 55

ఉ. దీని మెఱుంగుఁజెక్కులును • దీని వెడందపిఱుందునందమున్
దీనిచొకారపుందుఱుము • దీనిమిటారపుగబ్బిగుబ్బలున్
దీనినిగారపుందొడలు • దీని మొగంబును దీనికన్నులున్
దీనివిలాసముం గని మ•దిం గడు సోలరె యెట్టిదిట్టలున్. 56

క. ఈహాటకనిభవిగ్రహ, నీహాపరితృప్తి యొదవ • నెనసిన యెడలన్
బాహాలింగనసౌఖ్యం, బాహా యింతింత యనుచు • నలవియె తెలుపన్. 57

ఉ. అద్దిర దీనిచక్కఁదన • మద్దివిజాంగనలందుఁ జెంద దీ
ముద్దులగుమ్మకౌఁగిటఁ బ్ర•మోద మెలర్ప వసింప కున్న రేల్
నిద్దు వచ్చునే మరుఁడు • నిల్వఁగ నిచ్చునె కోర్కె హెచ్చునే
సుద్దుల కేమి దీనిఁ గొని • సూనశరాహవకేళిఁ దేలెదన్. 58

ఉ. ఉబ్బుచు మాటిమాటికి స•ముద్ధతమోహనిబద్ధబు మై
గొబ్బున నీసరోజదళ•కోమలవిగ్రహ మోవిచక్కె ల్
జుబ్బనజూఱగాఁ దవిలి • జుట్టిక కా నిఁక నింపు కైనన
బ్బబ్బ నితాంతకంతువిశి•ఖాగ్నిశిఖాపరితాప మాఱునే. 59

మ. తలిరుంబోఁడులు లేరె రూపవతు లి•ద్ధా స్థలిన్ వారిని
ర లసౌందర్యవయోవిలాసవిభవ•ప్రాగల్భ్య శ్రీ మేమెచ్చ డీ
యలివేణీజనచూళికామణిని గ•న్నంతన్ మనోజాస్త్రసం
చలితస్వాంతసరోజులై తిరుగరే • సన్న్యాసులు న్వెంబడిన్. 60

సీ. పుండరీకాక్షి యీ•భువనైకసుందరి, యాత్రేయవదన యీ•యబ్జగంధి
పర్వతజఘన యీ•భామాశిరోమణి, మాతంగగమన యీ•మంజువాణి
శాండిల్యకుచ యీయ•ఖండతేజోనిధి, శుకవాణి యీమణి•ప్రకరరదన
భృగుకటిభాగ యీ•బింబఫలాధర, నారదవేణి యి•న్నాతిమిన్న

తే. యౌర యియ్యింతిపరమహం•సాకృతిని బొ,సంగి యున్నది మది నర•యంగ దీని
నెయ్య మొనగూడువానికు•న్నిద్రనిబిడ, నిరుపమానందయోగంబు • దొరకు టరుదె.

సీ. ముగుదచూపులు శిలీ•ముఖముల నిర ంచుఁ, చపాళి ఘననీల•రుచుల నెంచు
సతిమోము కమల •క్షుణాలీ న రారు, మధురాధరము విద్రు•మముల గేరుఁ
లికిపాదములు సౌ•గంధికంబుఁ బోలు, నఖరాళి తారాళి • నవ్వఁ జాలు
తివపిఱుంద ధ•రామితోన్నఁ బొ , గళసీమ శంఖపూ•గముల గెల్చు

తే. నలినరాభ్రేంద్రమణిశశిజలజకిసల, యప్రవాళాబ్జరాగకహ్లారమౌక్తి
కస్తనగభూధరక్రముకములు సంగ్రహించుకొని నల్వ దీని సృజించెనేమొ. 62

సీ. తరుణివేనలి పయోధరములఁ దెగడుఁ బ, యోధరంబులు బల్ధరాధరముల
నదలించు నెఱి యధరాధరం బెన్నఁ బ, ల్లవముల మఱియుఁ బల్లవములంబు
జంబుల గెల్చు భుజంబులు బిసనిక, రంబుల గేరుఁ గరంబు లెపుడుఁ
గలఁగించు హల్లకావళులను వళు లుదం, చితజలరాశివీచికల మించు

తే. మించు నెమ్మేనిడాలు గఱంచుఁ బసిఁడి, నౌర యౌరగమహిలలసౌరు సౌర
సారసాక్షుల చెలువంబు సవతు సేయ, నీలలనయంఘ్రినఖములఁ బోలఁ గలవె. 63

తే. పస నెసంగెడుగజనిమ్మపండ్లు గిండ్లు, సిరులఁ జెన్నారుకుసుమమంజరులు గిరులు
నరయ నిమ్ముద్దుకెందలిరాకుఁబోఁడి, కులుకుసిబ్బెంపుగబ్బిగుబ్బలకు దోయె. 64

సీ. అవిరళవజ్రప్రహారంబులకుఁ దద్ద, చలియించునుత్తాలశైలములును
దుహినాంబుబిందువుల్దొరలిన బిగి చెడి, క్రుంకెడు రాజీవకుట్మలములు
నగ్నిశిఖావాప్తి ననయంబు బిగి దప్పి, కరఁగి పాఱు సువర్ణకలశములును
జంద్రయోగమునకుఁ జాలఁ దల్లడమంది, జత వీడి చనువలిజక్కవలును

తే. సాటియే వజ్రహారతుషారనీర, కుంకుమసితాభ్రయుతములై కుసురు మీఱి
జిగియుబిగి గల్గి యెడయక చెన్నొసంగు, కన్నియ లమిన్న యిఱిగుబ్బచన్నుఁగవకు.

తే. కమలభవలీలఁ గాంచె మోగంబు నడుము, హరివిలాసంబుఁ దాల్చె బిత్తరపుగుబ్బ
చన్నులు గిరీశవైఖరిఁ జెన్ను మీఱె, నహహ యియ్యింతిమూర్తిత్రయాత్మిక గద.

సీ. అలిశశికార్ముకతిలకుసుమోత్పల, కుందసౌగంధికకందుకములు
దర్పణశ్రీకారదరబిసాంబుజచక్ర, వాకగుహారగావర్తములును
గగనతరంగసైకతపిప్పలచ్ఛదా, చలకరితుండనిషంగములును
గచ్ఛపవటుఫలకహ్లారతారకా, వసుపటీరశిరీషకుసుమములును

తే. గూర్చి నలు వార నలువ యీక్రొమెఱుంగుఁ
బోఁడిఁ బోడిమి నొనరింపఁ బోలుట్లు
గాక యుండిన నీభువనైకమోహ
నాద్భుతాకారరేఖ యెందైనఁ గలదె. 67

క. నదమా పొక్కిలి జాంబూ, నదమా మెయిచాయ కోకనదమా పద మా
పదమా జడ నడుము వియ, త్పదమా నూఁగారు గూషపదమా చెలికిన్. 68

క. రాజీవముఖికనుంగవ, రాజద్గతి నెప్పుడుం దిరస్కృతి సేయుఙ్గ

రాజీవముల న్విచలిత, రాజీవములం బ్రఫుల్ల • రాజీవములన్. 69

తే. సరసలీలమహాఘన • చయము నాత, దర్శకశ్రేణియును గూడి • తరళనయన
కచకపోలవిలాసవై • ఖరులు పొగ, మొగి ననేకశతాబ్దంబు • లగుచు నుండ. 70

మ. గజయానం గుముదాక్షిఁ గేసరివల • గ్న న్నీలనీకాశమ
స్తజఁ దారేశముఖి న్ఘనాంగదవిరా • జద్బాహ ను త్తలో
యజగర్భప్రసవోపమానరద రా • మాంగిం దగన్ ని వే
భజియింప న్మనఃకదంబవరద • ర్పం బెల్లఁ జల్లాఱదే. 71

సీ. చంద్రబింబస్ఫూర్తి • జానొప్పె నీనాతి, హాసాధరంబులు • నాననంబుఁ
గోకనదాకృతిఁ • గొనబారె నీకొమ్మ, స్తననాభిబిలములు • చరణయుగముఁ
గమలధరోద్వృత్తిఁ • గనుపట్టె నీయింతి, కగజఘనంబులు • కచభరంబు
మధుకరసాదృశ్య • విధి నొప్పె నీలేమ, మృదువచనోరువు • లెమ్మెఱుఁగుటూరు

తే. వజ్రపుష్పాతిశయలీల • వఱలె నీవి, లాసినిరదాంగకంబులు • నాసికయును
భళిర యీరామసౌందర్య • పటిమ యెన్న, నన్నలినగర్భునకు నైన • నలవి యగునె.

క. అని యితరేతరమోహము, లనివారితగతులఁ బెరుఁగ • ననిమిషనారీ
జనరత్నంబును భూభృ, త్తనయశిఖామణియు వగలఁ • దగిలిరి మిగులన్. 73

శా. ఆవేళం జిగురాకుబాకుదొర ప్ర • త్యాలీఢపాదస్థుఁడై
చేవ డుతుంటవింట మధుసం • సేవాంచదిందిందిర
జా వ ఓడార్భటు ల్నించి కో • పాటోప మేపార బల్
పూవుందూపులు చిమ్మె నిర్వ్యరపయిం • బుంఖానుపుంఖంబుగన్. 74

తే. లేమవీక్షణమాలాళి • లీముఖములు, శంబరారాతిశితసుమ • సాయకములు
గాటముగఁ బర్వియు న్మదిఁ • గాఁడుటయును, వసుమతీజానిపరవశ • స్వాంతుఁ డయ్యె.

క. అత్తఱి బిత్తరిఁ గని భూ, భృత్తనయోత్తముఁడు చ త్త • రిలుచిత్తమునన్
మెత్తఁబడి క్రొత్తవలపులు, హత్తఁగ నత్తఱవ కిట్టు • లనియెం బ్రేమన్. 76

క. ఎవ్వరిదానవు నీవే, ర తె యేమిటికి వచ్చి • తిచ్చెంగటికిన్
నెవ్వడి నీ తెఱఁ గంతయుఁ, బువా రుంబోఁడి నాకు • బొంకక చెపుమా. 77

చ. తొలకరిక్రొమ్మెఱుంగుక్రియఁ • దోఁపఁ దళుక్కని నీవు ముంగలన్
లిచిన గండె ఝుం మని నీసొగ ఁ గడంక మీఱఁగ
న్నులఁగ ం నుం యు మ • నోభవు డేమియు నిల్వనీఁ డహా
చిలుకలకొ నన్నెదను • జేర్చి పామతి నుద్ధరింపవే. 78

T. Partha Sarathy

క. అకటా మరుఁ డిపు డుల్లం, బకటా వికటముగఁ జేసి • యడలూనెంచు నీ
నికటాగ్రసీమ నిడి పూని కటాక్షవిలోకనమున • నెటులఁ బ్రోవు చె. 79

క. వీటీపాటీరాగరు, హాటకతాటంకమణిమ • యాభరణంబుల్
గూటువలుగ నిడియెద నీఁక, జోటీ మాటాడి ముద్దు • చూపం గదవే. 80

క. ఈరేడుజగములం దిఁక, నేరీ నీరీతిగోతు • లెన్నిక గనునో
యా రీతి రగుకులుకుమి, టారీ వలతెనిమేల్కొ • టారీ నారీ. 81

క. అలి రపికమరాళా, వలికిం గరువలికి మరుని • వాలారుంబూ
ములికిగమిసోఁకులకు నో, కలికీ మదిఁ దాళఁ జాలఁ • గలఁ లిఁ కేలా. 82

క. కులుకుచు జిలిబిలిపలుకులు, చిలుకుచు వలిగుబ్బ లెదను • వె మరుపూ
ములికీ కలికీ చిలుకల, కొలికీ మది నూలుకొనెను • కోరిక దీరన్. 83

క. కొమ్మా మదనునిపూవుం, గొమ్మా నెమ్మది యెలర్పఁ • గొమ్మా కడుఁ దో
ర మ్మైమ్మనసొమ్ము లిడియెద, రమ్మా ననుఁ గూడి మాపు • నమ్మన కెలమిన్. 84

వ. అని యనేకప్రకారంబులం బ్రార్థించిన నమి ంచుఁబోఁడి యించుక దల వంచి మిన్న
కున్న సన్న యెఱింగి యన్నెలంతుకబోటి త్రియ యగుమదనమోహిని యన్న రేం
ద్రచంద్రుం గాంచి యిట్లనియె. 85

తే. అవనినాయక సుశ్యామ • యనెడుపేర, నలరు గంధర్వరాజక • న్యాలలామ
యివ్వెలందుక దీనికై • యిట్లు వగలఁ, దగులఁ దగునయ్య మీవంటి • తగవరులకు. 86

తే. కన్నవా రె నగఁదముఁ • గన్నవారి, మిన్న కెంతయుఁ బో నాడి • యెన్న రాని
మున్నటికెల మెలంగుట • చన్నె యెందుఁ, జిన్ని ప్రాయంపుముద్దుగా • కన్నియలకు.

తే. అని పలికి కల్కిఁ దోడ్కొని • యనుఁగుఁజెలులు
వెసఁ దదంతికలీలానివేశమునకుఁ
జని రటు ల్చనుచున్నఁ గాంగ్గాని మహీవి
భుండు డాయంగఁ బోయి పూఁబోఁడి కనియె. 88

చ. నిలు నిలు పోకు బాల హరినీలనిభాలకజాల నీకు నే
వలసితిఁ జాల నన్నిటుల • వంచన సేయఁగ నేల చూడఁ బూ
విలుతుఁడు కూళ వాఁ డిడెఁ • వేదన కోరువఁ జాలఁ బ్రేమ న
న్నలయుము వేళ నమ్మరుని • గ ము దూల విలాసలీలలన్. 89

ఉ. చక్కఁదనంబు జవ్వనము • జాణ నంబును గల్గి శీవిఁ బెం
పెక్కినదాన నంచు నొక • యించుక గర్వము పర్వ నన్నిటుల్

గిక్కురవెట్టఁ జూచెదు చెలీ పదమా ముదమార నింక నా
చక్కరవింటిదంటినునుఁ•జాయలకోరుల నేమి యయ్యెదో. 90

క. బాలా వేలాగుల బతి, మాలిన విన కిట్టయాళి•మదఁతులవెంటన్
జేల వయి చనెదు మరువిరి, గోలలపా లై కరంబు • గుందెదు సుమ్మీ. 91

సీ. నీవు మాటలు నేర్ప • నెమ్మితోఁ బ్రోచిన, చిల్కచిల్కగుఁజూమ్ము • చిగురుఁబోఁడి
నీ వాట దిద్ది మ•న్నించి పెంచినబర్హి, బర్హి యౌఁ జూమ్ము శం•పాలతాంగి
నీకొలంకులఁ జేరి • నెక్కొన్న కోకంబు, కోకమౌఁ జూమ్ము చ•కోరనయన
నీతోఁటమధు వాని • నీటు గాంచినయలి, యలి యగుఁ జూమ్ము మ•త్తాలివేణి

తే. దైవబల మేరికి నొకింత • దప్పెనేని
ప్రాణబంధువు లైనను • బగతు లగుదు
రింతి యటు గాన వేగ న• న్నేలుకొనుము
కాయజుఁడు ని న్నెనఁక కుండఁ • గాచువాఁడ. 92

క. అనుమాన ముడిగి వినుమా, నను మారుని బారిఁ ద్రోచి • ననఁబోఁడి వెసం
జనఁ జూచెద వలవిధి నె, క్కొనునిక్కల నిన్నుఁ గట్టి • కుడిపెడిఁ జుమ్మీ. 93

సీ. వల తేఁడువాఁడిపూ•ములికి మొత్తము తేయఁ, జలివెలుం గుడుకు వె•న్నెలలు గాయ
గరిజమిలిము•క్కాలిబారులు మ్రోయ, బలితంపుగండుఁగో•యిలలు గూయఁ
..లువరాచిలుకబో•దలు హాళాహాళి సేయఁ, గొలఁకుజక్కవపాఁజు • లెలసి రేయఁ
గొదమనట్టువపిట్ట•రొదలు తాలిమిఁ ద్రోయ, వెలిలావుపులుఁగుచా•ల్వ్రాసము గ్రాయఁ

తే. గమ్మకపురంపు పెనుదుమా•రమ్ము రేఁచి, పొరిఁబొరిఁ బసాళినాళితె•మ్మెరలు డాయ
నయ యోగోల నలువకు • నలవి గాని, కడిఁది వలవంత పెకకొర్వఁ • గలవె చెప్పుమ.

తే. చాన ననుఁ జూడు గడితంపు•నాన వీడు, కేరి మాటాడు కుసుమాస్త్ర•కేళిఁ గూడు
చెలులఁ దెగనాడు నీకు • నీచేత నాడు, తలిరుఁబ్రాయంపుముద్దురా•చిలుకతోడు.

క. అనుమాటలు విని మానిని, యనుమానింపుచు నటున్న • నపు డాన్నృపుఁడున్
నెన రొదవ మదనమోహినిఁ, గనుఁగొని యి ట్లనియె నేర్పు • గడలుకొనంగన్. 96

ఉ. మోహసమగ్రతం బ్రియుఁడు • ముద్దియయుం గవగూడి కోరి యు
త్సాహమునం జెలంగునెడ • జంట దొలంగి చనంగఁ జేయుటల్
ద్రోహము గాదె హే రిక•తో నిను వేఁడెద నాకు నీజగ
న్మో హినిఁ గూర్పవే •మో ని శాశ తపుణ మబ్బెడిన్. 97

ఉ. కాఁడు రాపతాపహతిఁ గ్రాఁగుచుఁ జక్కనికోడెకాఁ డెదన్

నేమముఁ బ్రేమ ముల్లసిల • వేఁడుకొనంగ ననంగసంగరో
ద్దామవిహారలీలలు ముదంబు బొనరించి కఱంచ లేనియా
కామినిసోయగంబు బడబిఁ • గాచినవెన్నెల గాదె చూడఁగన్. 98

క. నీ రామామణి కడిఁదిరొ, యారముతో మమ్ము బోంట్ల • కాస కొలుపుచుఁ
గారా మారఁగ గడితఁపు, టారామముల నైలంగు • టన్నామె చెపుమా. 99

తే. తలిరుఁబోఁడికి గాదిలి • చెలులు నీగ
లిందఱును గల్గుటసుఁ జేతి • కందినట్టి
మేలు వోఁ ద్రోచెదరు గాని • మీఁద వచ్చు
చెఱు గొకించుక యైనఁ బో • నిడఁగఁ గలరె. 100

క. శుకవాణికి నా పై నిం, చుక కూరిమి గలిగి యున్న చో • ప్పగయక యా
రక యెడ సేయఁగఁ జూచెద, వకటా ముకురాస్య సరసు • రాలవు గదవే. 101

తే. అది నెఱిఁగి యుందు నీయుందు • వదనశొందు, నాకు సమకూర్చితేని య • నేకమణివి
భూషణాదు లొసంగి యెప్పుడును మదిని, మదనమోహిని నీమేలు • మఱవ సుమ్మి.

క. అని పలుకునెడలఁ జెలు లె, ల్లని దేమిటిజోలి సరి బ • ళా పదపదరే
యని చెలిఁ దోడ్కొని గొబ్బునఁ, జని రంత విభుండు గుండె • ఝల్లన లీలన్. 103

వ. అంచట నొక్కచొక్కటంపుటిక్కరా రాచట్టుపయిం జతికిలం బడి నెమ్మొగంబున దైన్యం బిగురొత్త వెచ్చ నూర్చుచు సంగడికానిమొగంబు చూచి యి ట్లనియె.

ఉ. అక్కట మిక్కటంపుగొన • బారఁ దళు క్కని తొల్మెఱుంగున
ట్లక్కజ మొప్పఁ గానఁబడి • యాసలు చూపి కఱంచి యిప్పు డా
చక్కెరబొమ్మ యెచ్చటికిఁ • జాఁగెనొ న న్నికసరించి యింక నా
చక్కెరవింటికూళ నను • జాయులకోరుల కోర్వ వచ్చునే. 105

చ. ఎటువలెఁ దాళువాఁడ నిపు • డెవ్వరి నేమని దూరువాఁడ న
క్కుటిలశిరోజ నెమ్మొడల • గొబ్బునఁ గ నువాఁడ నెట్టు లె
క్కటితలిరాకుబాకు మొన • గానిహాళాహాళి కోర్చువాఁడ న
క్కటకట చెల్మికాఁడ వల • కాఁకలఁ దాళ నిఁకేమి సేయుదున్. 106

సీ. పొలఁతుక జిలిబిలి • సొలపుఁబాటలకును, మగువనిద్దపుముద్దు • మాటలకును
ననఁబోఁడిచిన్నారి • నగవుచూపులకును, గొమ వేడబపు మే • లొక్కపులకును
రాకేందుముఖిచొకా • రంపువెన్నెలకును, జే యమురి పెంపుఁ • జిన్నెలకును
గలికిచ బ్బిగు • బ్బలులనిక్కులకును, జెలువచొక్కపుఁదళు • క్కుఁజెక్కులకును

తే. వలసి సొలసితి నది నన్నుఁ • గలసి మెలసి, బలసి కోర్కెలు దీర్పక • తులువకలువ
విరిలకోరీవజీరుబ•ల్వెతలఁ ద్రోచి, చనె నయారె యిఁ కేజాడ • సైఁపువాఁడ. 107

సీ. బలితంపుగండుఁగో•యిలలకూఁకలకును, దలిరువాల్తులువబ•ల్దాఁకులకును
గొలఁకునెత్తావిసోఁ•కుడులవీఁకలకును, వలపుగొజ్జెఁగనీటి•వాఁకలకును
మెదలుటాటోటుతు•మ్మెదలప్రోఁకలకును, గలువసంగడికాని•కాఁకలకును
జెన్నొందుకలికిరా•చిలుకమూఁకలకును, మురిమించుక్రొమ్మావి•మోఁకలకును

తే. జాలఁ దూలెద నిఁకఁ దాళఁ • జాలఁ జాల, మేల మేలుర నమ్మద్దు•బాల లీల
వైళ మివ్వేళఁ గూర్చి న•న్నేలుకొనుము, చెలిమి గడు డెందమున నిండఁ• జెలిమికాఁడ.

వ. అని యనేకప్రకారంబులం దగిలి వగలం బొగులుచున్న యారాచమిన్నం గనుంగొ
ని నర్మసఖుం ట్లనియె. 109

క. ఓ ఱేఁడ నీవు పలుమఱుఁ, గాఁడవుల వెంట నన్య•కామినికొఱకై
కాఁటియలఁ బడుచు వలపులు, మీఱఁగ నవియింపఁ జనునె • మే నలయంగన్. 110

క. పలుదెఱఁగులఁ బెఱచెలికై, వలకాఁకలఁ గ్రాఁగి వేఁగ • వలవదు నీకున్
వలసిన మఱి యెందును వలి, కులుకుంబ్రాయంపుము•ద్దుగుమ్మలు లేరే. 111

చ. పటుమతిఁ జిత్తగింపుము నృ•పాల విరోధివరూధినీధవ
స్ఫుటమకుటాగ్రరత్నఘృణి•శోభితపాదసరోరుహుండ వీ
విటు లొకయన్యపంకజద•ళేక్షణకై పలుమాఱు సోలుచున్
గటకట యింత గాసిఁ బడఁ • గారణ మేమి కడింది మీఱఁగన్. 112

క. వేలాగుల నన్యవధూ, లోలుఁడవై నాన యుడిగి • లోఁగెదు ధరణీ
పాల విను "కాముకస్య కుతో లజ్జా" యనెడునుడువు • తుది నిజ మయ్యెన్. 113

క. కొదలేనివగలఁ బొగలుచుఁ, గొదకొని వనిఁ దిరుగ నేల • గొబ్బున నిపు డో
సుదతీజననవమన్మథ, పదమా ముద మార వసన•భవనంబునకున్. 114

వ. అని యనునయింపుచు నర్మసఖుం డతనిం గ్రమ్మఱఁ దోడ్కొని వచ్చుచున్న యెడ
నారాజన్యపుంగవుండు మున్నన్నిలింపవితంబినీమణులు విహరించి చనినవనంబు
చొచ్చి. 115

• పద్మరేఖా తాం•బరచ ప్రమదాంఘ్రి పద్మలాక్షాంకిత•ప్రాంగణములు
దివి స్నితం •తీకబరీ ర, ప్రస్తామర ప్ర•సవచయములు
ర్వాకులరాజ•క స్త లిప్త, హారిద్రముద్రితా•— రములు
సెం నారీమణీ•సరసవి రక్తి యాప్రఫల్లన్మనో•జ్ఞాగమములు

తే. క్రతుభుగంభోజలోచనా • కృతమనోజ, పూజనాయత్తఫలగంధ • పుష్పధూప
దీపనైవేద్యముఖ్యవి • స్తీర్ణవస్తు, సంతతులు చూచి పరవశ • స్వాంతుఁ డగుచు. 116

సీ. ఈకళాకులిచెంత • రాకేందుబింబాస్య, తివిరి యంచకు నడ • లిద్దుచుండె
నీమహీజమునీడ • నిందీవరేక్షణ, చిలుకకుఁ బలుకులు • చెప్పుచుండె
నీదరీతటివరి • నిభరాజగామిని, నెమ్మికి నాటలు • నేర్పుచుండె
నీనికుంజముదండ • మానినీతిలకంబు, తొడరి శారికి మేఁత • లిడుచునుండె
తే. నీనిశాకాంతకాంతమ • ణీనిశాంత, కాంతనవరత్నమయవేది • కాంతరమునఁ
గాంత జిలిబిలిపాట లే • కాంతలీలఁ, బాడుచుండెఁ గదా చెల్మి • పడఁతు లలర. 117

సీ. సకియ క్రొందళుకుపి • సాళిచూపులకోపు, ముగుదని ఫుముద్దు • మోముగోము
కో సిబ్బెపుగబ్బి • గుబ్బచన్నులచెన్ను, కోమలాంగ వెడంద • కొప్పుకప్పు
రా ందుముఖని గా • రంపుఁజెక్కులటెక్కు, సుందరివలుద • ఱు ననందు
గంధసింధురయాన • ఘనతరోరులతీరు, హరిణనేత్ర మెఱుంగు • టూరుసౌరు
తే. దలఁచుకొన్న జగం బెల్లఁ • దన్మయముగఁ, గనఁబడుచున్న దింక నఁ • క్కలికిమిన్న
నెందుఁ గన్గొనువాఁడ నా • డెందమునకు, నక్కటా మిక్కుటం బైన • యార్తి వొదవె.

క. ఏలా హేలాలీలల, నోలిం గ్రీడించునద్ది • వౌకఃకులరా
డ్బాలామణిఁ బోఁ బనిచితి, బేలతనం బొదవ రి • బెదరించి యయో. 119

క. నిర్భరపుణ్యఫలప్రా, దురవు లగుసుజనులకును • దొరకుం గా. కా
స్వర్గాభమాసాంగత్యము, భాగ్యుఁ నైనవాకు • నేఁ డెటు ల న్. 2

వ. అని తలంచుచుండి మఱియు సంగడికాని కిట్లని. 121

క. చెలికాఁడ యెట్టినోములు, సలిపెనొ యిగ్గోఁగుఁబ్రాను • జలజేక్షణ నుఙ
జిలిబిలిముకుంబలుకుల, నలరించినఁ బెంపుఁ గాంచె • నభినవలీలన్. 122

చ. చెలిమి ద ర్ప నానవకు • శేశయపత్రవిశాలనేత్ర ను
న్గలపపుఁగమ్మఁదావులు ఘు • నమ్ముగ ఘ్ముగఁ గ్రుమ్మరించుబ
లుక్కలుకుమిటారిగబ్బిచను • గుబ్బల నొత్తి కవుంగిలించె నా
భ భళి యిక్కురంటకము • భాగ్యము చెప్పఁ దరంబె నెచ్చెలీ. 123

చ. వలఁ తనం బెలర్ప నల • వారిజపత్రవిశాలలోచనా
తిల ము న న్నొక్కించుకయుఁ • దేఱి కనుంగొన దయ్యెఁ గాని యీ
తిలకమహీజరాజము న • తిప్రియతం దనసోయగంపుడా
ల్గొలపుఁబిసాళిక్రొందళుకుఁ • జూపుల బిట్టలరించెఁ బో సఖా. 124

క. విధుబింబానన పుక్కిటి, మధు విడి యిప్పాగడమ్రాను • మన్నించెఁ జెలీ
మధురాధరాధరాంచన్మధురస మిడి కనికరమున • నన్ బ్రోవదుగా. 125

క. మహిలామణిపాణిసరో, రుహసంస్పర్శం జెలంగి • క్రొన్నన లెత్తెన్
సహకారభూజరాజం, బహహా నా కిట్టిభాగ్య • మబ్బునె సఖుఁడా. 126

క. వలనుగ నమ్మద్దం బై, దలి వలి నిట్టూర్పుకమ్మ • తావులచే వా
విలి సనిచె ననఁగ నిది వే, ల్పుల ము న్నెవ్వారి నెట్లు • పూజించెనొకో. 127

తే. చేడియలమిన్న మృదుపద • తాడనంబు
గాంచి యంచితసుమనోవి • కాసలీల
నలరుచున్నది కంకేళి • యహహ దీని
పుణ్యఫల మెన్నఁ దరమె యిం • పుగ వయస్య. 128

క. పాటలగంధిచొకారవుఁ, బాటల నీ ప్రేంఖణంబు • బహుతరసుమనః
పాటవమున నలరెడు ని, ప్పాటలిఁ బాడింప నెంత • భాగ్య మనుంగా. 129

తే. కన్నియలమిన్న చిన్నారి • క్రొన్నగవుల, వన్నియలు మీఱ నిప్పొన్న • గన్న నలరఁ
జేసెఁ గాని యదేమో నేఁడు • చెలిమికాఁడ, నన్నుఁ గన్గొని యొక్కింత • నవ్వ దయ్యె.

క. చెలిమోము కళలసంపఁగి, నల సౌందం జేసె నది వ•య ననుఁ దాఁ
దల యెత్తి చూడ దయె ను, జెలువను నే నేమి తప్పు • చే తిఁ జెపుమా. 131

వ. అనుచు వెండియు. 132

క. అమ్మామని తేఁడు వనిం, ద్రిమ్మరుచో నొక్కపువ్వు • దీవియపై జుం
జుమ ని మొఱయుచు నాడెడు, తుమ్మెదఁ గనుఁగొని కడంక • తో ని ట్లనియెన్.

చ. అమ నితం నీసురుచి • రాననసారససారసౌరభ
భ్రమఁ బఱతెంచె దేమొ మద • బంభరరాజమ శంబరాహితా
సమసుమసాయకవ్యథలఁ • జాలఁ గలంగుచు నున్న నాతెఱం
గమలకృపాంతరంగమున • నప్పువుఁబోఁడి కెఱుంగ జెప్పుమా. 134

• అలికులతిలకమ నినుఁ గ, న్నులఁ జూచినయంతలోనె • నూల్కొను ప్రేమం
జెలితుఱుము నాపుఁ జూపులుఁ, దలఁ న్యేడు నింక నెట్లు • దాళుదుఁ జెపుమా.

మ. క్రతుభుక్కంజముఖీవియోగభరవి • క్లాంతుండ నై యువ్విదన్
వెత గుందుచు నున్న నన్ను గరుణన్ • వీక్షించి నీ మొదలన్
బ్ర కి ప ఁ ద ంచి మే • లావణ్యం శోభా రీ
ృతజంభారిశిలా ర్మల ణి • యిందిరగ్రామణీ. 136

ఉ. అక్కట మిక్కుటంపువిర • హానలవేదన కోర్వలేక ని
న్నక్కఱతోడ వేఁడెద ద • యామతి నోయెలదేఁటిమిన్న నీ
ఱెక్కలమీఁద నన్నునిచి • ఱింగున నుప్పరవీథి నేగి యా
చక్కరబొమ్మపాదజల • జమ్ములసన్నిధిఁ జేర్పు నేర్పునన్. 137

తే. అక్కటా నీకుఁ గల్గిన • ఱెక్క లిపుడు
నాకుఁ గల్గిన మింట నం • దముగఁ బఱచి
యమరభామినికుచగుళు • చ్ఛములమీఁద
వ్రాలి సుఖియింతుఁ గద మధు • వ్రతకులేంద్ర. 138

సీ. అవనిఁ బరోపకా • రార్థ మిదం శరీ, రమని యార్యజ • నము లెపుడుఁ
బలికెడుమాట యే • ర్పాటుగా నీవు ము, న్నేని యుండుదువే ద • విను మలీంద్ర
నాకొఱ కిపుడు క్ర • న్నన నేగి గంధర్వ, కాంతాలలామంబు • గాంచి వెరవు
మెఱయ నిత్తెఱఁ గెల్ల • నెఱిఁగించి దాని నె, ట్లును బుజగించి తో • డుకొనిరము
తే. కాక యుండిననామాఱు • గాఁ దదంఘ్రి, వనజయుగ్మంబుపై వ్రాలి • వినతు లొసఁగి
యడుగుకొనియైన నిచటి కం • పుడఁతిఁ దెచ్చి, యనుపమాగణ్యపుణ్యావ • ర్తనలమనుము.

వ. అని యెడయనియెడరుల బడలి యడలుచున్న యొడయని మెల్లనె యూరార్చి సఖుం డెట్టకేలకుఁ బటకుటీరాభ్యంతరంబునం జేర్చిన నమ్మహారాజచంద్రుండు. 140

సీ. పగడంపుఁగంబము • లచ్చరాబోదెలు, గొనబారుమొకమాలు • గోడబారు
కుతినీగుడారు తం • ళుక్కుపసిండికుండలు, జరబాబుచందువా • సౌరుమీఱు
గుజరాతికెంపురా • గుంపుజొంపములు ము, త్తెంపుజాలీలు దం • ట్టంపుతావి
నింపు నుసమ్మంచిగం • దంపుమేకులు జగా, డంబారుహొంబట్టు • పంబుదాళ్లు
తే. గలిగి యభినవశృంగార • గౌరవమునఁ, జాల నలరారు డేరాహ • జారమునను
గడిఁదిదంతపుఁగోళ్లచెం • క్కడపుఁబనిక, డానిమంచముమీఁద నెం • మేను జేర్చి.

క. ఊసు సుసు రంచుం బొరలుచుఁ, గసరుచుఁ గ్రొవ్వేఁడియూర్పు • గాడ్పులు నిగుడన్
బసచెడి బుసగొట్టుచు వెస, ముసుఁగిడి వలకాఁకకడలి • మునుఁగుచు నుండెన్.

వ. మఱియు నద్ధరావరపుంగవుండు నిజాంతరంగం బయ్యంగనామణి జగన్మోహనాంగశృంగారరసాభంగరంగత్తరంగిణీసంగతంబై మునుంగ నింగితం బెఱుంగక లొంగి లంగి బెంగగొని నింగియుఁ బుడమియుం గనరానియంగభవదురాపతాపాటోపమాయాంధకారంబు ఘోరంబుగఁ దోరంపుఁగన్నుంగవం గప్పనం గప్పుకొన్న నేమియుం గానరాక చీకాకుపడి వీఁక చెడి యడలి బడలి యొడలిబిగి సడలి గడగడ

వడంకుమఁ గొంకుచు బెగడి దైవంబుఁ దెగడి నిగనిగజిగిదళుకొత్తుక్రొ త్తనెత్తమి
ఱేకులపస న్నిగసించునిడువాలుకన్నుంగవం దొఱంగుబుడిబుడివేఁడికన్నీరుబడిబ
నిద్దంపులేఁజెక్కుటద్దంబులం జాలువాఱ రాకానిశాకరబింబప్రతిమానమానితవదనా
రవిందంబు వాడుదేఱ గుజరాతిపచ్చరాతిమెఱుంగుహొరంగులం బొంగారుబంగా
రుచిలుకతాళిమేలిపసిండిపన్నియజన్నిదంపుగుంపుతోడం బెనంగొని కరంబునురంబు
నందారజగానిగారంపుసొంపు పెంపునంగనుపట్టుహొంబట్టుబొందుపొందుపడం జుట్టి
కట్టినవెడందక్రొమ్ముడి సడలి నెత్తావిక్రొ త్తచెంగలువక్రొవ్విరులువ్వింగూరఁ జిన్నా
రిక్రొన్నెలనెన్ను నెన్నొసలం జెన్నారుతిన్ననిసన్నంపుకమ్మకస్తురిరేఖ యొక్కుమ్మ
డి ముమ్మరంపుచెమ్మటబంబ బడ చెక్కి నెమ్మొగంబునం గ్రమ్మి పాఱ హారకేయూ
రకటకకంకణక్షుద్రముద్రికాదిమహాభరణంబులు సడలి జాఱ బలితంపువేఁడినిట్టూ
ర్పుగాడ్పుసెగలం గంది కెందలిరుటాకుబృందంబులం దెగడుతొగరువాతెఱ తెలు
పుమీఱ నుస్సురనుచు నుమ్మలింపుచు నుదరిపడుచు బెదరి బెదరినడెందంబుతోడం
గళవళింపుచుం గటకటా యనుచుం గ్రన్నన లేచి తల యూఁచి దిశలు చూచి వి
వేకంబు [illegible]చి విరిసరంబు లవని వైచి యేచినతమకంబున నాచిగురుటాకుంబోఁడి
నాడెంపుగడానిమేనిజానుమానసంబునం దలపోసి గాసిలి వాసిం బాసి చెయివులు
రోసి కఱకుబెఱకుచెఱకువిలుకాఁడు బిఱబిఱం బఱగించు ముఱుకువిరిచిలుకు మొత్తంబు
లు చుఱచుఱ నదరంటం గాఁడిన సోలితూలి తాలిమి వ్రీలి పర్యంకభాగంబున వ్రా
లి ఘోరమారవికారాపస్మారదూరితవివేకం జగుచు నంత నప్పంకజాక్షి సుషుప్తంబు
న సాక్షాత్కరించినట్లు గనుపట్టినఁ బట్టరానియాశాపాశంబులం గట్టువడి గుట్టు చె
డి బిట్టువడి నెట్టకేలకు హాబాలఫాలతలాలోలనీలనీలాలకజాల జాల మేల జాలిం దా
ళఁ జాలఁ జాల నిక్కరాళమయూరకీరశారిహారీతపారావతపరభృతప్రముఖవివిధవ్రా
తసమేతాయాతమనోజా కిరాతకరాతతాతిశాతసీ తచూతాగాతశిలీముఖసంఘాత
యా నొగాతభీత తచేతస్కుండ నైననన్ను నన్యగాఁ గను గొనక కనకకలశోప
మానానూ పీనయోధ ద్వయం బురంబునం గదియించి కుదియించుచు హాళిం బైకొ
ని మనోజసరోంతరా నాళీకమృణాళనాళసదృగ్భుజలతాయుగంబున బిగ్గఁ గౌఁగి
లించుచు ధగ గాయమానమాని హీరప్రభాపుంజరంజితహాటకతాటంకంబులు మక
ర నసూ నముకు లకోపమా ంబులగుగండభాగంబులం దాండవం బాడ సురేం
(నీల కాశకే పాశం బవటుప్రదేశంబునం జిందాడఁ దిన్ననిసన్నంపునెన్నడుము గడ
గ వడంక(త్తహురుమంజిము త్తియంపుసరంబులు దిరంబుగఁ గులుకుసిబ్బెంపు

గబ్బిగుబ్బలపయిం బరిపరిగతుల నర్తింప మంజుమంజీరకంకణకింకిణీవిరావంబులును
గళరవసీత్కారంబులం జెలంగనఱమోడ్పుకన్నుంగవం జెమటకుఁదళుకువాలుంజూపు
లేపు చూపఁ గమ్మకస్తురికలపంపుఁబూఁత దట్టంపుఁజెమ్మటసోనలం గరంగి నెమ్మ
యిం జాలువాఱఁ గేరి డాకేలం జెక్కిలి గొట్టి ధట్టించి రెట్టించుతమకంబున నుప్పొం
గి విప గ నాగొప్పకన్నుంగవం గప్పుకొనం గప్పురంపురజం బొప్పగ గుప్పుగుప్పున
గుప్పి కొలందిగ గుప్పుచుం జక్కెరకెమ్మోవిపంటం బట్టి చుఱుక్కన నొక్కి చొ
క్కుచుఁ గులికి కిలకిల నగి కిలికించితరసంబు చిలుకుచుఁ దేనియ లొలుకం బలుకు
చుఁ బలుదెఱంగులఁ బుంభావసంభోగక్రీడావినోదంబుల మోదం బొదఁగూర్చి
యాదరించి మనుచు మనుచుం బాణియుగం బెత్తి మ్రొక్కి బతిమాలుచు బయలు
కౌఁగిలింపుచుఁ బలుకరింపుచు బాష్పాంబుపూరంబు నించుచుఁ బలవరింపుచు నుండి
కొంతసేపునకుఁ దెలివిం దెచ్చుకొని మరునిప్రభావంబునకు మెచ్చుకొని తనుఁ దా
నె నొచ్చుకొని క్రచ్చుకొని యింక నెవ్వా రివ్విధం బప్పువ్వుఁబోఁడికి నెఱింగించి
మది కరఁగించి కూర్చి పేర్చునిమ్మదనవేదనానలంబు చల్లార్చం గలవా రని యనేక
ప్రకారంబుల మనోవికారంబులం బొరలుచుండి దానహీనభూనాయకుండునుం
బోలె నాశుకవిసంభాషణప్రసంగవిముఖుం డై శాస్త్రజ్ఞానానభిజ్ఞ షగ్వారుండునుం
బోలె సంపూర్ణచంద్రోదయులక్షణపరీక్షానపేక్షితుం డై కుకవియుంబోలె సుశబ్దా
లంకారమార్గరహితుం డై సమరభీరుండునుంబోలెఁ బ శిలీము ఝన్మరు ఁ ంకార
వికంపితస్వాంతుం డై బలవంతం బగువలవంతం బొ లు చుం డె వెండియు. 143

ఆ. పరవశాత్ముఁ డై ప్రపంచంబు మఱచి జ, గంబు దన్మయంబు • గాఁగఁ దలఁచి
గుణవిహీనుఁ డగుచు • గణుతింప నతఁడు వి, యోగి యై కృశింపు • చున్న యెడల.

క. మతిమంతుఁ డట్టిగాటపు, వెతలం బడి పొరలునవని•విభుఁ గనొని హా
క్షితివర నీ వి త్తెఱఁగున, ధృతి చెడి యడలంగఁ దగునె • దీన తోడన్. 145

క. పురములు విడి పాఱవె కుల, తరుణులు వెత పడరె బుధులు • త ప్పెన్నరె నీ
సరిదొరలు నగరె వం లఁ, గర మడలరె ప్రజలు నీప్ర•కారము విన్నన్. 146

మ. అకటా భూపకులాగ్రగణ్య నయవి•ద్యాభ్యాసపారీణతా
ధికస శుద్ధమనస్సరోరుహుఁడ వై • దీపించునీ విట్లు నేఁ
డొక మంతవతీవతంసమునకై • యో ర్పింతయు న్లేక రయూ
రక చింతాకుఃవృత్తి నుం ఁ దగునే • ప్రజ్ఞావిహీనుండ వై. 147

మ. కరు లశ్వంబులు నందల బులు శతాం•గంబు ల్మణీభూషణాం

బరవీటీమృగనాభిచందనఘన•ప్రాసాదదాసాదులుం
దరుణుల్ ల్కా ళెలు ఛత్రచామరము లు•ద్యల్లీలలం గ్రాలుని
ర్భరసామ్రాజ్యభరంబు నో విడిచి చే•డ్పా టొంద నీ కేటికిన్. 148

క. ధరణిం గలజను లందఱు, దిరముగఁ దమయాజ్ఞ మెలఁగ • దృఢతరసామ్రా
జ్యరమాయుతు లగునరపా, లుర కెందును దైన్యవృత్తి • లోఁగం దగునే. 149

క. వసుధాధిప మృగయాద్యా, తసతీముఖ్యంబు లగుచుఁ • దనరెడుసప్త
వ్యసనములఁ బొరలుమనుజుం,డు సెడుం గడుసౌఖ్య మెన్నఁ•డుం గనకార్తిన్. 150

క. భళిభళి విను మీ వెదలోఁ, దలఁచినఁ బదివేలు ముద్దు•తలిరుం బోఁడుల్
గలిగెద రిటువలె గడితపు, వలవంతం జెంది కంద•వలదు నృపాలా. 151

క. మదిరాక్షులవలలం బడి, మొదలం బెక్కెంద్రు బన్న•ములఁ జెంది రహో
పదివేలు చ్చె నింకం, బోదమా రొద మాని వేగఁ • బురవరమునకున్. 152

వ. అనిన నతని కానృపతి యిట్లనియె. 153

మ. పురము యినఁ బోవనీ బుధులు త•ప్పు ల్పట్టినం బట్టనీ
తరుణుల్ ల్గుం నఁ గుందనీ ప్రజలు వం•తం జెందినం జెందనీ
సరివార్ల్న వ్విన నవ్వనీ సచివ నే • సంప్రీతిఁ దద్దేవతా
హరిణాక్షీనిబిడోపగూహనసుఖా•యత్తుండనై యుండెదన్. 154

. కలకంఠిసి ంపు•గబ్బిగుబ్బలసొరు, తరుణిలేఁజెక్కుటొ•ద్దములతీరు
నెలఁతనిద్ద ముద్దు•నెమ్మొ ంబుహారంగు, చానవాడెంపును•నే నిగంగు
కలికిబిత్తరివాలు•తళుకుఁజూపుల యొప్పు, విరిఁబోఁడిమెఱుఁగు పై•దుఱుమువిప్పు
కరిరాజయానచ•క్కెరకెంజెదవిసొంపు, సుందరివలుదపి•ఱుందు పెంపు

తే. డెందమున నాట మిగులఁ గ•డిందివలపు, గందళించుచు నున్న నం•మ ందయాన
పొందు చేకూఱ కెవ్వ రే•చందమునను, మందలించిన సడల దే•మందు సఖుఁడ. 155

క. వారువము లందలంబులు, వారణగమణీమణీని•వసనవసనభూ
పారజితకాంచనము లా, నారీమణిజోక లేక • నా కేమిటికిన్. 156

ఉ. సంగడికాఁడ చేడియలు • చాలఁ గలా రని నీవు నిప్పుడీ
భంగి వచింపఁగాఁ గునె • భావము ం బరికించి చూడుమా
య గ లెం నైన • యాదురె యాపదియాఱువన్నె మే
ల్బంగయి ామ కుక్ ద రుఁ•బ్రాయపువేలుపుముగ్గుమ కున్. 157

చ. సచివకు ం య కచ•సారసపత్రవిశాలనేత్ర ం

దచిరగతి ఘటించి నను • నర్మిలిఁ బ్రోవుము కాకయున్న నీ
యచలగృహప్రదేశమున • యందుఁ దపం బొనరించుచుండ నీ
విచటఁ దొలంగి వేగఁ బురి • కేఁగుము మాటలు వేయు నేటికిన్. 158

తే. అనుడు నెయ్యుఁడు వెఱఁగంది • యకట యితని, కగ్గలం బయ్యె విరహార్తి • యంతకంత
కింకఁ గానకుఁ దోడ్కొని • యేగి కొంత, వంత మరలింతు నని యంత • సంతసమున.

వ. అతనిం దోడ్కొని చని వనిం బ్రవేశించిన నమ్మహీమహేంద్రుండు. 160

సీ. పొలఁతిపాలిం డ్లంచుఁ • బొన్న కాయలు వట్టి, హా యివి పొన్న కా • యలె యటంచు
నతివ నెన్నొడ లంచు • నంటికంబము లంటి, భళి యివి యంటికం • బము లె యంచుఁ
గలికిముంగురు లంచు • నెలదేంట్లఁ బట్టియ, యౌ యివి యెలదేఁటు • లే యటంచు
మగువకేల్గవ యంచుఁ • జిగురుటాకులు ముట్టి, చెఁబో యివి లేఁజి • గుళ్లె యనుచు

తే. వనితవాతెఱ యని పరు • వంపుదొండ, పండు వట్టి యహో యిది • పరువు గూరి
యెఱుపు మీఱినదొండపం • డే యటంచు, నెంచుకొంచు విరాలిం జ • లించుచుండె.

తే. అపుడు చెలికాఁడు నృపతి క • త్యతివమీఁది
తలఁ పొకించుక మఱలింపఁ • దలఁచికొనియు
నచట నచటఁ జరించుచుఁ • బ్రచురఫణితి
నింపు రాణింప నాతని • కిట్టు లనియె. 162

క. అవె చూతలతలు నునుఁగెం, జివురులతోఁ దేజరిలెడు • క్షితివర కంటే
యఘు నవు ననుం యివి యా, య్యువిదకరాజ్జముఁ బోలి • యున్నవి సుమ్మీ. 1 3

క. వసుధాధీశ శిరీష, ప్రసవము లవె చూడు సిరులఁ • బరఁగెడు నా నా
రసికుఁడ యిత్తెఱఁగున నొ, ప్పెసఁగం గద దాని మేని • మృదులత మిగులన్. 164

ఉ. మారెడుపండ్లు చూడు మవె • మానవనాథకులావతంస సొం
పారుచు నెమ్మనంబునకు • హర్ష మొనర్చుచు నున్న వా భశా
కూరిమిసంగడీఁడ యల • కోకిలకాకలికానులాపవ
క్షోరుహయుగ్మ మిప్పగిది • సొంపు వహించుఁ గదా యుదారతన్. 165

క. జననాథ మొ మొగ్గలు, గనుఁగొను మవె మదికి ముదము • గదియించుచు సొం
పునఁ దనరెడు నా నిట్టు లె, తనరుం గద సఖుఁడ దాని • దంతాళిరుచుల్. 166

క. రంభాస్తంభము లవె సం, రంభం బలరారఁ జూడు • రాజోత్తమ య
య్యంభోజవదనయూరు, స్తంభము లిట్లలరుఁ జుమ్ము • సంగడికాఁడా. 167

చ. కనుఁగొను కేతకీకుసుమ • గర్భదళంబు లుదగ్రవైఖరిన్

దనరుచు నున్నవల్లవె శతక్రతుసన్నిభ మే లయారె య
వ్వనజముఖీశిరోమణియ వక్రనఖాంకురపంక్తి యివ్విధం
బునఁ దనరుం గదా సచివపుంగవ నవ్యవిలాసలీలలన్. 168

తే. ప్రభుజనోత్తమ చూడుము జపాప్రసూన, మదె మనోహరలీలచే నలరుచున్న
దాళిభా సంగడీఁడ యయ్యన్నమిన్న, ముద్దుకెమ్మోవి యివ్విధంబున నెయలరు.

క. ఏకిమీఁడ చూడుము మిదె చం, పకముకులము లెదకుఁ జాలఁ బ్రమద మిడెడు న
వ్వికచాంబుజాతముఖి నా, సిక యిట్లలరారుఁ జుమ్ము చెలికాఁడ కడున్. 170

క. పున్నాగమ కనుఁగొను మదె, పున్నాగము నని చి సిరులఁ బొలుపారెడు నా
నన్నాగయానపొక్కిలి, యన్నా యిన్ననలపగిది నలరారుఁ గదా. 171

తే. అని వచించుచు వార లవ్వనిఁ జరించు, చున్నచోఁ గీరశారీమయూరపికమ
రాళరోలంబజాలంబు వ్రాలి కడు హ, శాహళి యొనర్ప నులికి యిలావిభుండు.

వ. వెండియు నతని కిట్లనియె. 173

సీ. కొఱ దయ్యమ్మలతెఱఁగునఁ జిగురాకు, గుబురులయం దున్న కోకిలములు
బమ్మరాకాసులభంగిని జెట్టెక్కి, పదరుచు నున్నట్టి బర్హిణములు
పురటిం బూచుల పోల్కిఁ బూఁబొదలపై, సందడి నెఱపు నిందిందిరములు
పెనుసత్తులట్లు కంపిలఁ జేయుచును గోనఁ, బొదలి యావడి సేయు మదశుకములు

తే. మఱియుఁ గపురంపుకమ్మదుమార మెలయ
వీఁకఁ బైకొనుచిఱుగాడ్పు సోఁకుశులును
నలముకొనఁగ భూతాక్రోశ మైనయిట్టి
వనికి నన్నేల తెచ్చితి వనుఁగ యిపుడు. 174

తే. కుసుమబాణున కెప్పుడు కువలయనవ
మాలికాశోకకమలరసాలములను
సాయకము లైదు గల వంద్రు సఖుఁడ యిపు డి
దేమి వని యెల్లఁ దూపు లై హెచ్చు మీఱె. 175

తే. మరునిపూఁదూపు లిందాఁకఁ గెరలి వెలికిఁ
గా రా కుండ నెదలోనఁ గాడుఁ గాని
డఁగి యిపు డేమి మే నెల్లఁ గాడఁ జాఁగె
నుఁ యా సోలెఁ బై రాలున ల కులికి. 176

సో ధరావరామరాధీ ం క్రమంబున శిశిరోపచారంబుల సేదఁ దీర్చి

నర్మసఖుండు యథా నంబునం జేర్చె నని నారదునకు శారదామనోహరుం డెఱిం
గించిన నతం డతని నవ్యలికథావిధానం బడుగుటయును. 177

చ. పరమకృపానివేశమృదు•భాషణ భోగికులేంద్రభూషణా
హరిహయముఖ్యనిర్జరగ•ణావన సంతతవిశ్వభావనా
కరిదనుజేంద్రదుర్మదవి•ఖండన బాలశశాంకమండనా
యరిబల ద్భయంకరమ•హాగ్రహ కుక్కుటరాజవిగ్రహా. 178

క. స్వర్గాపవ ఫలదని, సర్గా దుర్గాధినాథ • సంఘ తనుమనో
వర్గా దుర్గాయితనగ, భర్గా గర్గాదివినుత•పటు న్మార్గా. 179

సుగంధివృత్తము.

తారకాశతారకాశ•తారకాశరాట్ప్రియ
శ్శారదాభశారదాభ •సామజామరద్రుమనీ
హారఫేనహారఫేన•హారిభూరికీర్తివి
స్తార ఘోరబాహుసార•దారితారిమండలా. 180

T. Partha Sara hy

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రాజ్య
ధురంధరఘనయశోబంధుర కౌండిన్య సగోత్రపవిత్ర కూచిమంచి గంగామాత్య పుత్త్ర
సకలసంస్కృతాంధ్ర లక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం బైన రసి
కజనమనోభిరామం బను శృంగారరసప్రబంధంబునందు దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీవిజితకూచిమంచిమ
హావంశాభరణగంగ నార్యమనోహరా
జీవాకరచంద్ర కాంగా
గోవల్లభశుభతురంగ కుక్కుటలింగా. 1

వ. అవధరింపుము వారిజాసనుండు నారదున కిట్లని చెప్పం దొడంగె నట్లు ఋతుధ్వ
మహీమండలాఖండలుం డఖండపుండ్రేక్షుకోదండప్రచండకాండపరంపరాకంపిత
స్వాంతుం డై కలంగుచుండె నంత నక్కడ. 2

తే. వేల్పుకన్నియయును రాజవిభునదగ్గ, మోహనాకారరేఖ సమ్మోద మొదవ
డెందమున నిల్పి మిగులఁ గడిందివలపు, మొలక లెత్తఁగ నిజగృహంబునకుఁ జేరి.

సీ. పగడంపుఁగోళ్ల హంసతూలికపట్టెమంచము దోమ, తెర జరతారుమేల్పరపు తగటు
చందువా ముత్యాలజాలీలు కుతినీత, లాడ దంతపుఁబావజోడు పసిఁడి
దువ్వెన చిటిచాప తూఁగుటుయ్యెల దివ్వె, గంబము ల్పచ్చలగద్దెపీఁట
జాళువాచందువ ల్జాలవల్లిక తమ్మ, పడిగము నెత్తంపుఁబలక రుద్ర
తే. వీణె వింజామరలు వట్టివేళ్ల సురటి, తబుకు కపురంపుబరిణె గందంపుఁగుడక
చిన్నియడపంబు రతనంపుఁజిలుకపంజ, రమ్ములును గలయొకమిద్దెటిమ్మనందు. 4

తే. తొడవు ల యు నెడలించి య లు మించి
యొ లు బ లంగమ జా గడలుకొనఁగ
మెఱుఁగుకొనగో న్నీరు మీటుకొనుచు
పెడఁదచిటిచాపపై వడి నొడలు వైచి. 5

తే. కళవళింపుచు మే డగడ వడంకఁ, బండ్లు గొఱుకుచు మూల్గుచుఁ బదరి నగుచు

నోలిఁ బండుచు లేచుచు • నులికి పడుచు, నుండె వలరాచబలుబూచి • యొదవియబల. 6

వ. మఱియును. 7

సీ. తలయూఁచు నెదలోనఁ • దలఁకి గుప్పనలేచుఁ, జిలుకలఁ గొట్టు నెచ్చెలులఁ దిట్టుఁ
దనలోనఁ దా నవ్వుఁ • గినిసి యంచలఁ జువ్వుఁ, గన్నులు మూయు నల్గడలు రోయు
దైవంబు దూఱుఁ జి • త్తవికారమునఁ దాఁగు, దహతహ చెందు వేదనలఁ గుందుఁ
బిలువకే పల్కుఁ గోయిలకూఁకలకు నుల్కుఁ, గలవరించు నభంబుఁ • గౌఁగిలించుఁ
తే. గలఁగుఁబిమ్మటఁ గుడుచు బెగ్గిలు వడంకు, బెదరుఁ గన్నీరు నించు దూపిలుఁగృశించుఁ
బంచశర ఘోరశితమాత • భల్లభగ్న, మానసాంభోజ యగుచు నమ్మంజువాణి. 8

క. అటు లుండి కొంతవడి కా, కుటిలాలక యంతకంత • కు న్మనమున మి
క్కుటమై పెరిఁగెడువెతలం, గటకటపడి యిట్లనుం దగం దనలోనన్. 9

ఉ. అక్కట పాపజాతిచెలు • లక్కటికం బొకయింత లేక తా
రక్కడ నడ్డు దాఁకి బిగి • యూగఁగ నవ్వగకానికౌఁగిటం
దక్కఁ బెనంగనీక మగు • డన్ గొని తెచ్చి మనోజవేదనన్
జిక్కువడంగఁ జేసి యటుఁ • జేసి రహో యిఁక నేమి సేయుదున్. 10

ఉ. ఎవ్వరి వేఁడుకొందు నిఁక • నేగతి నివ్వెత వీడుకొందు నేఁ
డివ్విధ మెల్ల నెచ్చెలుల • కేర్పడఁ జెప్పిన దిట్టకూళ లై
న లఁ బెట్టి యందఱు ని • నం గడునామునఁ ద్రుళ్లుకొంచుఁ దా
రవ్వల నవ్వులం బఱపి • యంకిలి సేయక మాన నేర్తు రే. 11

ఉ. అద్దిర వా చెల్వము జ • యంతునిఁ గంతుని నవ్వసంతునిం
దద్దయు గెల్వఁగాఁ దివురుఁ • దప్పక యొప్పులకుప్ప లైనలే
ముద్దులగుమ్మ లాభువన • మోహనవిగ్రహుఁ గాంచినంతలో
నద్ది యుడంగ రానివిర • హాంబుధి బిట్టు మునుంగ కుందు రే. 12

ఉ. పున్నమచందురుం దెగడుఁ • బూపనిగారవుముద్దుమోము వా
ల్గన్నులు తమ్మిరేకులచొ • కారము దూరము సేయు జాళువా
వన్నియఁ గేరుఁ జెక్కులు క • వాటముదీటు వెడందఱొమ్ము హా
కన్నులఁ గట్టిన ట్టిపుడు • గానఁగ నయ్యెడు వానియందముల్. 13

ఉ. పంటికొలందిఁ జక్కెరల • పానక మూరెడుకావిమోవి పె
న్గంటి యొనర్చి గుబ్బ లెద • గట్టిగఁ జేర్చి కవుంగిలించి పూ
వింటివజీరునాలమున • వేమఱుఁ బ్రేమ దలిర్ప వానితో

జంటఁ బెనంగ లేనియల•జవ్వన మేటికి మవ్వ మేటికిన్. 14

క. అని యిటు లనివారితో మగు, మనసిజవేదనఁ గలంగు•మహిళామణిఁ గ
న్గొని యనుఁగుంజెలు లందఱు, ఘనతరచింతాభరంబు • గడలుకొనంగన్. 15

ఆ. పొలఁతులార యిప్పుడు • నెలఁతకు విరహార్తి, బలిత మయ్యెఁ జేయు•పని యిఁ కెద్ది
గలదు చూడుఁ డంచు • వలనొని యందఱు, నిందువదనఁ జూచి • యిట్టు లనిరి. 16

క. నీహారకరముఖీ యిటు, లాహా మోహాతిరేక • మలరారఁ గడున్
హాహా యని పొలయుచు ఘన, సాహసవృత్తిన్ మెలంగఁ • జనునే చెపుమా. 17

తే. కన్నియవు గాని పోడవు • గావు నీవు, కువలయాక్షిరొ సి గ్గెల్లఁ • గొల్లఁ బెట్టి
పలు దెఱంగుల న ఱ ంగఁ •బాడి యగునె, యహహ నీడెందమున నింత•యళుకు లేక.

క. బాలా నవమృగమదజం, బాలాంతమృదుకపోల•భాలా మేలం
బేలా బేలా యిటువలె, మేలా మేలాగు నడల • మెలఁగఁగ నీకున్. 19

చ. తలఁపున నొక్క యన వసు•ధాతలనాథకుమారుఁ గోరి క్రొం
దళుకుఁబసిండివన్నియలఁ • ద యుఁ గేర్నె అసోయగంపు మే
న్వలువలకాఁకలం గరఁగి • పాఱఁగఁ జేసెది దేమి మేల్బళా
చిలుకలకొల్కి నీవెడఁగుఁ•జిన్నియ లెన్నఁగఁ గ్రొత్త లయ్యెడిన్. 20

సీ. పెంపార వలి లి•బిలిపాటఁ బాడుచు, నింపుగా వీణ వా•యింప వేమి
గమగమవలచు వ•క్కనిమంచిగందంబు, వలుదచన్గుబ్బల • నలఁద వేమి
గిమిం మక్రొత్తనొ•జ్జఁగివిరిసరములు, సొగసుగాఁ గ్రొమ్ముడిఁ • జుట్ట వేమి
ళుకుఁ గొమ్మించుట•ద్దము చూచి నొసలను, దీరుగాఁ గస్తూరి • దిద్ద వేమి

తే. చిలుకప దల మచ్చికఁ • జేసి ముద్దు
చిలుక మురిపెంపుమాటలు • చెప వేమి
కడిఁదిరతనంపుఁదోడవులు • దొ గ వేమి
తెలుప నీ కిది యేలాటి• తెలుఁగు చెపుమ. 21

ఉ. చెంత మెఱంగునూడిగపుఁ•జేడెల బి ట్టదలించె దేమి ము
న్నెంతయుఁ బ్రేమతోఁ బెనిచి • యిడ్డ మయూరమరా శారికా
సంతతులం గన న్మొఱయ • సారెకుఁ బాఱ నడంచె దేమి
ంతవతీలలామ యది • మంచిదె నీమది నెంచి చూడుమా. 22

చ మ ససమా ర్తి యని • మాన నాథకుమారశేఖరున్
మ ఁ లపో లు•మాఱు గృశింపఁ నేల నీకు స

మ్మద మగున ట్లొనర్చెదము • మాపలు కిమ్మగ నాదరించి యో
మదకలహంసయాన విను • మా యనుమాన మిఁకింత యేటికిన్. 23

ఆ. అనుచు నిటు లనుంగు•ననఁబోఁడు లాడిన, పలుకు లాలకించి • కలికిమిన్న
కడఁకతో నొకింత • కలఁకలో నుడిగి య, య్యగురుఁబోఁడ్లఁ జూచి • యిట్టు లనియె.

సీ. చెలులార వినుఁడు క•ల్వల ఱేని వల ఱేని, నలువారఁ బలుమాఱు • గెలువఁ జాలు
నల ఱేనిసోయగం • బెలమిఁ గన్నులఁ జూచి, నంత నుండియు డెంద • మతనియందె
తవిలి క్రమ్మఱక వం•తలఁ గలంగఁగఁ జాఁగె, నహహ మోహము నిల్పి • నలవి గాదు
శుకమయూరమరాళ•పిక శారికామధు, వ్రతచమూసహితుఁడై • రతివరుండు

తే. వెతలఁ బఱచుచున్నాఁడు • వేయుగతులఁ
దఱచు లిం కేల యీవేళఁ • దాళఁ జాలఁ
జక్కఁగా మీకుఁ గేల్మోడ్చి • మ్రొక్కు లిడెదఁ
జెలిమి దైవార నసురులు • నిలుపరమ్మ. 25

చ. వినుఁ డొకమాట చెప్పెద న•పీనకృపామతి నాదరించి యి
ప్పని యొనరించి వేదనలఁ • బాపుఁడు మీ రిటు గాక యున్నచో
నెన రెడలించి నాయెడల • నేరము లెంచి చలంబు మించ నో
యనుఁగు వెలందులార కడు • నారడిఁ బెట్టకు రమ్మ వేఁడెదన్. 26

ఆ. అనిన బోటికత్తె • లమ్మ నీకిపు డింత, చింత యేల వట్టి•ఱంతు లేల
నెమ్మి నుండి నీకు • సమ్మదం బొనఁగూర్తు, మనుచు నూరడించి • యనిచి రెలమి.

తే. అటులఁ జెలు లూరడించిన • నాఁ దవిలి
యన్నిలింపాంబుజాతద•ళాయతాక్షి
యతితరాభీప్సితావృత•స్వాంత యగుచుఁ
గొంతదిట మూని యున్న య•నంతరమున. 28

సీ. చెఱకుసింగిణివింటిఁ • గఱకుతుమ్మెదనారిఁ, దవిలించి విరిదొన • లవళిఁ బూని
కడిఁది గేఁదంగి రే•కడిదంబు మొలఁ జెక్కి, సురపొన్నక్రొన్న న•జోడు దొడి
పలు మొల్లసరముల•పాగ బాగుగఁ జుట్టి, మే నెత్తమి పూ•డాలు వట్టి
రాణించుచిలుకప•తాణి తేజీ నెక్కి, గండుఁగోయిలద డు • నిండి కొలువ

తే. నలరువిలుకాఁ డనెడిపేరి•బలుసిపాయి, హాళిఁ బైకొని కో యని • యార్చి పేర్చి
కలికివలిగబ్బిగుబ్బగు•బ్బలులనడుమ, వాఁడివిరిములికి డుస్సి పో•వంగ నేసె. 29

క. ఏసిన హా యని సోలి వి, లాసిని వడిఁ దెలిసి పెక్కు•లాగుల వెతలన్

వేసరి యేమియుఁ దోఁచక, గాసిలుచుం జెలిమిచెలఁదుఁకల మొఱఁగి వెసన్. 30

సీ. పట్టెలఁ గే లూని • పాన్పు మెల్లన డిగ్గి, గిలుకుపసిండిపాఁవలు దొడుగక
మినుకుచేలచెఱంగు • మేలుముసుం గిడి, పుడమిపైఁ దడఁబడ • నడుగు లిడుచు
వీడిననెఱికొప్పు • వీఁపున జీరాడ, గాటంపుటూర్పులు • గదలుకొనఁగ
జిలిబిలిచెమటసోఁనలు మేన జాల్గొన, జిలుఁగునెన్నడుమునఁ • జేయిఁ జేర్చి
తే. జంటఁ బిలపిలఁ జనుశుక • శారికామ, యూరకాదంబవితతుల • నులికి పాఱఁ
దఱుముకొనుచు నె ర్తును • దారి వట్టి, తరలెఁ దగలాక్షి యంతికో • ద్యానమునకు.

వ. అట్లు తరలి చని వనిం బ్రవేశించి. 32

సీ. కమ్మపుప్పొడి ముండ్ల • కరణి నంఘ్రిలు గాఁడ, నలరులు మరుతూపు • లట్లు తగులఁ
బికరావములు పెద్ద • పిడుగుల ట్లదలింపఁ, గేకులు పులులట్లు • ఢాక చూపఁ
గొదమతేంట్లు తుపాకి • గుండ్లపోలికఁ దాఁక, నలుఁతిగాడ్పులు బూచు • లట్లు పొదువఁ
దలిరుటాకులు కటా • రులమాడ్కి మెయి సోఁకఁ, గపురంబు పెంధూళి • గతిని గప్ప
తే. నడలి యెచ్చోటఁ గా లూన • నలవి గాక, మగలి పూఁదేనెసోనలు • గురియుచున్న
తలిరుజొంపంపులేమావి • తరులనడుమ, మేలికపురంపుదిన్నెపై • మేను చేర్చి. 33

తే. ఏమి సేయుదుఁ గటకటా • యించువిల్తుఁ, డేఁచ నిలువెళ్లి వనిఁ • జేరు టెల్లనిపుడు
గనొనఁగఁ బీడ విడచి బిఁగాది పట్టి, నట్టు లయ్యె నిం కెచ్చోటి • కరుగ వలయు.

సీ. గ తంపుమొగిలి రే • కడి ంబు అొమ్మునఁ, గదియించి దుస్సిపో • నదుము దాన
ఘేటి, జ్జెఁగ టి • యేటికాలువలోనఁ జాఱు కూని చివ్వున • నుఱుకు ధాన
దాక వను బూవు • దండ చేరిచి మె , యిఱియంగ నూరి బిగి • యించు దా
విరిదేనెలోనఁ గ • ప్పురము వోసి మెదించి, త య కొమ్మ్మడిఁ • ద్రా దాన
తే. గాక యుండిన సితగరు • తోక శౌక, కోకిలానీకమ త్తమ • ఘూకచంచ
రీకశారికదలబంబు • లేక హేళి, దాఁకి పైకొన నిఁక నిల్వఁ • ద మె యుందు. 35

చ. అళులుఁ బికంబులు ను కను • లంచలు శారికలు న్మయూరముల్
గొలగొలలాడుచుండ • కూఁత లిడఁ బెగ డొంది యయ్యయో
చెలుల మొఱంగి యిచ్చటి ఁ • జేరుట రె ఁ దలంచి చూ ఁగా
ములు వె ంచి ట్లు బి • మొ చం ము దోఁచె య్యెడన్. 36

. అ మఱియును. 37

--రా య చు రామ •మా య ంచుఁ
జ ధర య చుఁ బలుమాఱు • సంస్మరించు

మకరకేతనపరభృత•మందగంధ
వహులదాడికి నోడి యో•వన్నెలాఁడి. 38

సీ. ముద్దుగుమ్మకు శిలీ•ముఖ మయ్యెఁ దుమ్మెద, యలికుంతలకి సోఁకు•డయ్యె గాడ్పు
కలికికిఁ బుండరీ•కం బయ్యె నెత్తమ్మి, యంబుజాక్షికి బర్హి•యయ్యె నెమిలి
యతివకుఁ బున్నాగ•మయ్యెను సురపొన్న, కోమకుఁ గాండంబ య్యె•హిమజలంబు
కంబుకంఠికిఁ బరా•గం బయ్యెఁ బుప్పొడి, సతికిఁ గోకం బయ్యెఁ•జక్రవాక
తే. మంగభవఘోరసాయకా•యాతయాత, నావికంపితహృదయరా•జీవ యగుచు
నంతకంతకు సంతాప•మతిశయిల్ల, నుపవనంబునఁ బ్రచరించు•చుండునపుడు. 39

క. అత్తటిఁ బుత్తడిగీమున, బిత్తరిఁ గానక కరంబు•బెగ్గిలి యనుఁగు
గత్తియ లందఱు నొకచో, మొత్తము లై తత్తరిలుచు•మురి స లంగన్. 40

ఉ. హా లలనాశిరోమణి గృ•హంబును వెల్వడి మన్మ నల
జ్వాలల కోర్వ కెచ్చటికిఁ•జాఁగనొ యెయ్యెడ నేమి యయ్యెనో
హైశమ చూడరే యనుచు•వాపిరి నారయుచున్నయప్పు డా
బాలికచంద మంతయును•బంజరకీరము తేర్పరించినన్. 41

క. విని వనిత లహహ నిర్భయ, మున నేమరి యుండి మో•పోతిమి గదరే
యని వని కందఱు గొబ్బునఁ, జని చెలి నం ద వెదు ఁ•జా గి డంకన్. 42

సీ. ఈకప్పురపుఁదిప్ప•యెక్కి యొక్కింతసే, పెలనా వల నొగ•నిలిచి యుండె
నీగుజ్జుమావి•యిపురుజొంపమునీడ, బడఁతి యించుక సేపు•పవ్వళించె
నీమిటారపుఁజంద•మామరాతిన్నెపైఁ, గోమ యించుక సేపు•గూరుచుండె
నీవేడబపుమొల్ల•పూవుకొ౧ంబొదరింటఁ, జా యించుక సేపు•సంచరించె
తే. నీని గారంపుద్రాక్షాల•తానికాయ, కాయమానాంతరంబుల•కడ నొకింత
సేపు నాళీకపత్త్రాక్షి•సేదఁ దీర్చ్చ, కొనియెఁ గన్గొనరమ్మ యో•కొమ్మలార. 43

సీ. పాను పెక్కఁగ లేక•బడలుచేడియ యెట్టు, లీకప్పురపుఁదిప్ప•లెక్క నోపె
విరిదీఁగె సోఁకి వే•సరుబాల యెట్టు లీ, కారుపూఁబొదరిండ్లు•దూఱ నోపె
వీణాధ్వనుల కుల్కు•వెలఁదుక యెట్టు లీ, ఘనపికారావము•ల్వినఁగ నోపెఁ
దాలవృంతములకుఁ•దలఁకుపైదలి యెట్టు,లీసురగాడ్పుల•కెదుర నోపెఁ
తే. కేళికాగారములపొంతఁ•గేళికులుల, జొరవెఱచుజోటి యెట్టు లి•చ్చోటిమేటి
తేటగొ ంగిపూనీటి•యేటికాల్వ, దాఁటనోపెనొ కదరమ్మ•బోటులార. 44

సీ. ఎద వ్రచు లొదవంగ•నీదుండగపుగండుఁ, గోయిలలాపింపు•గూయుచుండ
మేను చిల్లులు వోవ•నీనాలిపలిగాడ్పు, మూఁకలు పైపైని•సోఁకుచుండఁ

దలదిమ్మ ఘటియిల్లఁ • దవిలియీ తొటోటు, మొకరితు మ్మదదిమ్మ • మొరయు చుండఁ
గనుదోయి నెఱఁ గప్పఁ • గడఁగి యాబలితంపు, చుఱుకుఁగ్రపుబూది • పఱమ చుండ
తే. నెక్కుతెయుఁ గోనఁ ద్రిమ్మరు • చుండి మెండు
కొనుదొసంగులఁ బిమ్మటఁ • గొనుచు మనలఁ
దలఁచి యమ్మకచెల్ల యు • వ్వేలఁది యెంత
వంత నడలెనో కదరమ్మ • యింతులార. 45
సీ. ఈబిసంబులు చూచి • హేలావతీమణి, పాఁపకూటువ లంచు • భ్రమసె నేమొ
యీపికంబులఁ జూచి • యిందీవరేక్షణ, చెడుగునోఁకుడు లంచు • జడిసె నేమొ
యీనెమ ను జూచి • మానినీతిలకంబు, బలుకార్మ్ముకము లంచుఁ • బఱచె నేమొ
యీకెంద రుఁ జూచి • రాకేందుబింబాస్య, దవవహ్ని యనుచు లోఁ • దలఁకె నేమొ
తే. య హా పసిబిడ్డ కిట్టిఘో • రా త్రి యొదవె
నేమి సేయు మే మంద • మెటుకఁ బోద
మెవ్వ ని వేఁడుకొంద మిం • కిపు డటంచు
నోలి దిరుగుచుఁ జని చని • యొక్కచోట. 46
• ముసుఁగువాయు గఁ ద్రోచి • కసరి దిగ్గన లేచి, య త్తి నలుగడ • లరయుదాని
మాటి బ జా • నాటి క్రొవ్వేఁడిక, టిజా ల్గొనగోట • మీటుదాని
[illegible] చ్చు తి సెకఁ గం, యుసు రంచు నిట్టూర్పు • లుచ్చుదాని
బెడి ం మదకీ • కరావముల కుల్కి, సెల్లుగా మదిఁ దల్ల • ల్లుదాని
తే. నుసురు లూడాడ విస • విసరి మసరి
దొసఁగు లెసగించు...రు గాడ్పు • తుటుము దాడి
క లి త యు గడగ • వడఁకుదాని
వేల్పురాక ఁ గాంచి రా • వెలఁదు లపుడు. 47
తే. కాంచి ద ల నుండియే • సఁకఁ బఱచి
పొద కొని యశ్రుజలపూ • ము మెఱుంగుఁ
బోఁ మై తాప మార్చుచుఁ • బ్రోడ లైన
గుఁగె రాకుఁ ం దరమున. 48
లె చెం ఞ మే ం • పెం, విరులు, పడఁ మిన్నకుఁ జుట్టి రా • బడిసి వైచి
కప్పు ట ఁ బెట్టి, యఱు ఁ గురువేరు గట్టి నె • య్యమున ననిరి.
ఉ కొ మ్ర పువెత • గుందుచు ని ల్లడఁబొసి యిమ్మెయిక్

మమ్మఱఁ జేసి యొంటిగ వ•నంబున కేటికి వచ్చి తమ్మిసె
త్తము లఁ గేరునీమృదుప•దంబులు గందెఁ గదమ్మ మేలు•మే
లమ్మ చెల్ల నీబలుగ•యాళితనమ్ములు చెప్పఁ జిత్రముల్. 50

క. కన్నుల నెందఱి నేనియుఁ, గన్నులఁ జూచితిమి గాని • కటకట యిటులన్
మున్నెన్నఁడు నీపగిది, నున్నతికలఁ బొరలుమానినులఁ జూచితిమే. 51

సీ. కుజనులఁ జేరి చొక్కుచు శీధుపానంబు, సేయుచుండాలు లీ•చెనఁటి తేఁటు
లడవులఁ దెరువరు • లడలఁ గేకలు వెట్టి, పఱచుశిఖండు లీ•బర్హిణములు
పలుగాకిమూఁకలో • బ్రతికి పంచమరీతి, నెసఁగుకొలాక తు • లీపికములు
విషము విదుల్చుచు • వెస ఘనవిముఖతఁ, జనుజాలపదము లీ•సారసములు
తే. పూని నిరతంబు చెలరేగి • పుణ్యతరుల, ఫలము లెను బడఁ ద్రోయు•పతుపాకు
లీశుకంబులు హా వెఱ • పింత లేక, వనజదళనేత్ర యిం దేల • వచ్చితమ్మ. 52

తే. ఆయెఁ గానిము మంచిది • యబల యింకఁ, గొంక వలవదు నీమది•కోర్కె లెల్లఁ
దీఱు నిప్పుడు వ త్తోనఁ • దూఱి పూలు, గోయుదము రమ్మ తహతహ•కొంతదీఱ.

తే. అనుచు వనజాతలోచన • నర్తెఱఁగున, నాడి సంగడిపూఁబోఁడు • లంత నచటఁ
దర పుష్పాపచయము •దలఁచుకొనఁగ, వరుస నందఱు శృంగార•వనము చొచ్చి.

తే. క్రొమ్ముడులు దిద్ది కంచుల్ • గుదియఁ గట్టి
మొలల నవరత్నమయకాంచి•కలు బిగించి
యందియ ల్పాదకటకము • ల్పొందుపఱచి
యొండొరుల మీఱి వేడుక • లెమ్మ్రొండుకొనఁగ. 55

T. Pa tha Sarathy

మ. అళులం జోపుచుఁ బువ్వుఁదేనియల నె•య్యంబొప్పఁగాఁ గ్రోలుచున్
ఫలము ల్మెక్కుచుఁ దీవపందిరులలోఁ • బలాఱుఁ గ్రీడించుచున్
గలకంఠంబులఁ దోలుచున్ సుమపరా•గంబు తిం జిమ్ముచుం
దలిరున్ జొంపము లెల్లఁ ద్రుంచుచు సుధా•ధామాననల్ నెమ్మదిన్. 56

మ. వలిగ్రపంపుటనంటిబోదియఁ గ్రే•కన్గొజ్జులేమావిమూఁ
కులనీడన్ బలుదాకపందిరులలో • నొఱెంగపూనీటివా
కలపొంతం గురువిందపెన్ బొదలలో • గాటంపుఁజెంగల్వబా
వులపజ్జ న్నెలరాలదిన్నియలఁ బ్రో•వు ల్గూడి క్రీడించుచున్ 57

సీ. మిహికాంశుముఖి యొత్తు • హాకారభూజంబు, కలికి యొక్కతె తిల•కద్రుమంబు
కరిరాజయాన యొ•క్కతె ంధువారంబు, కోమలి యొక్కతె • కురువకంబు

శతపత్రపత్రలో•చన యోర్తు వకులంబు, సుందరి యొకతె య•శోకతరువు
కలకంఠకంఠి యొ•క్కతె ప్రేంఖణంబును, సన్నుతాంగి యొకర్తు • పొన్నమ్రాను
తే. సఖి యొకతె గోఁగు నొకయింతి•చంపకంబు
నలరుటెత్తించి కెలమిఁ జే • నంటి చూచి
యూర్చి కౌఁగిటఁ బెనఁచి క • ల్లుమిసి తాఁచి
పాడి నగి పల్కి యానన•ప్రభలు నెఱపి. 5
తే. మఱియు వనితలు గలయఁ ద్రి•మ్మరి యుడుగక
మెదలుటక్క ండుఁదు•మ్మెదలు వ్రేలయఁ
బోదలు గాటంపుఁగ్రొవ్విరి•పొదలు దూటి
ననలు గోరి సరసిజా•ననలు చెలఁగి. 59
సీ. పొన్నపువ్వులు గోసెఁ•బూఁబోఁడియొక్కతె, మొగలిరేకులఁద్రుంచె•ముగుదయొకతె
కుంద ముకుళముల దివె నిం•దిందిరాలక యోర్తు, చంపకంబులు గిల్లెఁ • జాన యొకతె
లలిత లజ్రవ ంబులు గోసెఁ జెలి యోర్తు, భండీరములు ద్రుంచెఁ • బడఁతి యొకతె
దాసనంబులు గోసెఁ • దరుణీమణి యొకర్తు, పాటలంబులు గోసె • బోటి యొకతె
తే. హాళి దైవార దైవతా•బ్జాస్య లెల్ల, రేసి తమనాభినఖదంత•నాసికాంఘ్రి
భుజ దచ్ఛదతనుగంధ•ములకు సాటి, గావివి యటంచు నిరసించు•కరణి నపుడు.
తే. చెఱకువిల్లును గ్రొమ్మావి•చిగురువాలు, నలరుఁదూపులుఁ బూని కో•కిలశుకాలి
బలములోఁ దూఁటి తా మనో•భవుఁడ నంచు, సతుల బెదరించె నొకసరో•జాతవదన.
తే. కురులు జడ యల్లి మందార•కుసుమ మునిచి
కప్పురపుబూది మైఁ బూసి • గొప్పమల్లె
విరి రుద్రాక్షలు దాల్చి తా మహే• శ్వరుఁడ నంచు
దా నదలించె నొ మత్త•దంతియాన. 62
వ. వెండియుఁ దమలోన. 63
రగడ. వనిత వనితరు లలమి నేరుపు• లన వల నగునవలు ద్రుంచుము
తనరుతనరుచి నెఱపుచున్నది • దబ్బ దబ్బఱ గాదు కాంచుము
లదు వల దురు యనంటు వంత ంతల కెల్ల నీరము
లికి కివెడ ద న్న ఁ• ఁగప్పు పుక్క దుమారము
మెల దుమ్మె లు మెద లెడుపొదలఁ దూఱెదు
జా లగుచు బాలర•సాలసాలము లెక్కి జాఱెదు

పూని పూనిలు వెల్ల నవచిన•పొన్న పొన్నల నీడ నాడక
మాని మానిను లెల్ల మె న • మల్లిమల్లియ లాఁగి రోడక
తెలివ తెలివడిఁ బూని దలిచి• తేని తేనియసోనవానలు
నెఱియు నెఱియువిదలకు వేడుక • నించు నించుక యలరుఁగోనలు
సారసారస సౌరభము వెద•చల్లుచల్లని కొలని చెంతను
జేరి చేరిక నాడుకొందము • చెలువ చెలు వలరఁగ నొకంతను
దలరెఁ దలరెడువిరులు దొరకిన•దాఁక దాకఫలంబు లేరక
యలసి యలసికతామయంబుల•యంద యందఱు నుంటి రూరక
మాను మానును మొల్ల క్రొంబొద•మఱుగు మరుగురుపదము భామిని
కాన కాననఁబోండ్లు చనియం•గదలఁ గదలక నిలిచి రామి
నెన్న నెన్నడుఁ జూడ మిటు పరు•వేల వేలతరంబు పు ´ లు
కన్నె కన్నెఱఁ జేసి కోపము • గ్రమ్మఁ గ్రమ్మఱఁ జనెదు దవ్వు...
కొమ్మ కొమ్మదుపూఁతసంపెఁగ•కొమ్మ కొమ్మని తఱమి చూపకు
మమ్మ మ మ్మఱ చేసి తేఁటుల • మాటిమాటికి నెడలు వాపకు
మహిల మహిల కడిందియలరుల • మనికి మనికిత ముడిగి చూడుము
బహుల బహులలకొఱకు నెల్లెడఁ • బర్వి డఁ బోక వీడుము
సేన సేనలు గూడి ముద్దులు • చిలుకఁ జిలు లు మొఱయు నిచ్చటఁ
జాన జా నగునవలు వెదుకఁగఁ • జాఁగి జా గిటు లేమి ముచ్చట
యేమె యేమె య్యెనఁ జని వన • మెల్ల మెల్లన గాలు చేసెదు
రామ రామక లఁ గ్రాలుసు•ర మ్మరమ్మునఁ దీసి సెదు
పొగడ పొగడఁగఁ దగు హా నిను•బోఁటిబోటి నితావులు
తగవె తగవె మరుండు పొద కుఁ • దా తారి తొలంగు వులు
మధుపమధుపవనేందులను బగ • మాన మానసము ఁ దలం మె
మధురమధురసకుసుమములు పలు•మాఱు మారు కిడి భజింతమె. 64
తే. అనుచు వనకేళి సలిపి ల•తాంగు లె ఁ, జా లరులు దలిరులు • ం గ్రహించు
ఘర్మజలబిందువులఁ దోఁగి • కడఁక మెఱయ, నంత జల ళి గావిం • దను దలఁచి.
సీ. యక్షునాయకునిభాం•డాగారమునఁ బోలె, మకరకచ్ఛ న •మహి మగుచు
గమలామనోహరు•కరతలంబునుబోలెఁ, బటుశంఖచక్రవి•స్ఫార మగుచు
బృందారకాధీశు•మందిరంబునుబోలె, ననిమిషామృతపరి•వ్యాప్త మగుచుఁ
గామనీయకతార•కాపథంబునుబోలె, ఘనరాజహంససం• లిత మగుచు

తే. భూరిదిఙ్మండలముఁబోలెఁ • బుండరీక, కుముదసంసక్త మగుచు నంత్యుద్రలీలఁ
జాల నొప్పారుసారకాంసార మొకటి, గాంచి రప్పు డప్పియాచ్ఛరకమలముఖులు.

సీ. సమదరథాంగభాస్వరపయోధరయు స, మీచీనపాఠీనలోచనయును
శైవాలవలరీజాలధమ్మిలయు, వికచనవీనారవిందముఖియు
నతులగంభీరావర్తనాభియు, రంగదుత్తుంగతరంగవళియు
విలసన్మహోదగ్రపులినవితంబయు, డిండీరదరహాసమండితయును

తే. గంబుకంఠియుఁ గలహంసగామినియును, రామకమిళిందమాలికారోమలతయు
నగుసరోవరలక్ష్మి యయ్యబ్జముఖుల, కతులితామోద మొసఁగె నయ్యవసరమున.

తే. అమరనారీశిరోమణు లతిత ప్రహర్షమానస లై యపు డక్కడింది
తమ్మికొలను నిరీక్షించి తత్తటమున, వసనమణిమయభూషణావలులు వెట్టి. 68

చ. గడితపు గావిపావడలు గట్టి కుచంబులబంటి నీటిలోఁ
దడయక చొచ్చి హెచ్చరిక దారొకఁ నుమ్మడి నోలలాడుచున్
దొడరి పిసాళిజక్కవలఁ దుమ్మెదగాంటుల నంచబోదలన్
మడువునఁ బాఱఁ దోలుచు సమగ్రవిలాసవిహారలీలలన్. 69

చ. కరివరయాన యొార్తు బిసకాండము చిమ్మనగ్రోవి చేసి య
బ్బురముగ నొార్తు మీఁదఁ దనపుక్కిటినీరము చల్లి నీటిలో
సరగ మునింగి హానికచసంతతి యంచును నాఁచుఁ దని
బ్బరముగ లాగ నచ్చెలువ పైదలు లందఱు నవ్వి రొక్కటన్. 70

తే. ఉవిద యొక్కతె వెలి లనుండి నీటఁ, దేలుచో నొక్క రాయంచ తివిరి తమ్మి
మొ యంచును దానిచన్నొగడ పొడువఁ, గ కి యలికి యొకించుక యులికిపడియె.

క. నలిన ముదాదికము ల్పత్తలునీమము లెల్లఁ గోయుతటి నొకచె చే
తుల ముట్ట దయ్యె లినం బులు కన్నులఁ జూడ దయ్యెఁ • . కుముదంబుల్.

ఉ. చంపకగంధి యొార్తు మదషట్పదపంక్తులఁ దోలె ంచలన్
బై పఱఁ సె నొక్కజ భృఙ్గనవేణి ళానా ముల్
ప్రుం (దొడంగ నెచ్చ కత్తొ నొకమ గజేంద్రయాన కం
పిం ((జేసె నొక్క శశిబింబ భానన చక్రవాకులన్. 73

చ. మె తుక యొార్తు తమి వి మీఁదటితేఁటులఁ జోఁప నయ తుల్
చెలిన నా బు ం షుఁ ఠినఁ గేళిసరోరుహాంబుచేఁ
బలుమ ఁ దోలుకొన్న డి పాఱక యున్నఁ గలంగి దానిపైఁ

దలఁగక చల్లె వేసలిని • దాల్చిన గాటపుఁగ్రొత్తసంపెగల్. 74

క. అలివేణి యొకతె యొకతొ, య్యలిపై నోలయిడి పఱచి • యంబుజషండం
బుల నడుమ డాఁగ దానిం, బలిమిం బోనీక పట్టి • పడఁతి గలంచెన్. 75

క. అప్పలఁ బడి యొకచేడియ, తెప్పునఁ దేలంగ లేక • తిరుగుడుపడుచోఁ
గొప్పొడిసి తిగిచె నొకచెలి, యప్పలఁ బడువారిబ్రదుకు • లట్టివ కావే. 76

తే. ముగుద లుమ్మడి సరసిలో • మునిఁగి తేలు, నపుడు కచముల జాఱు నీ • రనువు మీఱెఁ
గలికిమిన్నలఁ గ్రొవ్వేద • ఘనము లగుటఁ, బెరసి ధారాళవర్షము • ల్గురిసెనఁ. 7

చ. నెలఁతలు నీటిలోనఁ దమ • నీడలు గన్గొని చిల్వచెల్వలం
చెలిమిని గౌఁగిలించుకొన • నేగెడు చందము దోఁప బాహుశా
ఖలు నెఱిఁ జూచి యీఁదఁ దమ • గ్రన్నన లోనికి డిగ్గి డిగ్గి యం
గలఁగఁగఁ ద్రొక్కి యేమియును • గానక యబ్బురమంది రందఱున్. 78

సీ. కరిరాజయాన యొక్కతె గాసివెట్టఁ దా, మసాక్షి హంసమధ • మఱుఁగుచూపెఁ
దుహినాంశువదన యోర్తు గలంపఁ జక్రసు, స్తని యహిరోమా • వెనుక నీఁగె
మదకీరవాణి యోర్తు దలంకఁ జేయ బిం, బోష్ఠి సాంకవగంధి • యొద్దఁ జేరెఁ
గలకంఠకంఠి యొక్కతె నొంపఁ దలిరాకుఁ, బోఁడి రామాంగి దాఁపున వసించెఁ

తే. కమలకల్హారకువలయ • కుముదసముద, యాంచితామోదమేదురో • ద్యత్సరోవ
రాంతరంబున లీలావి • హారసరణి, నమర హిమరుగ్వదన లోల • లాడునపుడు. 79

క. మునుఁగుచుఁ దేలుచు నీఁదుచు, ననువుగ నుదకంబుఁ జల్లు • లాడుచుఁ బరువుల్
గొని యోల లిడుచు చొండొరుఁ, జెనఁకుచుఁ జేడియలు క్రీడఁ • జేసిరి నెమ్మిన్. 80

ఆ. అంతఁ గొలను వెడలి • యింతులు దరిఁ జేరి, కుంతలంబు లార్చు • కొని విభూష
ణాంబరాదికంబు • లలరించుకొని సంత, సమున మరల వనికిఁ • జని యొకెడల. 81

తే. వలపుఁ గ్రంపుటనఁటి మ్రాఁ • కుల కెలఁకుల, జాలువాఱెడు చలువగో • జ్జంగినీటి
యేటికాల్వల నేపొందు • మేటిదాక, తీవ వలిఁగొన్న గుజ్జులే • మావిక్రింద. 82

తే. కొమరుదళుకొత్తఁ జెఱకుఁ గం • బములు నిలిపి, యలరుపందిరి వైచి కెం • దలిరుటాకుఁ
దోరణంబులు గట్టి సిం • గార మెలయఁ, గమ్మగేదంగి రేకుఁద • మ్మపఱచి. 83

క. నును పగమృగమదపంకం, బున దీనియ దిద్ది కప్ర • పుంబొడి ముగ్గుల్
నినిచి లవలిదళములపై, మనసిజరతిసతుల వ్రాసి • మతి యద్దరులన్. 84

తే. తద్బలంబుల వ్రాసి గం • ధప్రసూన, ధూపదీపప్రముఖషోడ • శోపచార
ముల నిరంతరభక్తిచే • బూజ సేసి, చిగురుఁబోఁడులు డాకొని • పొగడి రపుడు.

క. దండము నీ కిదె జగదు, ండభుజాదండనిహిత•తతసుమనఃకో
దండవినిర్జితశుకలా, జాం స్థితజంతుజాత • హరిసంజాతా. 86

సీ. ఎడప కెప్పడుఁ గన్ను • లెత్తఁజేయుబలంబు, గంటి సేయక యుద•నంటుతూపు
వట్టిమాఁకులు చివు • ర్వెట్టించుదళవాయి, మి న్నంది యేపున • మెలఁగుతేరు
తునిఁగియు మెలఁచునద్భుతపుఁగన్నులవిల్లు, తనకుఁ దా మొఱయుబి• త్తరపునారి
చుఱుకు మీఱఁగఁ బండ్లు•గొఱుకు టెక్కెలజక్కి, నీళ్లలో జాడలు • నెఱుకు సిడము

తే. గలిగి యలిగినపతుల శృం•గారవతుల, గతులఁ బెనయించి హాళిమై • నతుల గతులఁ
గెరు నేరుపు నీకె చే•కూరె నౌర, మహితసుకుమార మార ర•మాకుమార. 87

క. కొంకక యెప్పుడును నీపద, పంకరుహధ్యానరూఢిఁ • బరఁగుదు మదనా
సంకల్పసి యిడుము వి, శంకటశృంగా విభవ•సంకల్పభవా. 88

క. కమలభ వము మర, సముదయ మలు కొందు నీని•శాతప్రసవా
స్త్రము కిఁక లెదురే, సమదోద తీక్ష్ణగగమన • శంబరదమనా. 89

తే. హాళిఁ జలపట్టి మృదుకుసు•మాశుగముల,యతులదృఢమానసములుప్ర•యత్యలుగఁ జేయు
నీపరాక్రమరూ వ•ర్ణింపఁ దరమె, విరహిణీపాంథజనజైత్ర • విష్ణుపుత్ర. 90

చ. పనివడి యింత నీయెదురఁ • బల్కుఱుఁ దెల్పఁగ నేల బాల న
నవరసార్వభౌముఁడు వ•శంవదుఁ డై కడు గారవించి నీ
నులఁ గరంగఁ జేయు నెడ • బాళి దలిర్పఁగ నీకు నెంతయుక్
నిచినకూర్మి నుత్సవ మొ•నర్పుఁ జుమీ సరసీరుహాంబకా. 91

తే. అనుచు నతనుని బ్రార్థించు•కొని మెఱుంగుఁ
బోఁడు లక్కన్నెఁ దోడ్కొని•పోయి నిజని
కేతనము చేర్చి యతితర•ప్రీతి మెఱయ
నరయు చుండిరి మఱి తద•నంతరమున. 92

క. బంధూకప్రసవవిభా, బంధురుఁ డై యపుడు పద్మ•బంధుఁడు గ్రుంకెన్
ంధుపరమణీవేణీ, బంధంబున జాఱుపికిలి•బంతియపోలెన్. 93

సీ. చరమాద్రిశిఖరసం•చరదభ్రచరవధూ, శ్రేణి గట్టినతో•ఁపుఁ•జీర లనఁగ
నంబరారణ్యాభా గంబునఁ దళుకొత్తు, గు లేమావిచిం•గు ళ్లనంగ
బు వ్వరురా ం•రా గ్రగ వైఁ, బ లుపారుజేవురు•పూఁత లనఁగ
మణులు మ లా డెదు, గడితంపుబగుండి•పాదు లనంగ

తే. మ మత్తేభరా ము•ద్వ త్తిబయలు, వెడలుచు మేనఁ గనుపట్టు • వితతగైరి

కప్రభాచ్ఛటలనఁగ నఖండలీల, సంజకెంజాయ లలరె దిశాముఖముల. 94

మ. తతి యనులోహకారకుఁ డుదగ్రతఁ బశ్చిమశైలశృంగముఖ్
గుతిగాని వేలుపుండెరువు గొప్పపిరంగునఁ జాయమందులోఁ
గొలలెకువిన్న మానికపుగుండు ఘటించి యగాదు చేసినం
దలచుగఁ గ్రమ్మక్రొంబొగ లంకంగ జగంబునఁ బర్వెఁ జీఁకటుల్. 95

తే. రవళిఁ గువలయహితుఁ డగురాజు సారి, వచ్చునెడల విభావరీవనరుహాక్షి
చెలఁగి చల్లినముత్తెంపు సేసఁబ్రాల, ంగఁ జుక్కలు దట్టమై నింగిఁ బర్వె. 96

చ. విరహుల గెల్వఁ గోరి నన విల్తుఁడు బల్లుఱ తూని పుష్పలి
ట్పరభృతకేకిసంఘములఁ బంపిడి తానును విశ్వరూప మ
చ్చెరువుగఁ దా నో యనఁగఁ జీఁకటి లోకము లెల్ల నిండెఁ ద
త్కరపరిముక్తసం విశిఖంబు లనం దనరారెఁ దారకల్. 97

క. చిత్తజుఁడు జగముపై దం, డెత్తుచు నని యిడ్డ మదపుటేనుఁగనంగా
హత్తుకొని దిశలఁ దిమిరము, ముత్తెపుఁజౌడోలి యనఁగ మొనసెం దారల్. 98

ఉ. కోకతతులి యోగహతిఁ గూయఁ దొడంగె దివి న్సుధాంశుమే
ాక మదిం దలంచి దినలక్ష్మి వడిం మకేని హేళి ను
గాకృతి మీఱునుకరుఁ ంచు స ంపక యేటఁ ద్రోచె ం
చాకులవృత్తి విష్ణు ద మంటి మొగి న్మొఱ వెట్టుకెవడిన్. 99

సీ. గురులఘువ వైఖరులు గణింపక, విశ్రమస్థలములు వెదుకఁ బోక
కనదలంకార లక్షణము లెఱుంగక, పదములఁ దుఁ టుపాటు విడక
సాధుసు క్రపసంగము ల్గానక, స సనా గ్గచ్ఛలు దలఁప
క ృక క్రియాగతులపై మతి లేక, లలిత బంధలీలలు తెలియ

తే. తమము ని డార ధూ ర్తవ ర్తనులఁ గూడి, తవిలి విహరించి రప్పు డుద్దామవృత్తిఁ
గుకవులనుబోలె గణ (జెందకయ భాగ్య, భాజనము లైనజారనా జనములు. 100

చ. ఎనయఁగ మచ్చు చల్లి భ్రమయించి కడుఁ వరంబు సి చి లోఁ
గొని మతి యి ్క వ ల్ల వికొంచు సుఖో (జొక్కి యున్నచో
ననువు దలంచి దోఁచుకొని ర ండు ముప్పి గొన్న వేడ్కలఁ
కు సొమ్ము లుమ్మ ద ్కరులు స్వైరముద్దుగుమ్మలుఙ్. 101

సీ. అనిమిషేంద్రవధూటి రాత్రి గ్రవీథిపైఁ, గొఱలు మేలుపసిం కుండ యనఁగఁ
బ్రాచీదిగం నాఫాలభాగంబునఁ, బొ లుకుంకుమచుక్క బొట్టనంగ

రజనీజలజపాణి రహిఁ గేల నిడి యాడు, బలుదమ్మికెంపురాబంతె యనఁగ
విరహులపై దాడి వెడలు మరుఁ డిమ్ము, గొలిపినశకలాతుగొల్లెన యన

తే. విన్ను ద్రిమ్మరి నసఁబోంట్లు వెన్నునఁ
బూజ సల్పినకెందమ్మిపూవనంగఁ
గొమరుదళుకొత్తఁ దూరుపుకొండమీఁద
డంబు మీఱుచు నిందుబింబంబు వొడమె. 102

క. వినుపుడమిం జిగిరిచి జిగి, ననువారెడుగజ్జుమావి యన శశిబింబం
బొనరార నందుబొందుగ, గొనబారెం గందు గండుఁగోయిల యనఁగన్. 103

మ. సరసంబై వసుగంధసంకలితమై సనాగ్గసంవ యై
పరరుఙ్మండ హారియై శతభిషక్స్వాన్తప్రియంబై భా
స్వరలంబదమమెఁ బో నిడుచు తావంబూ చంద్రోదయం
బరుదై శోభిలె నత్తఱిం గువలయాహ్లాదంబు ...వించుచున్. 104

క. మఱుఁ డొకటి నఖిలపథికాం, బురుహదళేక్షణల నేయఁ బూనిన తెలిదా
మరవిరి యన నంత సుధా, కరబింబము ధవళరుచులఁ గరమలరారెన్. 105

క. తిమిరపిశాచం బాశా, రమణీమణి నాక్రమించి రాయిడిఁ బెట్టన్
సమయోగ్రమాంత్రికుఁడు వే, గమ చల్లినబూది యనఁగఁ గౌముది యొప్పెన్. 106

సీ. బహుళవంజీవసటలి మాపలు దీటెఁ, గవ వీడి జక్కవల్ కడలఁబా
గడితం చిమ్మచీఁకటులు దిగ్గన జాఱె, శశికాంతమణితతుల్ జాలువాఱెఁ
దెరువరిగములపై మరుఁడు నైదువు నూఱె, విరహిణీనికరంబు వెతలఁ దాఱెఁ
గులటల కాత్మల నుపుఖేదం బూరెఁ, దొంగలేమ కరిదిసోయగము మీఱెఁ

తే. కమలముకుళాంతముల భృంగములు దూఱెఁ, దవిలి క్రీడించుభోగులతాపమాఱె
ధర నశేషజనామోదకరము లగుచుఁ, బండువెన్నెల లెల్లెడ నిండుటయును. 107

తే. అప్పు డమరాంగనలు మనోహరవిలాస, లీలఁ జెలరేగి మద్యంబు గ్రోలఁ గోరి
కనకపాత్రశీధువు నునిచి యునిచి, కూర్మి నందఱు నొక్కచోఁ గూరుచుండి.

ఆ. కనకమయగళంతికల నాసవము ముంచి, యానుకొనుచు సొలసి వీనుగవలు
మూసికొనుచుఁ గదము నిచ్చగించుచు, విప్పి మీఱి గ్రుడ్లు ద్రిప్పుకొనుచు.

య ... చు డు, నిహి యని న కొనుచు హేలాగతిమై
... వ బు న నిహికా వదన లాము మీఱుఁగ మఱియున్.

తే. సు యి కే పు ...

T. Partha Sarathi

మదిర దొరకెను మనభాగ్య మదిర యనుచు
నమరవరవర్ణినులు కోర్కె లమర నప్పు
డానఁ దొడఁగిరి మధు వెద సాన వెడలి. 111

క. ఆసవముచవి యెఱుంగక, యాసవభాగములు గోరి యడ లొందిరహా
వాసవముఖు లైనస్వరా, వాసవరుల్ దెలివి లేనివారలు గారే. 112

సీ. మధుదైత్యమదనుఁ డిమ్మధువు గ్రోలక కదా, యతితరం బైనకార్శ్యంబు నొందె
మదనవి ద్వేషి యిమ్మదిర యానక కదా, కడిఁది మీఱఁగ నీలకంఠు డయ్యె
వాసవుఁ డీయాసవంబు ద్రావక కదా, తనువున దుర్భగత్వము వహించె
నరుణగభస్తి యీసురఁ భజింపక కదా, ప్రబలయక్ష్మామయబాధఁ గుందెఁ

తే. గరటిముఖునకుఁ గడుఁ బెద్దకడుపు యత్తు, నాథునకుఁ గుష్ఠరోగంబు నాటుకొనియెఁ
జెనఁటు లై శీధుపానంబు సేయ కున్న, కతన మనభాగ్యమున నిది కలిగె భళిర.

వ. అని మఱియుం దమలోన. 114

తే. చంద్రికలు గాయుపరిపూర్ణచంద్రుఁ జూచి
నోయి వెన్నెలదొర బాగ యురక నన్నుఁ
జూచి నగియెద వే మంచు సుదతి యొకతె
యెంచి పకపక యిహిహీ యటంచు న . 115

క. తనమది రాకలశంబులు, గొన నీ కేమోజ నుచుఁ గొమ్మ యొకతె యా
మున నొక చెలికుచకలశము, లనివారణఁ బట్టి లాగులాడుచు నుండెన్. 116

సీ. కుమ్మరిసారెలాగున నేల ది రఁ, దిరిగె నంచును వ్రేలు ద్రిప్పె నొకతె
వలరాచబావ కన్నులు మూ గిలిగింత, లిడియె నంచును బొబ్బలిడియె నొకతె
చోరుఁ డై కొరలోఁ జొచ్చి యాసవ మెత్తు, కొని చనె విధుఁ డంచుఁ గుందె నొకతె
వలిగాలిపయ్యెద దొలఁగించి కులుకుగు, బ్బలు నొక్కె నని రిత్తయులికె నొకతె

తే. రిక్కచాలిమ్మంటి నంటి యమ క్క దన్ను
వెక్కిరించె నటంచు నా మొ క్క మిగులఁ
జొక్కి వెక్కుచు దిక్కులు నిక్కి చూచి
వెక్కసంబుగ నపు డొర్తు వెక్కిరించె. 117

క. అల్లదె జాబిలి దన , క డు మని మ్రొక్కి నన్నుఁ గన్గిలి ఫైడి నో
చెల్ల కనుంగొను మని యొక్క ప వకర వలుక నొర్తు పకపక నవ్వెన్. 118

చ. వెడవిలుకాఁడ పోఁకముడి విప్పకు గుబ్బలు ముట్ట రాకు క్రొ

ముమ్మడి సడలింపఁ బోకు జిగి • మోవియు నానకు మే లయారె రే
యొడయఁడు చూచుచుండ నిది • యోజయె నీ కని నిల్వారింపఁగాఁ
దొడఁగె నొకర్తు మైమఱచి • తూరెకు మద్యమదంబు పెంపునన్. 119

తే. అపుడు నాశ్యామసాంద్రచం•ద్రాతపంబు, హాళిఁ జొడగాంచి చాల వి•రాళిమించి
నింగిఁ బొంగి కరంబు వే•లుంగుచున్న, నీరజారాతి నిట్లు నిం•దింపఁ దొడఁగె. 120

క. రాజీవలాంఛనుఁడ వగు, రాజవు నీ విట్లు క్రోధ•రససహితుఁడ వై
రాజీవరిపుఁడ నంచుఙ్, రాజీవాప్తులఁ గలంప • రాకు శశాంకా. 121

సీ. క్షీరవారాశికి • గారాపుకొమరుండ, వాదిలక్ష్మికిఁ బ్రియ•సోదరుఁడవు
మురదానవారికి • ముద్దుమఱందివి, హరున కుదగ్రచూ•డాగ్రమణివి
దక్షప్రజాధినే•తకుఁ గూర్మియల్లుఁడ, వశ్రాంతబుధజనా•హ్లాదకరుఁడ
వసమబాణునకు నె•య్యఁపు మేనమామవు, జగముచుట్టమునకు • సంగడీఁడ

తే. విట్టినీ వయ్యయో నయ • మింత లేక, సారెసారెకు నజ్జుల•చందమునను
సుందరులమీఁద వేఁడిమి • చూపఁ దగునె, గురుజనాత్యంతనుతిపాత్ర • కుముదమిత్ర.

క. శ్యామావధూప్రియుండవు, శ్యామలపక్షంబు నీకు • సైఁప దటంచుఙ్
శ్యామల నేఁచకు మే సు, శ్యామఁ జుమీ తుహినధామ • జగదభిరామా. 123

సీ. కువలయప్రియుఁ డని • కొనియాడుటకుఁ జాలఁ, జక్రాహితత్వంబు • సలుపకున్న
బుధవత్సలుం డని • పొగడుట కెంతేని, గురువిరోధంబునఁ • గొఱలకున్న
గోత్రాభ్యుదయుఁ డను•కొనుటకు నాత్మస, త్సంతతి నడఁగింప • దలఁపకున్న
మనుమార్గవర్తి యం•చు నుతించుటకు రాజ, కాంతావలుల బట్టు • కఱఁచకున్న

తే. రాజశబ్దంబు నీకు సా•ర్థముగఁ జెల్లుఁ, గాక యూరకె లోకాప•కారి వగుచు
నెఱయునీరాజశబ్దంబు • నేతిబీర, కాయచందంబు గాదె ప్రా•లేయకిరణ. 124

క. వీచి తమిం జక్రావళి, నేఁచెదు తెరువరులు సతులు • నిల నడ లొందఙ్
హా చంద్ర యేమి చెప్ప ని, శాచరకృత్యములు నీకు • సహజములు గదా. 125

చ. గురువరవర్ణినీమణిని • గూడినద్రోహి వటం చెఱింగియుఙ్
బరువడి లింగధారి వని • భావము నం దలపోసి యేమొ ని
రిశుఁడు నె _ ఁ బెట్టుకొనెఁ • గీడు దలంపక చంద్ర యెట్టిదు
చ్చరితుల నైఁ బ్రోచుఁ గద • శంభుఁ డహో తనుఁ గొల్చువారలన్. 126

సీ. బానలంబుతో • జడధిలోన మెలంగి, కాకూటంబుతోఁ • బైలు వెడలి
కంటిమొకిమీని•సికలోన నెలకొ యుదయాద్రిదవశిఖి • నొరసి వెలికి

4036

రాహుదంష్ట్రాంకురో•గ్రవిషాగ్నిఁ బెనఁగొని, ప్రతిమాసమును జండ•భానుఁ బొదివి
యక్ష్మోగ్రతాపము•హోతాపమునఁ గ్రాఁగి, మునితపోవహ్నిచే • మును జనించి

తే. నట్టినీ వెవ్వరికి నైన • నహహ మహిని, జల్లనై యుందు వను టెల్లఁ • గల్ల గాదె
యజ్ఞు లెఱుఁగక శీతాంశుఁ • డంద్రు గాని, గురువధూటీమనోహారి • సరసిజారి.

సీ. అర్జునాశుగలీల • నలరుట కజ్జచ, క్రములఁ జేఁబట్టుట • గాంచినావొ
శ్రీవత్సలాంఛన•సి వహించుస, త్సంతతిఁ బ్రభవింపఁ • జాలినావొ
విధుసమాహ్వాయము వా•విరిఁ బూనుటకు నేవు, చెడిపోవఁ గుజనుల • నడఁచినావొ
విష్ణుపదారూఢి • వెలయుట కేడ్తెఱ, మధుమదోన్మాదంబు • మాన్చినావొ

తే. కువలయోద్ధారకాభిఖ్యఁ • గొఱలుటకును, గరుణ మీఱ వియోగులఁ•గాచినావొ
హస్తిమశకాంతరము గాఁగ•హరికినీవు, జోక యగుదువె మది జనిం•చుటనె చంద్ర.

క. హరునితల మట్టితివి గురు, తరుణిం బట్టితివి నీకు • దైవము గురుఁడుం
బరికింప నాస్తి యగుచో, విరిఁబోఁడుల నేచు టెంత•వింత శశాంకా. 129

తే. జనులు శ్రీతోడఁ బుట్టితి•వనుచు నిన్ను, నెన్నుదురు గానియామ్మ•మెఱుఁగలేరు
కాలకూటంబుతోడ నా•భీలలీలఁ, బుట్టినాఁడవు గద నీవు • భువి మృగాంక. 130

సీ. చెలియలియింటిబ•ల్సిరి యెల్ల హరియించి, తండ్రికి భంగంబు • తగులుపఱచి
సత్సంతతులఁ బ్రకా•శం బంతయు నడంచి, కడు సద్గుని గ్రింద•పడఁగఁజేసి
తమ్ములకార్తి దం•ట్టమ్ముగ నెడఁగూర్చి, వదినెబిడ్డనితోడ • వాచు పూని
యేపు మీఱ మఱంది • హృదయంబు భేదించి, గురునిసంసారంబు • గూలఁ ద్రోసి

తే. కుజనులను ంపు సేయుచుఁ • గొఱఁతలేక, తమునివిహరించుదుష్టవ•ర్తనుఁడ వీవు
తెరువరులచ ౦ నీకుఁ జు•ట్టరిక మింక, నెవ్విధంబున సమకూఱు • హిమమయూఖ.

తే. గురునిసతిఁ గొని రమయింటి•సిరి హరించి
చెలఁగి విషబిందుబృందముల్ • చిలుకుచుండు
నాతతాయివి నీకుఁ దో•య్యాలులమీఁద
నగ్గిచల్లుట యరుదె నీ•హారకిరణ. 132

తే. సతుల నేచకు నీసౌరు • సన్నముగను, గదసి నినుఁ బట్టికొని పెద్ద•గాము గ్రమింగ
నీనిలువు నీరుగాను నీ•మేను పెక్కు,తునియలుగ దొండి నీమేను • నెనయఁ జంద్ర.

తే. అనుచు సురనారి సరసీరు•హారి దూఱి, కేరి తనుఁజేరి పూవుల•కోరు లేయు
నించువిల్కానిఁ దద్బలో•పేతముగఁ గ, రించి యి ని మిగుల నిం•దించి పలికె.

క. వల తేఁడ కడిఁదిసిరి గల, బలుదొరకొమరుఁడ నటంచు • భామామణులం

గలఁచకు నీపని యీశుఁడు, చలపట్టి యొకింతలోనె • చక్కఁ జేయున్. 135

సీ. అచలకార్ముకము నారాయణాస్త్రంబును, బగడతాలుపునారి • పుడమి తేరు
ప్రాఁబల్కు తేజీలు • ప్రమథబలంబును, వెలుఁగొండ నలరు బాల్వేల్పు మీఁదఁ
జెఱకువిల్లును విరి • చిలుకును జమిలియు, క్కాలినారియు వలి • గాడ్పు తేరు
చిలుకతత్తడియుఁ గో • యిలమూఁకయును గ్రాలఁ, జలమునమార్కొని • గెలుపు గొన్న

తే. జగమగండడపు నీ విట్లు • తగవు మాలి, భీరువులమీఁదఁ దొడరు టే • పెద్దతనము
వలదు లెస్సగ మదిలోనఁ • దలఁచుకొనుము, నిరుపమాభంగశృంగార • మారిసుమార.

క. జగములకుఁ దల్లి దండ్రియు, నగుసిరికి న్హరికిఁ బుట్టి • నట్టిదొరవు నీ
కగునే తోఁబుట్టువు లని, తగ వెన్నక సతుల నేఁపఁ • దతసుమచాపా. 137

సీ. వసుమతీజనుల సు • వర్ణకలాపము, ల్హరియించుతులువ నీ • వరసచివుఁడు
గురుతల్పగమనుఁ డై • సరవిఁ జక్రద్వేష, మూనుఖలుండు నీ • మేనమామ
మాన కెల్లప్పుడు • మధుపానమదమునఁ, బొదలుదుర్మదులు నీ • మొదలిబంట్లు
జగము లెఱుంగ హా • చ్చరికఁ జైకొని బ్రహ్మ, ఘాత యొనర్చుట • క్కరివి నీవు

తే. జా వైరస్యరతుఁడు నీ • సంగడీఁడు, భళి మహాఘోరదురితాన్వి • తులరు వీరు
విరహిణుల నేఁ టిది యెంత • వింత తలఁప, వంచితాశేషగీర్వాణ • పంచబాణ. 138

తే. అకట భవదంబ లాగృ • హంబు సిరి హ
రించు తెక్కలి శశి నాద • రింపఁ బోకు
ఘదన ఘను “సర్వనాశాయ • మాతుల” యని
చిందు రాణింప స్మృతులు వ • దింప వినవె. 139

• విషయులి ప్తంబు లై • వెలయు నారాచంబు, లూగక మొఱయుచు • నుండు నారి
యిలఁబడి నూరాల్లు • మెలచున్రబపువిల్లు, పెల్లార్చి పొదలెడు • నల్లమూఁక
నీ లో జాడీలు • నెనకెడు టెక్కెంబు, కడు నగ్గి చాయుల • నడరు సురియ
యడవిఁ గాచుక యుండు • గడుసరి సంగాతి, యీాలవెట్టిన నొద్ద • ప్రాలు సచివుఁ

తే. డొరల కెరికిఁ గనఁబడ • తుండు గూపు
దనరఁ బొం లచిత్తవి • త్తములు దోఁచు
తస్కరుఁడ వు ముగుదలఁ • దఱుము టురదె
కు తితామర్త నగచాప కుసుమచాపా. 140

• ... బు కఁడ వై • యవతరించుటయును, శివునిచేఁ బన్నంబు • జెందుటయును
విషమకా డప్రాప్తి • విహరించుటయు ఘన, కాలరూపంబునఁ • గ్రాలుటయును,

వజితపరాక్రాంత • వాహుఁడ వగుటను, భయదాతనూద్వృత్తిఁ • బరఁగుటయును
బ్రజలమారకుఁడ వై • బాధించుటయు సదా, ఖండధర్మనిరూఢి • నుండుటయును
తే. దలఁచి చూచిన నీకును • ధర్మరాజు, నకును భేదం బిఁ కెద్ది యొ•న్నఁడు వియోగి
జనుల గారింపఁ బోవఁ డా•ఘనతరుండు, చంచలాక్షీమనోహారి • శంబరారి. 141

సీ. శిరమున నిద్దంపుఁ•జిన్నిక్రొన్నెల గాదు, పొలుపారు కేదంగి•పువ్వు గాని
గళమున నాభీల•కాలకూటము గాదు, శ్రీమించుమృగమద•రేఖ గాని
తనువున భూతిగం•ధవిలేపనము గాదు, మలయుచందనక •మంబు గాని
వీఁపున గాటంపు•వెడదకెంజెడ గాదు, డంబారువేణీభ• ంబు గాని
తే. రహిఁ నురమ్మున భుజగహా•రములు గావు
మల్లికానూనపుష్పదా•మములు గాని
యకట మకరాంక శంకరుఁ • డనెడుశంకఁ
జెలఁగి నామీఁద నిటు దాడి • సేయ వలదు. 142

వ. అని మఱియుం గోపావేశంబున. 143

సీ. నెఱి మించి నీవిల్లు • విఱిగి ధూళి నడంగ, మలయక నీరూపు • మాసిపోను
బడిబడి నీబలం • బడవిపాలై చన, నేనైన నీటెక్కె • మేటిఁ గలయఁ
గొమ్మలఁ బొదవు నీ•యమ్ము దుమ్మై పోవఁ, దూలి నీయరదంబు • మూలవట్టఁ
గదిసి నీచెలికాని • గాము పట్టుక క్రమింగ, నిలఁ బాసి నీగజ్జ • మెగసి పోవ
తే. నకట దర్పక ఘోరద•ర్పాతిరేక, మెనయఁ బని పూని విరహిణీ•జనవధంబు
సేయుచుండెదు నీ కిది • చేటు సుము , పెల్లు పడి యింక నాయునఁ • ద్రు వలదు.
తే. అని మనోభవు నాడి య•య్యాలరుఁ ఁడి, వేఁడి మీఱంగఁ బయిపయి • వీచుచున్న
మలయధరణీధరాలయ•మంద గంధ, వహుని నిందింపఁ దొడఁగె భా•వమునఁ గినిసి.
క. ఇల మరుదాఖ్యుఁడవు మహా, బలుఁడవు శూరుఁడవు నీకుఁ • బౌరుషమే చలం
బెలయఁగ నబలలఁ గలఁచుట, మలయమహీధరసమీర • మందవిహారా. 146
తే. విషధరము నిన్నుఁ గబళించి • విడువ దానిఁ, జెనఁకి సాధింప నేమియుఁ • జేతఁ గాక
విషధరాభిఖ్య గలమేఘ•విసరములను, దర మెదవు శూరుఁడవె నీవు • ధర సమీర.

సీ. మున్ను మహాబిలం•బున సముద్భవ మొంది, శైలాగ్రమున నుండి • బైలు వెడలి
ఘనవనాంతరముల • ననయంబు మెలఁగుచు, నమితనికుంజగు•ల్మములఁ దూఱి
జంతుకోటికిఁ బ్రభం•జనలీలఁ జూపుచు, విస్ఫుటమృగచర•వృత్తి నలరి
పాంథులఁ గుండెయ • ల్వగులంగ నడఁచుచు, వితతమహాబలో•ద్ధతి నెసంగి

తే. చెలఁగి విహరించఁగ బె•బ్బులివి నీవు, దాడి మెఱయంగ భీరులఁ • దఱుము టరుదె
యజ్ఞు లెల్ల జగత్ప్రాణుఁ • డింద్రుఁడు గాని, కామినీమానగణోత్సాహ•గంధవాహ. 148

ఉ. మానక మానినీమణుల • మాటికి నేఁచెదు నాలిగాఁడవై
శ్వానరుఁ గూడి నీ బ్రదుకు • బైలుగ నేల చరించె దిట్లు నీ
మేను దునింగి పోవ నెటి • మీఱెదు నీమురి మూల ముట్ట నీ
పూనిక బు గాను నిను • బొంపఱఁ బాము మెసంగ నక్కటా! 149

వ. అని యనిలుం బలికి. 150

సీ. ఇలమీఁద నిల్వక • యెగసి పోయెద వేమె, కీరమా నిన్ను సం•కెలల వేయ
నెపుడు చూచినఁ గన్ను • లెఱ్ఱఁ జేసెద వేమె, కోయిలా నీయిల్లు • గూలిపోను
గేకలు వెట్టుచుఁ • గేరి యాడెద వేమె, బర్హి నీమురి చెట్ల•పాలుగాను
గొమ్మలఁ గదపుచుఁ • గోరి మ్రోసెద వేమె, తుమ్మెదా నీత్రుళ్లు • తుప్పలెక్క

తే. ఘనులఁ గన నోడి కడలకుఁ • జనియె దేమె
యంచ నిను శ్వేతరుగ్భార • మలమికొన న
టించుఁ బలుచందముల శపి•యించి పలికి
చంచలేక్షణ కడుం సంచ•లించుటయును. 151

క. ఆళీజను లపు డింతికి, హాళిని శిశిరోపచార • మలరించి రొగిన్
నాళీకనాళకిసలయ, ధూళీపాళీసితాభ్ర•ధూళిచ్ఛటలన్. 152

సీ. శైలస్తని యొకర్తు • చందనగంధంబు, రంభోరు వొకతె క•ర్పూరరజంబు
హిమకరానన యోర్తు • హిమజలపూరంబు, లతకూన యొకతె ప•ల్లవచయంబు
వరవర్ణి యొకర్తు • సగసకాశ్మీరంబు, ఘనవేణి యొకతె ము•క్తాసరములు
ప్రసవగంధి యొకర్తు • మసృణమరందంబు, జలజాక్షి యొకతె కిం•జల్కధూళి

తే. కలితశ్ర్పం గసరసి యొ•క్కతె మృణాళ, నాళశైవాలవల్లరి•జాలకములు
గూర్చి యచ్చాన మైతాప • మార్చుకొఱకు, సలిపి రెంతయు శిశిరోప•చారవిధులు.

సీ. బంగరుగిండ్లపైఁ • బటిక పూసినరీతి, గబ్బిగుబ్బల మంచి•గంద మలఁది
యిందీవరములపై • హిమజలంబులు నించు, దారిఁ గన్దోయిఁ బ•న్నీరు చిలికి
యబ్జరాగములపై • హరినీలములు గూ..., గతిఁ గేల శైవాల•లతలు పెనఁచి
రతనంపుటరఁగుపై • గంగవల్లులు దీర్చు, సరణిఁ జేరెద ము•త్తెసరులు వైచి

తే. మేటితుమె ××గముల కా•మెతలు వెట్టు, కరణిఁ గుఱు ను బుషాడి • గలయఁ జ
తరుణరంభా ళోశీర•తాళవృంత, జాలముల వీచుచుండి రా•జలజముఖులు. 15

తే. మంచిగంధంబు బూది యై • మహిని రాలె
నింకఁ బన్నీరు చూత్కార • మెసఁగ మేన
నలరులుఁ జివుళ్లుఁ బొడిపొడి • యయ్యెఁ గమల
నాళములు వాడి వత్త లై • డీలువడియె. 155

క. అపు డందు మదనమోహిని, చపలేక్షణ కేలువట్టి • సరభసముగ నా
డిపరీక్ష చేసి ఘనవా, ఙ్నిపుణత మెఱయంగ నొక్క • నెలఁతుక కనియెన్. 156

సీ. పూర్ణచంద్రోదయం • బునఁ బోవ దింతయు, నెడప కంతంతకు • హెచ్చుఁ గాని
వాతరాక్షసయుక్తి • వదలదు తద్దయు, మించి యంగదలఁ గుం • దించుఁ గాని
పస నెసంగు వసంత • కుసుమాకరంబునఁ, బాయదు మఱిమఱి • ప్రబలుఁ గాని
యేపారిద్దు మదనకా • మేశ్వరంబున మాన, నేరదు గాటమై • నెఱయుఁ గాని
తే. నీలకంఠరసంబున • ప్రీలి చనక, లొఁగఁ జేయు నహో యింక • లోకనాథ
రసమహాయోగమునఁ గాని • రమణిమేని, విరహతాపజ్వరం బెల్ల • విడువదమ్మ.

వ. అదియునుం గాక. 158

సీ. పొడ గానరాక పైఁ • బడుమనోభూతంబు, నుగ్రమంత్రంబుల • నుడుపవలయు
నలమెడు సోఁకు ద • య్యంబు నహీనక్రి, యావిధానంబుల • నడఁపవలయు
రేలెల్ల బైలఁ జ • రించు గాములను వే, ల్పుల నెల్లఁ బ్రార్థించి • పొగడవలయు
నడవులఁ జెట్టుపై • నామనిఁ జెఱఁగుబ, ల్వేఁటకు ఘనుల ర • ప్పింపవలయుఁ
తే. గాక యుం ననీతను • గ్లాని మాని, మానినీమణి యెట్లు స • మ్మదము నొందు
ననుచు వచియించి వారు దా • నును గడంగి, వెండియును జల్పనములు గా • వించుచుండె.

తే. అట్లు మఱిమఱి శైత్యకృ • త్యము లొనర్ప, నంతకంతకు నగ్గలం • బై మనోభ
వానలం బుప్పతిలి నహో • యంచు నులికి, యిందుముఖి నెచ్చెలులఁ జూచి • యిట్టులనియె.

సీ. వడగాడ్పులకుఁ దోడు • కడుఁ జంద్రనిప్పులు, పైని బోయకురమ్మ • పడఁతులార
వలకాఁకలకుఁ దోడు • కళపెళ నుడుకునూ, నియలు చల్లకురమ్మ • నెలఁతలార
వెన్నెలసెకకుఁ దో • డున్న సున్నం బెల్ల, మెదిచి మెత్తకురమ • మెలఁతలార
విరితూపులకుఁ దోడు • వెడఁదకైదువ లెదఁ, గదియఁ జేర్పకు మమ్మ • సుదతులార
తే. కటకటా నేఁడె పగదీర • నిటుల నేఁచఁ, జెల్లునె యటంచుఁ బల్మఱుఁ • దల్లడిలుచు
ననలుఁ బన్నీరు మంచిగం • ధంబుఁ దలిరు, టాకులును జూచి మది నోడి • యలరుఁ బోఁ .

తే. పులుల భూతంబులను బెద్ద • చిలువగములఁ
దెచ్చి దరి నిల్పి బెదరింపఁ • జొచ్చినారి

దేమి చెలులార యంచు బి • ట్టెన్నుచుండు
శిఖిపికమృగాళిముఖిఁ జూచి • చిగురుఁబోఁడి. 162

వ. అని మఱియును. 163

సీ. కనకాభిషేకంబు • గావించి గద్దఱి, తేఁటికూటువులఁ బ్రా • ర్థించరమ్మ
సాంకవగంధమం • చల్లీల నర్పించి, కీరరాజముల న • ర్గింపరమ్మ
ఘనవైభవోన్నతి • నెనయించి కాదంబ, వితతులఁ బలుమఱు • వేఁడరమ్మ
ధవళాంశుకస్ఫూర్తి • దనరించి టిక్కరి, జక్కవగములకు • మొక్కరమ్మ
తే. కాకయుండినఁ గొదలేని • కాక మెఱయ
మూఁకలుగఁ గూడి దోసఁగుల • ముంచుచుండు
నహహ చెలులార తొంటినెయ్యంబు విడక
కనికరము మీఱ నిచ్చోట • మనుపరమ్మ. 164

వ. అని యిత్తెఱంగున మదనవేదనాభరాక్రాంతయై చింతిలునింతిం గనుంగొని కలంగి సంగడికత్తె లత్తఱి నంగభవాదుల నుద్దేశించి యిట్లనిరి. 165

క. కోమ నాము మీఱఁ బైకొని, సుమనారాచంబు లేసి • స్రుక్కింపకు క్రూ
రమనా రతిగమనా ధృతి, శమనా మదకీరగమన • శంబరదమనా. 166

క. పంచముఖమధ్య యని బా, ధించెదు హరిమధ్య యీస • తీమణి మదనా
కొంచింపక కమలేక్షణ, యంచుఁ గలంచెదు పొలంతి • హరిణాక్షి శశీ. 167

క. పంచప్రాణంబులు నీ, వంచు న్మది నమ్మియున్న • యన్నులమిన్నన్
వంచించి కలంచెద విది, మంచిదె భువనైకశూర • మలయసమీరా. 168

క. మాతరుణీమణి నెకపెను, భ్రాతమవై నోఁకి యార్తిఁ • బొదవించె దహా
భ్రాతమవో వాతమవో, నీతెఱఁ గెఱుఁగంగ రాదు • నిజముగఁ బవనా. 169

ఆ. తల్లి పాఱవైచి • తరల నన్యులపంచ, బ్రతికి కూఁతవట్టి • కొతుక కీవు
కన్ను లెఱ్ఱఁ జేసి • యన్నులఁ గని కారు, కూఁత లఱచె దేమి • కోకిలంబ. 170

క. పసినిసు వగుమామగువక్, విసికింపకు మనుచు నెంత • వేఁడినఁ బైపై
ముసరుచు మఱిమఱి మొరసెదు, భసలమ కింత యెగసిం • పా శేమిటికిన్. 171

ఆ. పరులపంచఁ జేరి • బ్రతికి పలాశవ త్తి మ్మెలంగుకోకి • లమ్మ నకుఁ బొ
సంగుఁ గాక యింట్లఁ • జక్కి ని మని, వెగటు చిలుక నీకుఁ • దగునె చిలుక.

సీ. బింబోష్ఠి యని నీవు • పెఁగ రాకు శుకంబ, సాంవగంధి యీ • పంకజాక్షి
పంకజాక్షి యటంచుఁ • బదరకు తేఁటి చం, షకజాలనాస యీ • పల్లవాంఘ్రి

పల్లవాంఘ్రి యటంచు • బాధింపకు పికంబ, రామాంగి యీబిస • ప్రచయబాహ
బిసబాహ యని రాకు • వెస నంచ జలదశి,రోరుహ యీఘనహీ•రోమరాజి
తే. యహిప రోమాళి యంచు డా•యకుము నెమ్మి
కార్ముకభ్రూలతిక యీచా•కారపుఁజెలి
యనుచు శుకభృంగపరభృత•హంసనీల
కంఠనికురుంబములఁ దద్ద • కనలి పలికె. 173

వ. అబ్బోటికత్తియ లత్తఱి నబ్బిత్తరిం జూచి యిట్టు లనిరి. 174

సీ. మలయునెత్మేను మేన్నంట నుక్కఱి పో:యె, విలుపలుతునియ లై • యిలను బడియెఁ
బస చెడి శరపరం•పరలు దుత్తుము రయ్యె, నీ టూరుటెక్కియం • బేటఁ గలసె
గడుసరిమూఁకకా•రడవులపా లయ్యెఁ, దూలుచు నరదంబు • మూలవట్టె
బలితంపువార్వంబు • బైలు వట్టి చరించెఁ, జెలికాఁడు దెసఁ జెంది • చెట్టు దూఱె
తే. నింతి యిం కెక్కడిమరుం డొ•కింత యైన, నళుకు పూనక వానిపైఁ • దలఁపు మాని
మానసంబున నిపుడు మా•మాట నమ్మి, యసదృశానందలీలల • నెసఁగవమ్మ. 175

వ. అనిన నక్కుమారీమణి వారిం గని యి ట్లనియె. 176

తే. ప్రాణసఖులార నే నెంత•పాపజాతి, రాతిగుండియదాననో • రాతిరెల్లఁ
గడిఁదివలవంత సెకలయ• లపునార్తి, నెంతఁ బడలెను కదర య•య్యెమ్మెకాఁడు.
ఉ. కంతుదురాపతాపహతి • గ్రాఁగుచు నజ్జగవన్నెకాఁడు న
న్నెంతటుటారికత్తె యని • యెగ్గులు వల్కెనో యెంతయు లెక్కనో
వంతలఁ బెట్టి మమ్ము నెడఁ•బాయఁగఁ జేసితి రమ్మలార మీ
పంతము దీఱె జాలి మదిఁ • బాయ దహా యిఁక నేమి సేయుదున్. 178
తే. అకట నాచెల్మికై యతఁ • డాసతోడఁ, జేరి వలరాచపనికి న • చ్చూరి వేఁడు
కొనినఁ గా దని త్రోచి వం•చ్చినమహోగ్ర, పాతకం బింక నే నెక • బాపుకొందు.
తే. కన్ను లలరార నవ్వన్నె•కానిముద్దు, నెమ్మొగం బింక నెన్నఁ •నియు నొకపుడు
గనుఁగొనెదునట్టిమేటిభా•గ్యంబు నాకుఁ, గలుగునో లేదొ కదరమ్మ • పొలఁతులార.
క. అక్కరుణానిధికాఁగిటఁ, దక్కఁ బెనంగొననివలఁతి•తన మేల కడుం
మిక్కుటపుఁబీవి యేలా, చక్కఁదనం బేల యుదుటు•జవ్వన మేలా. 181

వ. అని మఱియు సైరింపరానిదుఃఖావేశంబున. 182

తే. వ్రీడవతి యేడ్చె నెలుఁగెత్తి•వెక్కివెక్కి, యశ్రుపూరంబునుచగిరు•లంటె పాటఁ
గిన్నరీపాణి పంకజాం•కితసువర్ణ, ల్లకీరావసదృశభా•స్వద్గళమున. 183

తే. అప్పు డబ్జాల నెదఁ జేర్చి • యాసుఁ గూఁ జెలులు, చీరచెఱఁగున వేఁడికన్నీరు దుడిచి
కురులు సవరించి తళుకుఁజెక్కులు పుడుకుచు, హితవచోరూఢి మెల్లన • యిట్టు లనిరి.

ఉ. అమ్మకచెల్ల యిట్టు లెడ • రారఁగ నేమిటి కేడ్చెదవు చ
క్కమ్మగు నెమ్మొగంబు కసుగందెఁ గదమ్మ కపోలపాలిప
త్రమ్ము లుదారబాష్పజల • ధారలఁ దోఁగెఁ గదమ్మ లెమ్మ మా
యమ్మ రయమ్మ నీ కిఁక స • మగ్రమనోరథసి యయ్యెడున్. 185

తే. సుదతి నిక్కంబు వినుము నీ • సోయగంబు, న్నులారంగఁ బొడగని • చన్న కతన
సూటి దప్పక నిట్టి • చోటి కెలమి, తేపు గ్రమ్మఱ నమ్మన్నె • తేఁడు వచ్చు.

క. వచ్చిన నతనికి నీకుం, జెచ్చెర సంగతి ఘటింపఁ • జెలు వలరఁగ నే
పచ్చటి కరుగుద మూరక, విచ్చలవిడి నుండ కమ్మ • వెడఁగుం గొమ్మా. 187

వ. అని యబాలికాచూళికాలలామంబు నారీజనకదంబంబు మందమందమధురాలాపం
బుల నూరడించుచుండె నని నారదునకు శారదావల్లభుం డెఱింగించిన నతం డతని
నవ్వలికథానిధానం బె [illegible] యడుగుటయును. 188

మ. కలుషాంభోధినిషంగ ఘోరతరసంగ్రామాంగణాభంగ భూ
వలయోత్తుంగశతాంగ నిస్తులకృపావాసోజ్జ్వలాపాంగ దు
ష్కలుషధ్వాంతపతంగ శైలతనయాసంశోభితార్ధాంగ ని
ర్మలజూటాంతరగంగ సన్మణివిభారంగద్భుజంగాంగదా. 189

తోటకము. పురదైత్య విదారణ పుణ్యగుణా, రదబ్జనిభాకృతి • సాధుమతీ
సురరాడ్విహితా త • సూరినుతా, చరణాయుధవిగ్రహ • శైలగృహా. 190

తరల. సమరభీషణ సత్యభాషణ • సర్పరాజవిభూషణా
ప్రమథనాయక భద్రదాయక • పద్మలోచనసాయకా
విమతభంజన విశ్వరంజన • వేదవేద్య నిరంజనా
సమదవారణచర్మధారణ • సజ్జనావనకారణా. 191

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసకవితాసామ్రా
జ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్య
పుత్త్రి సకలసంస్కృతాంధ్ర లక్షణకళాకౌశలాభిరామ తిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం
బైన రసికజనమనోభిరామం బను శృంగారరసప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

పంచమాశ్వాసము.

శ్రీ రాజితగుణసంగా
హారాయితవరభుజంగ • హారసుధారు
క్తారాపటీరపారద
హీరాభశుభాంగ కుక్కుటేశ్వరలింగా. 1

వ. అవధరింపుము వాణీమనోహరుండు నారదున కిట్లని చెప్పం దొడంగె నట్లు సఖీజన
కదంబం బూరడింప నిలింపచంపకామోద యుం బూని యాలకింపుచున్న సమయం
బున. 2

చ. తడయక తెక్కలార్చి విదితంబుగఁ దోఁక విదిర్చి లీలమై
మెడ నిగుడించి సోయగపు • మేనిహొరంగు దురంగలింపఁగా
బడిబడి ముద్దుముద్దునును • పల్కులతి ఁదనం బెలర్ప న
ప్పడఁతులమిన్నఁ జూచి యొక • పంజర రవతంస మిట్లనున్. 3

ఉ. ఇంతిరొ యింత వింతవగ • పేటికి నేఁటికిఁ జూడు ధారుణీ
కాంతుఁడు సంతసం బడరఁ • గ్రన్నన నన్నవింటిదంటచే
వంతఁ గలంగి బెంగగొని • వాలెము వాలిమి దూలి తీపు నీ
చెంతకు వచ్చి హెచ్చుతమిఁ • జేకొను మా కొడఁగూడు వేడుకల్. 4

క. అమ్మా నీసోయగ మపు, డమ్మానిసి తోఁడు చూచి • యతు దండెఁ గదా
యమ్మారుని బెడిదపుఁ బూ, టమ్ముతనిమదిఁ గలంచి • యదలించుఁ జుమీ. 5

తే. గాలి దూలి దూలి • గ్రాలి సోలి విరాలిఁ, దేలి వ్రాలి యోలి • బాళి మాలి
మేలి తాలి మెల్ల • వ్రీలి కలంగాదు, బేల యింతవంత • యేల నీకు. 6

సీ. మురువక రామనామము జపియించుము, వలుదగుబ్బలసాంకవం బలందు

సారెకు రాహుగ్ర•హారాధన మొనర్పు, తలఁపుము నీలకం•ధరుని మదిని
దురమున సంపెంగ•విరిసరు ల్మించుము, పాలుపాక నాగేంద్రుఁ•బూజ సలుపు
పర్జన్యునకుఁ బెను•పండువు సేయుము, శరదాగమారంభ • మరయు చుండు
తే. మబల పికకీరహిమకరా•నంగభృంగ, పవనచక్రాంగచంద్రికా•ప్రముఖదుష్ట
వితతి నీమీఁద నేమియు • విగ్రహించి, పెంపు రాణింప వెతలఁ గా•తింపకుండు.
చ. తలిరుజిరావజీరుబలు•దాడికి నోడి కడంక డక్కి పే
రలమటఁ జిక్కి పొక్కెద వ•హో నవహాటకదేహ నీవు నేఁ
గలుగఁగ నింతవంతఁ బడఁ • గారణ మే మిఁక లెమ్ము నెమ్మదిం
గలఁగక పంపువెట్టు మిదె • క్రన్నన నన్నరనాథుఁ దెచ్చెదన్. 8
క. అని యనుఁగుఁజిలుక పలికిన, మనమున నొకకొంతవంత • మాని వధూటీ
జనచూడామణి వేడుక, లెనయఁగఁ దిలకించి దాని • కి ట్లని పలికెన్. 9
తే. చక్కెరలు నుక్కెరలు గ్రుక్కి • మిక్కుటంపు
మక్కువలఁ జొక్కి చక్కని • నెక్కుగతుల
నెక్కొనఁగఁ బ్రోది యిడుట కో•పక్కిమిన్న
యక్కఱలు దీర్చి యిపుడు న•న్నాదుకొనుము. 10
క. మకరాంకునకు న్రతికిని, బ్రకటంబుగ నలఁతిముద్దు•పలుకులచేఁ గా
తుక మొసఁగువలఁతివఁట యిదె, శుకమా నీప్రౌఢి నేఁడు • చూచెదము గదా. 11
ఉ. మారుని గేరుచారుసుకు•మారుని నామహీభృత్కుమారునిన్
గూరిమి మీఱ నీ విటకు • గొబ్బునఁ దోడ్కొని తెచ్చి హెచ్చునీ
ఘోరమనోభవవ్యథలఁ • గుంది మదిం దిగు లొందుదాని నో
కీరమ నేఁడు నన్ను బ్రతి•కింపఁ గదే మధురస్వగీరమా. 12
తే. మంతనంబున నావల•వంత తెఱఁగు, విన్నపము సేయు మమ్మగ•మిన్నతోడ
నింపు సొంపులు నింపుని•ద్దంపుముద్దుఁ, గలికిపలుకులఁ దేనియ • ల్చిలుకఁ జిలుక. 13
సీ. ఆరాజదర్శనం • బబ్బక యుండిన, నయనోత్పలంబు లే•క్రియఁ జెలంగు
నాయినురుచిరక•రాలంబనము లేక, చేతోంబుజాత మే•రీతి నలరు
నాఘనునిబిడద•యారస మొదవక, గాఢతాపాగ్ని యే•కరణి నడఁగు
నామహేంద్రమహాక•టాక్షంబు నెఱయక, సంభోగసుఖ మెట్లు • సంభవించు
తే. నహహ విహగకులోత్తమ • యట్టు లగుట, జాగు సేయక వేవేగఁ • జని యశేష
భువనమోహనుఁ డైనయ•య్యవనినాథుఁ, గడఁకఁ గొని తెచ్చి సన్మార్గ•గతినిమనుము.

ఆ. అనుడుఁ గీరరాజ • మట్ల చేసెదనమ్మ, చెలులఁ గూడి నీవు • వలను మీఱ
నెలమి నాఁకొనుచు • నే వచ్చునందాఁక, మనికి వదల కుండు • మనుచుఁ దెలిపి.

తే. కొమ్మ నీమేని దోకమంచి•సాము ఁదిగిచి,యానవాలుగ మెడఁ గట్టు • మనిన నలరి
వనజలోచన గొబ్బునఁ • దనపసిం , బన్నసర మానవా లిచ్చి • పనుచుటయును.

చ. వెర విరవార నజ్జలద•వేణిని వీడ్కొని వేడ్క మీఱ నం
బరసరణి న్వడిం బఱచి • పక్షివతంసము కాంచె నొక్కచోఁ
దెరువున రాజకీరముఖ•దివ్యపతంగమనోనుకూలభా
స్వరఫలజాలముల్ భువన•సారవిశాలరసాలసాలమున్. 17

తే. కాంచి యెల్లన యయ్యనో•కహముమీఁద
వ్రాలి యాక్రిందఁ బటకుటీ•రంబు చూచి
యిదియె కాఁబోలు నృపుఁ డున్న•యిర వటంచు
నాత్మ నూహించుచున్న య•య్యవసునందు. 18

క. వసుధాసుధాశనప్రభుఁ, డసమశరామేయసాయ•కాకుంచితహృ
ద్బిసరుహుఁ డై పస చెడి దొసఁ, గసఁగఁ గృశోదరిఁ దలంచి • యిట్లని పలికెన్.

ఉ. హా కలహంసయాన విర•హానలవేదన కోర్వఁ జాల న
య్యో కలకంఠకంఠి చల • మూనక నన్ను సముద్ధరించు మే
లే కమలాయతాక్షి దయ • లేక కలంచెద విట్లు వేగ రా
వే కనకోపమాంగి నిను • వేఁడెద బిగ్గఁ గవుంగిలించవే. 20

క. లలనా మరువిరిబరిగో, లల నాడెందంబు గడుఁ గ•లంగెడు నివ్వే
ళల నాదుకొని కృపాలీ, లల నామోదం బొసంగి • లలిఁ బ్రోవఁ గదే. 21

మ. తళుకుంబంగరుబొమ్మచందమున నం•దం బారఁ గన్పట్టి యా
సలు పుట్టించి కరంచి వెండియును హా • జాలంబు రెట్టింప న
య లరుంగైదువుజోదు వేదనకు న • న్నర్పించి య ట్లేగితే
బల న్నీలశిలావినీలచికురా•బాలా జగన్మోహినీ. 22

వ. అని మఱియు ని ⁚నియె. 23

ఉ. హా గృగనిచ్చ ఁట కిపు • డేటికి వచ్చితి వచ్చి యెచ్చు గా
నిచ్చట వచ్చకోరదృశ • నేటికిఁ జూచితిఁ జూచి యూరకే
క్రచ్చఱఁ జెచ్చెరం జనక • కామిని నేటికిఁ గోరితిం గటా
ముచ్చట దీరఁ బైకొనక • ముద్దియ నేటి ఁ బోవ చ్చితిన్. 24

క. నాన మదిఁ బొదల సంగడి, చానలతోఁ గలసి మెలసి • చను నెడ నయయో
పూని కవుంగిటఁ బెనఁచక, మానినిఁ బో నిడితి మంద • మానసుఁ డైతిన్. 25

సీ. గబ్బిగుబ్బలు చూచి • యుబ్బుచుండితిఁ గాని, నిబ్బరంబుగఁ జెంత • నిలువ నైతి
వాలుఁగన్నులు చూచి • సోలుచుండితిఁ గాని, యల్లిబిల్లిగ మాట • లాడ నైతి
వెడఁదక్రొమ్ముడి చూచి • కడిఁది జెందితిఁ గాని, తివిరి నెమ్మదికోర్కె • దెలుప నైతి
మెఱుఁగుఁజెక్కులు చూచి • తెఱఁగు దప్పితిఁ గాని, కోసరితద్దయు వేఁడు • కొనఁగ నైతి
తే. నహహా పని మించె నబల యిట్లు దలంచె, మరుఁడు పగ గాంచె వేమఱు • మదిఁ గలంచె
నెడరు లాదవించె విరిములుకు • లెదను నించె, శివశివా యింక నే నేమి • సేయువాఁడ.

సీ. శైవాలధమ్మిల్ల • చక్రవాకస్తని, కలహంసగామిని • పులినజఘన
సారసవదన డిం • రాభదరహాస, యావర్తనాభి క • ల్హారపాణి
మధుకరరోమాళి • మకరజంఘాలత, కచ్ఛపచరణాగ్ర • కంబుకంఠి
వీచికావళి మీన • లోచన కింజల్క, జాల రదన మృ • ణాలబాహ
తే. యగుచు సొగ సూనుదివిజక • న్యావిలాస, సరసి నోలాడ కింక దు • స్తరతరాబ్జ
శరశరాఘాతశిఖిశిఖా • జాతజాత, యాతనాభీతి యల్లఁ జల్లారఁ గలదె. 27

మ. సవనాద్రిక్రియల న్సుధాంధులను మెచ్చం జేసి ధన్యాత్ములై
నవిశేషజ్ఞుల కబ్బఁ గాక యకటా • నాకేటికిం గల్గుని
వనాతీతవిలాసవిభ్రమకళా • భూరిప్రభాంచన్మరు
ద్ధ శాక్షీమధురాధరాధరసుధా • ధారాసరిగోరణుల్. 28

ఉ. భూమిని భామినీమణుల • భూరివిలాసరసై మాన్యలక్
వేమఱుఁ బ్రేమ ముల్లమున • విస్తరిలం గనుఁగొంటమే కదా
కాముని మోహనాంబకము • కైవడిఁ దద్దయు నుద్ది మీఱు న
క్కామినిరూపవైభవము • న్నులఁ గట్టినయట్లు యుండెడిన్. 29

క. తమిఁ గన్నులార నాఁటని, ప్రమదంబున నింక నొక్క • పటిఁ గన్గొనుభా
గ్యము దొరకునొక్కొ నాకా, సమదద్విరదేంద్రకుంభ • సమకుచకుంభన్. 30

ఆ. అని తలంచుచున్న • యారాచతలమిన్న, పలుకు లాలకించి • యొలమిఁ గాంచి
యిదియ వేళ యంచు మదిలోన నూహించి, నెమ్మి నొక్క చెంత • కొమ్మ కుటికి.

క. కులుకుచుఁ జక్కెరతే య, చిలికెడునిద్దంపుముద్దు • జిలిబిలిపలుకుల్
వొలయఁగఁ జతురత వెలయఁగఁ, జిలుకానాడెం పురాచ • సింగముఁ బలికెన్. 32

చ. టకట రాజచంద్ర యిది • న మొ నిర్జరకన్యకామణిక్

దటుకున ఘోరమారనిశితప్రదరంబులపాలు చేసి యు
చ్చటికే కీటు చేరి నీవును విశంకటతాపభరాలసుండ వై,
యటమటఁ జెందెదేల పదమా ముదమార నెలంతచెంతకున్. 33

తే. అధిప నీమోహనాకృతి యద్భుతముగఁ, గాంచినప్పటినుండియుఁ బంచశరని
శాతచూతశరాఘాతయాతనావి, ధూతచేతోంబుజాత యై నాతి స్రుక్కె. 34

సీ. భృంగ మంగనకు బాల్సింగ మై పొడకట్టె, గాలి బాలిక కుగ్రగాలి యయ్యెఁ
బికము చేడియకుఁ గార్మికము పోల్కె నెసంగెఁ, జాత మింతికిఁ బెనుభూమ మయ్యెఁ
బన్నీరు కన్నెకు మున్నీరు తెఱఁ గయ్యెఁ, గలువ చెల్వకు దొడ్డచిలువ యయ్యె
శారి నారికిఁ బెద్దమారి యై కనుపట్టె, హారము చెలికిఁ బ్రహార మయ్యె
తే. నేమి చెప్పుదు నీకు రాజేంద్రచంద్ర, చంద్రవదనకు నిపుడు నిస్తంద్రభావ
భవభవోదగ్రసంతాపభరవికార, మంతకంతకు నలంబు గటకటన. 35

ఉ. చెప్పెడి దేమి దేవరకుఁ జేడియచందము పాన్పుగ్రొవ్విరు
లిప్పక లంచుఁ దద్దయుఁ జలింపుచు నూర్పులు నింపుచుం దని
న్నుప్పునఁ దోడితెమ్మనుచుఁ గూరిమి నంపిన వచ్చితిం గటా
యిప్పుడికేమి యయ్యెనో మృగేక్షణ మారవికారవేదనన్. 36

ఉ. పూనదు మేన మానికపుభూషణముల్ చెలు లెన్ని చెప్పినన్
మానదు నీవిలాసగరిమంబు గణింపక యొద్దిబోటులం
గాన దనూనబాష్పకలికాకృ లోచన యై నిజమ్ము సు
మ్మానవవిల్తునాన నలినానన పయిఁ గూరి పెంపునన్. 37

తే. కమ్మవిల్కానిచేతిపూఁగొమ్మముద్దు, గుమ్మ తనంపుబసిఁడికీల్బొమ్మవలపు
గ్రమ్మ నిమ్మగుకపురంపుదిమ్మ సుమ, కొమ్మ నెమ్మె దలిర్పఁ గైకొమ్ము రమ్ము. 38

ఉ. అంగము మేల్కడాని నఖరాంకుముల్ తెక్రొత్తముత్తెముల్
ముంగురు లింద్రనీలములు మోవి చొకారపుఁదన్ని కెంపు తే
పం గనుపట్టుపల్వరుస వజ్రపుటాల్పు నుమానికంపుకీ
ల్బంగరుబొమ్మ సుమ్ము నరపాలక బాల కండింగి మీఱఁగన్. 39

క. అండజయానచనుంగవ, యండ న్వసియించుభాగ్య మబ్బిన సుమకో
దండుఁ డన నెంత వినుమా, కొండలతోఁ బోరవఁ గువలయనాథా. 40

క. అని చిలుక వలుకుటయు న, జ్జనవరుఁ డక్కత్తి చూచి శాఖాముఖ మునం
గనుపట్టునవ్విహంగముఁ, గనుఁగొని యనియెన్ సమగ్రకౌతూహలి యై. 41

తే. రమ్ము రాచిల్క విరహవా•రాశిలోన, మునుఁగు నా కొక తెప్ప వై•మొనసి నిలిచి
మగువ తెఱఁ గెల్ల నెఱిఁగించి • మనుచితింక, నిన్నుఁ గొనియాడ నేజాడ• నేర్చువాఁడ.

క. భళిభళి శుకవికిరమణీ, పలు కిప్పడ తర్కితోప•పన్నం బగు మే
లెలయింపుచు నెమ్మది క, గ్గల మగుకౌతూహలంబు • గలిగించెఁ గదే. 43

ఆ. అనుచుఁ జేరఁ బిలిచి • వెన రొప్ప ముంజేత, నునిచి మేను నిమిరి • మొనసి ముద్దు
గొనుచు నెమ్మనమునఁ • బెనఁచుకూరిమితోడ, నెనసి మఱియు దాని • కిట్టు లనియె.

శా. ఏమేమీ రమణీశిరోమణి భళీ • యి ట్లాడి ని న్నంపెనా
నామీఁదం గలకంఠకంఠి కెదలో•నం గూర్మి వాటిల్లెనా
భామారత్నము బోటు లిప్పనికిఁ దో•డ్పాటై విడంబించిరా
నీమే ల్పల్కఁక దాఁచ నేల చెపుమా • నీడోద్భవశ్రేష్ఠమా. 45

చ. అతితరమారఘోరవిశి•ఖాగ్నిశిఖాపరితాపభీతి న
య్యతివలమిన్న ని న్నిచటి • కంపెడిచో మఱి యేమి వల్కె నీ
మతిఁ గౌతుకంగ నేల చెపు•మా జగదేకమనోహరప్రభాం
కితనిజతుండనిర్జిత•కింశుకమా శుకమా రయంబునన్. 46

మ. మకరాంకుం డతిసాహసుండు శశిదు•ర్మార్గప్రచారుండు త
త్పికకీరభ్రమరాహిభుక్సితగరు•ద్బృందంబు నింద్యం బహో
శుకమా మాటలు వేయు నేటి ఁక నా•చోఁ బ్రేమ వాటించి యా
చకితానంగకురంగశాబనయనన్ • జంద్రాననం గూర్పుమా. 47

ఉ. నిక్కము గాఁగ నాపలుకు • నెమ్మది నమ్మి దిటంబు చేసి యో
చక్కెరపింటిమేల్బిరుదు•జక్కికొలంపుజగాముగండ యా
చక్కెరబొమ్మ కెంబెదవి•చక్కెరపానక మాని చొక్కుచోఁ
జక్కఁగ నీకుఁ గమ్మవలి•చక్కెర లక్కఱతో నొసంగెదన్. 48

తే. కోమలికి నీవు తద్దయుఁ • గూర్చనుఁగ
వగుట మరునకు నెఱబంటు • వగుట నిన్నుఁ
గరము ప్రార్థించుకొనియెద • ఖగకులేంద్ర
మగువతోఁ గూర్చి నను గృప • మనుపు మిపుడు. 49

తే. అనిన శు రాజ మతనిఁ • నెని నృపాల
వంత యిం తేల యిది యాన వాలు గాఁగఁ .

జేడె దనబన్న సగ మంపెఁ • జూడు మనుచుఁ
జూపుటయుఁ బుచ్చుకొని తద్ద • చోద్య మంది. 50

క. బన్నసగ మపుడు నరపతి, కన్నుల నద్దుకొని యెదను • గదియింపుచు న
క్కన్నెలమిన్నం గాంచిన, కన్నఁ డెందమునఁ గూర్మి • నదుఁగఁ బలికెన్. 51

ఉ. నేమమె గోము మీఱురతి • చేతిని గారపుపైఁడిబొమ్మ క
య్యామని పు ... గొమ్మకు నో • యారపు వేలుపు రాచకొమ్మకుం
గామునిగిము ... టవలి • ప్రపుడిమ కు ముద్దుగుమ కు
ద్దామపచోనిరూఢి మణి • దామము ప్రేమ మెలర్పఁ జెప్పుమా.

ఉ. అంబుజపత్త్ర నేత్ర హృద • యంబు తెలం గొకయింత నీకుఁ ద
థ్యంబుగఁ గాన నయ్యెడఁ గ • దా ప్రమదామణి దా ననుఁ బ్రసూ
నాంబకకేళి నేలి యల • రారఁగఁ జేయునొ ఘోరమారదుః
ఖాంబుధిఁ ద్రోచివైచునొ య • హా మణిహారమ వేగఁ దెల్పుమా. 53

ఉ. తాలిమి దూలి జాలి మదిఁ • దాక్కొన నక్కనకోపమాంగినై
వ్రాలనికూర్మిఁ గ్రాంగి బలు • వాసి దొలంగి కలంగుచున్న చో
వేళ యెఱింగి నన నుప • వేళమ వ ... తి మేలుమే లహో
నీలకచాకుచాంచల • నిద్రవిహా మ ర ... హారమా. 54

ఉ. ఊరక కోరిక న దమ • యూరక కీరకదంబ బంభరీ
శారికలుం జకోరి లు • సారెకుఁ గేరి లంపఁ జాఁగె న
మ్మారుఁడు క్రూరుఁడై పొదవె • మచ్చిక హెచ్చఁగఁ దెచ్చి కూర్పు మా
హా రమణీయ భగ మయ • హారమణీ మణిశిరోమణిన్. 55

ఉ. అన్నులమిన్న ని ... చటి • ం న నిం పెనయంగ వచ్చి యా
పన్నెలదొంతిసంతసపు • వార్త దిటంబు ఁ దెల్పి నేఁడు నా
బన్నముఁ ద్రోచి వైచి • న్నసరంబ బళా జగంబునన్
బ్రన్న సద్గుణోన్నతు • ... లిట్టివ కావె యా యన్. 56

ఉ. అ ... మలాయతాక్షి నను • నక్కున నొక్కి కవుంగిలించుచోఁ
జి ... లఁ బెట్టి ని న్న లఁ • యుదు నంచుఁ దలంచ బోకు నా
య ... ఁ దీ ... యాదుకొను మా మణిహా ము పేరు మీఱ న
మ క్క పరో కారవిహా • తాతు లన్ మనే యెంతురే. 57

తే. క యురమున నెత్తావి • కలప మలఁది

విరిసరంబులు దమి నించు • వేళఁ జాల
వఱలఁ జేయుచుఁ గాని నే • ల్మఱచి యేను
నిన్నుఁ జిక్కుల నిడఁ జూమీ • బన్నసరమ. 58

ఉ. సాంకవగంధసారఘన • సారమృగీమదసారసౌరభా
లంకృత మైన వేల్పునవ • లాతలమిన్నయురంబునై నిరా
తంకగతి న్సుఖించునమి • త మ్మగుభాగ్యము నీకు నబ్బె నా
కింక మఱెన్నఁ డబ్బు వచి • యింపఁ గదే మణిహారరాజమా. 59

సీ. కలకంఠిజఘనభా • గం బంటి యుంటకుఁ, గాంచి యేపుణ్యంబు • గాంచినదియొ
వెలఁ జెక్కులచెంత • వ్రేలుచుండుట కేయు, పాసన చేసెనో • బవిరజోడు
కలికివాతెఱపాన • కము చవిఁ గొనుటకు, ముక్కర యేవేల్పు • మ్రొక్కెనొకొ
పొలఁతిముద్దుమొగంబుఁ • బొదవియుండుటకుఁ జే, ర్చుక్క యేవ్రతముల • స్రుక్కెనొక్కొ
తే. కంజముఖిమేటిసిబ్బెంపు • గబ్బిగుబ్బ, గుబ్బలులదండ నుండ నే • ఘోరతపము
సలిపితివొ నీవు మీభాగ్య • సరణి ధరణి, నెన్నఁదరమా కదా నిహాళి • బన్నసరమ.

చ. పలుకులు వేయు నేల విను • పైదలి పైఁ దలకొన్న కూర్మి నేఁ
దెలుపఁగఁ జాల బాల నిటఁ • దెచ్చి రయంబున నాయురంబునన్
నిలుపుము కాక యున్న నిదె • నెమ్మది నమ్మదిరాక్షి పేరుగా
మలయుకడానిబన్నసర • మా విను నక్కునఁ జేర్చి చొక్కెదన్. 61

తే. అనుచుఁ బలవింపఁ గీర మా • యవనిప యింక, నిచట జాగేల వేగ న • య్యింతి నిన్న
క్రీడమై నున్నమనికికి • వేసు కలగ, రమ్మ చక్కఁగఁ బొసఁగఁగ • ర్జమ్ము లెల్ల. 62

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 63

ఉ. అమ్మదచంచరీకరుచి • రాలకజాలక దా నొకింత డెం
దమ్మున యందు నాపలుకు • నమ్మక యమ్మకరాంకకంకప
త్రమ్ములబాడి నే మగునొ • రాజకుమారికలలామ జాళువా
కమ్మ లిఖించి నాయఱుతఁ • గట్టుము చెచ్చెర నేగి యిచ్చెదన్. 64

వ. అనిన నతం డట్ల కాక యని లేఖ లిఖియించి యాలేఖ యారేఖావధూవతంసమ్మునకి
మ్మని గట్టిగ మెడం గట్టిన. 65

క. దిట్టతన మెలయ నప్పుడు, చెట్టుప లల్లార్చి యెగసి • చెచ్చెర దివి న
ప్పిట్ట నెటఁ బఱచి గొనబుల, ట్టి తన మొదలి నెలవు • పట్టునఁ జేరెన్. 66

వ. అయ్యవసరంబున. 67

తే. వంతఁ గలఁగుచుఁ దెఱఁగంటి • వాలుఁగంటి, యల్లనృపుఁ డెత్తు నని పూని • యరిగినట్టి
చిలుక రాదయ్యెఁ దడ వేల • చేసెనొక్కొ, యనుచు గాదిలిచెలికత్తె • యలను బలికె.

సీ. చెలులార ముద్దురా • చిలుక రానెలప్రోలి, కేరీతి నరుగతిఁ • జేరఁగలదు
చేరి యేరికిఁ బ్రవే • శింపఁ జెల్లనిలోన, గరు మఱి యేభంగిఁ • జొరఁగఁగలదు
చొచ్చి యచ్చట నిచ్చ • నిచ్చ హెచ్చగు శీవిఁ, గ్రాలు నేలిక నెట్లు • గాంచఁగలదు
కాంచి యించుక మదిఁ • గొంచ కేతెఱఁగున, నతనితోఁ దగుమాట • లాడఁగలదు

తే. మాటలాడిన విని రాజ • మన్మథుండు, కౌతుకం బార నిచటి కే • కరణి వచ్చు
వచ్చుట హుళక్కి కటకటా • పచ్చవిల్తు, దాడి నింకెవ్విధంబునఁ • దాళుదాన.

ఉ. అక్కట మిక్కుటంపుఁదమి • నక్కరుణానిధి నాడు చెల్మికై
మక్కువ మీఱఁ జేరి బతి • మాలినఁ గాదని వీడ నాడి నన్
జిక్కులఁ బెట్టి యిట్టివెతఁ • జెందఁగఁ జేసితి రమ్మలార యిం
కెక్కడిమాట యాతఁ డిట • కేటికి వచ్చు నృపుల్వరాజముఖుల్. 70

ఆ. కుసుమశరశరార్తిఁ • గుందుచుఁ జిల్కను, రాయబార మనుప • రాక మసలెఁ
బత్తు లేద రాచ • పను లేద యనుచు లోఁ, దలఁప వలదె వెడఁగుఁ • దనము గాక. 71

తే. కోరి యేప్రొద్దు సానుల • కూటములను, దవిలి కలకంతు లెడపక • దరుల మెలఁగ
భోగినులు చుట్టుకొని యుండఁ • బోదలు భూమి, భృద్వరుం డింక నీవంక • కెట్లు వచ్చు.

తే. అహహ దక్షిణనాయకుం • డగుచు జనులఁ, జాల నలయించు పెద్దగాఁ • బోలు నాతఁ
డటులఁ గాకున్న మారక • భటులచేతి, యాతనలఁ గుందఁ జేయునే • యబలలార.

వ. అని చింతించుచున్న సమయంబునం జిలుక యాకలకంఠిమ్రోల లీలం గనుపట్టిన దా
నిం గని యావన్నెలగని యి ట్లనియె. 74

క. అండజసత్కులమండన, నిండాయముదంబుతోడ • నిక్కము చెప్పుమా
గుండియ లదరెడుఁ గామో, పండో నీ వేగినట్టి • పని వైళమునన్. 75

ఉ. అంగజుఁ గ్రుంగఁ జేయు నెఱ • యందపుఁజందపురాచమిన్న నె
బ్భంగిఁ గనుంగొనం బొసఁగెఁ • బాయక యామె కిమాని కీడ. నే
యంగున మాట లాడితి ధ • రాధిపుఁ డేమని పల్కెఁ దెల్పు నా
బంగరుముద్దుచిల్క నినుఁ • బ్రాణపదంబుగ నెంచి పెంచితిన్. 76

క. చిలుకా యారాక్రొన్నన, విలుకానిం దేక నీవు • వే వచ్చుటచే
నలుకాతం దలఁకొత్తఁగఁ, బలుకాఱియలం గృశింపఁ • బాల్పడితిఁ గదే. 77

వ. అనినం బత్తి యాసరోజాక్షి నీక్షించి యి ట్లనియె. 78

మానినీమణి నీయాజ్ఞ • పూని యేను
సరభసంబుగఁ జని చని • తెరువులోన
నొక్కసహకారభూరుహం • బెక్కి దిక్కు
లరయుచున్నంతఁ జెంత నం • త్తరువుక్రింద. 79

సీ. నిదురలేవడఁ గెంపు • నెఱయుకన్నులతోడఁ, బాడిపాడి యైనమై • పూఁతతోడ
సడలినకౌఁతనంపు • బెడఁగుసొమ్ములతోడ, బడలి చె న్నైన • యొడలితోడ
నుడుగక పాడమునిట్టూర్పుగాడ్పులతోడ, జిగి దొలంగినముద్దు • మొగముతోడఁ
జెక్కునఁ జేర్చిన • చెయిదామరలతోడ, జాలిఁ దూలెడుమాన • సంబుతోడ

తే. వ్రాలి హా భువనైకకాం • క్షమవిలాస, భాసమానాంగి నమఁగ నా • పాటవమున
మనుచు మనుచు మనోజవే • దనలఁ గనలు, చున్న నెఱవన్నె ల రాచ • మిన్నఁ గంటి.

ఉ. ఓచిగురాకుఁబోఁడి విను • మొక్కపటావసథాంతరంబునన్
నీచెలువంబె సారెసా గ • ణింపుచుఁ గంపిలుచుండి దండ నన్
జూచి మనోజువాజి యను • చుం బలవింపఁ దొడంగె నార యా
రాచకొలంపురేదొరవి • రాలి తెఱం గిఁక నేమి చెప్పుదున్. 81

సీ. హా ప్రఫుల్లప్రఫు • ల్లాంభోజలోచన, హా శరద్రాకాసు • ధాంశువదన
హా సమదద్విరే • ఫాలకజాలక, హా తప్తచామీక • రాభగాత్రి
హా దిశాకుంభికుం • భాంచితకుచకుంభ, హా పరిపక్వబిం • బాధరోష్ఠి
హా హీరశకలమ • నోహరరదనాళి, హా నవదర్పణో • ద కపోల

తే. హా మృగన్మాన్య గంధర • రాజకన్య, యేహహా మారున టుల న • న్నప్పగించి
పోదవఁ జెందించితివంది చి • జూడిఁగిచని తె, యంచునిన్నెంచునతఁడు క్రొ • మ్మించుఁబోఁడి.

తే. ఏమి చెప్పుదు మఱియు నం • బుజాభముఖి జాని
యుపిద నీచొక్కటపురూప • మొక్కచిత్ర
ఫలకమున వ్రాసి ముందఱ • నిలుపుకొని ని
తాంతమోహాతి కఱబు • దనరఁ బలికె. 83

క. ఏమే యోమేచకకచ, యేమే వామేక్షణామ • ణీ హేమఘృణీ
యేమే సోమోపమముఖి, యేమే మో మెత్తి చూడ • కిటు లెంతురఁటే. 84

క. పచ్చనిఫిలుదో పైఁ, గ్రచ్చఱ విరములుప లేసి • కాఱు నిడుచో
మచ్చికనన్ బ్రచుటకై, వచ్చితివా ముద్దుగుమ్మ • వలఁతివి లెమ్మా. 85

క. నానా చూడవు మదకల, యానా యానలినశరుని • యాన సుమీ న

న్నానన మెత్తి కనుంగొని, నూనాస్త్రక్రియల నెఱపు • చూపకయున్నన్. 86

క. అలుకా పలుకవు మరుఫిరి, చిలుకా రతిచేతిముద్దుఁ • జిలుకా కులుకా
తలుకారుమేలిబంగరు, మొలకా వలకాఁక ముట్టు • ముల కామెఁ గదే. 87

వ. అని పలికి మఱియుం దత్తరంబున. 88

చ. చెక్కిలి ముద్దు వెట్టుకొనుఁ • జేతఁ దరంబును దువ్వ నెమ్మదిం
జొక్కి కవుంగిలించుకొనుఁ • జూచుఁ జనుంగవ యంటఁ బోవు నో
చక్కెరబొమ్మ న న్మదన•సంగరలీలల నేలు మంచుఁ బె
న్మక్కువ మీఱ మ్రొక్కి బతి•మాలు వివేకము మాలి తూలుచున్. 89

సీ. కావిచక్కెరముద్దు•మోవి యానఁగఁ బోయి, సారె కూరక నోరు • చప్పరించుఁ
బెనఁగి క్రొన్ననపాను•పునకుఁ దార్పఁగఁ బోయి, తరలక యున్నపా•దములకొఱగుఁ
గడఁక మీఱఁగఁ బోఁక•ముడి వదల్పఁగఁ బోయి, గడగడ వడకించుఁ • గరయుగంబు
గబ్బిచన్గవ యొత్తి • కౌఁగిలింపఁగఁ బోయి, కళవళంబున బయ • ల్కౌఁగిలించుఁ
తే. ప్రేమ మాటాడు మని పల్క•రింపఁ బోయి, మూల్వాలుకయున్న వెడవెడ • మాటలాడుఁ
గిన్నయన్నులతరమె యా•న్నన్న చిన్ని, మన్ను దొరమిన్న వలవంత•చిన్నె లెన్న.

క. కొమ్మా యనుఁ బలుకవె విరి, కొమ్మా యను నీవు నింత•కొఱకొఱ చెల్లెక్
బొమ్మా యను నునుఁజిత్తరు, బొమ్మా యను రాజమౌళి • పొదలువిరాళిన్. 91

తే. అట్టివిరహార్తిఁ గుందుచు•న్నట్టిమనుజ, వల్లభుని గాంచి నీశైఱఁ • గెల్లఁ దెలియ
విన్నవించిన నతఁడు న•న్నెన్న రాని, కనికరము మీఱఁ జూచి యి•ట్లనుచుఁ బలికె.

ఉ. కోమలిమీఁద నాకుఁ గల•కూరిమి దేవుఁ డెఱుంగుఁ జిల్క నీ
కే మని చెప్పవాఁడ నిపు • డించుక నీవును జూచితే కదా
భామినిమోవిచక్కెరల•పానక మానక మాన నేర దీ
కామదురాపతాప మిఁక • గట్టిగ దానిఁ బరిగ్రహించెదన్. 93

వ. అని పల్కి. 94

తే. కమ్మవిల్కానిఁ దెగడున•య్యమ్మకాఁడు, కొమ్మ నామాట నీ వెద • నమ్మ వనుచుఁ
గమ్మలిఖియించిపంచెని•క్కమ్ము గాఁగ, నమ్మమిదె వచ్చునతఁడు నీ•యిమ్మనకును.

వ. అనిన నచ్చాన చెచ్చెర నచ్చీటి విచ్చి పుచ్చుకొని నెచ్చెలి కిచ్చిన నది యిట్లని
చదువం దొడంగె. 96

సీ. । మత్సకలలోక•సీమంతినీజనా, తీతనిరంతర•దో తమాన
వరరూపలావణ్య•వైభవశాలిని, వైనసుశ్యామాభి•ధానదివ్య

గంధర్వకులరాజ•కన్యాలలామకు, ఘనుఁడు ఋతుధ్వజా•వనివిభుండు
వనిచినశోభన•పత్రిక నీవు నా, కనుదోయి కబ్రంబు •గదుర నెదురఁ

తే. గడఁకఁ బొడకట్టి యప్పుడె• జూడఁగి పోవుటాదిగఁ బ్రసూనవిశిఖజ్వా•రార్తిఁ జెంది
కుందుచున్నాఁడ నింక నీ•కోమలాధ, రాధరసుధారసం బిచ్చి •యాదుకొనుము.

ఉ. ఏమని తెల్పువాఁడ నొక•యింతయు నక్కటికంబు లేక న
న్నామని యేఁడు రేదొరయు •నంచలు దేఁటులు గీరశారికల్
కాముఁడు గండుఁగోయిలలు •గాటియ పెట్టు తెఱంగు నీవు లోఁ
గామినికామినీజనశి•ఖామణి మత్తమరాళగామినీ. 98

క. అని చదివిన విని వనితా, జనరత్నము సిబ్బితియును •సంతసమును నె
మ్మనమునఁ బెనఁగొనఁ జిలుకం, గనుఁగొని యి ట్లనియెఁ బ్రేమ •గడలుకొనంగన్.

శా. ధాత్రీనాథశిఖామణిం గని యథా• ం బొప్ప మత్కార్యముల్
శ్రోత్రానందము గాఁగఁ దెల్పి యత ం•జొక్కించి వే క్రమ్మఱం
జిత్రప్రక్రియ నేగుదెంచి యశముం •జేకొంచు మేల్మేలహో
పత్త్రీ పత్రికఁ దెచ్చి నిల్పితివి నా•ప్రాణంబు లిప్పట్టునన్. 100

క. శ్రీరమణికి గీరమణికి, నీరమణీయోక్తి యుక్తి •నెఱపుచుఁ దచ్చో
రమణులఁ గూర్తువు నీల్, గీరమణీ నే నుతింప •నేర్తునె యింకన్. 101

వ. అని చిలుకం దిలకించి పలికి కలికి చెలికత్తియలుం దానును మనోవికాసంబున భా
సిలుచుండె నాసమయంబున. 102

తే. చక్రపరిపాలన మొనర్ప •జగమునందుఁ, దరలి వచ్చెను నీ వింక •నరుగుమంచు
సురలు శశికంచు మేలిబం•గరపుఁ గమ్మ, చుట్టనఁగ నభ్రమున వేగు•చుక్క వొడిచె.

తే. చక్రరిపుఁ డగు రాజశా•సనమువలన, నెంచి మారుండు పాంథుల •నేయఁ జాఁగఁ
గావరా వే యటంచు జం•గంబునందుఁ, గూర్చి మొఱ చేసె ననఁగఁ గు•క్కుటము లఱచె.

సీ. అసమానవాసనా•లసమానమ కా, ప్రసవమంజరులపై •ముసరి ముసరి
విమలామృతాకీర్ణ•కమలాక త్ఫు , కమలానుషంగంబు •గాంచి కాంచి
మృదులాతిశోభన•చ్ఛదలసద్ఘనసా , కదళీవనంబులఁ •బొదలి పొదలి
యేలాలతాజాల•డోలాతతవిహార, లీలలఁ బలుమాఱు •సోలి సోలి

తే. యుపరిసురతక్రియాక్లిన్న•చపలలోచ, నాఘనస్తనభాగని•దాఘసలిల
బిందుసందోహవిహృతిఁ బెం•పొంది పొంది, వీచె వలినాలిచలిగాడ్పు•లేచి యపుడు
తే. అతుల గతుల నితాంతోప•రతులఁ బతుల

మతుల కామోద మొనఁగూర్చి • నుతులు గన్న
సతులనెరజాణతనపుసు• తుల కెలిమిఁ
జెలఁగి తల లూఁచె నన పం•క్తులు వడఁకె. 106

తే. కలకలధ్వానములతో ఖం•గంబు లెగసి, చదలఁ జరియించెఁ దమకుల•స్వామి యైన
యరుణుఁ డుదయించుచో నెదు•రరుగ దెంచి,యతనిదర్శింపసమకట్టి•నవియొ యనఁగ.

చ. గుసగుసలాడి పల్లవుల • గొబ్బున వీడ్కొని యుత్తరీయముల్
ముసుఁగులు వెట్టి దట్టముగ • మోముల నిద్దురచొక్కు దేఱ వె
క్కసముగ దిక్కు లారయుచుఁ • గ్రంతలవెంబడిఁ దారి తారి పల్
దొసఁగు లెసంగులోఁగిళులు • దూఱిరి క్రమ్మఱి జారకామినుల్. 108

సీ. కమ్మవాతెఱపాన•కమ్ములు చవి చూపి, నిద్దంపుచెక్కులు • ముద్దొసంగి
కులుకుసిబ్బెపుగబ్బి•గుబ్బ లంటఁగ నిచ్చి, దట్టంపుఁగౌఁగిలిం•తలఁ బెనంచి
తమి రేఁచి నీవిబం•ధములు విప్పఁగ నిచ్చి, జఘనసంస్పర్శనో•త్సవ మొనర్చి
బహువిధరతికళా•మహిమలఁ జొక్కించి, జిలిబిలిసాలపుఁబ•ల్కులఁ గరంచి

తే. మెల్ల మెల్లనె చేతిసా • మ్మెల్ల లాగి, తెల్లవాఱినఁ దమదెస • వెల్లి బెల్లి
తల్లులను దార్చి గణికామ•తల్లు లిండ్ల, వెళ్లఁ దోలించి రత్తఱిఁ • బల్లవులను. 109

సీ. కడఁకతో నిదుర మే•ల్కాంచి దిగ్గనఁ బాన్పు, దిగి కటిస్థలిఁ గోక • బిగియఁ గట్టి
పెనగొన్నముత్తెంపుఁ•బేర్లు చి క్కుడలించి, వదలినతొడవులు • గుదురుపఱచి
విరులతావులు గ్రమ్ము•కురులు క్రొమ్ముడి దిద్ది, కులుకుఁబాలిండ్లఁ గం•చెల ఘటించి
మొకమున నెలయుకా•టుకపైఁటకొన నొత్తి, పుక్కిటివిడె మొక్క•చక్కినుమిసి

తే. యందియలు మ్రోయ మట్టియ • ల్గ్రిందు సేయ
నిదురచొక్కుల నడుగులు • గొదుకు పూన
సతులు పడకిండ్లు వెలువడి • చనుహొరంగు
ప్రియులడెందంబు లపుడు త• య్యుఁ గరంచె. 110

ఉ. విక్కుచుఁ బోయి యాగడపు వెంపరతొత్తులయిండ్లు దూఱి బల్
రొక్కము గుమ్మరించి కడఁ • ద్రొక్కుచు వేగినదాఁక రాక వాం
డ్రొక్కెడ వైచి పోవుట క•యో యని రెంటికిఁ బాసి గ్రుడ్లనీ
ళ్లిక్కుచు జాతి రిక్కలకుఁ • గొత్తబొజుంగు వెడంగు లయ్యెడన్. 111

క. తూరుపు తెలతెలవాఱెఁ, దారలు హదీపములును • దమి లంజియలం
జేరినసిగ్గరిబొజుఁగుల్, బారులమోములును దెల్లఁ•బాఱె నొకంతన్. 112

వ. అంత. 113

మ. బిసినీకాంతవియోగసంజనితగర్భీభూతతాపజ్వరో
ల్లసదార్తిం గృశియించుచున్నయెడఁ గల్యప్రాజ్ఞనైదవ్యంబు నే
ర్పెసఁగం దత్ప్రబలోపతాప ముడుపన్ హాలాగతిం దెచ్చుప
ద్మసపిందూరపుటుండయో యనఁగ మార్తాండుండు దోఁచెన్ దివిన్. 114

సీ. చక్రరక్షణకళాచాతుర్యశాలి దా, నినశబ్దవాచ్యుఁడై యొసఁగు టరుదె
సతతతమోగుణోచ్చాటనచణుఁడు దా, లోకబాంధవుఁడై వెలుంగు టరుదె
కమలాధికామోదకరమూర్తి యుతుఁడు దా, హరిసమాఖ్య వహించియలరు టరుదె
విష్ణుపదాసక్తి విహరించుమేటి దాఁ, బరమహంసఖ్యాతిఁ బరఁగు టరుదె

తే. యనుచు ననచిన వేదబుధాళు లెల్లఁ
దను నుతించుచు సమయకృత్యములు దీర్ప
సకలజనులను లోచనోత్సవము మీఱ
దరణి వెలుఁ గొందె భవవాతరణి యగుచు. 115

తే. మున్ను దా నపరాసక్తిఁ జన్న ఖిన్న
యగుచుఁ బద్మిని నెమ్మోము మొగిచె నంచుఁ
దరణి యచ్చేడియకు నంపుధాతపటము
లనఁగ నంచలు గొలఁకుల కప్పుడు డిగియె. 116

క. తమ్మికొలంకులపై జుం, జు మ్మని తుమ్మెదలు మొఱయుచొప్పలరె సరో
జమ్ములు మీఁదొరవచ్చెన్, ఱె మ్మని మేల్కొలుపుచున్న లీల దలిర్పన్. 117

క. తమి యెల్లఁ ర్చి తమప్రియ, తముఁ డగుగా జస్తమింపఁ దఱిఁ గని వచ్చెం
దిమురునఁ జంద్రప్రభుఁ డని, కుముదంబులు మోము మోడ్చి కుముదము లయ్యెన్.

తే. చక్రములు పొంగె దస్యుసంచయ మడంగెఁ
దమము చెంగె జప్రతానము చెలంగె
సరసులం దెల్ల మలాతిశయ మెసంగె
జగము విం దగునినుఁడు తేజమునఁ బ్రబల. 1

వ. అపుడు సురకామినులు సమయోచితవిధులు, దీర్చి మణిభూషణాంబరదివ్యగం
దివ మాల్యాకంబులఁ దేజరిలుచు, సరవి నక్కన్యఁ దోడ్కొని సరగ న .

తే. తమరు దొలునాఁడు మెలఁగిన తావు చేరి, యచట భినవగానవిద్యావినో
లీల న రారుచుండి రంబ్బాల నె ను, నిలిపి వల్లవంత గుందుచు నృపతి య

తే. కష్టతరముగ రేయెం • గడపి మఱియుఁ, దత్తరింపుచు వేఁకువ • తఱిని లేచి
యాచిగురుఁబోఁడి సో • యగము దప్పఁ గనమనంబున నిట్లని • తలఁపఁ దొడఁగె.

మ. స్మరియింతున్ స్మరమండలేశ రవిరా • జత్ప్రావిజ్యరాజ్యేందిరన్
హరిణాక్షిన్ హరినీలనీలచికురన్ • హర్యక్షమధ్యన్ స్మరో
హరకాంతస్వరవిగ్రహన్ భుజగరో • మాళిన్ సముద్యత్సుధా
కరబింబప్రతిమాననచారుముఖి నం • గ్గంధర్వరాట్కన్యకన్. 123

చ. వలగొని బోటికత్తె లిరు • వంకల డాసి భజింప నింపుగా
జిలిబిలిపాట పాడునెడఁ • జేతికడానిపసిండివీణెకా
యలబలుతాపురం బొదలి • యాడెడునక్కలకంఠకంఠి ను
న్గలుకుమిటారిగబ్బిచను • గుబ్బలసౌరిద నెంతు నెంతయున్. 124

చ. అఱమఱ లేక నేఁ దఱిసి • యాడ వసించినఁ జూచి నాతో
బిఱబిఱ లేచి హేమమణి • పీఠము డిగ్గి కురంగటన్ హొయల్
మెఱయ నొకింత కన్మొగిచి • మిన్నక యున్న పొలంతిమిన్నవా
ల్చుఱుకుఁ బిసాళిక్రొందళుకుఁ • జూపులకోపు మదిం దలంచెదన్. 125

చ. పస యొసఁగం బొసంగుచును • బంగరుబొమ్మ తెఱంగునన్ దరిన్
వెసఁ గనఁబడ్డ నే వలచి • వేమరు నామరుఁ జేఁపఁ దద్దయున్
బిసరుహసాయకక్రియకు • వేఁడిన మోమఱ వంచి లోన నే
ముసిముసినవ్వు నవ్వుకొను • ముద్దులగుమ్మ హొయ ల్గణించెదన్. 126

క. వలఁతితనం బెలయఁగ నా, చెకానికి నుత్తరంబు • చెప్పుచు ముద్దుల్
చిలికెడునప్పొలఁతుకనును, జిలిబిలిపలుకుల హొరంగు • చింతింతు మదిన్. 127

క. తలవంచి పసిఁడిగద్దియ, కెలనన్ నాపలుకు లాల • కింపఁగ ముంజే
చిలుకఁ బలికించి కులికెడు, తలిరాకుంబోఁడివగలు • తలఁపున నెంతున్. 128

చ. అగణితలీల దా ల్గరఁగు • నట్లుగఁ జెట్లిగిరించునట్లుగా
మృగఖగపన్నగాదు లెల • మి న్వినిచొక్కఁ బసిండివీణె బా
గుగ సుతి గూర్చి యామనిని • గోయిల గొం చభంగిఁ బాడు నా
సొగసులదొంతియబ్బురపు • శోభనగానవిధాన మెన్నెదన్. 129

చ. చెలిమివెలందు లిమ్మనకుఁ • జెచ్చెరఁ దోడ్కొనిపోవుచున్నచో
గొలగొలలాడుచు న్వెనుకఁ • గోకిలకీరమయూరశారికల్
బిలబిల నేగ వాని నద • లించు నెపంబున నన్నుఁ గూర్మితో

సొలసి గిఱుక్కున నం దిరిగి • మామనోయారియొయారి మెన్నెదన్. 130

క. పొంగారు వేడ్కఁ జూచిన, తంగెడుక్రియఁ జూడ నలరి • తమి రేఁచినయా
బంగారుబొమ్మ గడితపు, సింగారం బెన్నఁ గొందుఁ • జిత్తమునందున్. 131

చ. తొలకరిక్రొమ్మెఱుంగుక్రియఁ • దోరపురత్నశలాకపోలికన్
దళుకుఁబసిండిబొమ్మవలె • దర్పకవైభవలక్ష్మికైవడిన్
సొలవుగ మ్రోలఁ గానఁబడి • నామది మెల్లఁ గరంచి చన్నయా
చిలుకలకొల్కి సోయగము • చిత్తమునన్ స్మరియింతు సారెకున్. 132

సీ. కులుకుసిబ్బెపుగబ్బి • గుబ్బల వ్రేఁగున, గడగడ నసదు లేఁ • గౌను వడఁకఁ
గ్రందుగా రతనంపు • టందెలు గజ్జెలు, ఘులుఘుల్లు మని వెల్లి • కాళ్ల మొఱయఁ
గడితంపుఁగీల్ జడ • కటిమండలంబునఁ, బలుదెఱంగుల లాస్య • కలన నెఱప
మురువైన నూరుమంజి • ముత్యాలచేర్చుక్క, ఫాలభాగమునను • య్యాల లూఁగ
తే. భావమున నన్ను నిడనాడి • పోవలేక, కూర్మి నందంద తిరిగి క • న్గొనుచుఁ జనెను
పడఁతుకలమిన్న మురిపెంపు • నడలసొంపు, చెలఁగి నాడెందమునఁ బాదు • కొలుపువాఁడ.

తే. అని తలఁచుచుండి యంత న • య్యవనిజాని
వేగుటయు లేచి సమయార్హ • విధులు దీర్చి
సచివుఁడును దాను వే వేగఁ • జని నిలింప
తరుణు లున్నప్రదేశంబు • దఱిసి యచట. 134

క. కాంచె నుదంచన్మణిమయ, కాంచనపాంచాలికాని • కాయములఁ గడున్
వంచింపుచుఁ దొలకరిక్రొ, మ్మించున్ దీవియను మించు • మించుం బోఁడిన్. 135

వ. మఱియును. 136

సీ. శుకవాణి నభినవ • ముకురబింబకపోల, నళికులవేణి నెం • ణాంకముఖిని
గుంభికుంభస్తని • నంభోజదళపాణి, నహిరోమవల్లరి • నచలజఘన
నండజయాన న • ఖండతేజోనిధిఁ, జంపక నాసఁ గాం • చననిభాంగి
నావర్తనాభి నిం • దీవరలోచన, నణుమధ్య నుత్ఫు • ల్లపల్లవాంఘ్రి
తే. నఖిలభువనైకమోహిని • నబ్జకంఠి, నతులశృంగార వారాశి • నన్నిలింప
చంపకామోద నెనలేని • సంతసమునఁ, గాంచె నృపమౌళి కన్నులఁ • గఱవు దీర. 137

వ. అట్లు గాంచి. 138

క. కొంచింపక వడిఁ బెన్నిధిఁ, గాంచినపేదయునుబోలె • ఘనతరహర్షో
దంచితమానసుఁడై యా, పంచాననమధ్యఁ జేరి • పలికెం బ్రేమన్. 139

తే. వినుము తనుమధ్య మాటలు • వేయు నేల, వెలయునీరూపలావణ్య • విభ్రమములు
గాంచినప్పటినుండియుఁ • బంచశరుఁడు, నిల్వఁగానీఁడు ప్రాణము • ల్నిలుపు నేఁడు.

క. అరవిందనయన విను మ, మ్మరుఁ డిఁక హింసింపకుండ • మనుపుము కరుణం
బరికించి ము "న్నహింసా, పరమో ధర్మ" యని స్మృతులు • పలుకఁగ వినవే. 141

సీ. కులుకుచు జిలిబిలి • పలుకులఁ గపురంపుఁ, బలుకులు తులకింపఁ • బలుకఁగదవె
తళుకుసలీనుపిసాళి • కలికిక్రేఁగంటివా, ల్చూపుకుఁ జూపులఁ దేటి • చూడఁగదవె
కమ్మచక్కెరపాన • కమ్మ లిమ్ముగఁ గ్రమ్ము, నివురుకెమ్మోవి ము • ద్దిడఁగఁ గ వె
చెన్నారుచిన్నారి • వన్నెలక్రొన్నెల, నగఁ జాలుచిఱునవ్వు • నవ్వఁ గదవ

తే. యెద నునుం గదియించి యి • యా దన మదన, కదనలీలల నలరింపఁ • గదవె కుంద
రదన నవచూతదళరద • చ్ఛదన దివ,సదన పరిపూర్ణపూర్ణిమా • చంద్రవదన. 142

చ. సమదగజేంద్రకుంభవిల • సత్కుచకుంభయుగంబు ఱొమ్మునం
దమి నిగుడఁగ ఘటించి ప్రమ • దమ్మున బిగ్గఁ గవుంగిలించి యీ
సుమశరతాప మార్చి నను • సొంపుగఁ బ్రోవు మదభ్రమద్భ్రమ
ద్భ్రమరవినీలవేణి నినుఁ • బల్మఱుఁ గేల్మోడించి వేఁడెదన్. 143

క. అని దీనత దోఁపఁగఁ బ, ల్కిన విని తల వంచి యామృ • గీదృశ యపు డే
మిని పల్క కూరకుండిన, జనవల్లభుఁ గాంచి యొక్క • సఖి యిట్లనియెన్. 144

క. నరపాలక యీబాలిక, మరుపాలఁ గడుం గలంగి • మది నీపై ని
బ్బరముగ నిలిపిన దిఁక దే, వరచిత్తము వచ్చినట్లు • వర్తింపఁ దగున్. 145

ఆ. అనిన సంతసిల్లి • యవనిపుఁ డటు లేచి, యింతులార యున్న • గాంతికమున
నెక్కపటకుటీర • మున్న దచ్చటికిఁ బో, దము ముదంబు మీఱఁ • దరలి రండు.

క. అనవుడు వా రజ్జనపా, థుని వెంబడి నంబుజాక్షిఁ • దోడ్కొని సరగన్
ఘనతరకుతుకాన్వితహృ, ద్వనరుహలై యరిగి యరిగి • తగ నొకచోటన్. 147

సీ. సకినెలపట్టెమం • చము దోమతెర జర, తారుబాలీసు క్రొం • దాటుపఱుపు
కుతినీతలాడ త • ళుక్కుఁబసిండిచందువా, నిలువుటద్దములు ప • న్నీటిగిండ్లు
జాలవల్లికలు ము • త్తాలజాలీలు పెన్, వింజామరలు వట్రి • వెళ్లసుట్టి
కపురంపుబరిణెలు • స్తూరివీణె జ, వ్వాదిక్రోవులు పటి • వాసిపెట్టె

తే. తమ్మపడిగము మంచిగం • దంపుఁగోర, తబుకు చిన్నారియడప మ • త్తరువుకుప్పె
మొదలు గలదివ్యవస్తుసం • పదలఁ బొదలు, సమలమణిమయపటకుటీ • రాంతరమున.

తే. అందఱు ప్రవేశ మొంది రా • నందలీల, నపుడు నృపుఁడు నితాంతప్ర • హర్ష భా

మానమానసుఁ డై సొగ•సూని దాని, నెనయఁ గోరుచు నెపు డెప్పు•డనుచు నుండెఁ. 150

వ. అంత దినాంతం బగుటయు.

సీ. కలికికన్నులఁ గ్రొత్త•కజ్జలం బలయించి, తురుమున గొజ్జెంగ•విరులు దుఱిమి
నొసలఁ గస్తురిరేఖ • పస యొసంగఁగఁ దీర్చి, కలపంబు నెమ్మేనఁ • గలయ నలఁది
పెడఁగుచెంగావిపా•వడ కటి ఘటియించి, చలువమడుంగుదు•వ్వలువఁ గట్టి
జిలుగుసైతాణికం•చెల యెదఁ గదియించి, యఱుత మల్లెసరంబు • లలర నించి
తే. హారకేయూరకటకము•జీరకాంచి, కామణిగ్రైవతాటంక•కంకణాద్య
శేషభూషానికాయ మ•క్షీణలీలఁ, దొడిగి కై చేసి బోటు ల•ప్పుడఁతి కనిరి. 151

క. ఎలనాగ నీవు గోరిన, చెలువుఁడు నీ కబ్బె నింక • సిబ్బితి మై బె
గ్గలి యుండక మదనాహవ, కలనావైఖరుల వెలయఁ • గలయుము వీనిన్. 152

సీ. చెలువుఁడు కేల్వట్టి • సెజ్జకుఁ దార్చుచోఁ, బెనఁగి వెక్కసకుఁ జక్కఁ • జనెదు సుమ్ము
విభుఁడు నున్నపుకంపు•విడె మిడ వచ్చుచోఁ, గొదికి మాఱ్మొగము సె•ప్పెదవు సుమ్ము
వరుఁడు గంచెల యూడ్చి•సిరి గంద మలఁదుచోఁ, నుదరి సెఱఁగంతు చే•సెదవు సుమ్ము
ధవుఁడు గొప్పునఁ బువ్వు•దండలు గట్టుచోఁ, గరలి చే యొగ్గి యాఁ•గెదవు సుమ్ము
తే. ప్రియుఁడు గాటంపువలపులఁ • బెల్లు రేఁగి, యల్లనల్లన యిక్కువ • లంటి తుంట
వింటిబల్దంటుపనులు గా•వించునపుడు, కసరి విసికించెదవు సుమ్ము • పసిఁడిబొమ్మ.

ఉ. అంటిమి గాని యోవికసి•తాంబుజపత్రవిశాలనేత్ర ము
న్నంటిమి గాదె నీకుఁ గల•గాటపుఁగూర్మి తెఱంగు మేలు బ
ల్దంటవు తెల్ప నేటి కిఁకఁ • దప్పక యిప్పను డేనిఁ గూడి పూ
వింటివజీరునాలమున • వేమఱుఁ బ్రేమ మెయి న్సుఖింపుమా. 154

క. అను ననుఁగుఁజెలులపలుకులు, విని యనిమిషరాజకన్య • వ్రీడానమితా
ననవనరుహ యై చుఱచుఱఁ, గనుఁగొని వారల నొకింతఁ • గసరుచుఁ బలికెన్.

ఉ. అమ్మకచెల్ల మీరు నను • నారడిఁ బెట్టి జుడింగి పోవ ను
ల్లమ్మునఁ బూనినా రవు బ•ళా సరిలే కన వచ్చె మీవివే
క మ్మిమ్మపు డేను వెంబడిసె • క్రమ ఱ వచ్చెదఁ గాని హా యిఁకన్
మి మ్మెడఁబాసి యుం డొకని•మే ము నొంటిఁ జరింప లేఁ జుఁడీ. 156

చ. కటకట మీర లిట్టిబలు•కట్టిడి లౌట యెఱుంగ నేర కి
చ్చటికి కిటు నమ్మి వచ్చుటకు • సారెకు బూమెలు పన్ని నన్ను బి
ట్టటమట నొందఁ జేసెదరు • హా కొద యేమిటి కమ్మలార మీ

కుటిలత గానవచ్చె నిదిఁగో పెఱమాటలు వేయు నేటికిన్. 157

క. అని పలుకుచుఁ గేళీగృహ, మునకుం జొర కున్న చిన్ని • ముఁగుదలమిన్నం
గనుఁగొని వినయమ్మున న, య్యనుఁగుంబువుఁబోఁడు లాత్తి • యని రిట్లనుచున్.

శా. బాలా చేలవె మేలుమే లిపు డహో • బాగాయె లే గాఁపురం
బీలా గైన ధరిత్రిఁ గన్నియల ము • న్వీక్షింపమే వార లీ
మేలంబు ల్పచరించి క్రచ్చుకొనిరే • మేల్పట్టులం దయ్యెడన్
జాలుం జాలు బెడంద యేల పదమా • క్ష్మాభృత్సమీపోర్వికిన్. 159

సీ. చెయివట్టి పూసెజ్జఁ • జేర్పఁ బోయెదు వెలం, దుక కరంబు విదల్చి • త్రోచి వైచి
యబ్బబ్బ పద గదె • గబ్బి యంచు నదల్చు, తరలాక్షిఁ గ్రొవ్విరి•దండఁ గొట్టి
వగలాడి యిపు డెంత•బిగసెదే యని నవ్వు, మెఱుఁగుఁబోఁడిని బంక్లు•గొటికి తిట్టి
సరిసరి బులు పెల్ల • సడలెనో యిపు డను, భామినీమణి నెఱ్ఱఁ•బాఱి చూచి

తే. పూని యిద్దరు మువ్వురు•పాదుగఁబట్టి, ముందటికిఁ ద్రోయ గడితంపు•మున్నటికల
నడుగు ద్దరలక యిడిగిలఁ • బడి పెనంగు, చున్న కన్నెకు మఱియు న•య్యన్ను లనిరి.

క. అల్లపుకు పెన్కులాగుల, నెల్లఱు బతిమాలుకొంటి • వెడలనికూర్మిన్
జెల్లంబో యేమె యోసెమ, మల్లడిగొని పెనఁగె దిపుడు • మాతో మిగులన్. 161

క. అగ్గలపువలపుసొలపుల, బెగ్గిలుచుండితివి మున్ను • ప్రియనాథునితో
డగ్గఱఁగఁ జేయునపు డీ, సిగ్గేటికిఁ బోడ మెనమ్మ • చిత్తరుబొమ్మా. 162

క. బిఱబిఱ విభుకడ కేగక, కొఱకొఱ లాడెద వదేమి • గోరము మేల్మేల్
వెఱఁ గయ్యెడిఁ ద నీచెడు, కఱదలు గనుఁగొన్న చెన్నఁ • గన్నెలమిన్నా. 163

సీ. చేరి కాళ్లఁ బెనంగు•గారాపుటనుఁగురా, యంచ బోదలఁ బో న•డంచె దేమి
తెలియాకుమడుపు చే•తికిఁ దెచ్చి యిడుబోటి, కత్తియ నదలించి • కసరె దేమి
జిలుఁగుఁబయ్యెదచెంగు • జీరాడ నది చక్కఁ, సవరించుచెలిఁ దట్టి • సణిగె దేమి
పద మహావర్తము డాసెఁ • బతిచెంత కని తెల్పు, చేడెపైఁ గన్నెఱ్ఱఁ • జేసె దేమి

తే. వారిజాక్షిరొ యిటువంటి•వారె కారె, కోరి సారెకుఁ బువ్వుల•కోరిబల్ల
జీరుపోరులఁ గేరి య•య్యారె మగల, నోల లాడించి ప్రౌఢ లై • యుండువారు.

చ. అని యిటు లూరడించి చెలు • లవ్విభుచెంతకు నింతి మిన్నఁ దో
డ్కొని చని పూవుసెజ్జకడఁ • గోమలి నుంచి పాలచంద్ర యి
య్యనిమిషకాంత నెంతయుఁ బ్రి•యం బలరాఁగ నేలుకొమ్ము కొ
మ్మని తగ నప్పగించి వెస • నందఱు జాఱిరి మన్కిపట్లకున్. 165

చ. అప్పుడు నృపాలుఁ డమ్మధుక • రాలకజాలక సోయగంబు గా
టప్పుడమి మీఱఁ గన్గొని త•టాలున ముంజెయి పట్టి పూలపా
నుపునకుఁ దార్చుచోఁ జెలఁగె • నూపురభూరిఝుళంఝుళధ్వనుల్
విపులగతి న్మనోభవుఁడు • విల్లు గుణధ్వని చేసెనో యనన్. 166

ఉ. ఇందునిభాస్య నాన నపు • డీడిగిలం బడి పూలపాన్పునం
జెందక యున్న ఱేఁడు వలి•చెక్కులు గన్నులు మోవి ఫాల మా
నందము మీఱఁ జుంబన మొ•నర్చుచు నిక్కువ లంటుచుఙ్ హొయల్
గ్రందుకొనం గుచంబు లెద • గట్టిగఁ బట్టి కవుంగిలింపుచున్. 167

క. మెనె ఫూసెజ్జను దివి, పల్లలనామణిని దిగిచి • జానుగ మృదుధ
మ్మిమ్మ మొకింముక నిమురుచు, హల్లకదళపాణి కిట్టు • లనియెం బ్రేమన్. 168

క. నాన యిటు లేమిటికి నలి, నానన కెమ్మోవి పంట • నానఁగ నిడినఙ్
నాననవిల్తునిచెయివుల, నానందింపఁగ నొనర్చి • యాలరింపఁ గదే. 169

ఉ. దండిగఁ దావిచెంగలువ•దండలు క్రొమ్ముడిఁ జుట్టనిమ్ము క
న్పండువు గాఁగ గబ్బిచను•బంతులు పట్టఁగ నిమ్ము పుష్పకో
దండునికేళి నేలి ప్రమ•దంబునఁ దేలఁగ నిమ్ము మత్తవే
దండసమానయాన యొక•దండము నీకు నొసంగి వేఁడెదన్. 170

చ. పలుచనితేనియల్ చిలుకఁ • బల్కవె కోకిలవాణి లేఁతన
వ్వులు వొలయంగ నఙ్ గృప ద•వుల్కొనఁ జూడు సరోజపాణి పె
న్వల పలరార ముద్దొసఁగి • వాంఛలు దీర్చు మదాలివేణి య
గ్గలముగఁ గౌఁగిలింపఁ గదె • కంతునిమేలిపతాణి పోణిమిన్. 171

సీ. పాలిండ్లు తెంగేలఁ • బట్టి నిచ్చిన మేటి, కళుకుబంగరుగిండ్లు • కాను కిత్తు
వలపార ననుఁ జూచి • కిలకిల నవ్వినఁ, బేరైనముత్యాల• పేరు లిత్తుఁ
దావినిద్దంపుఁగె•మ్మోవి ముద్దొసఁగిన, సొంపు రాణింపుబ•ల్కెంపు లిత్తుఁ
దళుకులేఁజెక్కుటు•ద్దము లంటు నిచ్చిన, వెల లేనివజ్రంపుఁ•బలుక లిత్తుఁ
తే. బూలపాన్పునఁ గొదలేని•హాళి నతను, కేళి నోలాడఁ జేసిన • లీలఁ గ్రాల
మేలిసామ్రాజ్య మిత్తు ని•వ్వేళ యింత, గోలతన మేల నను నేలు•కొనవె బాల. 172

క. అని బుజ్జగించి పలుకుచు, జనపాలకమౌళి వేల్పు•చానయొయారం
బున కాత్మ నంతకంతకు, ఘనతరమోహాతిశయము • గడలుకొనంగన్. 173

సీ. కపురంపువిడె మొసం•గఁగఁ బోవునెపమునఁ, గావినునొమ్మోవిఁ బ•ల్గం ట్లొనర్చి

వలపుఁ గస్తురిగంద • మలఁదు నెపంబునఁ, గులుకు సిబ్బెపుగబ్బి • గుబ్బ లంటి
జాళువా మొలనూలు • సవరించు నెపమున, డంబార ఘన జ•ఘనంబు నిమిరి
యలరి కొజ్జెఁగదండ • లలరించు నెపమున, విప్పారు నెఱిగ ప్పుఁ • గొప్పు దువ్వి
తే. తళుకుఁ జెక్కులు చుంబించి • వళులు నాఱఁ
బొక్కిలియుఁ గేల గిలిగింత • ప్రోడమ ముట్టి
నీవి సడలించి స్మరశా స్త్ర•నియతి వెలయ
రతులఁ బరఁగించె నృపతి యా•రాజముఖిని. 174

సీ. వితతదంతక్షతా•వృతసుధాధరయు స, మంచితనిశ్వాస•మారుతయును
శితనఖరాంకురాం•కితకుచకుంభయు, ఘర్మకణాక్లిన్న•గండతలయు
వదనాంబుజాతసం•వ్యాప్తశిరోజయు, ఘనతరసీత్కార•కళరవయును
రణితమంజీరకం•కణకింకిణీకయుఁ, దరళితహారల•తాప్రకరయు
తే. గళదనూనమృగీమద•కర్దమయును, సదమలానందపరవశ•సంహననయు
నగుచు సురకాంత మిగుల సౌ•ఖ్యం బొసర్చె, నంగభవకేళి నానృప•పుంగవునకు.

సీ. చెలువంపుఁగనుబొమ • ల్సింగిణీవిండ్లుగాఁ, జూఱుకుఁజూపులు శర•స్తోమములుగ
గాటంపునూఁగారు•ఘనకృపాణము గాఁగ, సోగక్రొందెలిగోళ్లు • సురెలు గాఁగఁ
బిగికౌఁగిలింతలు • పెనఁగులాటలు గాఁగ, సుషమాంగరాగంబు • జోడు గాఁగ
నఖదంతపదవితా•నము పోటుగంట్లుగా, ఘర్మతోయంబు ర•క్తంబు గాఁగఁ
తే. కటకనూపురకింకిణీ•కంకణప్ర, ణాదములు భూరికలకల•నాదములుగఁ
గామినీమణి యతను•సంగ్రామకేళి, సలిపె నప్పుడు నృపకుల•తిలకుఁ దొడరి. 176

సీ. వదలిననెఱికొప్పు•వారివాహము గాఁగఁ, దనరుచుల్మెఱుఁగుమొ•త్తములు గాఁగ
గళరవంబు లనూన•గర్జాధ్వనులు గాఁగ, వలపుటూర్పులు గంధ•వాహములుగ
గళితముక్తాఫలం•బులు వడగండ్లుగాఁ, గింకిణీధ్వనులు భే•కీధ్వనులు
సీత్కృతారవములు • చిమ్మెటరొదలుగా, బెడఁగులేనగవులు • ఫేనములుగ
తే. మేన జాల్కొను చెమ్మట•ల్వాఁక గాఁగఁ, గరఁగుమ గనాభిపంకంబు•బురద గాఁగ
నఖపదము లింద్రగోపప్రబృం•దములు గాఁగ, మగువసు తంబు వర్షాగ•మంబుఁ బోలె.
తే. అంత సురతాంతవేళ నా•యింతి నంక, తలమునం దిడి గుబ్బలఁ • గలప మలఁది
కురులు కొప్పిడితొడవులు • గుదురుపఱచి, కడిఁది నెత్తావికపురంపు•విడె మొసంగి.
క. వలినాలికమ్మగాడ్పులు, వొలయఁగఁ బూసు టికేలఁ • బూని వి రుచుఁ
జిలిబిలినునుఁబలుకులఁ జెలి, నలరింపుచు రేయిఁ గడపె • నవనిపుఁ డెలమిన్. 179

వ. అంత. 180

సీ. సారసకల్హార•సదమలవాఃపూర, పూరితకాసార•తీరములను
ఒరికల్పితాలీన•పరభృతసంతాన, కేళియాకృశోద్యాన•వాటికలను
బహుళదరీపాంత•భాసమానాశ్రాంత, విస్తృతశశికాంత•వేదికలను
సరసనిభాదభ్ర•చంద్రికాసంశుభ్ర, తలసుదగ్రసితాభ్ర•పులినములను

తే. ప్రతిదినంబును హితరీతిఁ • జతురశీతి, బంధబంధురరతికళా•పారవశ్య
లీలఁ గ్రీడింపుచుండె నిఁ•లింపమాన, వతియుఁ దాను ఋతుధ్వజ•క్షితివరుండు. 181

[illegible] టిచక్ర • మవనిభాగము గాఁగ, గలికి నెమ్మొయి కన•కంబు గాఁగఁ
రు గుబ్బలె మేటి•గిరిదుర్గములు గాఁగఁ, బడఁతి చెక్కులు హీర•ఫలకములుగ
గజయానకంధర•విజయశంఖము గాఁగఁ, గాంతజంఘలు వీర•కాహళులుగఁ
బొలఁతులమిన్న పా•క్కిలి మహానిధి గాఁగ, లలనవేనలి ఘన•లక్ష్మి గాఁగ

తే. నెంచి నిజరాజ్యవైభవో•ద్వృత్తి యెల్ల, మఱచి నిస్తులమదనసా•మ్రాజ్యవైభ
వానుభవలీలఁ గ్రాలుచు•నన్న రేంద్రుఁ, డతులితామోదహృదయుఁడై•యలరుచుండె.

వ. అని నారద మహామునీంద్రునకుఁ జతురాననుం డెఱింగించిన నతం డతనివలికథా
విధానం బడుగుటయును. 183

శా. వ్యాకీర్ణాభజటాటవీతటనితాం•తాలంబితోద్వృత్తమి
స్రాకాంతా ప్రథితప్రభాసముదయా•క్రాంతప్రఫుల్లన్మహా
నాకద్వీపవతీవినిర్మలజలాం•తర్భాగభాగ్దిక్స్ఫురే
ఖాకాంతోత్పలకైరవప్రకరభా•గా పార్వతీవల్లభా. 184

క. కాండనిధిశయ కాండా, కాండధరోద్దండదర్ప•ఖండన వృష గా
ట్కాండ బహుకాండకాండవి, చండా నిర్దళితవిద్వి•షద్వేదండా. 185

మాలిని. కలితగుణకలాపా • కాంచనాహార్యచాపా
జలజనయనరోపా • సంహృతాశేషపాపా
బలవదరిదురాపా • భానుకోటిప్రతాపా
విలసితభవతాపా • వేదవేద్యస్వరూపా. 186

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణాసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రా
జ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్య
సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం
బైన రసికజనమనోభిరామం బనుశృంగారరసప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

షష్ఠాశ్వాసము.

T. Partha Sarathy

రుచిరపీతనగరా
గార శుభాకార భక్త•గణమందారా
సూరిజనాధార సమి
ద్ధీరా వరతామ్రచూడ•దివ్యశరీరా. 1

వ. అవధరింపుము నిలింపమహామునీంద్రునకుం బితామహుం డిట్లని చెప్పం దొడంగె నట్లు ఋతుధ్వజక్షితితలాధీశ్వరుం డిష్టోపభోగంబులం దనియుచుండి యొక్క నాఁడు వధూసమేతుం డై వాహ్యాళి వెడలి ఘోరకాంతారప్రదేశంబు ప్రవేశించి.

సీ. ఘనసారచందనా•గరుతరుచ్ఛాయలఁ, గమనీయనవరత్న•కందరములఁ
గనకారవిందసం•గతసరస్తటముల, సదమలా తఝ్ఝరీ•సైకతములఁ
బ్రాకటద్రాక్షాల•తాకుడుంగంబులఁ, గాముద ంధూపల•కుట్టిమములఁ
బరిణతమాకంద•పరిసర లములఁ, బ్రసవచాంపేయక•ప్రాజ్యవనుల
తే. సారనీహారనీరప్ర•పూ తీర, ముల మెలంగుచు నమ్మహీ•తలవిభుండు
మంజువాణికి నచట సం•మగ్రవైభ, వములు దమి మీఱఁ జూపుచు • రమణఁ బలికె.

క. అల్లదె చూచితె వలపులఁ, బెల్లడరుచు లేజవాది•పిల్లులు వని రం
జిల్లెడు నవమూతలతా, ప వరుగ్భాసమాన•పదరదవసనా. 4

తే. నడలఁ దొడలఁగుచంబుల•దొడరి తన్ను, గెలిచి తని యేమొ నీచెంత•నిలువ నోడి
పఱచుచున్నది యదె చూడు•భద్రకరిణి, చకితసారంగశాబక•చారునయన. 5

క. సముదంచితవాలవ జ, నములన్ వీచుచును శ్రమక•ణము లుడిపెడునీ
చమరీతతిఁ గనుఁగొంటివె, సమదమధువ్రతవితాన•చారుశిరోజా. 6

శా. హేరాళంబుగ నీదుకన్నుఁగవతో•నీ డొందఁగా లేక కాఁ

తారక్షోణిని జేరి తద్దయు మన•స్త్రాసంబు దీపింప న
య్యారే దిక్కులు చూచుచుం బఱచెడిన్ • హాళి న్విలోకింపుమా
సారంగం బదె ప్రావృషేణ విలస•త్సౌదామనీవిగ్రహా. 7

క. నీకానుదీఁగె కెన గా, లే మొ కలంగి కడుఁ జ•లింపుచు గుహలన్
చాఁకొనియె సింగ మదె యా, లోకింపుము మదచకోర•లోచన దానిన్. 8

తే. తొడరి నీముద్దుకెమ్మోవి•దొండపం డ, టంచు భావించి యేమొ డా•యంగఁ జేరి
కులుకుచున్నది చూడు రా•చిలుకగమి ప్ర, భాతవికసితశతపత్ర•పత్రనేత్ర. 9

క. శృంగారరసము చిలుకుచు, సంగీతకళారహస్య•చాతురిఁ దగునీ
భృంగాంగనఁ గనుఁగొంటివె, గంగారంగత్తరంగ•కమనీయవళీ. 10

తే. చెలువు మీఱెడునీకొప్పు • జలద మనియుఁ
దనురుచు ల్మించు లంచును • దలఁచి యేమొ
యాడుచున్నది నెమ్మి య•ల్లదిగొ చూడు
కుంభికుంభోల్లసత్కుచ•కుంభయుగళి. 11

క. కలరవ మల్లదె రతులం, గలయునెడ స్త్రీ వొనర్చు•గళరవము క్రియం
బలుకుచు నున్నది విను నవ, జలజాతదళోపమాన•సదములచరణా. 12

ఉ. భి సరోజలోచనలు • పింఛపటంబులు గట్టి బిట్టు శో
భిల్లుచు నల్లవారె వనిఁ • బెల్లుగ గానము సేయుచున్నవా
రల్లము పల్లవింప నిపు • డొయ్యన చూడుము కార్తికీనిశా
హల్లకబంధుమండలని•భామలకోమలవక్త్రపంకజా. 13

సీ. మల్లికామాధవీ•మంజరీమధుమదా, నందితసుందరేం•దిందిరములఁ
బరిపక్వసహకార• లరసాసా దన, లోలలీలాశుక•జాలకముల
విమలసరస్తోయ•కమలనాళా - ర, లాలసమత్తమ•రాళతతులఁ
గలితామ్రపల్లవ•గ్రాసావలేపవి, భాస్వరసుస్వర•పరభృతముల

తే. బహుతరఝ తరంగని•ర్ఝరనినాద, ఘనఘనాఘననినదశం•కాముహుఃప్ర
ణర్తితానేక కిబృం•దములఁ జూడు, రమ్యశుభగాత్రి గంధర్వ•రాజపుత్రి. 14

సీ. మేటిగొజ్జఁగనీటి•యేటివాఁగులు దాఁటి, మలయుపూసంపెఁగ•మ్రాఁకు లెక్కి
ఘనసారకళికా•వనముల విహరించి, పొదలుక్రొవ్విరిమల్లె•పొదలు దూఱి
పరిఫుల్లకేత•ప్రసవవాసన లాని, సదమదాంబుజసర•స్తటుల మెలఁగి
కమ్మజవ్వాదిగం•దమ్ములు చేకొని, లవలీనికుంజగృ•హములు దరిసి

తే. మందమందప్రయాణము • ల్పొందడింపఁ, గొండరి ఘరాంబులేశంబు • లుడిపికొనుచు
వీచుచున్నవి గాడుపు • లేచి చూడు, తప్తచామీకర ప్రభో•ద్దీప్తగాత్రి. 15

వ. అని చూపుచుం జని చని యొక్కరమ్యప్రదేశంబున నిలింపదంపతు లింపుసొంపులు
దీపింపఁ గ్రీడించినజాడ లీక్షించి మఱియు నయ్యంగనామణి కిట్లనియె. 16

క. చూడుము గంధర్వవధూ, చూడామణి యిందు దివిజ•సుందరులుఁ బతు
ల్వేడుక లలరఁగ మదన, క్రీడల విహరించినట్టి•రీతులు వరుసన్. 17

క. ధేనుకబంధంబున నొక, చానయుఁ బల్లవుఁడుఁ గ్రీడ • సలిపిరి తమి ని
చ్చో నారుకరపదంబులు, గానంబడెఁ జూడు వికచ•కంజాతముఖీ. 18

క. పురుషుఁ డొకచెలిని గరపద, కరణంబునఁ గూడె నెలమిఁ • గనుఁగొను మిదె క
ప్పురపుజిగిలె న్నిరోముఖ, గురుకుచభుజముద్ర లంటు•కొన్నవి తరుణీ. 19

శా. అంభోజానన యొర్తు ప్రౌఢ యగుచున్ • హాళి న నూభర్తతోఁ
బుంభావాసమబాణకేలి నిచటన్ • భోగించె నెంతే సం
రంభం బొప్పఁగఁ జూడు వేనలివిరుల్ • రాలె న్వసంతాగమా
రంభోజ్జృంభితమత్తకోకిలవధూ•రాజద్వచోవైభవా. 20

తే. కరపదంబులు చాఁచి చెం•గావిమోవి
శయ్య నిడి యున్నచెలిని మా•ర్జాలకరణ
మునఁ బ్రియుఁడు గూడె నిందుఁ దాం•బూలరాగ
కుంకుమాంకంబు లలరెఁ గ•న్గొనుము చెలియ. 21

తే. శూలచిత్రబంధమున నొక్క•బాలుఁ గంటి, విటుని గవగూడెఁ జూడు మి•వ్విరులసెజ్జ
నొక్కకాలేర్చి యున్నచో • ప్పొప్పు మీఱె, హరిపరిపక్వబింబఫ•లాధరోష్ఠి.

మ. ప్రియుఁడుం గామినియుం గ ంక లెలయం • ప్రేంఖావతీనామకో
చ్ఛ్రయబంధంబునఁ గూడి రి ప్పురుసెజ్జం గూర్మి హెచ్చం బద •
ద్వయము ల్గాత్రుపడె న్మెల గినవినో•దం బెల్లఁ గన్పట్టెడిం
బ్రియ మారం గనుఁ గొము మత్తమధులి•డ్బృందాభవేణీభరా. 23

చ. అలరఁగ సింహవిక్రమమ•హాకరణంబున నొక్కమానినీ
తిలకము పల్లవుం గదిసెఁ • దె ముగాఁ బరికించి చూడు మో
జలజదళాక్షి యివ్వికచ•చంప భూజముచెంత నెంతయుం
బొలు పలరారి మూఁడుపద•ము ల్గుదు రొప్పఁ గనంగ నయ్యె డిన్. 24

క. కను మవలంబితకరణం, బునఁ గూడిరి సతియు వల్ల•భుఁడు దె యొకగో

దను లాక్షాగస మొకగో, దను జందనకర్దమంబు • దాకొనెఁ బడఁతీ. 25

క. అని యి త్తెఱంగున వనజా, ననకుం జూపుచు ధరాధి•నాథాగ్రణి కా
ననభూమధ్యంబున సం, జనితామోదమున మెలఁగు•సమయమునందున్. 26

సీ. కఠినాద్రిశిఖరనీ•కాశమూర్ధముతోడఁ, గుఱుగజుంజుఱుపల్ల•నెఱులతోడ
సానుభాగోన్నత•స్కాగవక్షముతోడ, దంష్ట్రికరాళవ•క్త్రంబుతోడఁ
దాళభూమీరుహో•త్తాలబాహులతోడఁ, గడిఁది మీఱు వెడంద•కడుపుతోడఁ
గొఱవులక్రియ రగు•ల్కొనుమిడిగ్రుడ్లతో, నచలోపమాన దే•హంబుతోడ

తే. భువనభయదాట్టహాసవి•స్ఫురణతోడ, ఘోరుఁ డను నొక్కనిశిచర•వీరుఁ డప్పు
డక్కజంబుగఁ దెరువున•కడ్డు దాఁకి, దాఁక మెఱయంగ నమ్మహీ•ధవుని జూచి.

ఉ. ఓరి నృపాలకాధమ య•యో భయ మింతయు లేక యిట్లు కాం
తారధరాతలంబున ని•తంబిని గూడి మెలంగె దింక మ
ద్ఘోరనిశాతభల్లములఁ • గూల్చి వడి న్భుజియింతుఁ గాక ని
న్నూరక పోవ నిత్తునె ప్రి•యోక్తుల నేమిట నైన మెత్తునే. 28

ఉ. కానక కాన కివ్వికచ•కైరవపత్రవిశాలలోచనం
బూనికతోడఁ దోడుకొని • మున్నటికం బఱతెంచి యింక నీ
ప్రాణము దక్కఁ జూచుకొని • బంటుతనం బటు గట్టిపెట్టి యి
మ్మానిని డించి వేగఁ జను•మా నిను నూరక పోవ నిచ్చెదన్. 29

చ. అనవుడు ధారుణీరమణుఁ • డోర నిశాట కడిందిబంట వై
పెనుపున నిల్చి యాగడపుఁ•బోకలఁ బోయెదు నేఁడు నిన్ను మ
ద్ఘనవిశిఖానలోజ్జ్వలశి•ఖావిసరంబులపాలు చేసి కా
లునిపురిఁ జేర్చెద న్నిఖిల•లోకజనాభిహితం బొనర్చెదన్. 30

ఉ. ఆమునఁ ద్రుళ్లుకొంచు దను•జాధము నోరికి వచ్చినట్టు తే
మేమొ దురోక్తు లాడె దిది • యెక్కువబంటుతనంబె నేఁడు నా
తో మొనకట్టి యాలమునఁ • దూలక నిల్వుము నిన్మధుద్విష
త్కాముకవిరోధు లడ్డపడి • కాచినఁ బ్రోవఁగనీక త్రుంచెదన్. 31

తే. అనిన వాఁ డప్డు రోషతా•మ్రాక్షుఁ డగుచు
వింట గొనయంబు సంధించి •మంట లెగయ
కఱకుమొనవాఁడితూపు ల•క్కజము మీఱ
నమ జ్ఞానిపైఁ, ది•య్యెదు పఱపె. 32

వ. పఱపిన నగ్ని యద్ధరణీ•పాలుఁడు సింగిణి యొక్కువెట్టి బ
ల్కఱ యసలకొఱలు లాఱు నర•ఘస్మరుపై నిగుడించి యార్చి యం
గొఱకొఱతోడ వాఁడు నొక•క్రూరశరం బరివోసి యేసి యు
క్కఱ నొనరించె భూవిభుని•దగ్రపరాక్రమలీలఁ గ్రాలుచున్. 33

సీ. సురవైరిపై ధరా•వరుఁ డొక యిరువది, ములుకులు నిగుడించి • మురియడంచె
ధరణీశుమీఁదఁ గ్ర•మ్మఱ రక్కసుఁడు నూఱు, తూపులు పఱపించి • యేపు డించె
నృపతిపై మఱి యామి•నీచరపతి యెను, బదిచిల్కు లడరించి • కుదిలపఱిచె
రజనీచరునిమీఁద • రాజవర్యుం డొక్క, వేయిబాణము లేసి • పీచ మడఁచె
తే. దొనల నలుఁగులు దివియుట • తొడుగుటయును
నేయుటయుఁ గాఁడుటయుఁ బయి • కెగయుటయును
గాన రాకుండ నబ్రంబు • గాఁగ నట్లు
పెనఁగుచుండిరి బీరంబు • లినుమడింప. 34

శా. క్షోణీపాలుఁడు చిమ్మనమ్ము లెడఁ ద్రుం•చు న్నిర్జరారాతి గీ
ర్వాణద్వేషణుఁ డేయుబాణము లెడక్ • వారించు భూజాని త
త్తూణీరంబుల నిండుకొన్న విశిఖ•స్తోమం బొకింతంత సం
క్షీణంబై చనఁ బోరి రిర్వురు నిటు • ల్చిత్రాతిచిత్రంబుగన్. 35

క. కొదగొని దనుజాధముఁ డొక, గదఁ గొని నడతేర నృపశి•ఖామణి వానిం
బదిలుఁడయి కదిసి కొదుగక, గుదియం జదియంగ మోది • కుదియం జేసెన్. 36

క. శూలంబుల భీషణకర, వాలంబుల నుగ్రభిండి•వాలంబుల నా
భీలగదాముద్గరశర, జాలంబులఁ దవిలి పోరు • సలిపిరి మిగులన్. 37

వ. ఇట్లనేకప్రకారంబులం బిఱుతివియక మూఁడహోరాత్రంబు లెడతెగక తొడరి
పోరుచుండి రప్పుడు. 38

తే. అవనిజాని సముగ్రరో•షారుణితవి, నేత్రుఁడయి వానిఁ బోనీక • నిశితచంద్ర
హాసమున మస్తకముఁ దెగ•వ్రేసి యవనిఁ, గూల్చె నమరులు చదలున•నిల్చి పొగడ.

వ. అయ్యవసరంబున. 40

క. వలనుగ విభునకుఁ దనపైఁ, గలకూరిమి యరసి చూడఁ•గా వలె నంచున్
దలఁగి తదంతికమున నొక, యలరుం బొదరింట నింతి • యడఁగి వసించెన్. 41

క. జనవరుఁ డటువలె రక్కసుఁ, దునుమాడి రయంబ మరలి • తొయ్యలి నచ్చో
టునఁ గానక గుండియ ఝ, ల్లని లీలగ నబ్బురంపు•టార్తి యొసంగన్. 42

క. ఎక్కడి కేగెనో హా యిపు, డొక్కతెయుం దెరువు వట్టి • యువతివతంసం
బక్కట నాపై నింతయు, నక్కటికము లేక కూర్మి • యారడిఁ బోవన్. 43
క. చంచలలోచన యెం దరు, దెంచెను ననుఁ గానలేక • దృఢబలవిలస
త్పంచశరనిశితవిశిఖా, కుంచితహృత్కమల యగుచు • గోడవలు బెరయన్. 44
సీ. అలికిఁ గేకులహాళా•హాళికి గద్దటిపి కా, వలికి మందపుఁగరు•వలికిఁ గసరు
చిలికి సారెకుఁ జేరి • కులికి యార్చుపిసాళి, కలికి రాచిలుక తె•క్కలికిఁ దొగల
చెలికిఁ గ్రపుబూతి•వలికి మారునిపూవు, ములికి మొత్తములయం•కిలికి నంచ
కలికిమిన్నలబల్ల•వలికి శారికలర, వలికి నామని పెద్ద•పులికి మృదుల
తే. వలికిఁ బన్నీటివాఁకయు•బ్బలికి గంధ
ఫలికి వికసితసుమవన• లికిఁ గూర్మి
వెలికిఁ గ్రమ్మఁగఁ జిలు ల•కొలికి యెంత
యలికి యులికెనొ మముఁ దూలఁ• బలికి నేఁడు. 45
ఆ. ఏమి సేయువాఁడ • నిపు డిందుముఖిజాడ, గానరాదు చూడఁ • జానతోడ
నెడసి తాళఁ జాల • నెవ్వార లివ్వేళ, నలుకు మాన్చి మనుపఁ•గల రటంచు. 46
ఉ. హా యను మారసంగరక•ళాతిశయానమితాప్సరస్సమూ
హా యనుఁ దప్తకాంచనస•మంచితచంచలచంచలాభదే
హా యను దివ్యరత్నఖచి•తాంగదదీప్తమృణాళనాళబా
హా యను నెట్టు లోర్తు నహా•హా రుచిరాస్యసరోరుహా యనున్. 47
క. ఎన్నఁడు చూతు నయో నిన్, గన్నులపండువుగ నిఁకఁ జో•కారపునవలా
మిన్నా పూఁబోన్నా కడు, నెన్నికఁ గనుమరునియాము•లేనుఁగుగున్నా. 48
క. కులనారీమణుల న్వేల, యెలనాగలు నీకు జోక•యే తలఁప నహా
కల నైన నీమనోభవ, కలనావైఖరులు మఱవఁ•గలనా లలనా. 49
క. ఇంతయుఁ గనికర మూనక, వంతల నిడి చనఁగఁ దగునె • వలిగొజ్జెఁగపూ
బంతీ యింతీ సొగసుల, దొంతీ క్రొందుంటవింటి•దొరమదదంతీ. 51
ఉ. కూరిమి మీఱ నీకులుకు•గుబ్బలఱొమ్మున నాని సారెకున్
జేరిక మోవి ముద్దుగొని • చెక్కులు గీటి కడుం గడిందియొ
యా రము చూపుకోపు నెటి•య న్మదిఁ బాయ దిఁ కేమి సేతు నా
హా మణీ మనోభవుని•హారమణీ రమణీశిరోమణీ. 50
చ. కటకట యిప్పు డింత యలు•కా యలుకా బలుకానలోన న

న్నటమట నొందఁ జేయఁ దగ•వా నగవా పగవాఁడ నే యిఁ కె
న్నటికిని నిన్నుఁ బాయఁ గల•నా లలనా వలనా కలఁచ, నేఁ
డేటువలెఁ దాళువాఁడఁ బొలఁ•తీ వలఁతీ కలతీరు దెల్పుమా. 52

వ. అని మఱియుం దనలోన నిట్లని పలవింపం దొడంగె. 53

చ. తవిలి కలంచుగాటపువెఁ•తం గడి నోటికిఁ బోదు కంటికిం
బవలును రేయిఁ గూడ నొక•పారెయుఁ గూరుకు రా దనుంగు లౌ
నువిదలఁ గూడి వేడుకల•నుండఁగ నేమియుఁ బ్రేమ లే దహో
శివశివ యింకఁ దన్ను బ్రదుకు•శేశయలోచనఁ జూడఁ గల్గునే. 54

ఉ. సన్నలఁ జాయల న్వలపు•చల్లు తెఱంగులు మేమెఱుంగులుం
జిన్నియొయారపుం గొనబు•చిన్నెలు నెం క గన్నవన్నెలుం
గన్నులఁ గట్టిన ట్లగుచుఁ•గన్నులవింటివ రుతేజి యా
నన్నులమిన్న చెన్నె పుడు•హా మదిఁ జాల విరాలి గొల్పెడిన్. 55

చ. కిలకిలలాడుచుం దఱిని•గేళి మెలంగు తెఱంగు జాణ యై
వలపులు చిల్క కుల్క చెలు•వంబుగఁ బల్కుహొరంగుసారె వి
చ్చలవిడిఁ బొంగి యంగభవ•సంగరలీలఁ జెలంగుభంగులుం
దలఁచిన గుండె ఝల్లు మను•దాని హొయ ల్గణుతింప శక్యమే. 56

సీ. కురులు గమ్మలు సరు•ల్గుబ్బలు నటియింప, గడగడ నసదు లేఁ•గౌను వడఁకఁ
జెక్కులజిలిబిలి•చెమ్మట ల్జాల్గొన, నుదుటికస్తురిబొట్టు•పదను గొనఁగఁ
గంకణకింకిణీ•కటకధ్వను లెసంగ, గళరవసీత్కా•రములు చెలంగ
నఱమోడ్పు కనుదోయి•చుఱుకుఁజూపులు మీఱఁ, గలపంపుమైపూఁత•కరఁగి పాఱఁ
తే. బోదవి చెక్కులు గీటి కెం•బెదవి యాని, కులికి కిలకిల నగి ముద్దు•చిలుకఁ బలికి
వలచి వలపించి యుపరతిఁ•గలయుజాణ, దాని నెడఁబాసి యే జాడఁ•దాళువాఁడ.

సీ. ఒకమాటు పైఁటకొం•గోరగాఁ దొలఁగించి, మెఱుఁగుగుబ్బలయంద•మెఱుఁగఁ జేయు
నొకమాటు క్రొమ్ముడి•యొప్పుగా ముడి విప్పి, విప్పుగాఁ గ్రమ్మఱఁ•గొప్పు దిద్దు
నొకమాటు కూరిమి•ప్రకటంబు సేయుచుఁ, గులుకుఁబల్కులముద్దు•చిలుకుచుండు
నొకమాటు గాటంపు•టొఱపు రాణింపఁగా, జిలిబిలిసోలపుఁజూ•పులఁ గరంచు
తే. నొక్కమాటు మనోభవా•యోధనక్రి, యాప్రవీణతఁ జూపి బి•ట్టలరఁ జేయు
నౌర మది నొక్కతఱి నైన•నక్కడింది, మగువ నెఱజాణతనములు•మఱువరాదు.
సీ. చిలుకలకొలికి ము•ద్దులగుమ్మ వన్నెల, గని చొకారపుమాని•కములమూట

తొలుకటిక్రొమ్మించు•తలిరుజొంపపుమావి, పగడపుఁదీఁగెసో•యగపుఁగొలను
కులుకుమిటారి త•ళుక్కుపసిండికీల్బొమ్మ, వలపులదీవి చెం•గలువబావి
యన్నులమిన్న యొ•య్యారమ్ములకొటారు, మరునిపూఁదూపు చే•మంతిబంతి
తే. చికిలిక్రొమ్మించుటద్దంబు • పికిలిచెండు, కప్పురపుఁదావి యొప్పుల•కుప్ప యనఁగ
నలరుజగవన్నెలాడి య•య్యారె దాని, చెలువు మదిఁ బాయ దిఁక నేమి• సేయువాఁడ.
శా. ప్రాంతారామధరానిరంతరవిహా•రస్ఫారలీలారతిన్
సంతోషింపక యిమ్మహాగహనసం•చారభ్రమం బేలనై
యెంతే దవ్వుగ నేఁగుదెంచుటకు నేఁ• జొచ్చెట నా కేల య
య్యెంతిం గూర్చితి వేల పో నిడితి విం•కెట్లోర్తు హా దైవమా. 60
తే. అనుచు మఱియు సహింపంగ • నలవి గాని, కంతుసంతాపభరమున • గ్రాఁగి వేఁగి
మేన మీఱెడుచేతోవి•కార మొదవ, నంగజబలంబుఁ గూర్చి యి•ట్లనుచుఁ బలికె.
సీ. డెంద మార్తిఁ గలంగి • కుంద మాటికి నేఁచ, నందమా మము నీకుఁ • జందమామ
యలుక లూరఁగఁ జెండు•చిలుక నూరక యుబ్బి, పలుక మేగయె మీకుఁ•జిలుకలార
మొకము చూడక పెద్ద•మొకముల ట్లరిదివా, లకము లూనెద రేల • పికములార
ముదము మీఱఁగఁ గాని • పదము వాడెద రింత, మదము మీ కేల షట్•పదములార
తే. మారుఁడా మందగంధస•మీరుఁడా మ, రయూరమా సాంద్రచంద్రికా•పూర్ణమా మ
రాళమా మత్తశారికా•జాలమా యి, దేల మము నేఁచెద రటంచుఁ • దూలి మఱియు.
క. మరుఁడా విచలితసకలా, మరుఁడా గరుడాసనునికొ•మరుఁడా సుమతో
మరుఁడా విరహులపై వే, మరు డాయఁగ రాకు క్రూర•మతిఁ బొమరుఁడా. 63
క. నిలు డాయ రాకు మలయా, నిలుఁడా నవకమలినీవ•నీసౌరభసం
కులుఁడా పటుబలుఁడా చం, చలుఁడా ఖలుఁడా వియోగి•జనతానలుఁడా. 64
క. మానూ యను విరహులఁ జల, మా మాటికి నేఁచఁ జంద•మామా గామా.
మామానినీకుమారుని, మామా మామాట సేయు•మా మా నెనయన్. 65
ఆ. సంతనగ వియోగి•సంతతిపై నలు, సంత దయయు లేక • సంతసమున
సంతపింపఁ జేయు • సంతతక్రూరమా, సంత రాకు మిఁక వ•సంత నీవు. 66
క. మతమా నీ కెపుడు నిదే, వ్రతమా తెరువరులఁ జెనక•వచ్చెదవు మధు
వ్రతమా ఫ భ తమా పరి, వృతమాద్యత్కీరకుగర•వృతనాశతమా. 67
వ. అని యనేకప్రకారంబుల మనోవికారంబునం బలికి కలికిం బరికింపం గోరి వనాం
తరంబు దూఱె. 68

సీ. కిలకిలమనుచు రా•చిలుకలు పలుకుచోఁ, గలికిపల్కు లటంచు • నులికి యుళుకుఁ
గవగొని కొదమజ•క్కవ లేగుచో ముద్దుఁ, బడఁతిగుబ్బ అటంటుఁ • బట్టఁ దివురుఁ
దమి మీఱ నెమ్మి మో•త్తము లాడుచో దంతి, గమన వేనలి యంచు•భ్రమసి చూచుఁ
జెలరేఁగి గండుఁగో•యిలపిండు గూయుచో, నబలయెలుం గని • యాలకించు
తే. నంచబోదలు మొగి నడ•తెంచుచోటఁ, జంచలేక్షణ నెన్నడ • లంచు నెంచుఁ
బంచశరఘోరసాయకా•కుంచితాతి, చంచలాత్మీయహృదయుఁ డై • జనవిభుండు.

తే. అట్లు వనవీథిఁ దిరుగుచు • నంతకంత, కగ్గలం బగుమారార్తి • నడలి బడలి
మృగవిలోకన నరయుచు • మృగఖగాగ, మాదికంబుల నిట్లని • యడుగఁ దొడఁగె.

. అలులార చెంచుతో•య్యాలులార జక్కవ, చెలులార చూడరె • జలజముఖిని
దరులార చిలుకబి•త్తరులార కుసుమమం, జరులార చూడరె • సరసమతిని
గవులార కరటిపుం•గవులార యచలసా, నువులార చూడరె • యువతిమణిని
వనులార చిలువజ•వ్వనులార మత్తకే, కినులార చూడరె • వినయవతిని
తే. బికములార మృగేంద్రశా•బకములార, క్రౌంచలార కోలంకురా•యంచలార
జింకలార జగాగార•వంకలార, చూడరే నేఁడు చేడె నీ•జాడలందు. 71

వ. అని మఱియును. 72

క. మద మారఁగ ముద మారఁగఁ, బద మానఁగనీక పెల్లు•పడి మొరసెదు ష
ట్పదమా పదమా ఘనవన, పదమార్గమునం బయోజ•పదమాటునకున్. 73

క. అలుకా మదిఁ బూనెదు చెలి, కలుకా మామీఁద నిట్టు• లఱ చేసి యహో
చిలుకా బలుకానల గా, సిలుకారణ మేమి ముద్దు•చిలుకం జెపుమా. 74

క. పికమా యభినవమణిదీ, పికమాడ్కి వెలుంగునిందు•బింబానన యో
పిక మాలి యెందుఁ గుందెనో, చికమకలం బెట్టి కిపుడు • చెపుమా మాకున్. 75

క. కోరిక తీరిక లెత్తఁగఁ, జేరిక నూరకయె వలచి • శివశివ యిపుడా
నారి కడుఁ గేరి కదలెఁ, శారిక నీ వాపె తెఱఁగు • సరగునఁ జెపుమా. 76

క. హారీతపికమయూరీ, శారీతతులార వలపు • సడలదు మీ రిం
దేరీతి నుండెనో మా, నారీతిలకంబుఁ జూచి•నారే చెపుఁడా. 77

క. జీవము మా కిపు డారా, జీవముఖీమణియె బంధు•జీవమ జీవం
జీవమ భయవిచలితరా, జీవమ దైవమ యెఱుంగఁ • జెప్పఁగ నేలా. 78

క. సారంగమ రంగన ద, సారంగమ భూరిగంధ•సారంగమ హా
సారసమా నవవిక త, సారసమా చూపఁ గదరె • సారసమాక్షిన్. 79

క. పలుమాఱు విన్నవించినఁ, జెలిమార్గ మొకించు కయినఁ • జెప్పవు నీకుం
జలమా తలమా గొబ్బునఁ, గలమాట వచింపు మంద • గంధానిలమా. 80

ఉ. సాలములార చంపకర • సాలములార కదంబనింబహిం
తాలములార తూలపుర • తాలములార తమాలమాలతీ
జాలములార మీ రిపుడు • జాలము సేయక యాదరించి మా
బాలకురంగలోచన న • భంగురలీలఁ గనంగఁ జేయరే. 81

క. ఈడా నీఫలములతోఁ, నీ డగువలిగుబ్బ లలరు • నిభగామిని దా
నీడక యీడకు వచ్చెను, వేడుక దనరార మాకు • వేగమె చెప్పుమా. 82

క. మాకందమ శృంగారర, మాకందమ వేగఁ జూపు • మాకందమహా
మాకంద మలర నవసుమ, మాకందళితాంబురుహద • ళాయతనేత్రన్. 83

సీ. అన్ను లతలమిన్నఁ • గన్నారఁ జూపరె, పొన్నలార వెడంద • జిన్నలార
గతనంపుగని యిందు • రాదు గదా గుజ్జు, మావులార కడింది • మోవులార
చిలుకలకొల్కి మీ • చెంత నీఁగదు గదా, మల్లులార తమాల • వల్లులార
సొగసులదొంతి నిం • దగపడఁ జేయరే, ప్రబ్బలార సురంగు • దబ్బలార
తే. కలికితొలుకటిక్రొమ్మించు • కరణి మించు
మురువు రాణించు నదియించు • ముద్దుగుమ్మ
రాదు గద యిందు వలపుఁగ • ప్రంపుటనఁటి
మొకలార చొకారంపు • దాఁకలార. 84

క. అని యనివారిత మగువల, పునఁ బునరవిజృంభమాణ • పుండ్రేక్షుశరా
సనబాధాపరవశుఁ డై, వనిఁ ద్రిమ్మరుచుండె నంత • వనితామణియున్. 85

క. జనవరునకుఁ దనపైఁ గల, ఘనతరమోహాంధకార • గౌరవముఁ గనుం
గొని మదిఁ గరఁగి తటాలున, ననపొదరి ల్వెడలి దాపు • నం గనుపట్టెన్. 86

క. కనుపట్టిన రమణిం బోడ, గని పోయినసొమ్ము మరలఁ • గనుపడ్డ తెఱం
గునఁ బొంగి నేల ఱేఁ డా, ననఁబోఁడులమిన్నఁ జూచి • నగుచుం బలికెన్. 87

క. ఒప్పులకుప్పరొ నీపై, నెప్పుడు మది నిలిపి యుండి • యిట నావలనం
ద ప్పేమి గలిగె నూరక, చెప్పక రాఁ దగునె యులికి • చిలుకలకొలికీ. 88

సీ. చాన నీకెమో వి • పానకం బానక, తెరలెడుబలుదూప • దీఱిపోదు
బాల నీబాహ మృ • ణాలము ల్చేర్పక, యతనుతాపవికార • మాఱి చనదు
భామ నీకుచదుర్గ • సీమ వసింపక, ఘోరమారబలార్తి • గ్రుంగఁ బడదు

చెలి నీకృపారసో • జ్జ్వలవృష్టి పర్వక, సమధికకామస • స్యమ్ము ఫలింప
తే. దహహ యింక నైనఁ దహాతహ • నడలనీక, నీకవుంగిట • నన్ను హ • ర్నిశము నునిచి
ప్రేమ దైవార వేమఱుఁ • గాముకేలి, నోలలాడించి యేలుము • నీలవేణి. 89

సీ. అలికులవేణి శ • రాసనభ్రూవల్లి, మలయజాతామోద • పులినజఘన
లికుచవక్షోజ నా • ళీకపత్రేక్షణ, కోకిలకలవాణి • కుందరదన
రాకేందువదన శ • రచ్చంద్రికాహాస, గజరాజగామిని • కంబుకంఠి
పల్లవపాణి శం • పాలతావిగ్రహ, బిసబాహువల్లరి • విద్రుమోష్ఠి
తే. భుజగరోమాళి నవతిల • పుష్పనాస, తారకోదారనఖర రం • భోరుకాండ
పంచముఖమధ్య మృదులద • ర్పణకపోల, గురుకృపాలీల నను నేలు • కొనవె బాల. 90

వ. అని యనంగశరాసారధారాపూరపూరితశరీరుం డగుచుం దఱిసి గాఢపరీరంభచుంబనాదిసంభోగలీలావిహారంబుల నన్నితంబినీమణిం గూడి క్రీడించి యయ్యింతియుం దానును గ్రమ్మఱ నిజపటకుటీరాంతరంబు చేరి యిష్టోపభోగంబులం దనియుచుండె నంత. 91

క. కంతునిభమూర్తి యగుభూ, కాంతాగ్రేసరునితోడఁ • గలసి ప్రహర్ష
స్వాంత యయి యుండుచో న, క్కాంతాజనరత్నమునకు • గర్భం బయ్యెన్. 92

క. చిట్టుములు నోకిలింతలు, నిట్టూర్పులు దళముకొనియె • నెమ్మదిఁ గోర్కుల్
బిట్టూదవె గుట్టుపట్టును, మట్టుగజఘనంబు ప్రబలె • మహిళామణికిన్. 93

క. మేలినచెండ్లతో నెన, పోలుపఁ దగుచిగురాకుఁ • బోఁడిమెఱుంగుం
బాలిండ్లు చూడఁ జూడఁగఁ, దాళఫలోపమము లగుచుఁ • దద్దయు బలిసెన్. 94

తే. నేలచేడియ యవ్వేల్పు • వాలుఁగంటి
యుదరమునఁ బుట్టె నూహించి • ముదముతోఁ బ్ర
వేశ మొందుచు నున్నదో • వెస ననంగఁ
బొలఁతుకకు మంటిచొరవ మి • క్కిలియుఁ బొసఁగె. 95

క. ఘనజఘనస్తనమధ్యం, బున నడుఁకెడుతరుణినడుము • భూపతి చేప
ట్టినకతన నబ్బురపుకీ, వినిబెంపు వహించి విజ్జ • వీఁగుచు నుండెన్. 96

తే. చిలుకతేజీవజీరుచేఁ • జెలఁగుమేలి, జాళువాబొంగరములపైఁ • గ్రాలుచున్న
వలుదవేలుపురాచరా • ములుకు లనఁగ, నెలఁతుకలమిన్నచనుమొనల్ • నలుపు మీఱె.

క. చిగురాకు దొండపండును, బగడంబును దమ్మికెంపు • బంధూకము
డగు ననఁ దగునునువాతెఱ, మిగులం దెలుపారె నపుడు • మీనేక్షణకున్. 98

తే. అలఁతిచీమలచాలుతోఁ • దుల యొనర్ప, వళులు నాళీకపత్రాక్షి • మెఱుఁగుటారు
బాలనీలభుజంగంబుఁ • బోలి యపుడు, గాటమై పూఁటపూఁటకుఁ • గారుకొనియె.
ఆ. పొన్నపువ్వుదీటు • పోల్చు లోకులమాట, నోటు చేసి వేల్పు • బోటినాభి
విస్తరిల్లె నపుడు • వెడఁదబావిని బోల్చు, నేర్పుకాంద్రమాట • నేటు చేసి. 100
సీ. తళుకు తేఁజెక్కుటద్దములు వెల్వెలఁ బాఱె, నిద్దంపునెమ్మేను • తద్ద డస్సె
నడుగొకయామమై • నడలు దొట్రిలఁ జొచ్చెఁ, దృణము మేరునగంబు • తెఱఁగు దోఁచెఁ
దట్టంపుటూఱుపుము • త్తరులస్రుక్కులు దేఱెఁ, దరిలేనియలఁతి ని • ద్దురగలు మీఱె
బలుముత్తియంపుఁ బే • రులు చాల వ్రేఁగయ్యెఁ, దొడవు లొక్కొకకొన్ని • సడలి జాఱె
తే. జడత వాటిల్లె బడలిక • సంఘటిల్లె, వన్నె గొదయయ్యె నెలుఁ గింత • సన్నగిల్లె
విన్నఁదిమరి రాముద్దు • టన్నుమిన్న, కెన్న నాపన్నసత్త్వ యై • యున్నకతన. 101
వ. అట్లు గర్భంబు దాల్చి యద్దివిషద్వధూరత్నం బొకశుభముహూర్తంబున జగన్నాభి సంధ్య యగుబాలారత్నం బుదయించినం గాంచి దానిం దదంతికగుహాంతరంబున నునిచి యిట్లనియె. 102
క. బాలా యిగ్గుహలోనికి, హేలామార్గమున నెవ్వఁ • డేతెంచు నిజం
బాలలితో దారుఁడు తత్కాలంబున నీకు మగఁడు • గాఁగలఁడు సుమీ. 103
క. అని తెలిపి సురవధూమణి, మనుజేంద్రుని జూచి నీవు • మసలక పురికిం
జను మింక నిజనివాసం, బున కరిగెద నేను నృపతి • పుంగవ నెమ్మిన్. 104
చ. అనవుడు గుండె ఝల్లు మన • నల్లన సోలి కడిందిజాలిలోఁ
బెనఁగొన వెచ్చ నూర్పుచును • బెగ్గిలుచుం గడు నుమ్మలించుచుం
గనుఁగవ నశ్రుబిందువులు • గ్రమ్మఁగ గద్గదకంఠుఁ డై రయం
బునఁ జెలి చెట్ట వట్టుకొని • భూపకులాగ్రణి పల్కెఁ గూరిమిన్. 105
ఉ. అక్కటమిక్కుటంపువల • పారఁ దవుల్కొని నెమ్మనంబునం
జక్కరబొమ్మ నీచెలిమి • శాశ్వత మంచుఁ దలంచుచుంటకుఱ్
మక్కువ వీడ నాడి నను • మారునిబారికి నప్పగించి నీ
వెక్కడి కేగఁ జూచె దిపు • డే నినుఁ బోవ నిడంగ నేర్తునే. 106
ఉ. అంగము లొక్కటై పొదువ • న కబి క లై కరంబు ను
ప్పొంగుచుఁ బెక్కునాఁడు లా • పూఁ యె కాఁగ మెలంగుచుంటి మి
బ్భంగిఁ పావిహీనమతిఁ • బల్క దయో నెన రింత లేక మే
ల్బంగరుబొమ్మ యింక నినుఁ • బాసి క్షణంబును నిల్వ నేర్తునే. 107

చ. అలుక యొకింత యెట్టితఱి • నైన నెఱుంగక నిచ్చనిచ్చలుం
దలఁగనిక్రొత్తకూరుములు • దార్కొన నంగజసౌఖ్యలీలలన్
మెలఁగుచునుంటి మిర్వురము • నెమ్మి దలిర్పఁగ నేఁటిదాఁక నో
యలికులవేణి నన్ను విడ•నాడి చనంగఁ బదంబు లాడునే. 108

సీ. కొమ్మ నీయధరామృ•తమ్ముఁ గ్రోలుటఁ జేసి, యాహారవాంఛ యిం•తైన లేక
చామ నీకుచదుర్గ•సీమ నుండుటఁ జేసి, స్మరబలభీతి లే•శమును గనక
సుదతి నీసంభోగ•సుఖము గల్గుటఁ జేసి, బహుతరరాజ్యవై•భవము వదలి
కలికి నీతనుకాంతి•కనక మబ్బుటఁ జేసి, ధనసంగ్రహేచ్ఛ కొం•తయును నెఱుఁగక
తే. ప్రతిదినంబును నీపొందు • సత మటంచు, నమ్మి యితరానుభవవిధా•నమ్ము లెల్ల
విడిచి యుండుట కహహ న•న్విడనాడి, చనఁ దలంచుట న్యాయంబె • చంద్రవదన.

క. కరు లేటికి గడితపుబం, గరు లేటికి మఱియు మేల్న•గరు లేటికి రా
సిరు లేటికి బలురతనపు, సరు లేటికి నిన్ను విడిచి • చనునెడఁ దరుణీ. 110

ఉ. తామరసాక్షి నము మిదె • దైవముసాక్షిగ నీకుఁ జెప్పెదం
బ్రేమ దలిర్ప ని న్గల • పెక్కుదినంబులనుండియున్ సము
ద్దామమనోజరాజ్యపర•తంత్రత నుండితి నీవు లేనిచో
భూములు గీములు న్ఘనవి•భూతులు నీతులు నాకు నేటికిన్. 111

చ. తగిలినప్రేమ మాట జవ•దాఁటక యెన్నఁడుఁ బాయ మంచు నొ
ప్పుగఁ గవగూడి యెందు నఱ•పూనక యుంటిమి యిప్పు డెంతయున్
వెగటుగ నాడి గుండియలు • వ్రీలఁగఁ జేసెదు హా జగంబునన్
మగువల నమ్మరా దనెడు•మాట నిజంబుగఁ దోఁచెఁ బో చెలీ. 112

చ. ఇచ్చట నీకు నుండుట కొ•కించుక ముచ్చట లేక యుండినన్
మచ్చికతోడ నీక్షణమె • మాపురికిం జనుదెమ్ము కాక యూ
పచ్చనివింటిబల్తులువ•వారికి నగ్గము సి పోక నన్
జెచ్చెర నీదుచెంకి కఱ•సేయక ఆ డొక్కనిపొమ్ము వచ్చెదన్. 113

క. మానిని నిను నాపట్టపు, *జానిగ నొనరించి సకల•సామ్రాజ్యంబున్
మానుగ నీ కిడి కొలిచెద, నానాజనసహితముగ న•నారతభక్తిన్. 114

ఆ. అనినఁ గలికి పలికె • నవనీశ నీకింత, చింత యేల కడిఁది•వంత యేల
సంతసమునఁ బురి క • జని నెమ్మి దైవార, నఖిలరాజ్యసుఖము • లనుభవింపు. 115

తే. నరపతివి నీవు నేను గం•ధర్వసతిని, దైవవశమున మనకు ని•ద్దఱికిఁ జెలిమి

యొదవెఁ గొన్నేఁడు లింక నిం • దుండరాదు, పోయి వచ్చెద సెలవిమ్ము•భూపతిలక.
తే. అనుచు నిటు లూరడిల్లించి య•య్యధిపుచేత
నాజ్ఞఁ గొని యింతి పఱతెంచె • నాకమునకు
దిశము కొలువంగఁ బసిఁడియం•దలము నెక్కి
జనవరుండును నిజపురం•బునకుఁ జనియె. 117
క. అంతట వనదేవత ల, త్యంతామోదమునఁ బెనుప • నసదృశ తేజః
కాంతివిలాసంబుల గుహ, నెంతయుఁ గుశలమున బాల • యెదుగుచునుండెన్. 118
సీ. సురలు బొమ్మలమీఁదఁ • గులికి పెంపెసలాడె, నెదఁ జిన్నిచన్నులు • గదురులెత్తెఁ
దావిమోవికిఁ గ్రొత్త•తలిరుడాలు ఘటిల్లె, నూనూఁగునూఁగారు • గాన నయ్యె
గనుదోయి నఱ సిగ్గు•కలికి చూపులు మీఱె, వలిచెక్కుఁగవకుఁ గ్రొం•దళుకులొదవె
జిలిబిలిముద్దుప•లుకులసోల పలరారె, మొగమునఁ జిన్నారి•నగవు లెసఁగె
తే. నడలఁ గడలేనిమురిపెంబు • గడలుకొనియెఁ
గటియు జఘనంబు నొక్కింత • ఘనతఁ జెందె
నాఁడునాఁటికి రాచపూఁ•బోఁడికొలుపు
మించు లేజవ్వనం బంకు•రించుటయును. 119
క. మఱియుఁ గుచంబులు గటియును, నెఱియు న్విస్తరిలె నాభి • నిమ్నతఁ జెందెన్
మెఱుఁగారు నారు గార్కొనె, నెఱజవ్వన మిందుముఖికి • నిండారుటయున్. 120
వ. ఆసమయంబున. 121
చ. అలుఁ బికంబులు న్శుకము • లంచలు శారికలు న్నెమళ్లు వి
చ్చలవిడిఁ బొంగి చెంగటఁ బొ•సంగ హళాహళి సేయుచున్న ను
గ్మలి యొకయింతమన్మథవి•కారము నెమ్మది నంకురించినం
దలఁకక తల్లి చెప్పినవి•ధంబుఁ దలంచి వినిశ్చలాత్మయై. 122
చ. గడితపునారచీరఁ గటిఁ • గట్టి పటుస్ఫటికాక్షమాలికల్
మెడఁ గడు నించి దట్టముగ • మేన విభూతి యలంది పెన్నెరుల్
జడలుగఁ దాల్చి డెందమునఁ • జాల దిటంబగుభక్తిఁ బూని య
ప్పడఁతుక యబ్బురంబుగఁ దపం బొనరింపఁ దొడంగె నెంతయున్. 123
క. అనిశము జలదళపవనా, శనవృత్తి న్మనుచు దివిజ•సంఘము పొగడం
దనకక బహుకల్పము లా, నఁబోఁడులమిన్న తప మొ•నర్చుచు నుండెన్. 124
తే. అని పితామ ఁ డెఱిఁగింప•నమరవాని, యంతట బుతుధ్వజక్ష్మా•కాంతపుత్రి

చంద మే మయ్యె నెఱిఁగింపు • సరవి ననిన, నయ్యజుం డాత్మజునికి నిట్లు • లానతిచ్చె.

క. విను మునిజనపంచానన, మును గౌతముఁ డనఁగ విప్ర•ముఖ్యుఁ డొకఁడు భూ
జనసుత నిష్ఠాపరుఁ డై, యనుపమవిద్యానిరూఢి • నలరుచు నుండెన్. 126

క. భూసురత లో వన్నెయు, వాసియు దీపింప నెలమి • వర్తిలు నెడలన్
నాసాహీనుం డొకసుతుఁ, డాసంయమి కుద్భవించె • నద్భుతసరణిన్. 127

సీ. అత్తెఱంగున వికృ•తాకారుఁ డై ప్రభ,వించినసుతు నిరీ•క్షించి త
దండ్రు లత్యంతచిం•తావ్యాకులస్వాంతు, లై యంత జాతక•ర్మాదివిధు లొ
నర్చి గౌతముఁ డను•నామధేయం బిడి, యైదవయేఁట నం•య్యర్భకునకుఁ
క్రియమార్గమున నుప•నయనంబు గావించి, యాదరంబున నుపా•ధ్యాయునొద్దఁ

తే. జదువఁ బెట్టిన నిబిడ ల•జ్జాభరంబు
పేర్మి నొకయక్షరంబును • బ్రేమతోడఁ
జదువుకొనఁ డయ్యె శిష్యులఁ • గదిసి విహిత
మగుసహాధ్యాయితయుఁ గాంచఁ • డయ్యె నతఁడు. 128

క. గాయత్ర్యభ్యసనంబును, వాయుసఖోపాసనంబు • వదలక యెప్పుడుం
జేయుచు నుండె ద్విజోత్తముఁ, డాయుర్వర్ధన మొసంగ • నతనికి మిగులన్. 129

తే. అగ్నికార్యంబువలన గా•యత్రివలన, బ్రాహ్మణుం డను నామమం•త్రంబుఁ బెరసెఁ
గాని విద్యావధూపరి•గ్రహము లబ్బ, వయ్యె నమ్మేదినీనిర్జ•రాన్వయునకు. 130

వ. అట్లగుటం జేసి మహావైరాగ్యం బూని యతండు. 131

సీ. కాశీగయాప్రయా•గములఁ గేదారంబు, బదరికాశ్రమము చం•పకవనంబు
నైమిశారణ్యంబు • నారాయణాశ్రమం, బరుణాచలము వేంక•టాచలంబు
శ్రీపర్వతము కురు•క్షేత్ర మవంతిక, కాంచి ద్వారావతి • కాళహస్తి
మధు శ్రీకూర్మంబు • మాయ యయోధ్య య, హోబలంబును బురు•షోత్తమంబు

తే. మొదలు గల్గుమహాక్షేత్ర•ములకు సారె
వచ్చుచును బోవుచును బెక్కు•వత్సరములు
గడపి యంతట నొకనాఁడు • కౌతుకం బె
సంగఁ బఱతెంచె నీహార•శైలమునకు. 132

వ. అట్లు పఱతెంచి యమ్మహామహీధరాగ్రభాగంబునం గొంతదడవు విహరించి యంత
నచ్చట నొక్కగుహఁ గనుంగొని. 133

క. అగ్గుహలోపలి కెంతయు, దిగ్గన సొత్తెంచి యందు • దృఢమానసుఁ డై

యాస్థలపుభక్తితో న, య్యగ్గతిఁ దప మాచరింప • నాత్మఁ దలంచెన్. 134

తే. తలఁచి వర్తించుచో•నొక్క•దండ నొంటిఁ, దపముఁ గావించుచున్నవృ•ద్ధప్రసూన
గంధి నత్యంతశిథిలవి•గ్రహఁ బ్రపూత, బ్రహ్మచారిణిఁ జూచె న•బ్రంబు దోఁప.

తే. చూచి యేచినవేడ్క న•జ్జోటిదరికిఁ, జేరి చేరికతో నమ•స్కృతి యొనర్చు
టయు నివారించి యాపద్మ•నయన యతని, నంచితాపాంగదృష్టి నీ•క్షించి పలికె.

క. ధరణీసురవర నాకున్, వరుఁడవు గాఁగలవు నీవు • వంచించుచు ని
క్కరణిన్ బ్రమొక్కఁగఁ దగ దనఁ, గరములు ముకుళించి మౌని•కామిని కనియెన్.

తే. పెద్దదానవు తపమునఁ • దద్ద నిలిచి, యున్నదానవు గుణముల•మిన్న నీవు
తలిరుఁబ్రాయంబు నల్పవి•ద్యయును గలుగు, నేను నీ కెట్లు వరుఁడఁ గా•నేర్తుఁ దరుణి.

సీ. అనిన నమ్మానిని • యమ్మౌనివరునితో, మును ఋతుధ్వజమహా•జనవిభుండు
వల నొప్ప వేఁటకు • వచ్చుటయును నితాం, తామోదలీల సు•శ్యామ యనెడు
గంధర్వకన్యకఁ • గాంచుటయును దాని, గాఢతరప్రేమఁ • గలయుటయును
వారికిర్వురకుఁ దా•నారూఢిఁ బ్రభవించు,టయుఁ దల్లి తనుఁ గడుఁ•బ్రియముతోడ

తే. నగ్గుహాగేహమున నుంచి • యబల యిచటి
కెవ్వఁ డేతెంచు నతఁడు నీ• కెనయ మగఁడు
గాఁగలఁ డటంచుఁ బలికి నా•కమున కెలమి
నేగుటయుఁ దెల్పి వెండియు • నిట్టు లనియె. 139

తే. మునివరేణ్యఋతుధ్వజ•మనుజపతికిఁ, ద్రిదశకాంతకుఁ బుట్టినాఁ•డ్మొదలు గాఁగ
నురుతపోనిష్ఠ నిచటనె • యున్నదాన, నిచటి కెవ్వండు నెపుడు రాఁ • డీవు దక్క.

తే. వినుము మాతండ్రి యెనుబది•వేలయేండ్లు, ధరణిఁ బాలించి యిచటనె•తప మొనర
నాకమున కేగె నవ్విభు•నందనుండు, నట్ల చనెఁ బదివేలేఁడు • లవని యేలి. 14

తే. నాఁటనుండియుఁ దరల కి•చ్చోట నున్న, దాన నన్యుల కొసఁగిన•దానఁ గాను
దల్లి దండ్రులు లేనిస్వ•తంత్రురాల, రాజకన్యను వ్రతనిష్ఠఁ • బ్రబలుదాన. 142

వ. కావునఁ బురుషార్థిని నగు నన్నుం బరిగ్రహింపు మనిన నాగౌతముం డి ట్లనియె.

తే. వనజముఖి నేను వేయేండ్ల•వాఁడ నీవు, బహుసహస్రాబ్దములదాన • వహహా వృ
ద్ధైననీకును బాలుఁడ • నైననాకు, ఘటన యిం కెవ్విధమునఁ గాఁ•గలదు చెపుమ.

ఆ. అనిన నబల పలికె • ననఘ మున్నా కీవు, భర్త వై సృజింపఁ • బడితి వజుని
చేత నింక నొరుని • జేకొన నొల్ల న, ట్లగుట నన్నుఁ దెగడఁ • దగదు నీకు. 145

తే. తాపసోత్తంస నన్ను నా•దరణ చేసి, విడువఁ జూచెద వేని భా•వించి నీవు

గనుఁగొనుచునుండ నిపుడెని•క్కముఁగదనువు, విషమదానన టున్న లో•నదలి యతఁడు.

క. నాసాహీనుఁడ విద్యా, భ్యాసం బెన్నఁడు నెఱుంగ • నంభోజముఖీ
యేసరణి నీమనోరథ, మే సమకూర్పంగ నేర్తు • హిత వారంగన్. 147

తే. మును సురూపంబు సద్విద్య•యును నొసఁగకినఁ, బిదప నీవచనంబు చే•సెద నటన్న
నలరి నెయ్యంబు పైవార•నతనిఁ జూచి, వృ కామిని వెండియు • నిట్టు లనియె.

క. తపమున నాచే వాక్పతి, యపరిమితామోద యయ్యె • ననలుఁడు నటులే
కృపఁ జూచువాఁడు వానికి, నిపు డతివిద్యయు సురూప • మిడియెదరు సుమీ.

క. అని పలికి యన్వధూటీ, జనరత్నం బపుడు భక్తి•చాతురి మెఱయన్
వనజాతభవుని కూరిమి, నన్బోఁడి న్వేఁడఁ దొడఁగె • నమ్రతతోడన్. 150

సీ. జయ చతుర్ముఖవక్త్ర•సౌధవిహారిణి, జయ సితాంభోరుహా•సననిషణ్ణ
జయ మత్తకాదంబ•సైంధవగామిని, జయ కుందమందార•సదృశవర్ణ
జయ దివ్యరత్నభూ•షణవిరాజద్గాత్రి, జయ యామినీకర•శకలమౌళి
జయ సమస్తామ్నాయ• సారసంవేదిని, జయ మానిహృదయకా•సారహంసి

తే. జయ పురందరముఖసుధా•శనవితాన, భగ్నకోటీరవిలసిత•పద్మరాగ
మణిమయూఖావళీరాజ•మాననూత్న, చరణపద్మద్వయాడంబ • శారదాంబ. 151

సీ. శుకదండవల్లకీ•ముకురపుస్తకపాణి, లాలితనీలరో•లంబవేణి
బహుళవిద్యాదాన•పాలితాంతర్వాణి, రుచిరావలోకన•ప్రచలితైణి
కవిజనస్తుతిపాత్ర•కలితగుణశ్రేణి, మత్తవనప్రియ•మంజువాణి
కటిభాగనిర్జితా•ఖండమహాక్షోణి, బాహుదండాగ్రశుం•భత పాణి

తే. పరమకల్యాణి కమలసం•భవుని రాణి, పరమపదసౌధనిశ్శ్రేణి • పచితేంది
రాముఖాఖిలగీర్వాణి • రాజమాన, ఘనకృపాదృష్టి మముఁ బ్రోవఁ • గదవె వాణి.

క. తల్లీ యమరీలోకమ, త మ ందుకుంద•దరసు భూరు
ద్వల్లీనిభశుభగాత్రి భ, వల్లీలాలోకనంబు • వడి నింపఁ గదే. 153

మ. చిరకారుణ్యమతీ మహాగుణవతీ • ంగారలీలారతీ
శరదబ్జాభశుభాకృతీ నయగతీ • శశ్వత్ప భావోన్నతీ
సరసీజాతసముద్భవప్రియసతీ • సాహిత విద్యాధృతీ
నిరతాశేషజగన్నుతీ భగవతీ • నిన్ మ్రొక్కెద రతీ. 154

మ. తనరారన్ భవదీయసత్కృపకుఁ బా•త్రంబైనపాత్రజ్ఞుఁ డిలన్
మనుజాధీశులచే ధనమ్ము గొని సా•మ్రాజ్యైకధౌరేయుఁడై

యనవద్యస్థితి నొందఁ బో "సుకవితా • యద్యస్తి రాజ్యేన కి"
మ్మనువాచాకలనంబు నిక్కముగ నం•బా కంబుకంఠీమణీ. 155

క. అలఘుతరభక్తి నీపద, జలజాతము లాశ్రయింతుఁ • జదువులజేజే
కలికీ పలుకుంజిలుకల, కొలికీ నీకరుణ యిరవు•కొలుపుము నాపై. 156

మ. అనవద్యాగమవేద్య సద్రుచిరక•ల్యాణప్రదు న్దేవతా
జనచూడామణి నబ్జజాచ్యుతమహే•శానస్వరూపున్ ద్విజా
వననైపుణ్యనిధిం గృశాను ననలు • న్వహ్ని న్స్వాహాశి న్నిఖిలున్
నిను సేవించెద నెప్పుడు న్ననుఁ గృప • న్వీక్షింపు వైశ్వానరా. 157

వ. అని యనేకప్రకారంబుల వాగ్దేవిం బ్రార్థించి వైశ్వానరుం బ్రసన్నుం జేసికొని య
మ్మునిపతి యతితరవిద్యారూపసంపన్నుం గాంచిన నతం డత్యంతసంప్రీతచేతస్కుం
డై యప్పుండరీకనయనం గూడుకొని మనోజక్రీడావినోదంబులం బ్రమోదించుచుం
డె నంత. 158

తే. ప్రతిదినంబును బ్రోవు లై • శతసహస్ర, సంఖ్యలకు మీఱి యతిథు లా•జంపతులను
గాంచువేడుకతోఁ బఱ•తెంచుచుండి, రట్లు చేరినవారల • నాదరించి. 159

వ. భయభక్తిసంభ్రమంబులు వెలయ సత్కారంబు లొనరించి వీడ్కొలుపుచుండి రం
దు బాలోన్మత్తయువజనంబులు కొందఱు వారిం గని నగి గేలి యొనర్చుచుండిరి మ
ఱియుం గొంద ఱావృద్ధాంగనం గనుంగొని. 160

క. పడఁతిరో నిజముగ నీ ఁడు, కొడుకో మనుమండో నీకుఁ • గొంచింపక యే
ర్పడఁ దెలుపుము మా కనుచుం, గడు నగి రొకకొంద ఱుత్సు•కత మీఱంగన్.

ఆ. పల్లపోదకంబు • బాలాతపము నిశా, యామదధిసమన్వి•తాశనంబు
వృద్ధభామినియును • బ్రేతధూమంబును, బ్రతుకు దఱుఁగు నండ్రు • ప్రాజ్ఞు లెల్ల.

క. వృద్ధునకు యువతి విష మగు, వృద్ధసతికి యువజనుండు • వెలయఁగ సుధ యా
సిద్ధ మని కొంద ఱవు డా, వృద్ధాగౌతముల కెగ్గు • లెన్నిరి పెలుచన్. 163

వ. అని పలుకుచుం గృతాతిథ్యు లై సమస్తమహర్షివరులును యథేచ్ఛాగతులం జనుచుం
డిరి తద్వచనంబు లాకర్ణించి యాదంపతు లత్యంతశోకవ్యాకులస్వాంతు లై యంత
నచ్చటం దరలి చనుదెంచి. 164

ఉ. కారుమొసళ్లగుంపు తరఁగ ల్దివిఁ గ్రమ్మెడుసొంపు గండుమీల్
మీరి నటించుసొంపు రవ•ళిం జలపక్షులు గేరుసొంపు లోఁ
దారుధులీకుళీరఫణి•దర్దురకోటులపెంపు దద్దయై

వారఁ జెంగి పొంగెడునంభోనిధిఁ గన్గొని గవ్యభూవరుల్. 165

సీ. వృద్ధాంగకు యువప్రియుఁ డబ్బెఁ బోఁ బోని, నగియెడుపోలిక ఫేనములు గ్రాల
నజుచెయ్యి లెక్కలే పో యని తద్ద ఘూర్ణిల్లు, జాడల నిబిడఘోషములు మీఱ
మునిదంపతులఁ గరంబులు చాఁచి డాయంగఁ, బిలుచుచందమున వీచులు దనర్పఁ
దగువారి కర్ఘ్యపాద్యము లిచ్చువడువున, శీకరాసారము ల్చించుచుండ
తే. వినయగ వారలకు నెమ్మి విశ్రమింపఁ
బీఠము ల్పెట్టుచాడ్పునఁ బృథులసైక
తములు రాణింప సొంపునఁ దనరుచున్న
యప్పయోరాశిఁ దఱిసి రయ్యలఘుమతులు. 166

సీ. ఘనులఁ బ్రపూర్ణగజీవనులఁ జేయువదాన్యుఁ, డవిగతామితబాడబాశ్రయుండు
తవిలిసమర్యాద దాఁటకుండుఘనుండు, బహుతరవాహినీపరివృతుండు
ధీవరకోటి కధిన మౌధనుండు, సదమలగాంభీర్యసంయుతుండు
సరసపురోహితసమితి కాకరసీమ, భువనాంతరవ్యాప్తభూరికీర్తి
తే. యహిమరథాముఁ డసదృశోదగ్రరత్న
కంకణమహోర్మికోద్భాసికవిహితుండు
నగరసాధీశుఁ డెంతయు నబ్బురంపు
సంతస మొనర్చె నప్పు డాదంపతులకు. 167

వ. అట్లు సముద్రదర్శనం బొనర్చి యుప్పొంగుచు. 168

మ. "దళితాశేషమహాంహసే ఘనపయోధామ్నే సముద్రాయ తే
వలినీమండలనాయకాయ వరుణావాసాయ పద్మాలయా
లలనేశశ్వశురాయ పుణ్యనిధయే లావణ్యపూర్ణాయ ని
స్తులగాంభీర్యయుతాయ తే నమః" యటంచు న్మ్రొక్కి మోదంబెసన్. 169

తే. అవ్వధూవరు లందుఁ గృతావగాహు, లై రయంబునఁ జని యగస్త్యాశ్రమంబు
చేరి యమ్మునినాథు దర్శించి రపుడు, గౌతముం డాయనకు మొక్కి కడఁకఁ బలికె.

తే. మునికులోత్తమ భువి భుక్తిముక్తిదంబు, నఖిలవాంఛాప్రదంబు నై నట్టిపుణ్య
తీ మెయ్యది నా డెంపు శె ప్పెద్ది, తేటతెల్లంబుగా మాకుఁ దెలుపవలయు.

క. అని ప్రార్థించిన గౌతముఁ, గనుఁగొని నెయ్యంబుతో నగస్త్యుఁడు పలికెన్
మునివర తమి యఖిలవ, జినములు దొలఁగించు నిష్టసిద్ధియుఁ జేయున్. 172

తే. ధరణి నెన్నికఁ గన్నతీర్థముల కెల్ల, మిన్న యై గౌతమీగంగ వన్నెకెక్కు—

నయ్యశేషాఘహారిణి • యందు మునుఁగు, జనుల కిహపరసుఖములు • సంఘటిల్లు. 173

క. కావున నీ విపు డచట్టికి, వేవేగం జనుము వేడ్క • వెలయఁగ నేను
న్నీ వెంటనె వచ్చెద నని, యావిమలాత్మకుఁడు పలికి • యరుదెంచె వెసన్. 174

తే. గౌతముండును భాగ్యాప్తి • మేతుఁ డగుచు, గౌతమికి నేగి యందలి • గాఢనిష్ఠఁ
దప మొనర్చుచు నొకనాఁడు • దనిలి యీశ్వ, రాచ్యుతుల నమ్మహానది • నభినుతించె

క. పురదానవమదహరణా, హరిహయనుతచరణ • రాజతాచలశరణా
చిరకరుణాభరణా కి, న్నరపరివృఢశరణ నీకు • నతి శశిభరణా. 176

సీ. రవిసోమశిఖినేత్ర • భువనరక్షణసూత్ర, పాలితమునిపుత్త్రి • ప్రధనజైత్ర
విజితశాత్రవగోత్ర • సుజనప్రకరపత్త్ర, భవలతోగ్రలవిత్ర • ధవళగాత్ర
దివిజోపవనచైత్ర • కవిజనస్తుతిపాత్ర, ఘనతరవృషపత్ర • ధనదమిత్ర
నిలయితసితగోత్ర • నిస్సృతచక్షుశ్శ్రోత్ర, పరమపవిత్ర బంధురచరిత్ర

తే. పంకరుహపత్త్రలోచన • కంకపత్త్ర, వ్యాజసంసారసాగర • యానపాత్ర
వృజినసంఘాతకానన • వీతిహోత్ర, నినుఁ బొగడ నేర్తుమే భవా • నీకళత్ర. 177

వ. అని మహేశ్వరుం బ్రణుతించి. 178

దండకము. శ్రీమజ్జగన్నాథ లక్ష్మీమనోనాథ గాధేయకౌండిన్య శాండిల్య మాండవ్యవల్మీ
కజవ్యాసవాసిష్ఠగర్గాద్యశేషర్షిసంఘాతసంస్తూయమాన ప్రభావోదారచారిత్ర దూరీకృతా
మిత్ర మిత్త్రేందువేధోమరుత్వజ్జలాధీశకీనాశదైత్యేశవాతాగ్రపేశానలాహీశముఖ్యాఖి
లామర్త్యకోటీరవిస్ఫారతేజోవిరాజన్మహారత్నకాంతిచ్ఛటాజస్రనీరాజితోద్యత్ప
దాంభోజ భోజావనీజానిజానిస్ఫురత్స్వాంతనీరేరుహాంతర్విలీనప్రమత్తద్విరేఫా ఘనా
భా సరోజాతనాభా శరచ్చంద్రికామందహాసోదారకాహారమందాకినీహారనీహారహీ
రేంద్రకోటీరసాటీ వాక్కామి కాశనీకాశ త్రిప్రకాశా గిరీశా హరీశా పాణీ కృ
పాణీ కృపానీరధీ సారథీ ధీరగాండీవభృత్సారథీ భూరథస్త్రైకనిష్ఠాగరిష్ఠామితోత్కృ
ష్టసృష్టిప్రజాభీష్టసంధాయకా విశ్వవిశ్వంభరానాయకా విశ్రుతానంతనీరేజగర్భాం
డభాండావలీ పూరితోదర త్రిచండారివక్షఃకులాధ క్షుదుగ్రగర్వనిర్వాపణాఖర్వభీమ
ప్రభావాభిరామా జగద్గీతనామా పదాంగుష్ఠనిర్యాతగంగాంతరంగాంబుధారాలవా
సేచనక్షాళితబ్రహ్మహత్యాముఖక్రూరపాపా ప్రశస్తానులాపా నిరస్తోపతాపా ప
ప్రబల రూపా సమిద్ఘోరకోపా సుధాలాప నీలాపకీరంభసంభోగకేలీవిహారాభిమిళ
ల్లాస లాసమాకర్ణలోలగోపాలలీలావతీబంధురోరోజకుంభద్వయీఆలిప్తకస్తూరికాసాంక
వా మోదసంవాసితోదారదోరంతరాళా మహాభీమసంగ్రామసీమాకరాళా విపశ్చి

న్మనస్సాగకా సాగమూర్జ్యన రాళా విరాడ్దివ్య ఖేంఖాళకాళిందికాతీరవానీరకుంజద్రు
మా గాగమధ్యోల్లసత్పుష్ప యొయ్యాతలా బాధ రాధావధూస్వంత తాపస్తోక నాళీక నాళీకకే
ళీక శాకాశలామోద దామోదరా పుండరీకాక్ష వైకుంఠ శౌరీ నరాద్రమార గాంగేయురు
కామ్రంగదానేక పేంద్రాంబరీసాంజనేయ ప్రశస్త్యాంఘ్రిభక్తావనోపాయపారీణ నారా
యణా వాసుదేవా చిదానంద గోవింద బృందావనాంతర్విహారా నృసింహా హృషీ
కేశ హేమాంబరా దేవదేవా మహాదేవ నీదివ్యలీలావినోదప్రకారంబు లెన్నంగ
నెవ్వారికిం దీరు ధీరాత్ము లై యోగమార్గాంతాగ్గవిజ్ఞాను లై జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్ను
లై నిర్గుణత్వంబునం బొల్చు యోగు ల్పృథివ్యంబు తేజోనిలద్యోమయం బై చరస్థావ
రంబైనసర్వప్రపంచంబు నీమూర్తిగా నాత్మ భావించి నిర్ద్వాంతు రష్టాపదం బొక్క
టైయుండి నానాపరిష్కారరూపంబులం బొల్చుపోల్కిన్ బరేశుండ వొక్కండ
వైయుండి నీ వెల్లరూపంబులం దాల్చి వర్తింతువో సామి నీ కగ్ని వక్త్రంబు తా
రాపథం బుత్తమాంగంబు దిక్కుల్ చెవుల్ భాను జైవాతృకుల్ నేత్రము ల్తోయ
ధుల్ కుక్షి నాకంబు కంఠంబు వేదంబు లుక్తుల్ ధరిత్రీతలం బంఘ్రియుగ్మం
బు గారాత్రి కీల్గంటు వైనస్వతుం డాత్మ యోగీశ్వరుల్ రోమము ల్గంధవా
హుండు ప్రాణంబు ందారకు ల్బాహువు ల్భారతీదేవి దా జిహ్వ యుం గా జగ
ద్రూపి వై యేపురో ంబదీపింతు వౌ నీవ యంభోజగర్భాచ్యుతేశాకృతు ల్దా
ల్చి శశ్వద్గతి న్విశ్వసృష్టిస్థితిధ్వంసక్రీడల న్మించు దౌ వెండియు న్దుష్టసంహారశిష్టా
వనార్థం బనేకాకృతు ల్పూని రాణింతు వాది న్విసారంబ వై యంబురాశిం బ్రవే
శించి ఘోరాత్ముడౌ సోమకుం ద్రుంచి వేదంబు లవ్వేధ కొప్పింపవా కూర్మరూ
పంబుతో నేపునన్ మందరోర్వీధ్రముం బూని జేజేల నెల్ల న్సుధాహారసంతుష్టిం దే
లింపవా సూకరాకారముం బూని యక్షీణశౌర్యప్రభావదక్షు హేమాక్షు శిక్షించి
ధాత్రీతలం బె దంష్ట్రాగ్రభాగంబునం దాల్పవా మర్త్యపారీంద్ర దేహుండ వై స్వ
ర్ణదై తేయు ని ంచి ప్రహ్లాదు బాలింపవా వ వై తూర్ణ మంఘ్రిత్రయం గోరి య
ర్థించి వైరోచనుం గ్రిందికి న్మట్టవా భృగ్వ శుండ వై గండ్రగొడ్డంట ముయ్యేడు
మాఱు ల్నరాధీశులం గొట్టవా జానకీభర్త వై ఘోరదుర్వర్తనుం డైన యప్పంక్తి
కంఠాసురేంద్రు న్సమి మిం బోకా వా శీరి వై హాళి మీఱం బ్రలంబాదులం
ద్రుంపవా బు రూపంబుచ దైత్యనారీ దంబంబుల న్బన్న మొంచింపవా సాది వై
మ్లేచ్ఛరాజను ల నో డు ము న్సాధులం బ్రోవ నున్నావు నీవర్తనం బె లెక్కింప
మాబోంట్ల కెంతే నశ క్యంబె నిన్ను న్బ్రశస్తేంద్రనీలోపలద్యోటిప్రతీకా సమ్యక్తురం

బోపరిస్నిగ్ధమాణిక్యరోచిశ్ఛటాంచత్కిరీటోత్తమాంగున్ సుధాకీర్ణరాకానిశాకేతు బింబోపమస్మేరవక్త్రారవిందు న్ముకుందు న్మనోజాతలీలాధనుస్సన్నిభభ్రూలతా భాసురుం గృత్తదంభాసురుం బ్రాతరారంభవేళాసము జ్జృంభమాణారుణాంశుప్రభా జాలనిర్భిన్నశుభ్రాబ్జసంవర్తికాచారునేత్రు న్సుబధస్తోత్రపాత్రు న్నలీనాగ్రచాంపేయ జాలాభిరామస్వనాసు న్స్మరత్కౌముదీమందహాసు న్జపాబింబికాబంధుజీవప్రవాళా బ్జరాగోపమానామృతాధారశోణాధరు న్శ్రీధరుం గుందబృందాచ్ఛదంతావళీభాస మానుం బ్రభావాసమాను న్జలత్కుండలస్థాపితానర్ఘరత్నద్యుతిప్రోల్లసద్గండ భాగు న్యతీన్ద్రానురాగు న్మహాగ్రైవహారావళీవిస్ఫురత్కంబుకంఠు న్గదాశంఖచ క్రాబ్జశార్ఙ్గాయుధోపేతదిక్కుంభిశుండాసదృక్పీనవృత్తాయతాజానుబాహు న్విహం గేంద్రవాహు న్రమాకౌస్తుభాస్తోకముక్తామణీధామకాలంకృతోత్తుంగబాహాంతరా ళుం గృపాళుం గళిందాత్మజాభంగరంగత్త్రిభంగు న్మదారాతిభంగు న్గరుత చ్ఛిలా బద్ధభర్మోర్మి కాకంకణాలంకృతస్నిగ్ధహస్తాంబుజాతు న్గనన్మోహనాకా రేఖాప రాభూతపానకేతు న్సముద్దామసౌదామనీదామశంకా కరస్వర్ణచేలావృతోద్యత్క టీకు న్మునీంద్రార్తచేతోంబురుట్కర్ణికాంతఃకటీకు న్బాలాంభోజశంఖధ్వజానీకక ల్యాణరేఖావృతాంచత్పదున్ శ్రీప్రదున్ హృత్పయోజాతమధ్యంబున న్నిల్పి సే వింతు మత్యాదరం బొప్ప మమ్మేలు మీశా నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః. 179

వ. అని శ్రీమన్నారాయణుం గొనియాడి . 180

క. శరణొందెద నిను గంగా, పరిపూర్ణకృపాంతరంగ • భవ్యతరంగా
గిరిశజటాంతరసంగా, పరిచితచక్రాంగ దురిత•పటలవిభంగా. 181

క. ఆదిత్యయక్షఫణిర, క్షోదానవసిద్ధసాధ్య•సురనుతవిలస
త్పాదారవిందయుగళీ, గోదావరి నను బవిత్ర•గం జేయఁగదే. 182

తే. మగ్నమాతంగ మదజలా•నమ్రత్తభృంగ, యతిదయాపాంగ శంభుజ•టాగ్రరంగ
కలితశుభసంగ ఘోరదు•ష్కలుషభంగ, గౌతమీగంగ తరళరం•గత్తరంగ. 183

తే. అని నుతించుమునీంద్రున • కపుడు నిఖిల, భువనపావని పాదగట్టి • భూసురేంద్ర
మంత్రపూతంబు లైనట్టి•మజ్జలముల, నీవధూమణిఁ దడపుము • నియమ మొప్ప. 184

తే. అత్తెఱంగునఁ జారురూ•పాన్విత యగు, మగువచే నభిషిక్తుఁడ • వగుము నీవు
నిఖిలకల్యాణలక్షణా•న్వితుఁడ వగుచు, మరల రూపంబు దాల్చెదు•మహిమ మెఱయ.

తే. అనుచు గౌతమి కృపఁ బల్కె • నట్ల చేసి, దంపతులు శోభనాకార•సంపదల నె
సంగి రెంతయు గౌతమీ•సలిలసేచ,నమున మానసములఁ బ్రమో•దము దలిర్ప. 186

తే. అపు డగస్త్యవసిష్ఠగ•ర్గాదిమునులు, ప్రేమ దైవాఱ వారలఁ • బెండ్లి సేయఁ
దలఁచి యొకదివ్యనగరంబు • తత్క్షణంబ, సొంపు దీపింప నచట ని•ర్మింపఁజేసి. 187

తే. చంద్రతారాబలప్రశ•స్తముగఁ బొసఁగి
యి మ్మలయనొక్క శుభముహూ•ర్తమ్ము ని
యించి పౌరులఁ బురి యల•రించుటకును
బూన్చుటయు వారు సంతసం•బునఁ జెలంగి. 188

సీ. గోడల నెల్ల రం•గుగఁ జిత్తరువు వ్రాసి, ముంగిళ్ల ముత్యాల•ముగ్గు లునిచి
తోరంబుగాఁ బచ్చ•తోరణంబులు గట్టి, దరి లేనిచలువపం•దిరులు వైచి
యంగళ్ల మేలుక•ట్లమరించి వేదిక, లలికి మేడలు మిద్దె • లలరఁ జేసి
కదళికాస్తంభము • ల్కనకస్తంభంబులు, దల దువారంబులఁ • దగులుపఱచి
తే. యగురుఘనసారధూపము • ల్మిగుల వైచి, సతులుఁ బురుషులు నతులితో•త్సాహలీల
గంధమాల్యాభరణవస్త్ర•కలితు లగుచు, నలరుచుండిరి డుఁ దద•నంతరమున. 189

ఆ. సవిత హస్తమించె • సంజ కెంపుదలిర్చెఁ, దమము గ్రమ్ముకొనియెఁ•దార లెసఁగెఁ
జంద్రుఁ డుదయ మయ్యెఁ•జంద్రిక ల్వెలసిల్లె, నపుడు మునులు మిగుల•హర్ష మొనర.

సీ. ఝల్లరీనిస్సాణ•శంఖభేరీకాహ, ళలు దూర్యములు ధరఁ • జెలఁగి మ్రోయ
బిఱుసులుఁ జివ్వలు • బెడఁగుచంద్రజ్యోతు, లును నభం బెల్ల వె•లుంగఁ జేయ
ఘనమర్దలధ్వను • లెనయ నాడెఁపువార, రమణీమణులు నర్త•నములు సలుప
జగ మంతయును బట్ట•పగలు గావించుచుఁ, గ దీపికాసము•త్కరము వఱల
తే. సకలనగరాంతరాగత•జనపరంప, రానిరంత లకలా•రవము దిగిభ
నివహాకర్ణపుటంబులఁ • జెవుడుపఱుప, మలానందకరమహో•త్సవము వెలయ.

వ. వివాహోచితకృత్యంబు లాచరింపఁ దీరు రైనపురంధ్రీభూసురోత్తముల నియో
గించుటయును. 192

తే. మిన్న యై యున్న యారాచ•కన్నియకును, బుణ్యనిధి యగుభూసుర•పుంగవునకు
మంగళస్నాన మాచరిం•పఁగ నొనర్చి, రెలమిఁ గొందఱు ముత్తైదు•వలు గడంగి.

మ. వరరత్నాభరణావలుల్దొడిగి సౌ•వగాంబరంబు ల్వాయల్
బెరయం గట్టి పటీరచంద్రమృగనా•భీ ంకము ల్మేనులన్
గర మొప్పార నలంది క్రొవ్విరిసరుల్ • గాటంబుగా వైచి వా
విరిఁ గైచేసిరి కాంత లానృపసుతా•విశ్వంభరాదేవులన్. 194

తే. అపుడు కల్యాణవేదిపై • నమల రత్న, పీఠమున విప్రుఁ గూర్చుండఁ•బెట్టి కాళ్లు

గడిగి మధుపర్కము లొసంగి • కన్యం దెచ్చి, రమణ నిర్వ్యాకులను గంక•ణములు గట్టి.

క. ఉడువీథిం జూచి యాజకు, లడరంగ సుముహూర్తవేళ • యయ్యె నటంచున్
గుడజీరకములు శిరమున, నిడి కన్నియం జూపి రామ•హీదేవునకున్. 196

క. మునుకొని విప్రోత్తము లె, ల్లను గము లై పలికి రపుడు • లక్ష్మీనారా
యణ సావధాన యనుచుం, దనరంగ సుముహూర్తసావ•ధాన యటంచున్. 197

మ. ఘనగంభీరవిరావసంకలితు లై • క్ష్మాదేవతాముఖ్యు లె
ల్లను మోదంబున నవ్వధూవరుల ద్రో•లం గూటువ లూడి డా
కొని “సర్వే మునయ స్సురాగ్రహాయుతాః • కుర్వంతు వా మ్మంగళ”
మ్మని లగ్నాష్టకము ల్పఠించిరి శుభో•దంచత్ప్రకారంబునన్. 198

క. కల్యాణపాత్రికల సా, కల్యముగ నివాళు లునిచి • గఱితలు గౌరీ
కల్యాణంబులు వాడిరి, కల్యాంచితమాధురీప్ర•కాశము వెలయన్. 199

ఉ. పల్ల పాటలాధరశు•క్రప్రభ లొప్పంగ మేల్పయంటలన్
బెల్లుగ గుబ్బచన్గవలు • పెంపెసలాడంగ డెందివేడుకల్
మొల్లము మీఱంగ గ్రొత్తతెలి•ముత్తియపున్నతలంపుసేసంబ్రాల్
చల్లుచుం బేరంటాండ్రు ధవ•ళంబులు వాడిరి కొండ అయ్యెడన్. 200

శా. ఆరాజన్యకుమారికంఠమున గో•త్రాదిత్యవర్యుండు సొం
పార న్మంగళసూత్ర మప్పుడు నితాం•తామోది యై కట్టి వి
స్తారోత్కంఠిత నాగమోక్తికము వా•చాప్రౌఢి మీఱన్ “ధ్రువం
తే రాజా వరుణోధు వ” మ్మనుచు ధా•త్రీనిర్జరు ల్వల్కఁగన్. 201

క. లలనాలలామశిరమున వలనుగ భూసురవరుండు • వసుధామరు నా
దటం గలకంఠియు ముత్యపుం, దలంబ్రా లోసిరి ముదంబు • దళుకొత్తంగన్. 202

తే. అంతరిక్షంబ్బునం దిల • నఖిలజనులు, సారినతోడ నరుంధతిం • జూచుచుందు
రప్పు డచటనె చెలంగి జా•యాపతులక, రుంధతిని జూపి రొజ్జయల్ •రూఢి మీఱ.

వ. మఱియు నగ్నిప్రతిష్ఠాపనాదివిధు లాగమోక్తప్రకారంబునం గావింపుచుం గ్రమం
బునం జనం బంచవాసరంబులు గడపి యున్న యాదంపతుల దీవించి యాగస్త్యాదిమ
హర్షులు యథాస్థానంబులకుం జని రంత. 204

క. అతిభోగభాగ్యమహిమా, న్వితు లై యతిథులను నిచ్చ•నిచ్చలు గరుణా
మతిం బ్రోచుచు నద్దంపతు, లతులప్రాభవనిరూఢి • నలరిరి ధాత్రిన్. 205

క. అని కమలజుండు ఋతుధ్వజ, జనపాలకుచరిత దివిజ•సంయమి కెలమిన్

వినిపించిన విని యాతఁడు, మనమున నత్యంతహర్షమగ్నుం డయ్యెన్. 206

సీ. రహి మీఱ బ్రహ్మపురాణోక్త మగు మగో, దావరీఖండంబు • దనరు నందు
వృధ్విస్ఫిరంతీస•రిత్సతీసంగమ, మాహాత్మ్య మెపుడు సీ•న హిమ నదియె
రసికజనమనోభి•రామం బనెడుపేరఁ, దెనుఁగున శాలివా•హ శకా
ములఁ గరిగిరిరస•భూసంఖ్యఁ దద్దయు, వఱలుప్రమోదూత•వత్సరమున
తే. నీప్రబంధంబు రచియించి నీ కొసఁగితి, నిందుశేఖర నీకృప • నిది ధరిత్రి
నాసుధాకరతారార్క•మగుచుఁ గవిజ, నోత్తములయిండ్ల నేపార్చి•నుండుఁ గాత.

చ. పరమకృపాలవాల నిజ•భక్తజనావనశీల శత్రుభీ
కరఖరశూల భావభవ•గర నివారణమూల శోభనా
కరగుణజాల భవ్యతర•గం గజాజినచేల తాపసో
త్కరనుతిలోల నిర్మథిత•కాల నిశాముఖలాస్యఖేలనా. 208

క. పవనాశన హారబుగో, పవనావళినవవసంత • ప్రథితమహీభృ
ద్భవనా భవనాళీ కో, ద్భవనానాక్రతుభుగవన • పరివృతభువనా. 209

మాలి. శరనిధివరతూణా • సత్యవాక్యప్రమాణా
పరిహృతసుమబాణా • పంకజాతాక్షబాణా
పరికలితకృపాణా • భక్తరక్షాధురీణా
పరవృషజుహురాణా • పాణిపద్మాంచదేణా. 20

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర రుణాకటాక్షనిరీక్షణాసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రాజ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్యపుత్త్రి సకలసంస్కృతాంధ్రిలక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతంబైనరసికజనమనోభిరామం బనుశృంగారరసప్రబంధంబునందు సర్వంబును షష్ఠాశ్వాసము.

శ్రీకామేశ్వరీపరదేవతార్పణ మస్తు.